กฎแห่งกรรม

ท.เลียงพิบูลย์ • เล่ม ๑

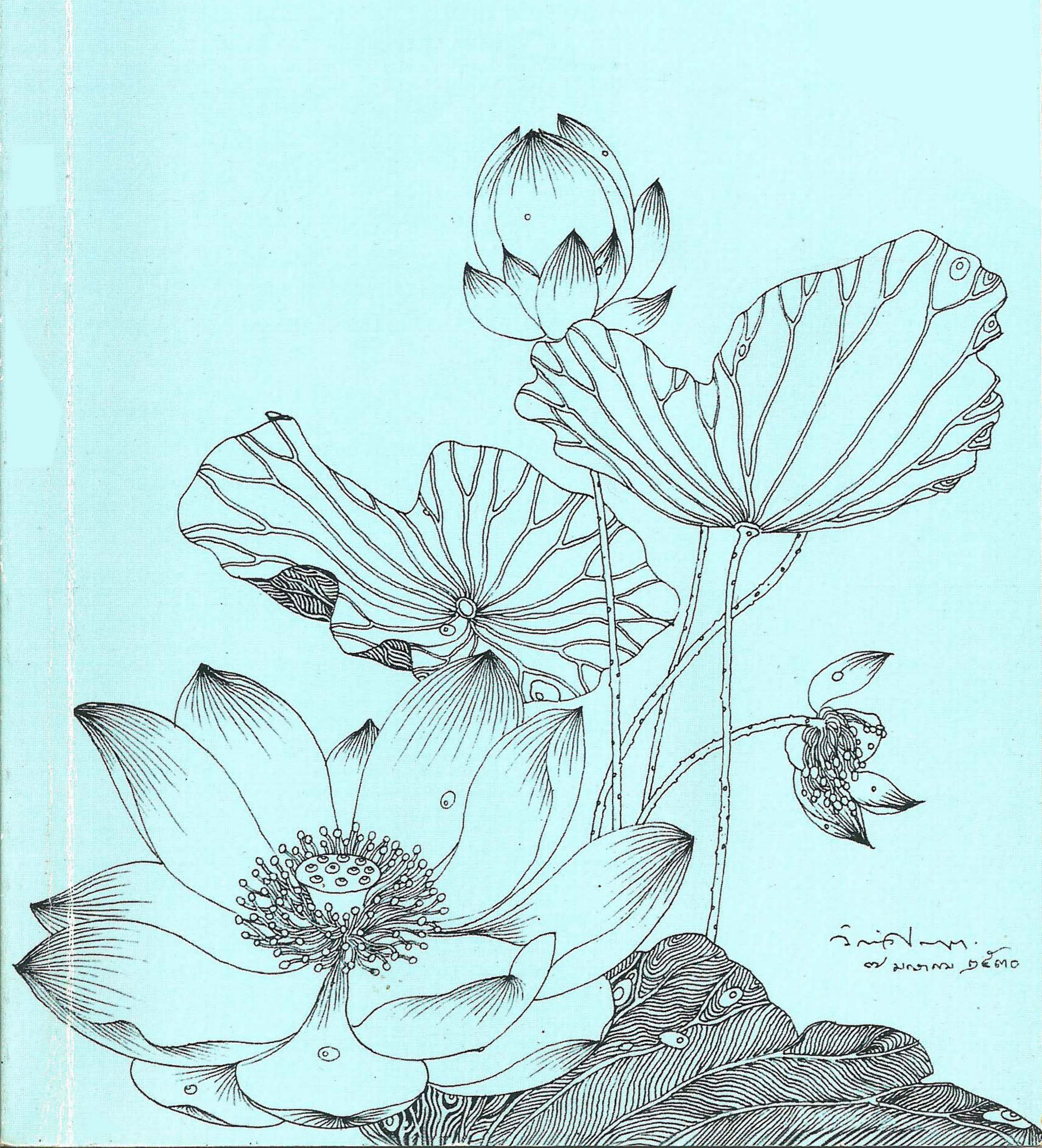

หนังสือชุดกฎแห่งกรรมมี ๒๗ เล่ม

ท่านที่มีความต้องการหนังสือ “กฎแห่งกรรม”
หรือประสงค์ช่วยสมทบพิมพ์หนังสือ “กฎแห่งกรรม”
โดย ท.เลียงพิบูลย์

สามารถติดต่อหรือส่งธนาณัติได้ที่

นางสุรีย์ กิรานนท์
เจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ ท.เลียงพิบูลย์
ภายในสถานีวิทยุทหารอากาศ ๐๑ มีนบุรี
เขตมีนบุรี กทม. ๑๐๕๑๐
ธนาณัติสั่งจ่าย ป.ณ.มีนบุรี
โทร ๐๒-๙๑๔๖๕๑๗
๐๘๖-๙๐๕๓๑๗๑

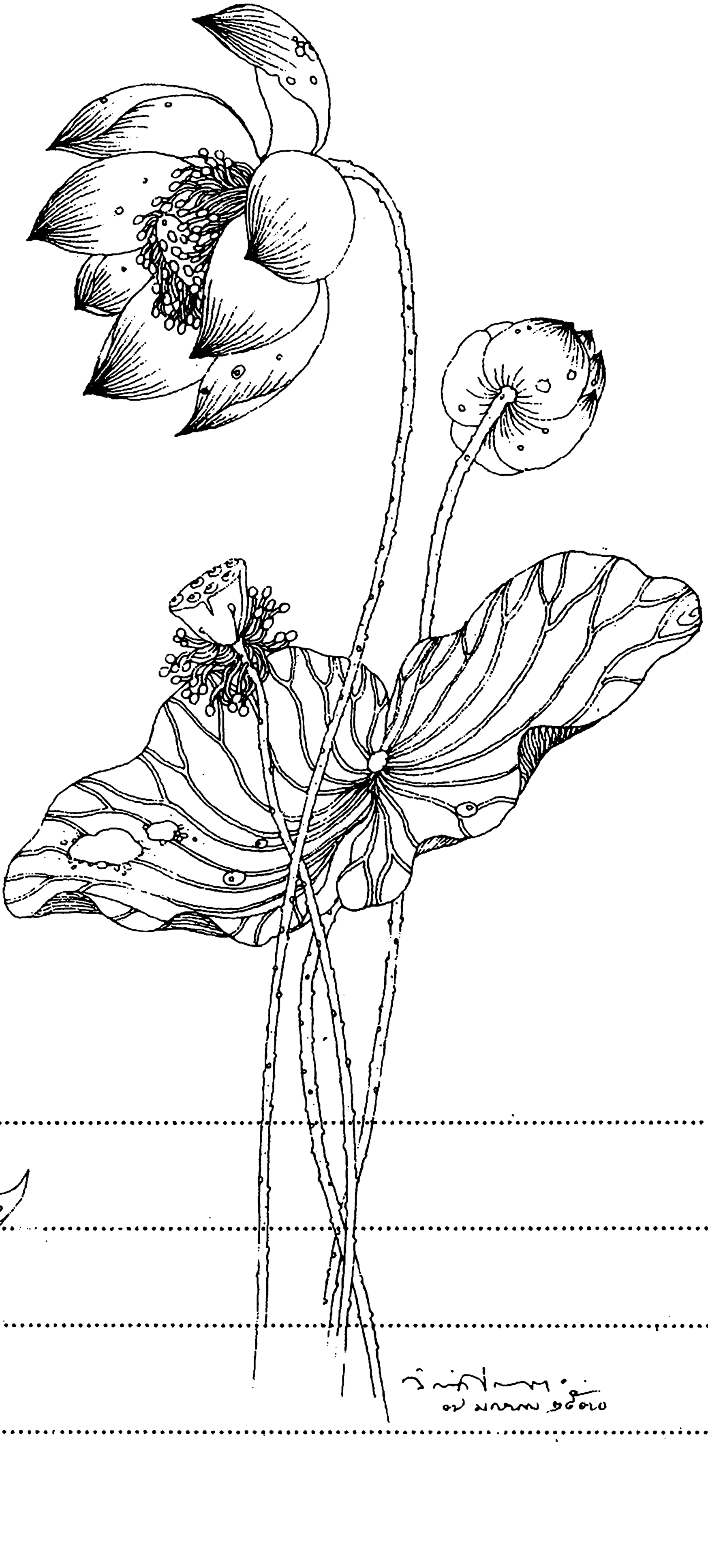

แด่

จาก

กฎแห่งกรรม

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ท.เลียงพิบูลย์ ● เล่ม ๑

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๑๖-๓๐๖๗-๗

กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม

เอื้อเฟื้อภาพปกโดย : อาจารย์จักรพันธุ์ โปษยกฤต

เอื้อเฟื้อพิสูจน์อักษร : อมรดารา แจ่มสว่าง
สุรีย์ กิรานนท์

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรสยามการพิมพ์
๑๖ ซอยบางแวก ๒ แยก ๔ สน.บางเสาธง จรัญสนิทวงศ์ ๑๓ ถนนบางแวก
แขวงคูหาสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐ โทร.๐๒-๔๑๐๘๗๙๕-๖
โทรสาร ๐๒-๔๑๐๗๘๑๓ นายอรุณ รุ่งรุจิโรจน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๕๑
Email : Aksornsiam@yahoo.co.th

ท.เลียงพิบูลย์

สิทธิการพิมพ์หนังสือ "กฎแห่งกรรม" นี้
ได้รับอนุญาตจาก พลเรือเอก ทวีชัย เลียงพิบูลย์
ทายาท คุณ ท.เลียงพิบูลย์ เมื่อกรกฎาคม ๒๕๔๖

รายรับจากการสนับสนุนค่าพิมพ์หนังสือนี้ จะใช้
เพื่อสมทบพิมพ์หนังสือ “กฎแห่งกรรม”
เล่มต่อๆไป และแบ่งไปช่วยเหลือการศึกษา
โรงเรียนที่ขาดแคลน ตามสมควร

คำนำ

หนังสือชุด “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” หรือ “กฎแห่งกรรม” นี้ ข้าพเจ้าได้เริ่มเขียนขึ้นพิมพ์แจกการกศลครั้งแรกในงานทอดกฐินที่วัดประสบสุข ในจังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้รับจดหมายชมเชยสนับสนุนฉบับแรกของท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัต วัดพระเชตุพน (ในเวลานั้นท่านยังมีสมณศักดิ์เป็นพระธรรมวโรดม) ท่านให้เป็นกำลังใจแก่ข้าพเจ้ามาก และ ฯพณฯ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ม.ล. ปิ่น มาลากุล ก็ได้ให้ความสนใจให้ความสนับสนุนหนังสือชุดนี้ ได้กรุณาช่วยตรวจแก้บทละครที่ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ให้สมบูรณ์ตามแบบ นับว่าเป็นพระคุณแก่ข้าพเจ้าอย่างสูง ทางคุรุสภา ท่านอาจารย์เจริญ ไชยชนะ ได้มาขออนุญาตจัดพิมพ์ตามที่คณะกรรมการตกลงขอพิมพ์ เวลานั้นมีรวมทั้งหมด ๒๑ เรื่อง ข้าพเจ้ามองเห็นประโยชน์ว่า หนังสือชุดนี้จะเผยแพร่กว้างออกไปสู่ประชาชนก็ยินดี

ต่อมาในต้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๐ ท่านอาจารย์เจริญ ไชยชนะ ได้มาแจ้งว่าทางคณะกรรมการดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือชุดภาษาไทยของครสภา ซึ่งมี ฯพณฯ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน มีความประสงค์มีผู้สนใจกันมากจดหมายมาถามถึงร้านจำหน่ายที่พอจะหาซื้อได้ และบอกว่าได้พยายามหาหนังสือชุดนี้ทั้งหมดแต่หาไม่ได้ นอกจากจะได้รับแจกในงานกุศล และงานมงคลเป็นปลีกย่อยเท่านั้น ยังไม่มีผู้ใดรวบรวมทั้งหมด เพราะหนังสือชุดนี้ข้าพเจ้าไม่สงวนสิทธิ์ในการกุศล แต่สงวนลิขสิทธิ์

ในการค้า เมื่อท่านอาจารย์เจริญ ไชยชนะ ท่านเป็นผู้ที่ข้าพเจ้าเคารพนับถือผู้หนึ่งได้เป็นผู้แทนคุรุสภามาขอจัดพิมพ์ ข้าพเจ้าก็ได้อนุญาตให้จัดพิมพ์ได้ตามความประสงค์ ข้าพเจ้าขอบพระคุณที่ท่านได้ให้เกียรติอันสูงและสนใจให้ความสนับสนุนในหนังสือชุดนี้ตลอดมา ทำให้เป็นที่สนใจแก่ผู้อ่านอย่างกว้างขวาง คิดว่าคงเป็นประโยชน์แก่อนุชนรุ่นหลังไม่มากก็น้อย หากหนังสือชุดนี้เกิดเป็นบุญกุศล ข้าพเจ้าก็ขอแผ่ให้ท่านที่ได้กรุณาช่วยเผยแพร่ทั่วทุกท่านเทอญ

ท. เลียงพิบูลย์

(ท.เลียงพิบูลย์)

สารบัญ

เรื่องที่ ๑ ทานชีวิต.....๑
เรื่องที่ ๒ อารยนคร.....๕
เรื่องที่ ๓ สิ่งหนึ่งในน้ำใจโจร.....๑๒
เรื่องที่ ๔ ชะตากรรม.....๑๘
เรื่องที่ ๕ ปัญหาชีวิต.....๔๔
เรื่องที่ ๖ บทเรียนชีวิต.....๕๐
เรื่องที่ ๗ มรดกชิ้นสุดท้าย.....๖๔
เรื่องที่ ๘ นึกไม่ถึง.....๘๒
เรื่องที่ ๙ กศลสะท้อน.....๙๗
เรื่องที่ ๑๐ ครั้งหนึ่งในชีวิต.....๑๐๒

ท.เลียงพิบูลย์

เรื่องที่ ๑

ทานชีวิต

เมื่อก่อนหน้า พ.ศ.๒๔๙๕ เล็กน้อย ข้าพเจ้ามีกิจธระทางถนนเยาวราช ได้เดินผ่านไปแถวเจ็ดชั้น บังเอิญสายตามองไปเห็นคนมุงดูอยู่หน้าร้านแห่งหนึ่ง ข้าพเจ้าเป็นคนอยากรู้อยากเห็น จึงเดินไปชะโงกดูกับเขาบ้าง ก็ได้ทราบว่า จีนขายเต่าคนหนึ่งกำลังอธิบายเรื่องเต่าเป็นภาษาจีน ข้าพเจ้าถามจีนที่ยืนอยู่ก่อนว่าเขาพูดอะไรในเรื่องเต่า เพราะมองเห็นเต่าตัวหนึ่งนอนหงายอยู่กับพื้นซีเมนต์หน้าร้านค้านั้น ที่ตัวมีอักษร เข้าใจว่าถูกจารึกลงไว้ด้วยเหล็กแหลม จีนผู้ถูกถามนั้นคงจะพูดไทยไม่ได้มากนัก เพียงแต่ว่า “เต่าพะๆ” ข้าพเจ้าชักสงสัยที่จีนคนนั้นเรียกเต่าพะ จึงแหวกคนเข้าไปดูเต่าที่ตัวหงายท้องอยู่ เต่าตัวนั้นเป็นเต่าขนาดกลางที่ท้องจารึกเป็นตัวอักษรอยู่เต็ม ข้าพเจ้าจึงขอจีนหยิบออกมา แหวกคนให้แสงสว่างส่องเห็นตัวอักษรชัดเจนขึ้น จึงเห็นได้ว่าตัวอักษรนั้นบางตัวเลือนรางเต็มที แต่ก็ยังพอจะอ่านได้มีใจความว่า

“ถ้าผู้ใดพบเต่าตัวนี้อย่าได้ฆ่า โปรดกรุณานำมาให้ที่บ้านเลขที่ ..... ถนน..... ตำบล..... ถ้าผู้ใดรู้แล้ว ทำอันตรายเต่าตัวนี้ จงประสบภัยวิบัติทั้งปวงด้วย”

เมื่อข้าพเจ้าทราบข้อความนั้นแล้ว จึงได้บอกกับจีนเจ้าของเต่าว่าควรจะนำเต่าตัวนี้ไปให้เจ้าของเดิม ตามตำบลบ้านที่จารึกอยู่บนท้องเต่านี้คงจะได้รับรางวัลค่าป่วยการอย่างแน่นอน และได้พยายามอธิบายให้ฟัง

แต่รู้สึกว่าจีนผู้ขายเต่าตัวนั้นไม่ค่อยสนใจ เขาอยากจะขายเต่าตัวนี้ให้พ้นๆ ไปเท่านั้น ซ้ำยังบอกว่า ไปไกลและยังไม่รู้ว่าจะพบบ้านหรือไม่ ถ้าหากพบแล้วก็ไม่แน่ว่าจะได้รางวัลคุ้มกันหรือเปล่า เมื่อไม่มีใครซื้อจริงๆ เขาก็จะนำไปฆ่ากินเอง เขาว่าได้เต่ามาหลายตัว ทุกตัวขายไปหมดเหลือแต่ตัวนี้ คนซื้อเห็นเป็นเต่าประหลาดมีตัวอักษรอยู่ในตัว ชาวจีนจึงไม่กล้าซื้อไปกิน

เมื่อข้าพเจ้าชี้แจงให้คนขายนำไปให้เจ้าของเดิมไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าคิดว่าควรซื้อเสียเองแล้วปล่อยลงน้ำไปดีกว่า เมื่อคิดแล้วก็ตกลงรับซื้อเต่านั้นไว้เป็นมูลค่า ๓๐ บาท รู้สึกว่าจีนผู้ขายเต่านั้นยินดีมากที่ขายเต่าตัวนั้นไปได้ เมื่อซื้อแล้วนำมาบ้าน คนทางบ้านข้าพเจ้าต่างพากันแปลกใจ นึกว่าข้าพเจ้าคงจะทำการปาณาติบาตแน่ ข้าพเจ้าจึงได้อธิบายให้ฟัง จนหายความเข้าใจผิด ต่อไปนี้ก็เป็นปัญหาที่ข้าพเจ้าจะนำไปปล่อยที่ไหนดี จะไปปล่อยที่บ่อในบ้าน ในวัด หรือแม่น้ำ ซึ่งจะเป็นที่ปลอดภัย เมื่อขบปัญหานี้ไม่ตก จึงคิดว่าควรนำไปให้ท่านเจ้าของเดิมดีกว่า

ต่อมาอีกวันหนึ่ง ข้าพเจ้าก็ได้นำเต่าตัวนั้นตรงไปยังบ้านที่จารึกไว้การหาบ้านไม่ยากนัก เพราะได้ปรากฏแจ้งชัดอยู่แล้ว ลักษณะบ้านนั้นรู้สึกว่าท่านเจ้าของบ้านเป็นผู้มีอันจะกินผู้หนึ่งในย่านนั้น เมื่อข้าพเจ้ากดกริ่งหน้าบ้านสักครู่หนึ่ง ก็มีเด็กหญิงรุ่นผู้หนึ่งออกมาเปิดประตู ถามว่ามาหาใคร ข้าพเจ้าบอกว่า มาหาเจ้าของบ้าน

เด็กผู้นั้นพาข้าพเจ้าไปรออยู่ในห้องรับแขก สักครู่หนึ่งท่านเจ้าของบ้านก็เดินเข้ามา ข้าพเจ้ามองแวบเดียวก็รู้ได้ทันทีว่า ท่านเป็นคนมีสง่าและใจดีสมกับเป็นผู้มีเมตตาสัตว์ ตามลักษณะสังเกตได้ว่าเคยเป็นผู้มีอำนาจวาสนามาก่อน ข้าพเจ้ารีบลุกขึ้นทำความเคารพทันที ท่านกล่าวขอโทษที่ทำให้ข้าพเจ้านั่งรอช้าไปหน่อย เพราะท่านกำลังให้ปุ๋ยต้นไม้อยู่หลังบ้าน แล้วท่านกล่าวอย่างอารมณ์ดีว่า มีอะไรที่จะให้ท่านช่วยเหลือบ้าง

ข้าพเจ้าถามว่า

“ท่านเคยทำบุญปล่อยเต่าบ้างไหมครับ”
ท่านตอบทันที ไม่เหมือนคนมีอายุมากบางคนว่า
“เคยครับ เคยเมื่อ ๔-๕ ปีมานี้เอง มีจีนนำเอาเต่ามาเที่ยวเดินขาย ผมสงสารเลยซื้อไว้ และได้จารึกหนังสือแล้วก็ปล่อยไป ผมคิดว่าถ้าปล่อยไปตามธรรมดาแล้ว มันคงไปไม่ได้นานคงมีคนจับได้อีก แล้วก็คงไม่พ้นถูกฆ่า เพื่อคุ้มครองให้มันมีชีวิตยืนยาวต่อไป จึงได้จารึกอักษร แล้วนำไปปล่อยที่ท่าน้ำหน้าวัด”

ข้าพเจ้าเล่าให้ท่านฟังว่า ได้ไปพบและซื้อจากจีนคนหนึ่งทางเยาวราช เดิมทีก็จะนำไปปล่อย แต่มาคิดได้ว่า ท่านผู้เป็นเจ้าของคงอยากทราบว่า เต่าตัวนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ และถ้ามันรู้ภาษา มันก็คงอยากพบท่านผู้มีคุณของมันเป็นแน่ เมื่อสนทนากันพอสมควรแล้ว ข้าพเจ้าก็กลับออกมานำเต่าออกจากรถ เห็นมันกำลังคลานต้วมเตี้ยมหาทางออกอยู่ เมื่อท่านเจ้าของบ้านได้พบมันแล้ว สังเกตเห็นว่าท่านดีใจมาก ท่านหยิบขึ้นดูสักครู่ก็เรียกคนใช้นำไปเลี้ยงไว้หลังบ้านก่อน ภายหลังจะนำไปปล่อย

จากนั้น ท่านก็พยายามที่จะนำมูลค่าที่ข้าพเจ้าได้ซื้อมาจากจีนนั้นมาให้ ข้าพเจ้าจึงเรียนให้ท่านทราบว่า ข้าพเจ้าไม่ขอรับมูลค่าใดๆ ทั้งสิ้น ท่านขอบอกขอบใจข้าพเจ้ามาก เมื่อสนทนากันไป ข้าพเจ้ารู้สึกมีความเคารพในความเป็นผู้มีเมตตากรุณามากขึ้น แล้วข้าพเจ้ากราบลาท่าน รับพรด้วยความเคารพแล้วก็เดินออกจากบ้าน ขณะที่จะก้าวออกประตูก็พอดีเด็กหญิงซึ่งมาเปิดประตูครั้งแรก วิ่งมาร้องบอกว่า ท่านขอเชิญให้ข้าพเจ้ากลับเข้าบ้านอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อข้าพเจ้าหวนกลับเข้าไปอีก ท่านเจ้าของบ้านได้บอกว่า

“ผมอยากจะให้ของคุณไว้เป็นที่ระลึกสักอย่างหนึ่ง” ท่านพูดด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม “คนอย่างคุณเวลานี้คงหาไม่ได้ง่ายนัก ผมรักคุณมาก รักน้ำใจคุณ แม้เราจะพบกันเวลาชั่วเพียงเล็กน้อย ผมก็อ่านคุณออก เพราะฉะนั้น ผมขอมอบพระองค์นี้ให้คุณไว้บูชาเป็นที่ระลึก” แล้วท่านก็

มอบห่อให้ข้าพเจ้าห่อหนึ่ง ข้าพเจ้ากราบท่านด้วยความเคารพอย่างจริงใจ

"คุณนำไปบูชา จะป้องกันภัยต่างๆ ได้ ตลอดจนอัคคีภัยด้วย เป็นของเก่าหาได้ยากแล้วในสมัยนี้"

เมื่อข้าพเจ้ากลับถึงบ้านแล้ว แก้ห่อออก ก็เห็นพระพุทธรูปเก่าแก่องค์หนึ่ง ข้าพเจ้าได้นำไปตั้งไว้บนที่บูชาที่หัวนอน

ต่อจากนั้นประมาณ ๑ ปี คืนหนึ่ง หลังจากข้าพเจ้ากลับมาบ้านได้นำรถเข้าโรงเรียบร้อยก็เข้านอนตามปรกติ ประมาณราว ๒ นาฬิกาของวันใหม่ ข้าพเจ้าต้องตกใจลุกขึ้นทันทีเพราะมีเสียงมากระซิบที่หู

"ลุกขึ้น! ไฟกำลังไหม้โรงรถ ลุกขึ้น! ไฟกำลังไหม้โรงรถ"

ข้าพเจ้ารีบลุกขึ้นเปิดไฟดู ก็ไม่เห็นมีใครอยู่ในห้องสักคนหนึ่ง ประตู หน้าต่างก็ลงกลอนเรียบร้อย เมื่อนึกขึ้นได้ ข้าพเจ้ารีบวิ่งไปที่โรงรถ ก็ได้กลิ่นสายไฟไหม้คล้ายกับเคี่ยวยางมะตอยลาดถนน ข้าพเจ้ารีบเปิดประตูรถเข้าไปทันที เห็นแสงไฟแลบออกมาจากกระโปรงเครื่อง ข้าพเจ้ารีบกระโดดขึ้นไปสตาร์เครื่อง เคราะห์ดีเครื่องติด แล้วรีบถอยรถออกไปกลางสนามหญ้าหน้าบ้าน จากนั้นก็เอากระสอบข้าวเก่า ๔-๕ ใบ เปิดฝากระโปรงออก ใช้กระสอบข้าวฟาดแล้วคลุมไว้จนดับ กว่าจะเรียบร้อยข้าพเจ้ารู้สึกเหน็ดเหนื่อยแทบแย่

เหตุการณ์นี้ คนในบ้านไม่มีใครทราบเรื่องและตื่นเลย เพราะตั้งแต่เริ่มจนดับ ข้าพเจ้าไม่ได้พูดหรือร้องเรียกใครช่วยสักคำเดียว เหตุการณ์จึงผ่านไปและยังความปลอดภัยแก่ข้าพเจ้าอย่างน่าพิศวง ข้าพเจ้าได้รอดพ้นภัยพิบัติได้ด้วยอะไร ถ้าไม่เกี่ยวกับอานิสงส์แห่งทานชีวิตที่ได้บำเพ็ญโดยมิได้หวังผลตอบแทนอย่างใดเลย

เรื่องที่ ๒

อารยนคร

เรื่องนี้เกิดขึ้นเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.๒๔๙๖ แต่ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนว่ามันเพิ่งเกิดขึ้นสดๆ ร้อนๆ นี่เอง ทุกสิ่งทุกอย่างชัดเจนแจ่มใสไม่เคยลืมเลือนไปจากความทรงจำเหมือนเรื่องอื่นๆ ที่เคยผ่านมาเลย เรื่องมันเป็นดังนี้ คือ วันหนึ่งเราได้นัดแนะกับเพื่อนฝูงหลายคน ว่าจะเดินทางไปเที่ยวเชียงใหม่โดยรถยนต์ รถออกจากกรุงเทพฯ เวลา ๖.๐๐ น. ที่บ้านคุณสนิท โชติกเสถียร เดินทางไปตามถนนพหลโยธิน มีคุณสนิทพร้อมด้วยครอบครัวและข้าพเจ้าอีกคนหนึ่ง การเดินทางตลอดทางทุกสิ่งทุกอย่างสะดวกเรียบร้อย จนกระทั่งถึงปากน้ำโพประมาณ ๑๒.๐๐ น. เราได้แวะพักผ่อนที่บ้านญาติข้างฝ่ายภรรยาของคุณสนิท ที่นั่นเราได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี ในที่สุดเราก็ตกลงพักค้างแรม ๑ คืน รุ่งขึ้นเช้าจึงออกเดินทางต่อไป คืนนั้นเองข้าพเจ้าได้ประสบเหตุการณ์ประหลาด.....

.....เราได้เดินทางโดยรถยนต์ผ่านสถานีต่างๆ จนถึงทางระหว่างอำเภอเถินกับอำเภอลี้ ซึ่งทางการเพิ่งจะทำเสร็จใหม่ๆ เราต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่กรมทาง และผ่านไปได้ด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี เราขึ้นรถมาสักพักใหญ่ก็จะต้องขึ้นเขา ที่เชิงเขามีป้ายเตือนผู้ขับขี่ยวดยานไว้ว่า

“หยุดตรวจดูห้ามล้อของท่าน น้ำ และน้ำมัน ก่อนที่จะขึ้นไป”

เราได้ตรวจดูเครื่องทุกสิ่งเรียบร้อยแล้ว ก็เริ่มเดินทางขึ้นไปทันที การขึ้นเขาครั้งนี้รู้สึกว่าชันและเต็มไปด้วยความน่ากลัวอันตราย ทั้งถนนก็

แคบ และโค้งเลี้ยวก็อยู่ในระยะสั้น รถต้องเชิดหน้าขึ้นไป และต้องใช้เกียร์หนึ่งเกียร์สองอยู่ตลอดเวลา เครื่องยนต์ทำงานหนัก เครื่องร้อน ทำให้หม้อน้ำเดือด แต่พอไปถึงสันเขาก็หยุดพักรถเพื่อให้เครื่องเย็น

ฯลฯ .....

.....ระหว่างที่รถหยุดพักบนเขานั้น ข้าพเจ้าได้ออกเดินเล่นไม่ห่างไปจากรถเท่าไรนัก พอเดินพ้นจากรถเพียงเหลี่ยมเขาบังรถอยู่ เบื้องหน้าก็มองเห็นทุ่งกว้างเป็นเนินเขาเขียวชอุ่มแลดูน่าเพลินตา หญ้าเขียวชอุ่มเป็นชั้นๆ สวยงามอย่างยิ่ง ทำให้จิตใจหลงใหลในความงามของธรรมชาติอย่างเผลอตัว จึงรีบเดินลงจากเนินไปทันที จะเป็นเวลานานเท่าใดข้าพเจ้าไม่ทราบ เท้าได้พาตัวเดินไปตามทางเล็กๆ สายหนึ่ง อากาศสดชื่นทำให้ความเหน็ดเหนื่อยที่ต้องนั่งรถขึ้นเขานั้น หายไปดังปลิดทิ้ง ราวกับว่าตนเองได้เข้ามาสู่ดินแดนมหัศจรรย์ นอกจากธรรมชาติที่ล้อมรอบตัวจะมีความงามประหลาดล้ำแล้ว ยังเกิดความรู้สึกว่าในดินแดนแห่งนี้จะไม่มีอันตรายใดๆ เกิดขึ้นเลย ข้าพเจ้าเดินต่อไปอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ยิ่งเดินยิ่งทำให้จิตใจชื่นบานมากขึ้น คิดแต่ว่าเป็นสถานที่ซึ่งมีความรื่นรมย์และสุขใจอย่างที่สุด ตามเนินเป็นไม้ป่าออกดอกนานาสี กลิ่นหอมระรื่น อยากจะกล่าวว่า ตั้งแต่เกิดมายังไม่เคยมีความสุขสบายใจเช่นนี้เลย เพราะสิ่งแวดล้อมนานาประการได้ทำให้จิตใจเปลี่ยนแปลงไป ข้าพเจ้าเพลิดเพลินและจิตใจอบอุ่นไม่มีความหวาดกลัว แม้จะไม่พบผู้คนก็รู้สึกว่าปลอดภัย ไม่มีสิ่งใดน่ากลัว อยากจะเดินชมให้ทั่วบริเวณ

สักครู่ก็เห็นคนเดินมาแต่ไกล ครั้นเข้ามาใกล้ก็มองเห็นว่าผู้นั้นเป็นชายอายุกลางคน ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก เพื่อจะไต่ถามดูถึงตำบลและหมู่บ้านว่าชื่ออะไรแน่ จึงสาวเท้าเข้าไปใกล้แล้วทำความเคารพ เมื่อมองเห็นหน้าพ่อลุงคนนั้นแล้วก็เกิดความรู้สึกว่า แกมีสายตาที่เป็นมิตรอย่างน่าเคารพ การแต่งกายเรียบร้อย นุ่งผ้าสีน้ำเงินแก่แบบชาวบ้านเรา

หรืออย่างชาวเหนือ ที่เรียกว่า ม่อฮ่อม เป็นการน่าประหลาดที่เพียงแรกมาพบปะ ข้าพเจ้ารู้สึกเคารพรักชายผู้นี้ สายตาของพ่อลุงคนนั้นเต็มไปด้วยความเมตตากรุณา และยิ้มแย้มอย่างผู้มีใจดี ข้าพเจ้าเอ่ยขึ้นว่า

"พ่อลุงอยู่ที่ตำบลนี้ใช่ไหม ผมอยากทราบว่าเมืองนี้ชื่อเมืองอะไรครับ ช่างน่าอยู่เหลือเกิน ดินฟ้าอากาศสดชื่นอย่างนี้ ผมยังไม่เคยพบเห็นที่ไหนเลย"

"ใช่แล้วคุณ ผมอยู่ในเมืองนี้ ที่เราเรียกว่า "เมืองผา" คุณคงมาจากเมืองใต้กระมัง?"

รับคำแกแล้ว ข้าพเจ้าถามถึงความเป็นอยู่ต่างๆ ก็ได้รับคำตอบว่า ที่นี่ไม่มีการลักขโมยหรือโจรกรรมอย่างไร เขาอยู่กันด้วยความสงบสุข พ่อเมืองเป็นผู้ปกครองอย่างยุติธรรม และเป็นผู้พิพากษาคดีทุกอย่างทุกชนิด"

"เอ! ถ้าเช่นนั้น มิเป็นเผด็จการหรือพ่อลุง" ข้าพเจ้าสอดขึ้น แต่แกก็ตอบด้วยใบหน้ายิ้มแย้มว่า

"เอ! อ้ายเผด็จการเป็นอย่างไรก็ไม่ทราบ แต่พ่อเมืองก็ปกครองมาด้วยความสุขสบายทั่วหน้ากัน" แล้วแกก็ทำท่าจะนึกขึ้นได้ "อ้อ! วันนี้พ่อเมืองจะออกชำระคดีเรื่องหนึ่ง ถ้าคุณต้องการพบพ่อเมือง ผมจะพาไป"

ข้าพเจ้ารีบรับปากทันที เมื่อพ่อลุงมีไมตรีจิตออกปากจะพาไปเช่นนั้น หลังจากสนทนาพอควรแล้ว แกก็พาข้าพเจ้าเดินเข้าไปในหมู่บ้าน ยิ่งเดินไปก็ยิ่งใกล้หมู่บ้านซึ่งหนาแน่นเข้าไปทุกที ผู้คนก็ยิ่งหนาแน่นมากขึ้น สังเกตดูกิริยาผู้คนทั้งหญิงชาย ต่างมีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส แสดงว่ามีความสุขสบายทั่วหน้ากัน แล้วทุกคนเป็นมิตรกัน ข้าพเจ้าหันมาทางพ่อลุงผู้อารีคนนั้นและพูดว่า

"พวกชาวบ้านนี้ ดูช่างมีความสุขสำราญ หน้าตาแจ่มใสทุกคน" พ่อลุงหัวเราะอยู่ในลำคอ

"พวกเราในเมืองนี้รักกันเหมือนพี่เหมือนน้อง พร้อมที่จะยอม

เสียสละให้แก่กันและกันโดยไม่เอารัดเอาเปรียบ ทุกคนเป็นผู้ยอมเสียสละทั้งสิ้น”

ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจในคำพูดเช่นนี้ จึงย้อนถามไปว่า

“ถ้าเช่นนั้น ในเมืองนี้ก็ไม่มีทหารและตำรวจ นะซีครับ”

ได้รับคำตอบว่า “ไม่มี คำว่าตำรวจหรือทหารไม่มีใครเรียกหรือรู้จักเลย”

“ถ้าอย่างนั้น ทำอย่างไรจึงจะนำตัวจำเลยมาให้พ่อเมืองได้”

“จำเลยสมัครใจมาเอง โดยไม่ต้องคุมตัว”

เราคุยกันมาตลอดทาง ชั่วครู่เดียวก็ถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ผู้คนหนาแน่น ช่องผ่าทางเข้านั้นใหญ่โต สว่างไสวด้วยแสงประหลาดไม่ต้องใช้ไฟ มีลวดลายตามผนังงดงามมาก มีผู้คนเดินเข้าออกไปมาไม่ขาดสาย ทุกคนมีหน้าตายิ้มแย้มต่อข้าพเจ้าเหมือนกับที่เห็นผ่านๆ มาแล้ว ข้าพเจ้าหันมาถามพ่อลุงว่า

“การชำระคดีนี้ มีการชำระกันทุกๆ วันตลอดปีอย่างนี้หรือ”

“นานๆ จะมีสักครั้งหนึ่ง วันนี้นับว่าคุณมีโชคดี พอมาถึงก็ได้เห็นพ่อเมืองชำระคดี”

แกตอบเป็นปรกติ แต่มันทำให้ข้าพเจ้าแปลกใจมาก ที่ผ่านผู้คนมาตั้งแต่น้อยจนหนาแน่นเข้าทุกที ข้าพเจ้าเห็นยิ้มกับข้าพเจ้าไม่ว่าเด็กและผู้ใหญ่ คล้ายว่าข้าพเจ้าเป็นเพื่อนรักหรือญาติสนิทที่จากกันไปนานๆ แล้วมาพบกัน จากการสังเกตกิริยาท่าทาง เมื่อผ่านเข้ามาที่ประชุมใหญ่ในหุบผา ทุกคนที่ข้าพเจ้าเห็น หรือเห็นข้าพเจ้าก็แสดงเช่นเดียวกันหมด เมื่อเดินมาถึงที่ชำระความของพ่อเมืองซึ่งเป็นห้องโถงใหญ่ ตรงกลางเป็นแท่นศิลาใหญ่มีผู้คนล้อมรอบแท่น ขณะนี้ยังไม่ถึงเวลาที่ท่านพ่อเมืองจะออกว่าความ พวกชาวเมืองคงนั่งสนทนากันไปตามถนัด คอยพ่อเมืองจะออกมา

ข้าพเจ้ากระซิบถามว่าคนไหนเป็นโจทก์ คนไหนเป็นจำเลย พ่อลุง

ก็ชี้ให้ดูว่า คนที่ใส่เสื้อขาวคนนั้นชื่อผาคำ เป็นโจทก์ ส่วนคนที่ใส่เสื้อเป็นชาวนา (สีน้ำเงินแก่) คนนั้นชื่อโฉม เป็นจำเลย และคู่พิพาทกำลังนั่งคุยกันด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม ไม่มีเค้าว่าจะมีการขัดแย้งกันจนเกิดคดีขึ้นโรงขึ้นศาล รู้สึกว่าทั้งสองฝ่ายรักใคร่กันดี ไม่น่าเชื่อว่าเป็นความพิพาทกันเลย ควรจะปรองดองกันให้เรียบร้อยได้ ทำให้ข้าพเจ้าสงสัยจริงๆ จึงอดที่จะถามพ่อลุงไม่ได้ว่า

"เหตุใดทั้งคู่จึงเป็นความกัน ในเมื่อสังเกตดูว่าทั้งสองมีความรักใคร่กันมาก"

พ่อลุงยิ้ม แล้วตอบว่า

"เรื่องมันตกลงกันไม่ได้ซิคุณ จึงร้อนถึงท่านพ่อเมือง"

"มันร้ายแรงอะไรนักหรือ จึงตกลงกันไม่ได้ พ่อลุงรู้หรือเปล่า"

พ่อลุงจึงเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า

"นายโฉมผู้เป็นจำเลย มีนาแปลงหนึ่ง มีข้าวออกรวงเหลืองอร่ามไปทั้งท้องทุ่ง นายผาคำผู้เป็นโจทก์ มีควายอยู่ตัวหนึ่ง ได้เดินผ่านนาของนายโฉม เห็นข้าวในนาน่ากิน ก็ลงไปกินแต่กินไม่มากนัก พอนายผาคำมาถึง ก็รีบจูงควายกลับบ้าน แล้วก็รีบไปสารภาพความผิดของตนที่ได้ปล่อยให้ควายกินข้าวในนาของนายโฉม ตนเองยินดีให้ค่าเสียหายเป็นข้าว แต่ฝ่ายนายโฉมเจ้าของนาไม่ยอมรับ ถือว่าไม่ใช่ความผิดของนายผาคำหรือของควาย ถ้าจะเอาความผิดแล้ว ควรจะเอาผิดกับข้าวของนายโฉมมากกว่า เพราะถ้าในนาไม่มีข้าว ควายก็คงไม่กิน เรื่องก็คงไม่มี แล้วต่างคนก็ไม่ตกลงกัน หรือตกลงกันไม่ได้"

ก่อนที่จะซักถามพ่อลุงอีกต่อไป ได้ยินเสียงฆ้องดังขึ้น ๓ ครั้ง เสียงพูดกันว่าพ่อเมืองออกแล้ว เรามัวแต่ก้มหน้าคุยกัน พอเงยหน้าขึ้นไปดูก็เห็นพ่อเมืองนั่งอยู่บนแท่น ทุกคนก้มลงกราบ ข้าพเจ้าทำตามเขาบ้างโดยความสมัครใจ

เมื่อกราบเสร็จแล้ว พ่อลุงก็พาข้าพเจ้าเข้าไปใกล้แท่นที่ประทับ

ของพ่อเมือง ทุกคนหลีกทางให้ด้วยความยินดี

เมื่อเข้าไปใกล้แท่น ข้าพเจ้าได้มองเห็นท่านพ่อเมืองชัดเจนถนัดตา ทำให้ข้าพเจ้าต้องตะลึง รูปร่างของท่านพ่อเมืองนั้น ไม่ผิดแปลกกับพระปิยมหาราช รัชกาลที่ ๕ ของเราเลย พระองค์มีพระพักตร์ยิ้มแย้ม ดวงเนตรแจ่มใส ครั้นแล้วพ่อเมืองก็พูดกับฝ่ายโจทก์และจำเลยเป็นการซักถามปากคำจากโจทก์และจำเลย ตามเรื่องที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้ว

เมื่อพ่อเมืองได้พิจารณาเสร็จแล้ว ก็วินิจฉัยและตัดสินว่า การที่นายโฉมจำเลยไม่ยอมรับค่าเสียหายจากนายผาคำผู้เป็นเจ้าของควาย ซึ่งลงไปกินข้าวในนาของเขานั้น โดยอ้างเหตว่า เป็นความผิดของตนเองที่ได้ปลูกข้าวไว้ทางเดินของควาย เพราะฉะนั้น จึงไม่ยอมรับค่าเสียหาย เพราะควายเป็นสัตว์ที่ไม่มีความคิดว่า ทำแล้วจะเกิดความเสียหายหรือไม่ ส่วนนายผาคำผู้เป็นโจทก์ แถลงว่า ตามปรกติควายของตัวไม่เคยที่จะไปกินข้าวในนาของใคร แต่บังเอิญควายนี้เกิดตั้งครรภ์ ทำให้ความรู้สึกแปรปรวนไป เนื่องด้วยลูกในท้องทำให้อยากกิน ฉะนั้น พ่อเมืองจึงตัดสินให้ยกลูกควายที่อยู่ในท้อง จะเป็นตัวผู้หรือตัวเมียให้นายโฉม ๑ ตัว ไม่ว่าจะออกมากี่ตัวก็ตาม

เมื่อพ่อเมืองทรงตัดสินเรียบร้อยแล้ว ทุกคนที่อยู่ที่นั่นต่างก็ร้องสาธุ ฝ่ายโจทก์ก็มีจิตใจชื่นบาน ที่ได้ชดใช้ค่าเสียหายเรื่องข้าวให้เป็นที่เรียบร้อยไป ต่อจากนั้นพ่อเมืองก็ลุกขึ้นก้มศีรษะรอบๆ ตัว รับความเคารพของปวงชนที่อยู่ในนั้น แล้วก็เสด็จขึ้นเข้าไปหุบผาทันที ก่อนที่จะเสด็จไปนั้น ท่านได้หันมายิ้มกับข้าพเจ้า แล้วกล่าวเรียบๆ ว่า

"ขอให้สเจ้า จงเดินทางต่อไปโดยความปลอดภัยเถิด"

ข้าพเจ้ายกมือขึ้นประนมทำความเคารพ ท่านที่รัก ข้าพเจ้าเห็นท่านพ่อเมืองเพียงครั้งเดียวก็รู้สึกมีความจงรักภักดี มีความเคารพด้วยจิตใจอันสุจริต ความจงรักภักดีนี้ดื่มด่ำอยู่ในความรู้สึก มันเกิดขึ้นจากส่วนลึกของดวงใจอย่างสะอาดบริสุทธิ์ ยากที่จะบรรยายให้ถูกต้องได้

ความจงรักภักดีนี้ ทำให้ข้าพเจ้าสามารถจะยอมพลีชีวิตของข้าพเจ้าเพื่อพ่อเมืองได้ทุกเวลา ทั้งๆ ที่พ่อเมืองยังไม่เคยที่จะชุบเลี้ยง หรือให้ความช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าแต่ประการใดเลย

แล้วพ่อลุงก็ชวนข้าพเจ้าลุกขึ้น และเดินทางออกจากหุบผา ข้าพเจ้าไม่ได้พูดจาอะไรกับพ่อลุงอีกเลย สมองต้องขบคิดอย่างหนักต่อเหตุการณ์ประหลาดเกี่ยวกับหุบเขาที่ข้าพเจ้าได้พบเห็นมานี้ ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังใช้ความคิดอยู่นี้เอง ข้าพเจ้าลืมตาขึ้น ก็เห็นคุณสนิทกำลังเขย่าตัวอยู่บอกว่า จวนเวลาแล้วจะเดินทางต่อไป ข้าพเจ้าก็ได้รู้สึกตัวว่าข้าพเจ้าได้ฝันไป ฝันอย่างยืดยาว ฝันอย่างประหลาด ข้าพเจ้าอยากให้เป็นความจริง ข้าพเจ้าจึงเล่าให้คุณสนิทฟังถึงเรื่องนี้ตั้งแต่ต้นจนจบ หลังจากนั้นเราได้รับประทานอาหารกันราวตี ๕ ของวันใหม่ แล้วก็ออกเดินทางกันต่อไป พอเข้าสู่ภูมิประเทศที่ถนนไต่ขึ้นไปบนไหล่เขา ช่างน่าประหลาดอะไรเช่นนั้น ต้นไม้ และทิวเขา ทุกสิ่งทุกอย่างตลอดจนสันเขาที่ข้าพเจ้าจะเลี้ยวเดินลงที่ลาดเชิงเขา ช่างเหมือนกับภาพในฝันของข้าพเจ้าทุกแห่ง แต่ไม่มีทุ่งลาด ข้าพเจ้ารู้สึกเสียดายอาลัยอาวรณ์ยิ่ง เมื่อจะจากไป รู้สึกราวกับว่าข้าพเจ้าได้จากสาวที่รักยิ่งคนหนึ่ง อย่างไม่มีโอกาสที่จะพบกันได้อีกต่อไปในชีวิตนั้น ซึ่งสถานที่นั้นมีปรากฏอยู่จริงๆ และข้าพเจ้าก็ได้ผ่านไปทั้งฝันและทั้งตื่น

เรื่องที่ ๓

สิ่งหนึ่งในน้ำใจโจร

เมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ เล็กน้อย มีเหตการณ์อย่างหนึ่งได้เกิดขึ้นกับข้าพเจ้าอย่างไม่รู้จักลืมเลย ข้าพเจ้ายังจำได้ดีว่าในวันนั้นเราได้นัดเพื่อนฝูงทางจังหวัดลพบุรีรวมด้วยกันทั้งข้าพเจ้าเป็นสามคน ข้าพเจ้าได้จดหมายไปนัดเพื่อนฝูงทางจังหวัดลพบุรีว่า เราจะขึ้นไปเที่ยว โดยกำหนดวันแน่นอน เวลานั้นทางสายนี้เปิดขึ้นใหม่ๆ เป็นทางยาวที่สุดเพียงสายเดียวคือ กรุงเทพฯ - ลพบุรี

ครั้นถึงกำหนดเวลาจะเดินทางไปจริงๆ เข้า เพื่อนทั้งสองที่นัดไว้ก็เผอิญติดธุระสำคัญไปด้วยไม่ได้ ไม่มีทางจะแก้ไขอย่างไรได้ นอกจากจะเลือกเอาว่าจะไปหรือไม่ ถ้าไปก็ต้องไปคนเดียว แต่ถ้าไม่ไปเพื่อนทางลพบุรีก็จะประณามได้ว่าเป็นคนเล่นตลก ตกลงเลือกเอาว่าไปคนเดียวดีกว่า ไม่อยากให้เสียคำพูด เพราะจะไปนัดเพื่อนคนอื่นๆ ก็ไม่มีเวลาพอ จึงขับรถออกจากกรุงเทพฯ ไปคนเดียวแต่เช้ามืด โดยรู้สึกไม่สนุกและเงียบเหงา แต่เพื่อรักษาคำพูด

เวลานั้นระยะทางจากกรงเทพฯ ถึงลพบรี ทางไม่ค่อยจะสะดวกนัก บางแห่งถนนก็ไม่เรียบร้อย แต่ข้าพเจ้าก็ได้ขับรถไปถึงลพบุรีโดยเรียบร้อย เวลาก่อนเพล ได้รับการต้อนรับจากเพื่อนผู้มีใจอารีทางลพบุรีเป็นที่พอใจที่สุด มีการพาไปชมสวนสัตว์ ชมสถานที่ต่างๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ พอบ่ายประมาณ ๑๕.๐๐ น. เพื่อนก็เตือนให้กลับ เพราะ

ระยะทางระหว่างเขาแถวพระพุทธบาทมีช้างป่าโทนตัวหนึ่งกำลังอาละวาดในย่านนั้น ก่อนกลับข้าพเจ้าถือโอกาสไปเยี่ยมร้านขายของที่เคยติดต่อการค้า มีร้านหนึ่งเจ้าของผู้จัดการขอชำระหนี้สินที่ค้างอยู่มาด้วย ซึ่งข้าพเจ้าเองก็มิได้นึกฝันว่าจะได้เงินรายนี้ เพราะเพิ่งจะได้ส่งสินค้าไปยังไม่ทันถึงกำหนดจ่ายเงิน จึงจำเป็นต้องรับเงินจำนวนมากนี้ซึ่งเป็นธนบัตรปลีกย่อยส่วนมาก ต้องใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ห่อ ซึ่งเมื่อห่อเข้าแล้วมีขนาดห่อไม่เล็กเลย ข้าพเจ้าวางทิ้งไว้บนเบาะหลังรถ เพื่อมิให้ใครสงสัยว่ามันเป็นธนบัตรอันมีค่า

เวลาผ่าน ๑๕.๐๐ น. ไปเล็กน้อย ข้าพเจ้าก็ได้ลาเพื่อนผู้อารีและผู้ที่เคยติดต่อการค้าเพื่อกลับกรุงเทพฯ ไม่อยากให้ค่ำในระหว่างระยะทางกับเขตตำบลพระพุทธบาท ด้วยเกรงจะพบกับช้างโทนเข้า ข้าพเจ้ามีปืนพกออโตเมติก ๙ มม. กระบอกหนึ่งไปด้วย รู้สึกว่าอุ่นใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพราะหากพบกับพ่อช้างโทนตัวนั้นเข้า ปืนก็ไม่มีความหมายอะไรเลย นอกจากจะยิงขู่ขึ้นฟ้าให้มันหนีไป ถนนระยะนี้ไปไม่สะดวกนัก ฉะนั้น กว่าจะถึงสระบุรีก็ประมาณ ๑๗.๐๐ น. แล้ว ข้าพเจ้าหยุดพักเติมน้ำมัน แวะตลาดสระบุรี รู้สึกโล่งใจที่ได้ผ่านดงช้างโทนตัวนั้นมาได้ ต่อจากนั้นก็หาอาหารรับประทานที่ร้านแห่งหนึ่งในตลาด เผอิญข้าพเจ้าได้พบชายผู้หนึ่งแต่งตัวเป็นชาวชนบท เดินเข้ามาหาในร้านอาหารและถามข้าพเจ้าว่า

"คุณครับ คุณจะไปทางไหน"

ข้าพเจ้าตอบว่า "จะกลับกรุงเทพฯ"

แกบอกอีกว่า "ผมอยากจะขอโดยสารไปด้วยคน เพราะมันเย็นมากแล้ว ไม่มีรถไปอีก ผมมีความจำเป็นจะต้องกลับบ้านจริงๆ ครับ คุณนึกว่ากรุณาผมเอาบุญเถิด"

"ตกลงจ้ะ พ่อลุง ยินดีที่จะได้เป็นเพื่อนคุยกัน ผมก็มาคนเดียวเท่านั้น ขอเชิญรับประทานอาหารด้วยกัน เสร็จแล้วจะได้ออกเดินทางเลย"

กฎแห่งกรรม

ครั้งแรกแกไม่ยอมที่จะรับประทานอาหารร่วมกับข้าพเจ้า แต่ภายหลังเสียอ้อนวอนข้าพเจ้าไม่ได้ แกก็เลยรับประทานด้วย นอกจากอาหารแล้วข้าพเจ้าได้สั่งสรามาให้แกเป็นพิเศษ ส่วนข้าพเจ้านั้นไม่ดื่มสุราและสังเกตดูแกออกจะระวังตัวสักหน่อย สุราที่สั่งมาแกก็ไม่ค่อยจะรับประทานนัก ทั้งนี้แกอาจเกรงใจข้าพเจ้าก็เป็นได้ สำหรับจิตใจข้าพเจ้านั้นไม่เคยนึกรังเกียจอย่างไร เมื่อเรารับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าชำระค่าอาหารเสร็จก็ชวนแกขึ้นรถ แกรีบขนสิ่งของของแก ชะลอม ๑ ใบกรุด้วยใบตองสดมิดชิด เข้าใจว่าเป็นผลไม้ มีห่อกระดาษอีก ๑ ห่อ และถุงผ้าใบอีก ๑ ถุง คงเป็นเครื่องใช้ ดูแกเกรงใจข้าพเจ้ามาก ข้าพเจ้าให้แกนั่งข้างหน้าด้วยกัน เราได้คุยกันถึงดินฟ้าอากาศ เห็นว่าแกมีความรู้รอบตัวไม่แพ้คนในกรุง การคุยกันนั้นทำให้รู้สึกสนิทสนมมากขึ้น ตอนหนึ่งแกเอ่ยขึ้นว่า

“ผมรู้สึกชอบนิสัยคุณ คุณไม่เหมือนคนชาวกรุงบางคน บางคนถือตัวเอามาก นี่ผมไม่ได้ยกยอคุณ เพราะคุณเลี้ยงอาหารผม หรือให้ผมนั่งรถโดยสารมาด้วย นี่ผมพูดถึงความรู้สึกในจิตใจของชาวบ้านนอกทั่วๆ ไปนะครับ ผมพูดตามความจริงใจไม่ยกย่องใคร คุณไม่เหยียดหยามใคร ประเดี๋ยวผมก็จะถึงที่ที่ผมจะลงแล้ว จะพบกันอีกหรือไม่ก็ไม่ทราบ หรือเราอาจจะไม่ได้พบกันตลอดชีวิต ก็เพราะเราเดินกันคนละทาง”

ข้าพเจ้ารู้สึกชอบในคำพูดของแกมาก จึงบอกแกว่า “ไม่จริงหรอกพ่อลุง โลกมันกลม เราอาจพบกันอีกก็ได้ ถ้าพ่อลุงพบผมในถนนสายนี้หรือสายไหนก็ตาม หากผมไม่เห็น ไม่ทันได้ทักก็ขอให้ตะโกนเรียกเลย และหวังว่าคราวหน้าคงมีโอกาสได้นั่งคุยกันอย่างนี้อีก”

แกถอนหายใจยาว แล้วพูดขึ้นด้วยเสียงเศร้าๆ ว่า “คนเรามันอนิจจังไม่เที่ยงนะคุณ”

ข้าพเจ้าเสริมว่า “จริง พ่อลุง คนเรามันอนิจจังไม่เที่ยง แต่ว่าถ้ามีลมหายใจตราบใด เราก็ย่อมมีความหวังตราบนั้น”

เมื่อออกจากสระบุรีนั้น ๑๗.๐๐ น. กว่าแล้ว ฉะนั้น ในระหว่างทางจึงค่อยๆ ค่ำลงทุกที เมื่อเข้าเขตจังหวัดอยุธยา เราก็ต้องใช้ไฟหน้าอย่างแรง มองเห็นสิ่งหนึ่งทอดขวางถนนอยู่ ข้าพเจ้าต้องชะลอรถจนไปใกล้ จึงมองเห็นว่าสิ่งที่ขวางถนนนั้นเป็นต้นกล้วยขนาดใหญ่พอดู ขนาดที่รถไม่อาจวิ่งข้ามไปได้ ทันใดนั้น ก็มีชายฉกรรจ์ซึ่งแอบอยู่ข้างทาง วิ่งขึ้นมาบนถนน ในมือมีอาวุธปืนบ้าง บางคนก็มีมีด บางคนก็มีตะพดล้อมหน้าล้อมหลัง ประมาณดูคงไม่ต่ำกว่า ๕-๖ คน และข้างหลังรถก็ยังมี ข้าพเจ้าไม่นึกฝันว่าจะเกิดเรื่องเช่นนี้โดยกะทันหัน ยังตัดสินใจอะไรไม่ถูก เสียงเพื่อนร่วมทางกระซิบว่า

"ไม่ต้องกลัว คุณเฉยๆ ไว้ ผมจะจัดการกับมันเอง"

ทันใดนั้น แกก็ร้องตวาดลงไปว่า "เฮ้ย! อ้ายพวกนี้หยุด"

ฉับพลันนั้น พวกเหล่าร้ายหยุดชะงัก พ่อลุงก็เปิดประตูรถออกไปอย่างไม่สะทกสะท้าน

จากแสงไฟหน้ารถและไฟฉายในมือของเหล่าร้าย ทำให้เห็นหน้าพอจะจำกันได้ เหตุการณ์ก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่นึกไม่ฝันว่าจะเกิดขึ้น คือ พวกเหล่ารายนั้นเห็นหน้าชายคนที่ลงจากรถข้าพเจ้า ต่างกุตกุตะลงและต่างก็ร้องออกมาได้คำเดียวว่า

"พี่"

เสียงพ่อลุงผู้นั้นพูดว่า "เออ! กูเอง พวกเอ็งจะทำอะไรคุณแกไม่ได้ จะแตะต้องอะไรไม่ได้ทั้งนั้น ยกที่กีดขวางทางออก คุณท่านมีคุณกับข้ามาก ข้าได้กินข้าวของท่าน ได้อาศัยรถของท่าน เอ้าเฮ้ย! ช่วยยกของให้ข้าด้วย"

แกพูดขาดคำ สมุน ๒ คน ก็เปิดประตูขึ้นยกของอันเป็นสมบัติของสหายร่วมทางของข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้าไม่ได้เหลียวไปดูว่า เจ้าพวกนั้นมันจะทำอะไรบ้าง ข้าพเจ้าไม่สนใจ นึกแต่ว่าเมื่อไรจะพ้นจากที่นี่ไปได้ยิ่งไปเร็วที่สุดยิ่งดี เสียงของสมุนรายงานลูกพี่ว่า

"ขนหมดแล้วพี่"

ทันใดนั้น "พ่อลุง" ซึ่งพวกเหล่าร้ายเรียกว่าพี่ก็เดินตรงมาทางข้าพเจ้า พูดอย่างสภาพ

"ขอโทษด้วยที่ทำให้คุณตกใจ และขอบใจคุณมากที่เลี้ยงอาหารและให้โดยสารรถ ขอให้คุณเดินทางโดยความปลอดภัยเถิด ผมขอลาที่ตรงนี้แล้ว"

ข้าพเจ้าโล่งใจถนัด พลางกล่าวขอบใจอำลาแก เข้าเกียร์หนึ่งเร่งเครื่องยนต์ แต่แล้วก็ได้ยินเสียงตะโกนอีก

"คุณครับ หยุดก่อน"

พอข้าพเจ้าห้ามล้อหยุด ในใจนึกว่ามันเรื่องอะไรกันอีก เมื่อไรจะไปพ้นจากแดนนรกนี้เสียที ทันใดนั้นพ่อลุงก็เดินถือห่อกระดาษหนังสือพิมพ์พลางส่งให้ข้าพเจ้า แล้วพูดว่า

"อ้ายเด็กมันไม่รู้มันขนของคุณลงไปด้วย ผมต้องขอโทษ เอาล่ะขอให้คุณเดินทางโดยปลอดภัยนะครับ"

ข้าพเจ้ากล่าวขอบใจแก แล้วเอาห่อธนบัตรคืนมา มองดูห่อนั้นเวลานี้อยู่ในสภาพไม่สู้จะเรียบร้อย เพราะกระดาษมีรอยขาดออกบางตอนทำให้มองรู้ว่าเป็นธนบัตร มีสีเขียวๆ แดงๆ แลบออกมา ข้าพเจ้าไม่ได้พิจารณาอะไรอีก เมื่อรับจากมือแกก็โยนลงเบาะข้างหลังทำให้กระดาษขาด เชือกที่ผูกไว้ก็ไม่สามารถคุมให้เป็นระเบียบได้ ธนบัตรเหล่านั้นก็แตกกระจายอยู่บนเบาะข้างหลังรถ ข้าพเจ้าไม่ได้เอาใจใส่ว่า มันจะอยู่ในสภาพอย่างไร เร่งเข้าเกียร์เหยียบน้ำมันวิ่งเข้ากรุงเทพฯ ทิ้งพวกสมุนและชายนั้นไว้เบื้องหลังในความมืด ภายหลังเมื่อถึงบ้านแล้ว ปรากฏว่าเงินจำนวนนั้นไม่ขาดหายไปเลยจนบาทเดียว

ตราบกระทั่งทุกวันนี้ เมื่อนึกถึงเรื่องนี้ ข้าพเจ้าหัวใจสั่น สั่นไปด้วยเหตุสองประการคือ หวาดเสียวต่อภัยอันตราย แต่ที่มันฝังลึกลงในความรู้สึกของข้าพเจ้านั้นก็คือ คุณธรรมอันสูงส่งของชายผู้รับสมญาว่า

“พี่” ของหมู่โจร เพียงข้าวหนึ่งมื้อกับการให้โดยสารรถ แกก็ตอบแทนข้าพเจ้าด้วยความกตัญญูกตเวที อันเป็นคุณธรรมสูงล้ำค่ากว่าสิ่งทั้งหลาย และสิ่งนี้ท่านคิดหรือว่าจะเป็นของหาง่ายในน้ำใจคน อย่าว่าแต่ฝงโจรเลย แม้ที่เรียกว่าผู้เจริญแล้วด้วยการศึกษาอย่างปัจจุบันนี้

เรื่องที่ ๔

ชะตากรรม

เรื่องของชะตากรรม เคยมีผู้เล่าและผู้เขียนกันมาแล้ว โดยยืนยันว่าเป็นเรื่องที่มีผู้วิเศษ หรือผู้เชี่ยวชาญในการทำนายทายทัก ผ่านสายตาของข้าพเจ้ามาแล้วหลายต่อหลายเรื่อง ข้าพเจ้าก็เพียงแต่ให้ความสนใจว่าเป็นเรื่องที่แปลกเหลือเชื่อ เพราะข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งที่จะยอมรับนับถือหรือเชื่อถือสิ่งสุดวิสัยที่ไม่ได้ประสบด้วยตนเองนั้นยากนัก แทบจะกล่าวได้ว่าข้าพเจ้าไม่ยอมเชื่อวิชาไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ ดูฤกษ์ยาม เมื่อมีผู้เล่าก็เออๆ ครับๆ ไปตามเรื่อง เพื่อมิให้เป็นที่ขัดใจของผู้อื่นเท่านั้น

แต่ในกรณีของเรื่องที่ข้าพเจ้านำมาบรรยายส่ท่านทั้งหลายต่อไปนี้ ข้าพเจ้ายอมรับว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวของข้าพเจ้าเอง และข้าพเจ้าไม่กังวลใจเลยว่า ผู้อ่านจะเชื่อเรื่องที่ข้าพเจ้าจะบรรยายนี้หรือไม่ เพราะความรู้สึกเชื่อหรือไม่เชื่อนี้ได้เคยเกิดขึ้นกับข้าพเจ้ามาก่อนแล้ว หากว่าเรื่องที่ข้าพเจ้านำมาเล่านี้ จะมีประโยชน์ในทางคติธรรม และสาระพอที่จะทำให้เกิดความเมตตาความกรุณาแก่มนุษย์และสัตว์ผู้ร่วมชะตากรรมอยู่ในโลกเดียวภพเดียวกันกับท่านผู้อ่านแล้ว ข้าพเจ้าก็จะมีความปีติเป็นอย่างยิ่ง ที่อดีตชะตากรรมของข้าพเจ้าสามารถยังประโยชน์สุขให้ชีวิตอันคับแค้นของผู้ร่วมกันในโลกนี้ได้บ้าง นอกไปจากที่ข้าพเจ้าได้เคยบำเพ็ญมาแล้ว ดังที่ข้าพเจ้าจะขอดำเนินเรื่องต่อไปนี้

ก่อนที่มหาสงครามเอเชียบูรพา อันมีกองทัพซามูไรจะระเบิดขึ้นไม่

นานนัก เช้าวันหนึ่ง ขณะที่บรรยากาศทางการเมืองอันตึงเครียดในหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์ที่ข้าพเจ้ากำลังอ่านอยู่อย่างสนใจ วิทยุก็ส่งเสียงตลอดเวลาให้ประชาชนช่วยกันต่อต้านผู้รุกราน ภรรยาของข้าพเจ้าเดินกลับเข้ามาในบ้าน หลังจากที่ได้กระทำกิจวัตรในการทำบุญตักบาตรแด่พระภิกษุสามเณรทุกเช้าแล้ว ก็ตรงมาหาที่เก้าอี้นอนที่ข้าพเจ้ากำลังสำราญอารมณ์อยู่ เอ่ยขึ้นอย่างอาการตื่นเต้นว่า

"คุณคะ คุณทราบไหมคะ ว่ายายแปลกกับตามี คนเฝ้าสวนที่อยู่หลังบ้านเรานี้ มีโชคถูกรางวัลสลากล็อตเตอรี่ที่หนึ่งค่ะ"

ข้าพเจ้าได้ฟังก็ตอบโดยไม่ละสายตาจากหนังสือพิมพ์ว่า "ก็ดีแล้วนี่ เป็นโชคของแก"

ภรรยาของข้าพเจ้ามีกิริยากระสับกระสายที่เห็นข้าพเจ้าไม่มีอาการตื่นเต้นอย่างที่เธอคาดหวัง เพราะข้าพเจ้ามัวไปสนใจเรื่องสงครามทางยุโรป และข่าวทางเอเชียกำลังจะก่อความไม่สงบ แล้วเธอก็พยายามพูดต่อไปอีกว่า

"มันไม่ใช่เรื่องอย่างนั้นน่ะซีคะ"

"เรื่องมันไม่ใช่อย่างนั้นหรือ แล้วมันจะเป็นอย่างไรล่ะ ถ้าไม่ใช่กฎธรรมชาติของคนที่มีโชคดีคนใดคนหนึ่ง ต้องมีโอกาสถูกรางวัลสลากกินแบ่งแต่ละงวดในเดือนหนึ่งๆ ทุกเดือน" ข้าพเจ้ายังเพ่งสายตาอยู่กับหนังสือพิมพ์ต่อไป

"เรื่องมันเป็นอย่างนี้ค่ะ" ภรรยาของข้าพเจ้าพยายามดำเนินเรื่องให้ข้าพเจ้าหันมาสนใจต่อไป "เขาว่ามีอาจารย์ปะขาวผู้หนึ่งมาจากเขาแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคเหนือ มาพักอยู่ที่กุฏิของท่านมหาฯ ที่เราใส่บาตรท่านทุกวันนี้แหละ ท่านดูดวงชะตาให้ยายแปลกและตามี ยายแปลกไปที่วัดเมื่อวันพระก่อนนี้ ไปบ่นกับท่านอาจารย์ว่ามีความขัดสนยากจนเหลือเกิน ท่านก็เลยกรุณาตรวจดวงชะตาให้ ท่านทำนายว่าต่อไปอีก ๗ วันนี้ จะมีลาภใหญ่บังเกิดขึ้นแก่สองผัวเมีย แถมยังรับรองอย่างมั่นคงว่าจะมีลาภ

แน่ๆ แล้วคุณก็ดูซิคะพอครบกำหนด ๗ วันจริงๆ สองผัวเมียก็ได้ลาภอย่างที่ท่านอาจารย์ปะขาวรับรอง เป็นลาภใหญ่รางวัลที่ ๑ เสียด้วย”

แล้วเธอก็จ้องมองดข้าพเจ้าเมื่อกล่าวจบ ว่าจะมีความสนใจขึ้นมาบ้างหรือยัง ข้าพเจ้าพอจะเดาความคิดของเธอได้ว่า เธอพยายามจูงใจให้ข้าพเจ้าเลื่อมใสในการเชื่อคำพยากรณ์ คำทำนายโชคชะตา ข้าพเจ้าจึงเสริมเพื่อให้ขบขัน ไม่ให้เป็นที่ขัดใจเธอว่า

“ก็ดี ทายแม่นดี น่าจะไปหาที่นั่งตามใต้ต้นมะขามที่ท้องสนามหลวง คงจะรวยแน่ๆ” แต่ภรรยาของข้าพเจ้าไม่เอาใจใส่ต่อคำพูดของข้าพเจ้า กลับอ้อนวอนว่า

“คุณขา ดิฉันอยากจะขอให้คุณพาไปพบกับท่านอาจารย์ปะขาวค่ะ” หมู่นี้ดิฉันมีความรู้สึกไม่ใคร่จะสบายใจเลย นอนหลับก็ฝันไม่สู้ดีบ่อยๆ ค่ะ”

“เธออย่าไปเอานิยมนิยายอะไรกับเรื่องความฝันนักเลย มันจะทำให้เกิดความกลุ้มใจเปล่าๆ คนเราถ้านอนมากก็ฝันมาก นอนน้อยก็ฝันน้อย” ข้าพเจ้าปลอบโยนให้เธอคลายความหงุดหงิดใจ แต่ไม่เป็นผล เธอกลับรบเร้าวิงวอนข้าพเจ้าให้ไปตรวจดวงชะตาเพื่อให้เป็นที่แน่ใจ และเพื่อเธอจะได้คลายความข้องใจในความฝันต่อไป ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความเอ็นดูสงสารขึ้นมา ไม่อยากให้เป็นที่ขัดน้ำใจของเธอต่อไป จึงรับคำว่ายอมจะไปด้วย ทั้งๆ ที่ในใจข้าพเจ้ายังยืนมติเดิม คือไม่เลื่อมใสอยู่นั่นเอง

หลังจากนั้น เราก็ชวนกันไปหาอาจารย์ปะขาวที่วัดข้างบ้าน ท่านพักอยู่ที่กุฏิท่านมหาฯ พระมหาฯ องค์นี้มีความคุ้นเคยกับทางครอบครัวของข้าพเจ้าอย่างดี เมื่อเราไปถึง ณ ที่นั้น ท่านอาจารย์ไม่อยู่ ทราบว่ามีผู้มารับไปพบปะกับท่านผู้ใหญ่คนหนึ่ง จะเป็นผู้ใดข้าพเจ้าก็มิได้สนใจสอบถาม กลับเริ่มสนใจกับผู้คนจำนวนมากหลาย ที่กำลังชุมนุมรอท่านอาจารย์ปะขาวอยู่ ณ ที่นั่น ข้าพเจ้าคะเนว่าคงจะเป็นเพราะกิตติศัพท์ของการทำนายอันแม่นยำของท่าน ที่มีอำนาจดึงดูดความสนใจของประชาชน

ที่ทราบข่าวทั่วไป ข้าพเจ้ายังนึกวาดภาพบุคลิกของท่านอาจารย์ปะขาวไว้ในความรู้สึก ก่อนที่จะได้เห็นตัวจริงว่า คงมีอายุย่างเข้าวัยชรา นุ่งขาวห่มขาว ถือไม้เท้ายันกาย และมีลูกประคำคอท่องบ่นพระเวทย์มนต์ตามธรรมดาของปะขาวหรือพวกโยคีฤาษีไพร

เมื่อเราผ่านเวลาไปด้วยการสนทนาในเรื่องต่างๆ กับท่านมหาฯ สักพักใหญ่ ท่านอาจารย์ปะขาวก็กลับมา ท่านมหาฯ ก็แนะนำให้เราได้ทำการคารวะเป็นที่รู้จักกัน ข้าพเจ้ารู้สึกผิดหวังที่ได้คาดคะเนรูปร่าง ลักษณะของท่านอาจารย์ปะขาวผิดไปหมด ความจริงปรากฏว่ายังไม่แก่เกินไป ร่างของท่านอาจารย์มีส่วนสัดสันทัด มีท่าทีสง่าน่ายำเกรง ดวงหน้ามีแววยิ้มแย้มละมุนละไมบริสุทธิ์ ปราศจากลักษณะที่เคลือบแฝงด้วยเล่ห์ ซึ่งอาจจะสังเกตได้จากแววตา ดูเป็นบุคคลที่มีอารมณ์เปิดเผย เยือกเย็น ทำให้เกิดความรู้สึกเย็นตาเห็นจิตแก่ผู้ที่ได้วิสาสะด้วย ข้าพเจ้าเกิดความเลื่อมใสขึ้นมาบ้าง ดีกว่าก่อนที่ข้าพเจ้าจะได้พบตัวท่านอาจารย์

ในเวลานั้น ภรรยาของข้าพเจ้าก็เริ่มวิสาสะกับท่านอาจารย์โดยทันที ในขณะเดียวกันกับผู้อื่นที่มารอคอยอยู่ก่อนหน้าที่เราจะมาถึง ก็พากันเข้ามาขอเครื่องรางของขลังต่างๆ ตามความต้องการของแต่ละบุคคล เมื่อได้แล้วก็ค่อยๆ พากันทยอยกลับ จนเหลือเราเท่านั้น ภรรยาของข้าพเจ้าก็ขอร้องให้ท่านอาจารย์ทำนายดวงชะตาของเรา แต่ข้าพเจ้าก็มิได้กล่าวทักท้วงว่าประการใด

ท่านอาจารย์นั่งพับเพียบประนมมือหลับตาสักครู่ แล้วลืมตาขึ้นกล่าวว่า

“สามีของคุณนายมีความรู้สึกไม่ส้สนใจพอใจนัก ในการที่จะให้ตรวจทำนายทักดวงชะตา”

ข้าพเจ้าสะดุ้งขึ้นในใจทันทีที่ได้ยินกล่าวเช่นนี้ เพราะข้าพเจ้าก็มิได้แสดงทีท่าอย่างไรที่จะให้ผู้อื่นได้ทราบว่า ข้าพเจ้ามีความไม่พอใจ ท่านอาจารย์กลับทายความรู้สึกนึกคิดของข้าพเจ้าได้อย่างถูกต้องตรงเผง

ทีเดียว อีกใจหนึ่งยังไม่ยอมจำนน คิดไปว่าท่านอาจจะมีสายตาอันละเอียดไว พอที่จะจับพิรุธในดวงตาหรือกิริยาผิดแปลกบางประการได้ จึงสามารถที่จะทำนายได้อย่างแม่นยำเช่นนี้ ขณะที่กำลังครุ่นคิดอย่ ก็ได้ยินเสียงภรรยาข้าพเจ้ายืนยันกับท่านอาจารย์ต่อไปว่า

"ดิฉันได้ตกลงกันแล้วว่า จะขอให้ท่านอาจารย์ช่วยกรุณาทำนายให้ ขออย่าให้เสียความตั้งใจเลยนะคะท่าน"

ท่านอาจารย์ปะขาวก็เริ่มหลับตานิ่งสักครู่แล้วก็ลืมตา อากัปกิริยาตอนนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด แววตาแห่งความยุ่งยากบ่งถึงความหนักใจฉายเด่นออกมาจากดวงตาทั้งสองของท่านอาจารย์ แล้วก็ค่อยๆ พูดช้าๆ ด้วยอาการตริตรองอย่างหนักใจว่า

"ความสัตย์จริงฉันไม่ใคร่อยากจะทำนายดวงชะตาของคุณผู้ชายในลักษณะอย่างนี้ เพราะต่อแต่นี้ไปอีกปีหนึ่งหรือสองปีข้างหน้า จะต้องมีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดกับตัวสามีของคุณนาย มันเข้าขั้นร้ายแรง และฉันเองก็ไม่สมัครใจบอกตรงๆ เพราะทำให้ไม่สบายใจเกิดขวัญเสียได้ แต่ในปัจจุบันนี้ทุกอย่างเป็นปรกติดี อย่างไรก็ดีในรอบปีต่อไปนี้แหละจะร้ายแรง"

ข้าพเจ้าฟังแล้วอดรนทนไม่ไหวจึงพูดขึ้นว่า

"ขอท่านอาจารย์ได้โปรดแจ้งมาให้ชัดเจนเถิดครับ เรื่องที่จะมีเหตุการณ์ร้ายแรงนั้น ขนาดไหน ผมมีความอดทนที่จะฟังได้ทั้งนั้น จิตใจของผมเข้มแข็งมากพอครับ"

ท่านอาจารย์ปะขาวนิ่งคิดอยู่สักครู่ ทำให้ข้าพเจ้าคิดว่าท่านคงจะไม่อาจตัดสินใจอะไรลงไปได้อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่แล้วก็กล่าวว่า

"ดวงชะตาของคุณนั้นบ่งว่า จะต้องตายอย่างผีไม่มีญาติ"

ข้าพเจ้าถึงกับสะดุ้งทันที โดยปรกติข้าพเจ้ามีอารมณ์เย็น ไม่เคยสะดุ้งกลัวภัยอันตรายหรือเหตุร้ายใดๆ ที่เกิดกับตัวข้าพเจ้ามาก่อนนี้เลย และในเมื่อได้ฟังการทำนายโชคชะตาครั้งนี้ ก็ไม่อยากจะเชื่อเลยว่า

ข้าพเจ้านี้จะต้องตายอย่างผีไม่มีญาติ ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าก็มิใช่ร่ำรวยนัก แต่ก็ไม่ยากจนแร้นแค้นอะไร ยังมีภรรยาที่รักเคารพข้าพเจ้า เป็นห่วงข้าพเจ้าดจดังเทพเจ้าของเธอฉะนั้น เมื่อมีผัรักและห่วงใยเช่นนี้แล้ว ไยจะมาบอกให้ข้าพเจ้าเชื่อได้ว่าจะต้องตาย และตายอย่างผีไม่มีญาติ

ภรรยาของข้าพเจ้ามีท่าทางกระวนกระวายใจ แสดงว่ามีทุกข์หนักอยู่ภายในใจ เมื่อฟังคำพยากรณ์ของท่านอาจารย์ปะขาวอย่างตรงไปตรงมา รีบถามขึ้นทันทีว่า

"ท่านอาจารย์มีวิธีใดบ้างที่จะช่วยสะเดาะเคราะห์ เพื่อผ่อนหนักให้เป็นเบา กลับเหตุร้ายให้กลายเป็นดีบ้างคะ ได้โปรดกรุณาด้วยค่ะ"

ท่านอาจารย์ปะขาวอธิบายว่า "การสะเดาะเคราะห์เป็นเพียงการช่วยให้มีกำลังใจดีขึ้นเท่านั้น แต่ผลที่ได้รับนั้นคงจะไม่สมบูรณ์ตามที่คาดหวังนัก เรื่องนี้ผู้อื่นจะช่วยได้ยากนัก ทุกอย่างจะต้องเป็นไปตามดวงชะตาของกุศลกรรมและอกุศลกรรม คือกรรมดีและกรรมชั่ว บางคนอ้างว่าเคยทำกรรมดีตลอดมา แต่เหตุไฉนจึงได้รับแต่ชะตากรรมความลำบากยากแค้น เรื่องนี้กรรมเก่าที่เคยสร้างแต่ปางก่อนมาสนองในชาตินี้ก็ได้กว่าจะหมดกรรมเก่าหรือวิบากกรรมแล้วก็ผ่านกรรมดี บางคนที่ได้ผ่านกรรมดีแล้วก็ผ่านวิบากกรรม ดวงชะตาชี้เส้นทางเดิน ถ้าจะเปรียบก็ไม่ผิดกับทางเดินของชีวิตเรา จะเดินผ่านทางราบเรียบตลอดชีวิตเหมือนเราเดินผ่านสวนดอกไม้อันสวยงามน่าชมนั้นไม่ได้ การเดินทางให้ถึงจุดหมายปลายทางนั้น เมื่อเราเดินพ้นจากสิ่งที่ราบรื่นแล้วก็อาจจะถึงที่ทุรกันดารตลอดไป บางทีท่านก็ผ่านทางดีและร้ายเป็นระยะๆ ไปกว่าจะถึงจุดหมายปลายทาง คืออวสานแห่งชีวิต จะทกข์จะสุขเป็นการทำของเราเอง เราประกอบกรรมชั่วก็ต้องทุกข์ยากลำบาก เราประกอบกรรมดีเราก็ย่อมได้รับความสุขความสบาย ทางเดินเส้นชะตาชีวิตกับทางเดินของชีวิตก็ไม่ผิดกัน จะเปรียบได้ก็เหมือนกลางวันและกลางคืนเท่านั้น เส้นชะตาชีวิตเกิดจากอดีตนั้นเปรียบเหมือนกลางคืน ซึ่งเราไม่รู้ว่าเคยสร้างกรรมดีหรือกรรมชั่ว

มากน้อยเท่าใด การเดินผ่านตำบลต่างๆ นั้น เปรียบเหมือนกลางวันเป็นปัจจุบัน ในชาตินี้เราจะสร้างกรรมดีหรือกรรมชั่วก็แล้วแต่เรา การจะช่วยเหตุร้ายให้กลายเป็นดีเราต้องพึ่งตัวเราเอง การแก้ไขก็อยู่ที่ใจเราเป็นใหญ่ เราจะสร้างสวรรค์หรือนรกอยู่ที่ใจเรา

ตอนนี้อาจารย์ปะขาวก็หัวเราะ สีหน้าเปลี่ยนเป็นยิ้มแย้มเหมือนกับตอนต้น แล้วกล่าวต่อไปว่า

"สำหรับคุณนาย อีกสัก ๖ เดือนก็จะเสียคนเก่าแก่ ต่อไปจะเสียทรัพย์สินในระยะติดต่อกัน"

ข้าพเจ้ารับฟังไว้โดยไม่สนใจว่าจะจริงจังอะไรนัก

หลังจากข้าพเจ้ากับภรรยาได้ไปหาอาจารย์ปะขาวแล้ว อาจารย์ปะขาวก็เดินทางกลับไปจังหวัดภาคเหนือ ต่อจากนั้นมาประมาณ ๖ เดือน นายบัวคนขับรถซึ่งเป็นคนอยู่มาเก่าแก่ก็ป่วยลง ขั้นแรกเป็นไข้ธรรมดา ข้าพเจ้าได้พยายามรักษา พอเกือบจะหายก็มีโรคปอดบวมเข้ามาแทรก เหลือกำลังที่นายแพทย์จะเยียวยาต่อไป หลังจากนั้นก็ถึงแก่กรรมลง ข้าพเจ้าและภรรยารู้สึกมีความเสียดาย อาลัยคนเก่าที่มีอายุมาก แต่ซื่อสัตย์สุจริตหาไม่ได้ง่าย เราจึงเสียใจเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อได้จัดการฌาปนกิจให้เรียบร้อย ข้าพเจ้านึกถึงคำทำนายของอาจารย์ปะขาว เริ่มเป็นความจริงขึ้นมาแล้วหนึ่งข้อ เป็นปฐมแห่งการต้องยอมจำนนต่อคำพยากรณ์ ที่ไม่สามารถหาเหตุผลพิสูจน์ได้เป็นครั้งแรกในชีวิต แต่ข้าพเจ้าก็อดคิดไม่ได้ว่าจะเป็นการบังเอิญ

เมื่อคนรถเก่าถึงแก่กรรมแล้ว ต่อมาข้าพเจ้าก็ได้คนใหม่คนหนึ่งชื่อเชิด เป็นคนหน่มและแข็งแรงดี อยู่ทำงานได้ ๒-๓ เดือน เครื่องเพชรและเครื่องทอง ซึ่งเป็นของภรรยาข้าพเจ้า จะเป็นโดยเผอเรอหรืออย่างไรก็ไม่ทราบ เมื่อเอาออกมาแล้วได้ลืมเอาไปเก็บเข้าที่ ขโมยจึงยกเอาไปทั้งหีบเหล็กซึ่งไม่ใหญ่นัก เราสงสัยคนในบ้าน แต่คนเคยอยู่ในบ้านนั้นล้วนแต่เป็นคนซื่อและเก่าแก่ทั้งสิ้น ไม่เคยมีอะไรหายมาก่อนจึงทำให้ไม่ระวัง

จะมีก็แต่นายเชิด คนขับรถคนเดียวเท่านั้นที่มาอยู่ใหม่ ไม่มีใครรู้ประวัติหัวนอนปลายตีน นอกจากเป็นผู้คุ้นเคยชอบพอกันกับคนที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว และภรรยาคนขับรถเก่าเป็นผู้แนะนำมาให้

เหตุการณ์ครั้งนี้ภรรยาข้าพเจ้าไม่ค่อยรู้สึกเสียใจเท่าใดนัก คล้ายกับรู้ตัวว่าจะต้องถูกโจรกรรมตามคำพยากรณ์ล่วงหน้าอยู่แล้ว รู้สึกว่าเธอเป็นห่วงข้าพเจ้ามากกว่า เธอพูดว่าของเหล่านี้เป็นของนอกกายไม่ค่อยเสียดายเท่าใด เพราะท่านอาจารย์ปะขาวได้ทายไว้ล่วงหน้าก่อนเหตุการณ์จะเกิดขึ้น บัดนี้เรื่องอะไรก็เป็นจริงขึ้นแล้วสองประการ จึงเป็นห่วงข้าพเจ้ามากกว่าและคิดล่วงหน้าว่า มันจะต้องเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้าแน่ๆ หลังจากมีการไต่สวนเรื่องของหายแล้วไม่กี่วัน นายเชิดคนขับรถใหม่ของเราก็หายไป โดยไม่ได้บอกให้ทราบล่วงหน้า และไม่มีใครรู้จักที่อยู่บ้านช่องของเขาเลย ข้าพเจ้าจึงต้องขับรถเอง ภรรยาของข้าพเจ้าทัดทานไม่ยอมให้ออกจากบ้านบ่อยนัก เพราะยังจำคำทำนายของอาจารย์ปะขาวได้อย่างฝังใจ ทำให้หวาดระแวงเป็นห่วงอยู่เสมอ

วันหนึ่งข้าพเจ้าขับรถไปทางถนนสายหนึ่งในกรุงเทพฯ บังเอิญมองไปข้างหน้ารถเห็นรถเก๋งสีดำคันหนึ่งแล่นอยู่ในระยะไกลพอจะมองเห็นได้แฉลบหลบรถสามล้อ แล้วชนเอาแม่ค้าคนหนึ่ง ซึ่งกำลังหาบของอยู่ที่ข้างถนน แม่ค้านั้นล้มลง หาบและไม้คานกระเด็นและของหกกระจัดกระจาย รถคันนั้นไม่ได้หยุดลงช่วย กลับแล่นหนีไป เป็นการกระทำของคนขับรถที่เลวที่สุด เจ้าหน้าที่การจราจรก็ไม่ค่อยเข้มงวดนัก เพราะในพระนครยังมีรถน้อย พอข้าพเจ้าไปประคองแกลุกขึ้น เห็นว่าแกไม่ได้บาดเจ็บมากนัก เพราะรถเพียงแต่ชนหาบเฉี่ยวไปเท่านั้น นับว่าเป็นบุญของแกมาก มีบางคนช่วยเก็บหาบไว้ข้างถนน เพื่อไม่ให้กีดขวางทางรถเผอิญขณะนั้นไม่มีตำรวจ รถคันนั้นจึงลอยนวลไปได้อย่างสบาย

ข้าพเจ้าพยุงแกไปข้างถนน และช่วยเก็บเศษสตางค์ที่ตกเรี่ยราดมามอบให้ ขนมหกเกลื่อนถนนนั้น มีทั้งขนมตาล ข้าวเหนียวสังขยา ขนม

ใส่ไส้และขนมกล้วย เข้าใจว่าแกจะเข้าไปขายบริเวณโรงเรียนแห่งใดแห่งหนึ่งในแถวนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกสงสารแกมาก เพราะเห็นแกมีอายุมากคะเนไม่ต่ำกว่า ๖๐ เป็นวัยที่ไม่น่าจะหาบเร่ขายของเลย ควรจะอยู่เฝ้าบ้านเรือนคอยดูลูกหลานมากกว่า จึงถามว่า

"ยายเจ็บมากหรือเปล่า?" เพราะเห็นเสื้อผ้าแกขาด แกตอบว่า

"ไม่มากหรอกคุณ รู้สึกแขนขาถลอกแสบๆ ขัดยอกนิดหน่อย"

"ยายอยู่ที่ไหน ฉันจะพาไปส่งบ้านให้"

แกจึงบอกที่อยู่ของแกให้ทราบ ข้าพเจ้าชวนให้แกขึ้นนั่งรถจะพาไปส่งถึงบ้าน แกอิดเอื้อนอยู่สักคร่หนึ่ง ข้าพเจ้าจึงหอบหาบ ไม้คานและข้าวของที่เหลือยังไม่เสียหายใส่ในกระจาด แล้วยกขึ้นรถ

แกยกมือขึ้นไหว้ข้าพเจ้าแล้วร้องว่า "โอย ทำไมคุณจึงใจดีอย่างนี้ คุณไม่ได้เป็นคนชนอิฉันเลย คุณกลับช่วยเหลืออิฉัน ส่วนคนชนอิฉันนั้นมันหนีไป แต่อิฉันไม่โกรธมันหรอก มันเป็นบาปกับเคราะห์ของอิฉันเอง ทำอย่างไรได้ คนเรามีเคราะห์แล้วก็หนีเคราะห์ไม่พ้น"

ข้าพเจ้าได้ยินถึงต้องสะดุ้งในคำพูดที่แกบอกว่า บาปกับเคราะห์นั้นหนีกันไม่พ้นแน่ ข้าพเจ้าหวนระลึกถึงคำพยากรณ์ของอาจารย์ปะขาวแล้วก็มานึกถึงตัวเอง คิดคำนึงว่าก่อนที่ข้าพเจ้าจะตาย จะขอทำความดีการสร้างความดีเท่านั้น จะทำให้จิตใจของเราสบาย

ข้าพเจ้าถามว่า "ยายแก่แล้ว ทำไมถึงได้มาหาบของขายอย่างนี้ล่ะ ลูกหลานยายไม่มีหรือ"

"ลูกหลานมีเหมือนกันแหละคุณ อิฉันอยู่กับลูกสะใภ้กับหลานๆ อีก ๓ คน ลูกสะใภ้กำลังเป็นไข้ไม่สบายอยู่บ้าน"

ก่อนส่งบ้านก็พาไปแวะคลินิก ซึ่งมีหมอชอบพอกับข้าพเจ้าเพื่อให้ใส่ยาแดงที่บาดแผลเล็กๆ น้อยๆ แล้วพาแกไปส่งตามตำบลบ้านที่แกอยู่ จอดรถที่ปากซอยแคบๆ พยุงแกลงมาจากรถ ชาวบ้านแถวนั้นถามกันเซ็งแซ่ว่ายายเป็นอะไร แล้วหันมาถามข้าพเจ้าว่า

“แกเป็นอะไรคุณ คุณเป็นคนขับรถชนแกหรือ”
ยังไม่ทันจะตอบ หญิงชราแม่ค้าก็ตอบเองว่า
“โอย! คุณแกไม่ได้ขับรถชนฉันหรอก รถคันอื่นมันชนแล้วหนีไป คุณแกเป็นคนช่วยเหลือฉันต่างหาก”

ข้าพเจ้าเปิดประตูหลัง หยิบหาบ สาแหรก ไม้คาน ขึ้นมา ทันใดนั้นชาวบ้านที่มามุงดูก็ยกหาบตามแม่ค้าชรา มีชาวบ้านคนหนึ่งช่วยพยุงแกไป ข้าพเจ้าเดินตามไปพอหมดระยะถนนเล็กๆ แล้วก็เป็นสะพานไม้ ๒ แผ่น ข้างล่างมีน้ำดำเหมือนหมึกซึ่งเต็มไปด้วยลูกน้ำเป็นแหล่งเพาะยุง มองดสองข้างทางแล้วหาที่สะอาดเจริญตาไม่ได้เลย ตามปรกติข้าพเจ้าไม่เคยเดินตามตรอกซอยเหล่านี้เลย เมื่อมาเห็นสภาพนี้แล้วรู้สึกสมเพชคนที่อยู่ในซอยนี้มาก เพราะมีทั้งเศษและกากอาหารที่ส่งกลิ่นชวนจะอาเจียนออกมา

สักครู่หนึ่งก็ถึงบ้าน แม่ค้าชรา ร้องเชิญให้ข้าพเจ้าเข้าไปในห้อง ข้าพเจ้ามัวดูสภาพของกลุ่มชนหมู่หนึ่ง ซึ่งเรียกว่าคนในประเภทหาเช้ากินค่ำ จนไม่ได้ยินเสียงเด็กๆ ในซอยนั้นร้องทักถามยายแม่ค้าคนนั้นมาตลอดทาง

ข้าพเจ้าเดินตามเข้าไปในห้องแถว มองดูรอบๆ ตัวรู้สึกว่าไม่มีสิ่งของใดมีค่าเลย มีลังไม้ที่ใช้ใส่ปี๊บน้ำมันเบนซินหรือน้ำมันก๊าดตั้งอยู่ ๒ ใบ ยายแม่ค้าลากเอามาแล้วเอาผ้าปัดละอองฝุ่นแล้วเชิญให้นั่ง ข้าพเจ้านั่งโดยไม่นึกรังเกียจหรือกลัวเสื้อผ้าจะเปื้อน สายตาเหลือบไปพบหญิงคนหนึ่งนอนห่มผ้าเก่าตลบมุ้งซึ่งไม่สู้สะอาดตานัก แสดงว่าไม่สบาย ข้างตัวมีโกร่งบดยาและมีแก้วน้ำซึ่งมีดอกมะลิลอยอยู่ ดูหญิงคนนั้นคะเนอายุคงไม่เกิน ๓๐ แต่ไม่แน่ใจเพราะคนกำลังป่วยอยู่อาจจะดูแก่กว่าอายุจริงก็ได้ เมื่อเห็นสภาพเช่นนั้นทำให้เกิดความสงสารยิ่งนัก คิดว่าชะตาชีวิตเกิดมาไม่เหมือนกันแล้วเศร้าใจ มองเห็นข้างๆ ตัวคนป่วยมีเด็กหญิงคนหนึ่งอายุประมาณ ๓ ขวบ และเด็กชาย ๒ คน เด็กหญิงนั้นต้องเป็นน้อง ไว้จุก

กฎแห่งกรรม

เด็กชาย ๒ คน คงเป็นพี่ คนโตอายุคงไม่เกิน ๘ ขวบ ไม่นุ่งผ้า กำลังนั่งเล่นกระป๋องนมชนิดแขวนอยู่ตามร้านกาแฟ ส่วนน้องสาวมีผ้าขาวม้าเย็บเป็นโสร่งน่ง คนกลางนั้นอายประมาณ ๔ ขวบไม่น่งผ้า หญิงชราแม่ค้าไล่ให้ไปนุ่งผ้า แล้วให้มาไหว้ข้าพเจ้าทั้ง ๓ คน หญิงที่กำลังนอนอยู่เห็นข้าพเจ้าเข้าไปนั่งพยายามจะลุกขึ้น ข้าพเจ้าห้ามไว้ เพราะเห็นผิวหน้าคล้ำด้วยพิษไข้ หญิงชราบอกว่า

"นี่ค่ะคุณ ลูกสะใภ้อีฉัน มันเป็นไข้มาหลายวันแล้ว นี่ก็หลานๆ ทั้ง ๓ คนนี่แหละค่ะ ไม่ทราบว่าจะทำอะไรเลี้ยง ก็ต้องรับขนมเขาไปขาย พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้องกันตายไปวันหนึ่งๆ แหละคุณ ธรรมดาแกก็ไปขายขนม แต่แกป่วย อิฉันก็ต้องไปขายแทน ถ้าหยุดก็ไม่รู้ว่าจะไปหาเงินที่ไหนมาซื้อกินเลี้ยงชีวิต"

ข้าพเจ้าถามว่า "ลูกชายทำงานอะไร?"

แกบอกว่า "เดิมมันขับรถแหละคุณ นี่มันหายหัวไปหลายเดือนแล้ว บ้างก็ว่ามันไปอยู่บางกะปิ บางคนก็บอกว่ามันติดตะราง มันอยู่ก็เหมือนไม่อยู่ เพราะมันไม่เคยหยิบยื่นเงินให้ใช้เลย"

ข้าพเจ้าถามถึงลูกสะใภ้เป็นไข้ไปหาหมอรักษาหรือเปล่า แกตอบว่า

"เปล่าค่ะ คุณเจ้าขา จะไปหาหมอที่ไหนและเอาเงินที่ไหนไปรักษา จะไปโรงพยาบาลหรือ คนไข้ก็แน่น กว่าจะได้ตรวจก็ครึ่งวันค่อนวัน อิฉันเลยรักษาเอาเองตามมีตามเกิด เอายาหอมบ้าง ยาเขียวบ้าง พอระงับได้จนกว่าจะหาย คนจนนี่คุณ จะกินเข้าไปก็ลำบากอยู่แล้ว มันหลายปากหลายท้องรักษากันไปตามบุญตามกรรม"

มองดูแล้วอดสังเวชใจไม่ได้ ข้าพเจ้านั้นมีพอจะช่วยเหลือแกได้บ้าง จึงอยากจะช่วยเหลือครอบครัวนี้ และภายหลังข้าพเจ้าได้ทราบว่าแกชื่อโฉม ลูกสะใภ้ชื่อชมชื่น ข้าพเจ้าจึงบอกกับยายโฉมว่า

"ยาย ฉันจะช่วยหาหมอรักษาให้ ส่วนค่าหยูกยา ค่ารักษาเป็น

หน้าที่ของฉันเอง ฉันสงสารยายและฉันไม่ต้องการอะไรตอบแทน ประเดี๋ยวฉันจะให้หมอมารักษาลูกสะใภ้ของยาย”

ข้าพเจ้าพูดพลางหยิบเงินจำนวนหนึ่งให้แก

“นี่ยาย ฉันมอบเงินนี้ไว้ให้ใช้ก่อนนะ รับเอาไว้เถิด แล้วฉันจะช่วยเหลือต่อไปอีก ให้ซื้อเสื้อผ้าให้เด็กๆ ซื้ออาหารดีๆ ให้ลูกสะใภ้”

แล้วข้าพเจ้าก็ลุกมาโดยไม่ต้องการจะรับการขอบใจจากแก ถึงกระนั้นหญิงชราก็รีบกอดขาข้าพเจ้าน้ำตาไหล พูดออกมาอย่างเสียงสะอื้นไห้

“โอ! พ่อคุณ พระมาโปรดยายแล้ว ยายดีใจจนพูดไม่ถูก ท่านให้เงินยายมากมายอย่างนี้ ยายขายขนมตั้งกี่ปีก็เก็บไม่ได้ วันนี้ยายนึกว่าจะอดแล้ว ขายขนมก็ขาดทุน ข้าวสารก็ไม่มี ค่าเช่าก็ยังไม่ได้ให้เขา เหมือนกับฝันไปค่ะ”

ความจริงเงินที่ข้าพเจ้าให้นั้นไม่มากมายสำหรับคนธรรมดา แต่สำหรับคนจนเช่นหญิงชราผู้นี้ ข้าวสารก็ไม่มี ถ่านและอะไรๆ อีกหลายอย่าง แกยังไม่มี จึงเห็นเป็นของมากมายและมีค่ายิ่ง แกพร่ำบ่นถึงบุญคุณที่ข้าพเจ้าได้ช่วย

หลังจากนั้นข้าพเจ้าได้ไปตามนายแพทย์ที่เป็นเพื่อน แล้วนำไปดูอาการของลูกสะใภ้ยายโฉม เมื่อหมอตรวจเรียบร้อยก็บอกว่าเป็นไข้มาเลเรีย จัดการให้ยาและฉีดยาเสร็จ ดูหมอรู้สึกงงเหมือนกัน ไม่คาดว่าข้าพเจ้าจะพามารักษาคนไข้ในบ้านสับปะรังเคเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงได้อธิบายให้เข้าใจ หมอจึงรู้สึกโมทนาในความมีใจกรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ที่ข้าพเจ้ากระทำไป

วันนั้น ข้าพเจ้ากลับบ้านด้วยความอิ่มเอมสบายใจ เล่าเรื่องให้ภรรยาฟัง เธอก็พลอยแสดงความยินดีด้วย ต่อมาข้าพเจ้าพยายามช่วยเหลือยายโฉมตามมีตามเกิดเท่าที่สามารถจะช่วยได้ โดยมิได้ทอดทิ้งนานๆ ข้าพเจ้าก็ไปเยี่ยมแกสักครั้งหนึ่ง สภาพของเด็กก็มีเสื้อผ้าสวมใส่ดี

ขึ้น บ้านช่องก็ดูจัดเรียบร้อย มีของใช้ที่จำเป็นมากขึ้น ทำให้ข้าพเจ้าอิ่มเอมใจและพอใจในการช่วยเหลือครั้งนี้มาก ส่วนลูกสะใภ้นั้นเมื่อหายเรียบร้อยแล้วก็มิได้นิ่งนอนอยู่กับบ้าน ออกค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ตามอาชีพเดิม เป็นการช่วยเหลือให้ยายโฉมได้หยุดพักอยู่กับบ้านได้

วันหนึ่งหลังอาหารเย็น มีเด็กเข้ามาบอกว่ามีคนมาหา ข้าพเจ้าจึงบอกให้เชิญเข้ามาในห้องรับแขก เมื่อแขกผู้นั้นเข้ามาข้าพเจ้าจำได้ว่าผู้มาเยี่ยมเคยเป็นเพื่อนร่วมโรงเรียนกันมาแต่เล็กๆ และข้าพเจ้าทราบข่าวว่าเขาอยู่ภาคเหนือ และทำการค้าใหญ่โต แต่เราไม่ค่อยติดต่อกันมานับสิบๆ ปี เมื่อข้าพเจ้าพบเขาก็มีความยินดีมากในฐานะที่ได้พบเพื่อนเก่าซึ่งจากกันไป นานๆ จะได้พบสักครั้ง แต่พอข้าพเจ้าสังเกตดูสีหน้าและดวงตาของเพื่อนหมองคล้ำมาก เข้าใจว่าเพื่อนคนนี้คงจะเจ็บป่วยหรือมีทุกข์ร้อนอะไรสักอย่าง จะพูดจาก็มีอาการอึกอักกระสับกระสายเหมือนหวั่นกลัวหรือหนีภัยอะไรสักอย่าง เมื่อรู้สึกดังนี้จึงชวนเข้าไปในห้องเขียนหนังสือส่วนตัว ซึ่งไม่มีคนพลุกพล่าน เมื่อเราอยู่ด้วยกันสองคน ข้าพเจ้าจึงพูดนำขึ้นก่อนว่า

"รู้สึกว่าเพื่อนจะมีทุกข์อะไรมา ถ้าช่วยได้ขอให้บอกเถิด ยินดีจะช่วยเหลือ"

ดวงตาของเขามีความแจ่มใสขึ้นมาทันที หลังจากที่ข้าพเจ้าได้พูดจบ เขาพูดอย่างตะกุกตะกัก

"ผมกำลังมีทุกข์หนักจริงๆ คนงานและกรรมกรประมาณสองร้อยกว่าครัวเรือน กำลังคอยความหวังจากผม ถ้าผมพลาดหวังพวกนี้จะได้รับความลำบากมากถึงกับอดอยากตายแน่ ทุนของผมหมด สินค้าส่งออกไม่ได้เพราะติดสงคราม ผมมากรุงเทพฯ สักสิบกว่าวันแล้ว ได้เที่ยววิ่งเต้นหาเงินแต่ก็ไม่สำเร็จสักราย ผมได้พยายามอ้อนวอนเพื่อให้เขาเห็นใจในความทุกข์ยากลำบากครั้งนี้ เพื่อนฝูงที่รักใคร่พอที่จะช่วยเหลือผมได้ และทั้งที่ผมเคยช่วยเหลือมาแล้ว ทุกคนไม่มีใครเห็นใจ ผมมาหาคุณเป็นคน

สุดท้ายแล้ว ทั้งๆ ที่เราออกจากโรงเรียนก็ไม่ค่อยได้ติดต่อกันเลย มาบัดนี้ผมร้อนมาก ขอพึ่งความร่มเย็นจากคุณ สำหรับผมเองนั้นไม่มีความหมายอะไร แต่สงสารอีก ๒๐๐ กว่าครอบครัว มีทั้งเด็กๆ และผู้หญิงจะต้องอดอยากได้รับความลำบาก”

ข้าพเจ้าบอกให้เขาทราบว่า ข้าพเจ้าเห็นใจและอนุญาตว่าเขาต้องการจะให้ข้าพเจ้าช่วยอย่างไร ถ้าสามารถช่วยได้แล้วก็ไม่มีอะไรขัดข้อง เขาจึงบอกจำนวนเงินที่เขาต้องการให้ข้าพเจ้าทราบเป็นจำนวนเงินไม่น้อย ถ้ายามปรกติแล้วข้าพเจ้าก็ต้องบอกปัดทันที ในโอกาสเช่นนี้ข้าพเจ้าต้องการสร้างความดีไว้ก่อนที่จะตาย เพื่อนคนนี้เคยทราบว่าเป็นคนดีและคนซื่อ เมื่อคิดได้ว่าข้าพเจ้าตายแล้วเงินก็ไม่มีประโยชน์อะไรต่อไป สู้ช่วยเหลือมนุษย์ด้วยกันในยามยากดีกว่า ข้าพเจ้าตอบตกลงว่าจะให้เงินจำนวนนั้น

ทันใดนั้นดวงตาของเพื่อนแจ่มใสด้วยความดีใจ และพูดเสียงสั่นๆ

“โอ! ท่านช่วยชีวิตผมไว้ได้แล้ว พรุ่งนี้ ผมจะนำหลักฐานและทนายความมาพร้อมกับทำสัญญา”

ข้าพเจ้าบอกว่าไม่ต้อง แล้วก็ไขโต๊ะเขียนหนังสือหยิบเช็คธนาคารมาเขียนจำนวนเงินตามที่เพื่อนต้องการ ลงนามแล้วยื่นให้เขา .....รู้สึกว่าเขาตกตะลึงเหมือนถูกผีหลอกหรือฝันไป ฉะนั้น เมื่อหยิบเช็คมองดูอย่างงงๆ แล้วก็ทอดตัวลงกอดขาข้าพเจ้าไว้ น้ำตาลูกผู้ชายไหลออกมาด้วยความดีใจ ได้ยินเสียงเขาสะอื้นน้ำตาไหลหยดลงต้องเท้าข้าพเจ้าหลายหยด ตัวเองก็พลอยอดน้ำตาคลอไม่ได้ พยุงให้ลุกขึ้นนั่ง เมื่อค่อยสร้างความดีใจ เขาก็เน้นพดว่า

“ท่านได้ช่วยผมคราวนี้ ได้ช่วยชีวิตผมไว้ในนาทีสุดท้าย ที่ผมมาหาคุณครั้งนี้ นึกไว้ก่อนว่าความสำเร็จนั้นมีหวังน้อยมาก เพราะผู้ที่ผมไปขอความช่วยเหลือมานั้น ต่างมีฐานะดีและมีความชอบพอกันมาก เป็นส่วนที่มีความหวังได้มากมายกลับผิดหวัง เมื่อผมว่าจะมาหาคุณยังมีคนบอกว่า

จะไม่ได้ผล เพราะคุณเป็นคนตรงและคุณก็ไม่ให้ใคร คุณไม่ต้องการของใคร แต่ผมก็บอกว่าคนกำลังจะจมน้ำตาย แม้จะเป็นต้นอ้อที่ลอยน้ำมา เมื่อไม่มีอะไรก็ต้องจับไว้ก่อน แต่เมื่อมาถึงคุณ กลับได้ผลเกินคาดหมาย คุณได้ชุบชีวิตของผมให้เป็นผู้เป็นคนขึ้นมาต่อสู้กับโลกอีก ผมคิดว่าวันนี้จะเป็นวันสุดท้ายแห่งชีวิตของผมแล้ว"

ข้าพเจ้าถามว่า "เพราะเหตุใดจึงว่าเป็นวันสุดท้ายแห่งชีวิตของคุณ"

เพื่อนตอบว่า "เมื่อผมมาหาคุณเป็นคนสุดท้ายแล้วผิดหวังครั้งนี้ ผมกลับไปโรงแรมก็จะยิงตัวตาย ทุกสิ่งทุกอย่างผมได้เตรียมไว้แล้ว"

พลางก็หยิบปืน ๖.๓๕ มม. จากกระเป๋าพร้อมด้วยจดหมาย ๓ ฉบับ ให้ข้าพเจ้าดูเป็นหลักฐาน ฉบับหนึ่งถึงตำรวจ อีกสองฉบับถึงมารดาและภรรยา จดหมายถึงตำรวจนั้นมีใจความว่า ตัวเขาสมัครใจฆ่าตัวตายเอง อย่าเอาผิดสงสัยผู้อื่นเลย ส่วนจดหมายถึงมารดาและภรรยามีใจความว่า ขอลาตาย สั่งเสียอะไรหลายอย่าง ข้าพเจ้าเห็นหลักฐานเช่นนั้นแล้วก็ขนลุก ดีใจที่ได้ช่วยชีวิตมนุษย์ไว้อีกผู้หนึ่ง ข้าพเจ้าสบายใจมาก หลังจากเพื่อนผู้นั้นกลับไปแล้ว ได้เล่าเรื่องที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนผู้นั้นให้ภรรยาฟัง ภรรยาข้าพเจ้าพลอยดีใจด้วย และเมื่อเล่าถึงกิริยาของเพื่อนที่แสดงความดีใจ แกเลยพลอยน้ำตาไหล กล่าวได้ว่าไม่มีครั้งใดที่ข้าพเจ้าจะมีความอิ่มเอมใจ และสบายใจที่ได้รับเหมือนครั้งนี้ในชีวิต

ในขณะนั้น ภาวะสงครามเอเชียบูรพาบีบบังคับไทยเข้าสู่สงคราม ทำให้สินค้าต่างๆ ขึ้นราคา และยารักษาโรคต่างๆ ราคาแพงขึ้นทุกวัน เฉพาะอย่างยิ่งชนิดซัลฟาขึ้นราคามากทำให้คนยากจนต้องเสียชีวิต เพราะป่วยเป็นโรคปอดบวมมิใช่น้อย ส่วนมากเป็นเด็กที่น่าสงสาร ข้าพเจ้าก็ได้ซื้อยาไว้แจกจ่ายให้เป็นทานเมื่อมีผู้ป่วยมาขอ และไม่ยอมซื้อขายค้ากำไร และให้ตัวผู้ป่วยไข้จริงๆ ข้าพเจ้ายังคงไม่ลืมนึกถึงคำพยากรณ์ของอาจารย์ปะขาว เหมือนกับคอยเตือนก้องอยู่ในหูว่าวันตายของข้าพเจ้าใกล้

เข้ามาทุกทีแล้ว มาตอนนี้เองข้าพเจ้ารู้สึกเฉยๆ ไม่รู้สึกหวาดกลัวความตาย จิตใจไม่กังวลอะไรเลย ข้าพเจ้าไม่มีบุตรที่ต้องเป็นห่วง แม้ข้าพเจ้าได้อยู่ร่วมกันมาเป็นสิบๆ ปี แต่ก็ไม่มีวี่แววว่าจะมีบุตรด้วยกัน ภรรยาข้าพเจ้าอ้อนวอนขอให้หาภรรยาอีกคนเพื่อสืบสกุลต่อไป ข้าพเจ้าเห็นน้ำใจอันสูงส่งของภรรยา แต่ต้องปฏิเสธว่าสุดแต่บุญกรรมดีกว่า

ตามที่อาจารย์ปะขาวเคยบอกข้าพเจ้าว่า จะต้องตายกลางถนนอย่างผีไม่มีญาติ ยังมองไม่เห็นเลยว่าจะเป็นไปได้ เพราะฐานะของข้าพเจ้าไม่ถึงแร้นแค้น เหตุใดจึงว่าจะตายอย่างผีไม่มีญาติยังข้องใจสงสัยนัก แล้วยังบอกว่าการสะเดาะเคราะห์ หรือการไถ่เคราะห์นั้นมันเป็นการช่วยกำลังใจเท่านั้น การจะช่วยได้ก็ต้องด้วยใจของตนเอง คนอื่นยากที่จะช่วยเราได้ ข้อนี้ข้าพเจ้าเห็นจริง เพราะที่ข้าพเจ้าได้ช่วยเหลือบุคคลต่างๆ นั้น มันทำให้ข้าพเจ้าสบายใจอย่างประหลาด หลังจากวันไปให้อาจารย์ปะขาวทำนายแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้พยายามสร้างแต่ความดี ข้าพเจ้าทราบว่าการสร้างความดีนั้นเห็นผลช้า ถ้าจะเปรียบการทำชั่วและผลที่จะได้เห็นนั้นเร็วกว่า และข้าพเจ้าก็ไม่นึกหวังต้องการตอบแทนความดีใดๆ ทั้งสิ้น

สงครามทางเอเชียอุบัติขึ้นประมาณปีกว่า ฝ่ายสัมพันธมิตรได้มาทิ้งระเบิดในพระนครวันแรกที่ตึก ๘ ชั้น ถนนเยาวราช และสถานทูตเยอรมันในเวลากลางคืน ประชาชนในพระนครต่างตื่นตกใจ เพราะไม่เคยประสบภัยทางอากาศมาก่อนเลย ต่างก็อพยพหนีภัยไปในที่ต่างๆ บ้างก็ไปต่างจังหวัด บ้างก็ไปเพียงแค่ชานนคร ให้ห่างจากชุมนุมชนและจุดยุทธศาสตร์

ข้าพเจ้าเป็นห่วงยายโฉมกับหลานๆ และลูกสะใภ้ ที่ข้าพเจ้าได้อุปการะมานั้น คิดว่าถ้าแกจะต้องการอพยพพวกเด็กๆ ก็จะช่วยเหลือ จึงได้บอกความประสงค์ให้แกทราบ แกย้อนถามข้าพเจ้าว่า

“ท่านจะไปไหนคะ”

ข้าพเจ้าบอกว่าข้าพเจ้าไม่ไป เพราะไม่มีเด็กเป็นห่วง แกบอกว่า

แกก็ไม่ไปเหมือนกัน ข้าพเจ้ารบเร้าให้แกไปเพราะเป็นห่วงเด็กๆ จัดการหาที่อยู่อาศัยไม่ให้ลำบาก แกก็ไม่ยอม แกบอกว่า

"ท่านเป็นคนช่วยชีวิตให้อิฉันพ้นความลำบาก ในเมื่อท่านไม่ไปอิฉันและเด็กๆ ก็ไม่ยอมไปหรอกค่ะ พวกอิฉันไม่กลัว ท่านอยู่ได้ พวกอิฉันก็อยู่ได้"

ข้าพเจ้าพยายามปลอบโยนแกอย่างไร แกก็ไม่ยอมไป ข้าพเจ้าก็จนใจ

วันหนึ่งข้าพเจ้าจดจำได้ติดตาติดใจในชีวิตอย่างแม่นยำไม่ลืมวันนั้นถ้าจำไม่ผิดเป็นวันพระ และเป็นวันสำคัญของชาติและศาสนาคือวันวิสาขบูชา วันนั้นข้าพเจ้าได้มาแถวถนนพาหุรัด เสียงสัญญาณภัยทางอากาศดังขึ้น บอกเหตุว่าข้าศึกได้ส่งเครื่องบินมาโจมตีกรุงเทพฯ แล้ว และดูเหมือนจะเป็นครั้งแรกที่เครื่องบินข้าศึกโจมตีพระนครในเวลากลางวัน ระยะไม่ห่างจากสัญญาณภัยทางอากาศกลางเท่าใดนัก เครื่องบินข้าศึกก็บินอยู่เหนือพระนครแล้วทิ้งระเบิดในที่ต่างๆ ตามหลุมหลบภัยแน่นด้วยประชาชนที่หนีภัยจนล้นออกมา เวลานั้นระเบิดได้ถูกทิ้งจากเครื่องบินข้าศึกซึ่งอยู่ไม่ไกลนัก บังเอิญภาพยนตร์รอบเช้าเลิกพอดี ผู้คนต่างวิ่งหนีกันชุลมุน ต่างคนเอาตัวรอด เสียงร้องไห้ระเบ็งเซ็งแซ่ ในเมื่อระเบิดตกลงใกล้ๆ

ข้าพเจ้าได้เร่งฝีเท้าเดินผ่านโรงภาพยนตร์ ตั้งใจว่าจะเข้าไปพักอาศัยวัดแห่งหนึ่งเพื่อหลบภัย บังเอิญข้างหน้ามีเด็กหญิงเล็กๆ เดินหลงทางร้องไห้อยู่ ไม่ทราบว่าผู้ใหญ่ที่มาด้วยกันนั้นไปทางไหน ผู้คนต่างหนีชลมนเอาตัวรอด ไม่เอาใจใส่ต่ออะไรทั้งสิ้น ข้าพเจ้าเกิดรัสึกสงสาร แม้ตัวเองจะกลัวเพียงไรแต่ก็ไม่สามารถจะปล่อยให้เด็กตกอยู่ในอันตรายได้ เพราะเด็กคนนั้นอายุประมาณ ๓ ขวบ เมื่อคิดว่าจะต้องช่วย ข้าพเจ้ารีบวิ่งไปหาเพื่อจะได้อุ้มหนีหลบไปทางอื่น รู้สึกว่าเสียงระเบิดเป็นระยะๆ ได้ใกล้เข้ามาทุกที พอข้าพเจ้าจวนจะถึงเด็กคนนั้นก็พอดีเด็กล้มคว่ำ.....

.....ข้าพเจ้าย่อตัวก้มลงไปอุ้ม เสียงระเบิดและสะเก็ดตกลงใกล้ตัว ทำให้หมวกกะโล่ที่สวมอยู่บนศีรษะถูกปาดยอดไป เหมือนถูกคมมีดโกน ลมปะทะวาบเย็นศีรษะ ข้าพเจ้าเกือบจะคะมำล้มทับเด็กลงไป มันเป็นนาทีแห่งชีวิตของการอยู่กับตาย ภายในพริบตาเดียวของข้าพเจ้าแท้ๆ ถ้าไม่มีเด็กล้มลงที่นั้นในชั่วระยะที่ข้าพเจ้าก้มลงอุ้มเด็กคนนั้นแล้ว ชีวิตของข้าพเจ้าก็หมดความหมายและยุติเพียงเท่านี้.....

ข้าพเจ้าอุ้มเด็กกำลังจะข้ามถนน เห็นมีคนถูกสะเก็ดระเบิดนอนคอพับเลือดโชกกาย มองไปทางไหนเห็นแต่เศษปูน เศษอิฐ เศษไม้ เกลื่อนถนน นอกนั้นยังมีซากมนุษย์หลายคนอยู่ในที่ต่างๆ ข้าพเจ้ากับเด็กน้อยเคราะห์ดีมาก รัสึกตกใจมากเมื่ออุ้มเด็กน้อยขึ้นมาในอ้อมแขน เด็กนั้นไม่ร้อง นึกว่าเด็กนั้นคงตาย ก้มดูเห็นเด็กนั้นคงลืมตาแจ๋วมองดูข้าพเจ้าอุ้มวิ่งข้ามถนน เพื่อจะได้หลบเข้าประตูวัดสุทัศน์ เสียงระเบิดค่อยๆ ห่างออกไป

ข้าพเจ้าเดินเข้าไปในวัด เห็นผู้คนหลบภัยเข้ามาอยู่เป็นจำนวนมากทั้งหญิงชาย เด็กผู้ใหญ่ มองเห็นหญิงผู้หนึ่งอายุประมาณ ๓๐ กำลังเดินร้องไห้ มีผู้หญิงเดินตามมา ๓-๔ คน และมีเด็กเดินตามออกมา กำลังเถียงกันเรื่องเด็กหาย ต่างเข้าใจว่าคนนั้นคงอุ้มมา คนนี้ก็ว่าคนนั้นอุ้มมา เพราะต่างวิ่งหนีมาคนละทาง พอรวมกันแล้วจึงทราบว่าเด็กหายไป เมื่อหญิงนั้นกำลังเดินหาเด็กที่หาย พอเห็นข้าพเจ้าอุ้มเด็ก แกก็รีบวิ่งมารับเด็ก เด็กก็โผเข้าหาร้องเรียก “แม่” ส่วนหญิงคนนั้นรับเด็กจากมือข้าพเจ้าไปกอดรัด เหมือนกับว่าจะไม่ยอมให้จากไปอีกในชีวิต ปากก็พร่ำพูดแต่ว่า

“ลูกของแม่ ลูกของแม่ เหมือนเกิดใหม่”

พวกที่ตามมาข้างหลังก็พากันห้อมล้อมดีอกดีใจ ข้าพเจ้าถือโอกาสที่พวกญาติของแม่หนูกำลังตื่นเต้นดีอกดีใจ รีบเดินผ่านฝูงชนเข้าไปในบริเวณโบสถ์ แล้วเดินออกอีกประตูหนึ่งเพื่อหาทางกลับต่อไป

ข้าพเจ้าคิดว่าเมื่อญาติของแม่หนูเหล่านั้นรับขวัญหายตื่นเต้นแล้ว คงมองหาคนที่ช่วยเด็ก เพื่อขอบอกขอบใจแต่ข้าพเจ้าไม่ต้องการ เป็นอันว่าได้เห็นความดีอกดีใจของญาติแม่หนูที่ข้าพเจ้าได้ช่วยเหลือแกไว้ หรือแม่หนูเป็นผู้ช่วยชีวิตข้าพเจ้าไว้ก็ยังไม่แน่ ยังสงสัยอยู่ไม่รู้หาย อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าก็ได้รับความสบายใจแล้วเมื่อได้พบสภาพเช่นนั้น ต่อจากวันที่ข้าพเจ้าได้ช่วยเด็กหญิงให้ได้พบกับผู้เป็นแม่ หรือจะพูดให้ยุติธรรมหน่อยก็คือ เด็กหญิงเล็กๆ ผู้นั้นได้ช่วยชีวิตข้าพเจ้า เพราะถ้าข้าพเจ้าไม่ก้มลงอุ้มเด็กน้อย ป่านนี้ข้าพเจ้าคงจะกลายเป็นผีไม่มีญาติ ใครจะทราบว่าข้าพเจ้าเป็นใคร อยู่ที่ไหน มีตัวอย่างปรากฏว่าบางคนเมื่อถูกระเบิดแล้วเสื้อผ้าหายไปหมด เนื้อตัวแหลกเหลวจำไม่ได้ แล้วใครล่ะจะไปรู้ว่าใครเป็นใคร คนเก็บศพก็คงรวมเป็นผีไม่มีญาติ ข้าพเจ้านึกถึงตอนนี้ ข้าพเจ้าสะดุ้งขึ้นมาทันที ระลึกถึงคำพยากรณ์ของอาจารย์ปะขาวได้ว่า ข้าพเจ้าจะต้องตายกลางถนนอย่างผีไม่มีญาติ ข้าพเจ้าไม่นึกไม่ฝันว่าจะต้องมาตายแบบนี้ แต่ข้าพเจ้าก็รอดตายอย่างหวุดหวิดเต็มที คิดแล้วก็ใจหายว่าข้าพเจ้าจะต้องเผชิญต่อทุกข์กรรมอันนี้เมื่อใดอีก การสะเดาะเคราะห์นั้นเพียงช่วยเป็นกำลังใจ เราเท่านั้นที่จะช่วยตัวเราได้

เมื่อข้าพเจ้านึกถึงคำพูดเช่นนี้แล้ว มาประกอบกับเหตุการณ์ที่ผ่านไป ในนาทีสุดท้าย ข้าพเจ้าได้วิ่งเข้าอุ้มเด็กหญิงที่หกล้มหน้าคว่ำอยู่ในเวลานั้นไม่ได้คำนึงถึงอันตรายที่ตัวอาจจะได้รับ ตัดสินใจทันทีที่จะช่วยเด็กน้อยให้ได้ ทั้งๆ ที่เวลานั้นก็มีผู้คนวิ่งชุลมุน แต่ก็ไม่มีใครเอาใจใส่ต่อหนูน้อยเลย เพราะต่างคนต่างก็รักชีวิต เพื่อรักษาตัวให้รอด จึงไม่ได้เอาใจใส่ใครทั้งสิ้น ทางหลมหลบภัยก็พยายามแย่งกันเข้า ราวกับว่าคนอื่นตายก็ช่างมัน ขอให้ตัวกูรอดก็แล้วกัน ด้วยจิตใจเป็นกุศลนั้นแหละจึงทำให้ข้าพเจ้ารอดตายมาได้

บัดนี้ข้าพเจ้าเป็นสุขใจแล้ว สิ่งใดที่ข้าพเจ้าทำไปนั้น เวลานี้มันได้เห็นผลทันตา ที่ข้าพเจ้าได้ช่วยเด็กน้อยเพียงคนเดียว ทำให้อีกหลายคนมี

ความสุขสบายใจ อย่างน้อยก็มีพ่อมีแม่ของแม่หนู ถ้าข้าพเจ้าไม่ช่วยคงจะมีอีกหลายคนเศร้าโศกถึงแม่หนูที่น่ารักน่าเอ็นดู ดุจที่ข้าพเจ้าได้เห็นมากับตา เมื่อแม่หนูได้มาพบญาติเช่นนี้ ข้าพเจ้ามีความพอใจและสบายใจมาก

หลังจากได้รอดจากภัยทางอากาศกลางวันวันนั้นเป็นต้นมา การโจมตีทางอากาศก็ได้ทวีความรุนแรงขึ้นทุกคราว วันหนึ่งมีพระภิกษุองค์หนึ่งมาหาข้าพเจ้าที่บ้าน ข้าพเจ้านิมนต์ท่านพักโดยความเคารพ สังเกตดูท่านเคร่งมาก ท่านแจ้งว่าท่านอยู่เขาทางภาคเหนือ ท่านผ่านมาก็แวะมาเยี่ยม เพราะท่านได้ทราบข่าวจากเพื่อนข้าพเจ้า เพื่อนผู้นั้นคือผู้ที่ข้าพเจ้าได้ช่วยเหลือการเงินครั้งก่อน ข้าพเจ้านิมนต์ให้ท่านพักที่บ้านและถวายภัตตาหารเช้าและเพลแก่ท่านด้วยความเคารพและศรัทธา

ภรรยาข้าพเจ้าได้จัดที่พักให้ท่านอยู่ชั้นบนห้องของเรา เราทั้งสองลงมาอยู่ห้องชั้นล่าง เย็นวันนั้นภรรยาและข้าพเจ้าได้นั่งสนทนากับท่าน ตอนหนึ่งภรรยาของข้าพเจ้าได้ถามท่านว่า อยากจะให้ท่านช่วยตรวจดูดวงชะตาของข้าพเจ้าว่า เมื่อไรจะพ้นเคราะห์หรือจะเป็นอย่างไรต่อไป ท่านพูดออกตัววา

“อาตมาไม่ใคร่จะดูให้ใครนัก เพราะมันจะทำให้อาตมาพูดความจริง เห็นร้ายก็บอกร้าย เห็นดีก็บอกดี เป็นพระสงฆ์องคเจ้าต้องระวังมากในเรื่องเหล่านี้ แต่สำหรับโยมเมื่อขอร้องแล้วไม่เป็นไร อาตมาจะตรวจดูให้ เพราะโยมมีผู้ยกย่องว่าเป็นคนใจดีใจบุญ แต่คนเราเกิดมาก็ต้องมีบุญมีกรรมทุกรูปทุกนาม จะมีกรรมดีกรรมชั่วก็สุดแต่ที่สร้างสมมาแต่ปางก่อน”

ท่านพูดแล้วก็หลับตานิ่งประมาณครึ่งชั่วโมง ข้าพเจ้ากับภรรยาต่างก็นั่งมองดูตากัน หลังจากนั้น ท่านก็ลืมตาขึ้นแล้วก็ยิ้มด้วยอารมณ์ดี

“อาตมาตรวจแล้ว เดิมเคราะห์ของโยมผู้ชายชะตาขาด จุดดวงชะตาสิ้นสุดในวันสำคัญ คือ วิสาขบูชา แต่บัดนี้ได้ผ่านพ้นมาแล้ว เหตุใดจึงผ่านพ้นมาได้อย่างน่าอัศจรรย์ อาตมาได้เพ่งถึงอะไรที่คุ้มครองชีวิตของ

โยมผู้ชายให้รอดมาได้อย่างนี้ จึงเห็นได้ว่าโยมผู้ชายได้พยายามสร้างความดีงาม ได้ช่วยชีวิตคนไว้ และได้สร้างกรรมดีตลอดมา กุศลผลบุญอันนี้เป็นบารมีได้ช่วยให้โยมผู้ชายพ้นเคราะห์ ต่อไปนี้พ้นเคราะห์แล้ว โยมทั้งสองจะอยู่เป็นสุข”

เราคุยกับท่านพอสมควรกับเวลาก็นิมนต์ท่านพักผ่อน ก่อนที่ท่านจะขึ้นห้องชั้นบน ท่านได้หันมาพูดกับข้าพเจ้าว่า

“คืนนี้ ถ้าหากมีเรื่องอะไรที่น่าตกใจก็ไม่ต้องตกใจกลัว อย่าได้ขึ้นไปปลุกอาตมาเลย ขอให้โยมทั้งสองจงนอนหลับให้สบาย”

ท่านพูดเป็นนัย แล้วท่านก็เข้าห้องที่จัดให้ท่านจำวัด ส่วนเราก็ลงมาพักผ่อน

คืนนั้นดูภรรยาของข้าพเจ้ามีจิตใจสดชื่นแจ่มใสมากเป็นพิเศษ ซึ่งข้าพเจ้าไม่ได้เห็นความสุขสบายใจเช่นนี้มานานแล้ว คืนนั้นกลางดึกได้ยินสัญญาณภัยทางอากาศดังขึ้น ข้าพเจ้าปลุกภรรยาให้ลุกขึ้น แล้วก็นึกถึงพระภิกษุซึ่งจำวัดอยู่ในบ้าน ข้าพเจ้าตั้งใจจะไปปลุกท่าน แต่เมื่อนึกถึงคำที่ท่านได้พูดไว้เมื่อตอนหัวค่ำว่า จะเกิดอะไรขึ้นก็ดีไม่ต้องไปปลุกท่าน ทั้งให้ข้าพเจ้านอนให้สบายใจด้วย เราจึงตกลงไม่ไปปลุกท่าน

เครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรเริ่มบินว่อนเหนือกรุงเทพฯ แล้วก็โปรยระเบิดลงมาสนั่นหวั่นไหว ข้าพเจ้าสั่งให้คนในบ้านทั้งหมดเข้าสู่หลุมหลบภัย ซึ่งสร้างไว้ที่สนามหน้าบ้าน เราได้ยินเสียงเครื่องบินวนเวียนอยู่เหนือศีรษะ แล้วก็ได้ยินเสียงระเบิดดังสนั่นหวั่นไหว คนที่อยู่ในหลุมหลบภัยก็สั่นสะเทือนเหมือนกับว่าอยู่ท่ามกลางคลื่นลมจัด เราต้องทนทรมานกันอยู่ในหลุมหลบภัย กว่าสัญญาณปลอดภัยจะดังขึ้นก็จวนสว่าง

ข้าพเจ้าออกจากหลุมหลบภัย นึกว่าบ้านช่องคงจะพังทลายหมด แต่ก็เปล่า ทุกสิ่งยังอยู่เรียบร้อยดี ข้าพเจ้าและภรรยาง่วงนอนทั้งๆ ที่ได้ยินเสียงโจษจันกันระเบ็งเซ็งแซ่อยู่รอบบ้าน ถึงการทิ้งระเบิดคราวนี้ และหลายแห่งไฟไหม้ด้วยลูกระเบิดเพลิง ข้าพเจ้าไม่ได้เอาใจใส่เพราะว่าง่วง

นอนจนลืมตาไม่ขึ้น จึงเข้านอน เช้าตื่นนอนสายมาก พอรู้สึกตัวเป็นห่วงพระที่มาพัก เพราะจะต้องจัดภัตตาหารถวายท่าน นึกเป็นห่วงท่านตั้งแต่เมื่อคืนนี้แล้ว ครั้นลุกขึ้นมาก็เห็นภรรยาตื่นอยู่ก่อน พอภรรยาข้าพเจ้าเห็นก็เข้ามาบอกว่า พระที่ท่านพักจำวัดบ้านเรานั้น ท่านได้กลับไปแต่เช้าแล้ว ในขณะที่ข้าพเจ้ายังนอนหลับอยู่ ได้ความจากแม่ครัวว่า ท่านสั่งว่าไม่ต้องปลุกข้าพเจ้าและภรรยา และได้สั่งให้บอกข้าพเจ้าและภรรยาว่าต่อไปนี้จะมีแต่ความสุขให้มั่นอยู่ในศีลธรรม แล้วท่านก็เดินออกจากบ้าน ภรรยาข้าพเจ้าตื่นมาพอดีกับท่านจะออกประตูบ้าน ยังเห็นผ้าเหลืองแว็บออกไปพ้นประตู ภรรยาข้าพเจ้าจึงวิ่งไปจะนิมนต์ให้ท่านกลับมาฉันเช้าก่อน แต่พอออกไปพ้นประตูก็ไม่เห็นองค์ท่าน มองไปทางซ้ายขวาก็ไม่พบ ไม่ทราบว่าท่านไปทางไหนได้อย่างรวดเร็ว

เมื่อข้าพเจ้าตื่นขึ้นก็ต้องตกใจ เมื่อได้ทราบว่า บ้านข้าพเจ้ามีลูกระเบิดทำลายตกอยู่ตั้ง ๒ ลูก แต่มันช่างบังเอิญอะไรอย่างนี้ ทั้ง ๒ ลูก อยู่ข้างบันไดหลัง จมฝังลึกลงไปอยู่ในดินเกือบมิดข้างละลูก ทั้งๆ ที่ดินตอนนั้นมีเพียงเล็กน้อย ถ้าหากพลาดไปนิดเดียวถูกซีเมนต์ก็จะต้องระเบิดขึ้น นี่ช่างเหมาะเจาะที่ได้ฝังลึกลงไปในพื้นดินโดยไม่ระเบิด ข้าพเจ้าจึงให้คนไปแจ้งต่อทางราชการ ให้ทหารช่างแสงมาเอาขึ้นรถออกจากบ้านในวันนั้น ต่อมาก็ไม่มีเหตุอันใดพิสดารเกิดขึ้นกับครอบครัวและข้าพเจ้าอีก จวบจนญี่ปุ่นได้ยอมแพ้ฝ่ายสัมพันธมิตร

วันหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ไปเยี่ยมยายโฉม ซึ่งข้าพเจ้าเคยช่วยเหลือแกตลอดมา พอโผล่เข้าไปในบ้านข้าพเจ้าก็แปลกใจมาก เพราะเห็นคนขับรถที่เคยอยู่กับข้าพเจ้ามาในระยะสั้นๆ แล้วก็ออกไปโดยไม่บอกกล่าว และภรรยาข้าพเจ้าสงสัยว่าต้องเป็นคนลักเครื่องประดับอันดีค่าของเธอ อยู่ในบ้านนั้นด้วย ข้าพเจ้าทักทายปราศรัยเป็นอันดี

“ยังไงนายเชิด สบายดีหรือ เป็นอย่างไรบ้าง”

เมื่อข้าพเจ้าได้นั่งลงเรียบร้อยแล้ว นายเชิดก็ตรงเข้ามากราบเท้า

ทำให้ข้าพเจ้างง ยายโฉมหญิงชราได้เดินมาแล้วร้องบอกว่า

"เจ้าเชิดลูกชายอิฉันเจ้าค่ะ มันไปติดตะรางมา อิฉันบอกมันว่าท่านเป็นผู้มีพระคุณมาก ท่านได้กรุณาจึงได้อยู่เย็นเป็นสุขมาถึงทุกวันนี้ เจ้าเชิดมันบอกว่า มันจะกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีต่อไป"

ข้าพเจ้าสนับสนุนว่า

"ขอแสดงความยินดีด้วยนายเชิด คนเราทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้าเรารู้ว่าเราเคยทำชั่ว จงพยายามกลับตัวทำดี พระท่านยกโทษให้ในเมื่อรู้สึกผิดชอบ แม้แต่ศาลยังมีความกรุณาต่อผู้ที่สารภาพโทษ สำนึกผิด"

นายเชิดก้มลงกราบน้ำตาไหล ด้วยไม่นึกว่าผู้ที่อุปการะแม่ของเขานั้นเป็นข้าพเจ้า เสียงนายเชิดพูดขึ้นว่า "พรุ่งนี้ผมจะไปกราบเท้าท่านและคุณนายที่บ้านสารภาพผิดครับ"

ข้าพเจ้าห้ามว่า "ไม่ต้องก็ได้ เรากลับตัวได้ ภรรยาฉันก็คงดีใจด้วย" หลังจากสนทนาอยู่พอสมควรแล้ว ข้าพเจ้าก็ลากลับ

รุ่งขึ้น ขณะที่ข้าพเจ้ากับภรรยากำลังรับประทานอาหารอยู่ มีคนมาบอกว่านายเชิดมาหา ข้าพเจ้าจึงบอกว่าเข้ามาได้อย่างกันเอง พอนายเชิดเข้ามา ข้าพเจ้ามองดูก็เห็นถือห่ออะไรห่อหนึ่ง แต่รู้สึกว่าเป็นของไม่เบา พอนายเชิดเข้ามาก็ก้มลงกราบข้าพเจ้า แล้วก็เข้ามากราบภรรยาข้าพเจ้า ส่วนภรรยาข้าพเจ้าเมื่อก่อนไม่ค่อยชอบหน้านายเชิดตั้งแต่ของหาย มาบัดนี้ดูทักทายอย่างยิ้มแย้มแจ่มใสดี นายเชิดพูดขึ้นว่า

"ท่านครับ ผมได้ทราบจากแม่ผมว่า ได้ท่านเป็นผู้อุปการะพร้อมทั้งลูกและเมียผมให้ได้รับความสุขสบาย แม่พร่ำสอนผมว่า แม่สวดมนต์ทุกคืน ขอพรพระช่วยดลบันดาลให้ท่านมีความสุขความเจริญยิ่งขึ้น ผมจึงตื้นตันใจนึกถึงพระคุณท่านอยู่ตลอดเวลา บัดนี้ผมได้สำนึกกลับใจเป็นคนดี ก่อนนี้ผมเคยเป็นคนชั่วเลวทราม บังอาจลักทรัพย์ของท่านไป บัดนี้ผมนำเอาของมาคืนแล้ว ทุกอย่างของท่านคงอยู่ครบ ผมไม่ได้แตะต้องข้างในเลย เพราะเมื่อลักของท่านไปแล้วก็ไปฝังไว้ที่กลางสวนแห่งหนึ่ง กลัว

ท่านจะแจ้งตำรวจจับ แต่พอฝังอยู่ไม่ทันไรก็มีเพื่อนมาชวนไปปล้น ผมก็ไปด้วย แต่แล้วก็เสียรู้เจ้าทรัพย์ซึ่งรู้ล่วงหน้าอยู่ก่อนแล้ว เพราะสายลับหักหลังนำความไปบอกเจ้าของบ้าน ตำรวจล้อมจับได้ทั้งหมด ผมจึงถูกนำขึ้นศาล ศาลตัดสินจำคุก ผมรับสารภาพผิดในเรื่องปล้นแต่ไม่ทันลงมือจึงถูกศาลสั่งจำคุก ฐานกรุณาให้ลดหย่อนผ่อนโทษบ้าง พอออกจากคุกก็รีบตรงไปที่ในบ้าน นึกว่าคงพบแม่อยู่ในสภาพที่แย่ ลูกและภรรยาผมคงจะลำบาก แต่เมื่อไปถึงกลับตรงกันข้ามกับที่คาดไว้ แม่และลูกเมียอยู่สุขสบาย ลูกๆ ได้เข้าเรียน เมื่อได้ทราบว่าท่านเป็นผู้อุปการะ ผมรู้สึกเป็นพระคุณอย่างยิ่ง ผมจึงได้ไปขุดเอาของที่ผมลักไปมาคืน และกราบขอโทษด้วย”

แล้วนายเชิดก็แก้ห่อออก มันเป็นหีบเหล็กขนาดย่อมที่หายไปจริงๆ จะผิดก็ที่มันเปื้อนดินและมีสนิมขึ้น เมื่อภรรยาข้าพเจ้าได้เปิดหีบด้วยกุญแจก็เปิดได้ง่าย เมื่อเปิดดูข้างใน ทุกอย่างเรียบร้อย ภรรยาข้าพเจ้าจึงหยิบสร้อยคอทองคำ ๑ เส้น ฝากให้นายเชิดนำไปให้ภรรยานายเชิดก้มลงกราบภรรยาข้าพเจ้า ปากก็พร่ำขอบคุณแทนภรรยาข้าพเจ้าเฝ้าสังเกตดูพฤติกรรม และกิริยาท่าทางของนายเชิด ก็แน่ใจว่ากลับตัวได้แน่ คนเราแม้จะพยายามเป็นคนดีอย่างไร หากมีสิ่งแวดล้อมบีบบังคับอาจเปลี่ยนจิตใจภายหลังก็ได้ และหลังจากวันนั้นแล้วข้าพเจ้าได้พานายเชิดไปฝากทำงาน ณ ที่แห่งหนึ่ง เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัวเป็นสุขต่อไป

ต่อมาอีกไม่นาน ข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากเพื่อนผู้รอดจากการฆ่าตัวตายเพราะการช่วยเหลือของข้าพเจ้า แจ้งมาว่าบัดนี้เขาได้มีกิจการใหญ่โตขึ้นอีกแล้ว รายได้ก็สูงขึ้นมาก เขาจะเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ ในเร็วๆ นี้ เพื่อจะได้นำเงินจำนวนหนึ่งมาคืนให้ข้าพเจ้า พร้อมกันนั้นก็จะพาบุตรและภรรยามากราบเคารพข้าพเจ้าด้วย เพราะเป็นผู้มีพระคุณอย่างสูงสุดในชีวิตของเขา ข้าพเจ้าจึงรีบตอบเขาไปว่า อย่าได้เอาเรื่องการ

ช่วยเหลือเพียงเท่านี้เป็นเรื่องใหญ่เลย ข้าพเจ้ากระดากใจและอาย อย่าให้ลำบากแก่ภรรยาและบุตรที่จะต้องรอนแรมมาด้วยเรื่องเฉพาะมาขอบคุณโดยไม่จำเป็น ขอให้งดดีกว่า

หลังจากที่ข้าพเจ้าจดหมายตอบไปประมาณ ๑๐ วัน เขาก็มากรุงเทพฯ พร้อมกับบุตรสาว บุตรชาย และภรรยา แล้วก็นำธูปเทียนและมีของเครื่องใช้บางอย่าง มีขันน้ำ ฝักส้มป่อย ทำให้ข้าพเจ้าคิดว่าใครคนหนึ่งคงจะลาบวช กลับได้ความว่าเขาจะดำหัว ข้าพเจ้าก็หัวเราะเพราะไม่ค่อยจะได้ยิน หรือเคยได้ยินมาแต่ลืม แต่เมื่อนึกได้ว่าการดำหัวของภาคเหนือนี้ก็คือ รดน้ำท่านผู้ใหญ่ที่นับถือนั่นเอง

เมื่อเสร็จจากการรดน้ำตามประเพณีภาคเหนือแล้ว ข้าพเจ้าได้อวยพรให้แก่ครอบครัวของเขาพอสมควร แล้วเขาก็หยิบเช็คจ่ายเงินมาให้ข้าพเจ้า ซึ่งเขาเตรียมเขียนไว้เรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้ารับมาดูก็เห็นจำนวนเงินเกินกว่าที่ข้าพเจ้าจ่ายให้ในคราวก่อนนั้นมากมาย ข้าพเจ้าจึงส่งคืนไม่ยอมรับ เขาก็พยายามวิงวอนให้ข้าพเจ้ารับไว้ โดยอ้างถึงค่าของเงินในเวลานั้นกับเวลานี้ผิดกันมาก ที่เขาจ่ายให้ยังไม่คุ้มค่าน้ำเงินเมื่อเทียบกับเวลาที่เอาไป แล้วเขาก็ยังบอกว่า เวลานี้กิจการของเขาเจริญมีรายได้มากมาย ทั้งนี้เพราะข้าพเจ้าชุบชีวิตของคนที่ตายแล้ว ให้ฟื้นขึ้นรุ่งเรืองเช่นนี้

ข้าพเจ้ายืนยันว่า ข้าพเจ้าตั้งใจช่วยโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ข้าพเจ้าเป็นคนไม่มีบุตร เมื่อตายไปแล้วสมบัติที่มีอยู่ก็เอาไปไม่ได้ จึงไม่ยอมรับเงินส่วนเกิน เขาก็จนใจจำเป็นต้องเปลี่ยนเช็คให้ใหม่ แล้วกล่าวคำยกบุญยอคุณให้บิดรและภรรยาเขาทราบ และให้ระลึกถึงบุญคุณจนตลอดไปชั่วลูกหลานทั้งตระกูล ข้าพเจ้ารู้สึกกระดากใจจนไม่รู้จะวางหน้าอย่างไร ผลแท้จริงที่ข้าพเจ้าได้รับคือความสุขใจ ความสบายใจ ซึ่งหาไม่ได้ในโลกนี้ ถ้าจิตใจเราไม่ศรัทธา แม้จะมีเงินล้นฟ้าก็ไม่สามารถจะหาความสุขกายสบายใจเช่นนี้ ข้าพเจ้าไม่ลืมเลยว่าทุกอย่างอยู่ที่ใจของเรา

บัดนี้ ข้าพเจ้ายิ้มรับความตายได้อย่างเป็นสุข

หมายเหต สรรพนาม คำว่า “ข้าพเจ้า” ในเรื่องนี้ ขอเรียนให้ท่านทราบว่า มิได้หมายถึงผู้เขียน เรื่องนี้เป็นเรื่องของเพื่อนของผู้เขียน ท่านจะเชื่อว่าเป็นเรื่องจริงหรืออิงนิยาย ก็โปรดใช้วิจารณญาณดูเถิด

เรื่องที่ ๕

ปัญหาชีวิต

ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าต้องประสบกับปัญหาอันใหญ่ยิ่ง มันเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความลังเลจนไม่อาจตัดสินใจลงไปได้ แม้ว่าจะไม่ใช่ปัญหาที่ลึกซึ้งหรือสลับซับซ้อนจนมองไม่เห็น ความจริงเป็นกรณีง่ายๆ ซึ่งเกือบจะไม่ต้องใช้สติปัญญา หรือความรู้ความสามารถอะไรเลย แต่ทว่ามันก่อความกังวลใจอย่างหนักให้ข้าพเจ้าตลอดเวลา ทั้งนี้ก็เพราะ.... มีบุคคลผู้หนึ่งมาติดต่อขอร้องให้ข้าพเจ้ากระทำการสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นงานอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของข้าพเจ้าเอง และจะสำเร็จได้โดยไม่ยากเย็น ถ้าหากข้าพเจ้าจะตัดสินใจกระทำลงไป บุคคลผู้นั้นได้พยายามติดต่อขอร้องให้ข้าพเจ้ารับปาก พร้อมด้วยสินบนลาภก้อนใหญ่ แต่ดังที่กล่าวมาแล้ว มันเป็นปัญหาอันยิ่งใหญ่ที่ข้าพเจ้ายังตกลงใจไม่ได้ จึงได้ผัดผ่อนขอเวลาตรึกตรองให้รอบครอบเสียก่อนจึงจะให้คำตอบ จริงอยู่ ถ้าข้าพเจ้ารับปากจัดการลงไปแล้ว การนั้นเป็นความผิดที่กฎหมายไม่อาจทำอะไรข้าพเจ้าได้ถนัดนัก แต่ทว่าข้าพเจ้าจะต้องทำลายศีลธรรม และมนุษยธรรมของตนเองลงอย่างสิ้นเชิง โดยเหตุผลข้อหนึ่งและอาจเป็นเหตุผลข้อนี้ก็ได้ ที่ทำให้เกิดปัญหาในการตัดสินใจของข้าพเจ้า นั่นคือ ตั้งแต่เยาว์ข้าพเจ้าได้รับการอบรมจากคุณพ่อสั่งสอนให้ทำแต่กรรมดี ให้เป็นผู้อยู่ในศีลสัตย์ ท่านกล่าวเสมอว่า ถ้าเราทำแต่ความดี จะทำให้เรามีความสุขใจไปตลอดชาติ

ถ้าเช่นนั้น เหตุใดข้าพเจ้าจึงไม่ปฏิเสธการขอร้องนั้นเสีย ข้อนี้ขอ

สารภาพอย่างเปิดเผยว่า ข้าพเจ้ายังเป็นปุถุชน ไม่อาจล่วงพ้นไปจากความโลภ โกรธ หลง ได้ และโดยเฉพาะเรื่องนี้ ถ้าหากเพียงรับปากตกลงเท่านั้น มันหมายถึงลาภก้อนใหญ่ ซึ่งสามารถเปลี่ยนฐานะของข้าพเจ้าได้อย่างหน้ามือเป็นหลังมือทีเดียว ทั้งข้าพเจ้าเองก็มีฐานะปานกลาง ต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว พอทำพอกิน ไม่อยู่ในฐานะมั่งคั่งร่ำรวย แต่ความพอของมนุษย์ในปัจจุบันนี้เป็นสิ่งหายาก จิตใจของข้าพเจ้ากำลังตกอยู่ในความโลภ มีความอยากได้แรงกล้า อยากได้จำนวนเงินก้อนใหญ่ ซึ่งเชื่อว่าจะไม่สามารถหาได้ในชั่วชีวิตนี้ แต่อีกส่วนหนึ่งของความรู้สึกซึ่งแฝงอยู่ในกมลสันดานนั้น เป็นความรู้สึกที่เกิดความละอายและหวาดกลัวต่อการที่จะกระทำการดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งเลวและร้าย จะเป็นต้นเหตุย้อมจิตใจไปในทางชั่ว เพราะคนเราได้ทำชั่วเพียงครั้งแรกครั้งเดียว ต่อไปก็เห็นความชั่วเป็นของธรรมดา

ฉะนั้น ในเมื่อจิตใจของข้าพเจ้าเพียงคนเดียวได้บังเกิดความรู้สึกนึกคิดแตกแยกออกไปเป็นหลายทาง ในขณะเดียวกันมีทั้งความปรารถนาอยากได้อาลัยอาวรณ์ แต่ก็ไม่กล้าที่จะตัดสินใจลงไป เพราะเกิดความละอายใจ และประหวั่นพรั่นพรึงต่อความผิดความชั่ว ความรู้สึกต่างๆ เหล่านั้น จึงรวมตัวกลายเป็นความทุกข์กังวลใจอย่างหนักของข้าพเจ้า ทำให้จิตใจฟุ้งซ่านไม่อาจสงบลงได้

เป็นความจริงอีกประการหนึ่ง ที่คนเราเมื่อเกิดความทุกข์หรือรู้สึกกลัดกลุ้ม ไม่รู้จะตัดสินใจอย่างไรถูก ก็มักจะนึกถึงพระเป็นที่พึ่ง อย่างน้อยก็ไปสนทนากับท่านพอให้จิตใจสงบได้บ้าง ความกลัดกลุ้มก็คงผ่อนคลายลง ข้าพเจ้าก็เช่นเดียวกัน ฉะนั้น ในตอนเช้าวันต่อมาซึ่งเป็นวันหยุดงาน เมื่อรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้ว ก็ตรงไปที่วัดซึ่งอยู่ไม่ห่างจากบ้านนัก เพื่อไปกุฏิท่านมหาฯ พระภิกษุรูปนี้เป็นที่คุ้นเคยกับข้าพเจ้ามานาน เคยไปมาหาสู่ท่านอยู่เสมอ ก่อนจะถึงกุฏิท่านมหาฯ ข้าพเจ้าต้องเดินผ่านลานใหญ่ภายในวัด ทำให้หวนนึกถึงหลายปีก่อนโน้น เมื่องานศพ

กฎแห่งกรรม

บิดาของข้าพเจ้าซึ่งได้จัดงานที่วัดนี้ และลานนี้เต็มไปด้วยท่านที่เคารพและเพื่อนฝูงของคุณพ่อ ข้าพเจ้ายังได้ยินแขกที่มาในงานบ่นถึงคุณพ่อว่าน่าเสียดายที่ต้องเสียคนที่ซื่อสัตย์และอารีอารอบไป ท่านเป็นคนซื่อต่อการงานและอารีอารอบต่อเพื่อนบ้าน ข้าพเจ้ายังจำได้ว่า เมื่อชาวบ้านแถบนั้นทราบว่า ท่านได้ถึงแก่กรรมลง บางคนถึงกับร้องไห้โฮ ราวกับญาติสนิทได้ตายจากไป ฉะนั้น บางคนถึงจะไม่ปล่อยโฮก็อดที่จะน้ำตาไหลไม่ได้ เมื่อข้าพเจ้านึกถึงความหลังเช่นนี้แล้ว จิตใจที่กำลังพะวักพะวนเกิดทุกข์เพราะความโลภอยากได้ ค่อยเบาบางลงบ้าง เมื่อหวนระลึกถึงความดีของคุณพ่อที่เป็นที่เคารพของผู้อื่น พอถึงกุฏิท่านมหาฯ แล้ว ได้ทราบจากลูกศิษย์ว่าท่านไปลงโบสถ์ทำวัตร จึงถือโอกาสนั่งคอย ตั้งใจจะคุยกับท่านมหาฯ ให้สบายใจแล้วจะกลับบ้าน แต่นั่งคอยก็แล้วนอนคอยก็แล้ว ท่านก็ยังไม่กลับขึ้นจากโบสถ์ ในขณะที่ข้าพเจ้าจะเคลิ้มครึ่งหลับครึ่งตื่น ก็ได้ยินเสียงกุกกักทางเบื้องศีรษะ ในความรู้สึกขณะนั้น ข้าพเจ้าว่าท่านมหาฯ กลับมาแล้วจึงเงยหน้าขึ้น ข้าพเจ้าต้องสะดุ้งทั้งตัว เพราะผู้ที่อยู่เบื้องศีรษะของข้าพเจ้านั้นไม่ใช่อื่นไกล คุณพ่อของข้าพเจ้านั่นเอง

"คุณพ่อ!" ข้าพเจ้าร้องออกมาอย่างไม่รู้สึกตัว

ท่านยิ้มอย่างเอ็นดูพลางกวักมือเรียก ข้าพเจ้าไม่ได้พูดอะไร ลุกขึ้นเดินตามคุณพ่อออกไปอย่างเลื่อนลอย ออกจากุฏิท่านมหาฯ ผ่านลานวัดอันกว้างใหญ่ ผ่านเข้าไปใกล้โบสถ์ได้ยินพระท่านสวดมนต์ แต่ตัวข้าพเจ้ามีความรู้สึกเหมือนต้องมนต์สะกด บังคับให้ติดตามไปอย่างใกล้ชิด ผ่านทุ่งผ่านป่าอย่างเลือนราง ผ่านหมอกขาวๆ ที่คล้ายควัน ยิ่งไปไกลก็ยิ่งพบหมอกขาวมากขึ้น เหมือนลอยอยู่บนกลุ่มเมฆขาว อากาศเยือกเย็นมีแสงสว่างสลัวๆ

ข้าพเจ้าได้ยินเสียงคุณพ่อพูดว่า "ลูกรัก เจ้าลืมคำสั่งสอนของพ่อแล้วหรือ"

ในความรู้สึกขณะนั้น ข้าพเจ้าตอบคุณพ่ออยู่ในลำคอว่า "ผมไม่

เคยลืมเลยครับ คุณพ่อ”

“แต่ทำไมเจ้าจึงไม่ถือให้มั่นคง” เสียงท่านพูดต่อไป

“ผมยังไม่เคยทำความเสียหายเลยครับ คุณพ่อ”

คุณพ่อถอนหายใจ แต่เจ้ากำลังจะตัดสินใจเดินทางผิด ด้วยเห็นแก่ลาภอามิส เจ้ากำลังจะทำผิดศีลธรรม ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ท่านพูดหน้าเศร้าๆ

ข้าพเจ้าจึงตอบว่า “ผมยังไม่ได้ตัดสินใจลงไปเลยครับ คุณพ่อ”

ท่านยิ้มอย่างฝืนๆ แล้วพูดว่า “พ่อรู้ดี แต่มันยังไม่สายนักหรอก อยากให้เจ้าหตาสว่าง ให้เจ้าเห็นเหตการณ์เพื่อขัดเกลาจิตใจของเจ้า พ่อจึงเรียกเจ้ามา อยากจะบอกกับเจ้าว่า เวลาเป็นคนอยู่ในโลกมนุษย์นี้มันสั้นมาก เมื่อพ้นจากโลกมนุษย์แล้ว มันเป็นเวลาที่ยาวนานอย่างเทียบกันไม่ได้เลย พ่อจะยกตัวอย่างให้ฟัง.....”

“.....เมื่ออยู่ในเมืองมนุษย์นั้น เหมือนกับว่าเจ้าเพียงแต่แสดงละครเพียงฉากเดียว และการแสดงละครนี้เจ้าแสดงในเวลาอันสั้นมาก การแสดงละครชีวิตเพียงระยะสั้นๆ นี้ ถ้าเราแสดงดี ความดีก็จะติดตัวไปตลอด ถ้าแสดงชั่ว เราก็จะได้รับกรรมชั่วไปตลอด จนกว่าจะสิ้นกรรม พูดง่ายๆ ก็คือ เมื่อเป็นมนุษย์อยู่นั้น ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะสร้างความดีและความชั่วได้เหมือนกันหมด การสร้างความดีหรือความชั่วนี้มีเพียงในโลกมนุษย์เท่านั้น ในโลกอื่นไม่มี มีแต่กรรมดีและกรรมชั่วที่สร้างไว้ในโลกมนุษย์เท่านั้นที่ตามสนอง”

ข้าพเจ้านิ่งฟังอย่างเข้าใจตลอด ทั้งที่รู้สึกว่าตัวเรายังเบาและลอยไปที่ใดไม่ทราบ ที่สดคุณพ่อยิ้มอย่างพึงพอใจ แล้วพยักหน้ามายังข้าพเจ้าบอกว่า “มาเถิด พ่อจะให้เจ้าได้ยินได้ฟังสำหรับผู้ที่รับเวรสถานเบา”

ทันใดนั้น คุณพ่อก็หันมากดบ่าข้าพเจ้าไว้ ตัวข้าพเจ้ารู้สึกตกลงจากที่สูงลอยละลิ่วลงมา ได้ผ่านเมฆขาวมากบ้างน้อยบ้าง แต่ก็ค่อยหมด

แสงสว่างไปทุกทีจนกระทั่งมืดมิดลง ข้าพเจ้าสุดจะทน สงสัยจึงได้ร้องถามคุณพ่อ “คุณพ่อครับ คุณพ่อจะพาผมไปไหน”

“พ่อก็บอกเจ้าไม่ได้เหมือนกันว่า พ่อจะพาเจ้าไปที่ไหน พ่อจะเปรียบให้ฟังว่าพ่อกำลังพาเข้าไปสู่ใจกลางของโลก เปรียบก็เหมือนว่าเราอยู่บนพื้นโลกแล้วขุดลงไป ขุดลงไป สู่ศูนย์กลางของโลกนั่นแหละ”

ความจริงข้าพเจ้าไม่มีความสบายเลยที่ต้องต่อสู้กับความมืด รู้สึกไม่มีความสุขแต่ก็ยังอุ่นใจที่ผู้พาข้าพเจ้าไปไม่ใช่คนอื่น ท่านเป็นบิดาบังเกิดเกล้าที่เคยให้ความเมตตากรุณาแก่ลูกๆ เคยช่วยเหลือเพื่อนบ้านเป็นร่มโพธิ์ ซึ่งให้ความร่มเย็นแก่ลูกๆ และเวลานี้ดูท่านไม่ผิดแปลกไปกว่าเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ฉะนั้น ข้าพเจ้าไม่สะหวาดกลัวนัก ยิ่งดิ่งลึกลงไปยิ่งมืดลงทุกที จนกระทั่งเหมือนกับว่า เอาผ้าดำมาผูกตาไว้สักร้อยชั้น ต่อมารู้สึกค่อยๆ ช้าลงจนหยุด เสียงคุณพ่อพูดว่า

“นี่แหละลูก ที่สำหรับลงโทษสถานเบา เจ้าจงฟังดูนะ”

ข้าพเจ้าได้ยินเสียงเหมือนคนกำลังถูกขังเดี่ยว กำลังคลุ้มคลั่ง บางทีก็ร้องโวยวาย บางครั้งก็ร้องโหยหวน เยือกเย็น มันเป็นกระแสเสียงของผู้ที่กำลังตกอยู่ในความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส ข้าพเจ้าเริ่มหวาดกลัวต่อเสียงอันมีกังวานเยือกเย็นเข้าจับหัวใจ ขนลุกชันไปทั้งตัว ขณะนั้นเกือบไม่มีความรู้สึกเป็นอย่างอื่น มีแต่ความหวาดกลัวเข้าสิงใจประการเดียว ข้าพเจ้านั้นได้เกาะคุณพ่อไว้แน่น ท่านก็เอามือตบบ่าเพื่อปลอบโยนข้าพเจ้า แล้วก็มีเสียงดังขึ้นมาอีก

“โอย! นี่ไม่รู้กี่เดือนกี่ปีแล้ว แสงสว่างเท่ารูเข็มก็ไม่เคยเห็น โอย! นี่ต้องทนทุกข์ทรมานอย่างนี้อีกสักเท่าใด ไม่ไหวแล้ว ขอให้ข้าไปเถิด ข้าเข็ดแล้ว เข็ดแล้ว โอย! ขอแสงสว่างข้าหน่อย แสงสว่าง แสงสว่าง ฯลฯ”

ข้าพเจ้าทนฟังต่อไปอีกไม่ไหว หัวใจเกือบจะหยุดเพราะความกลัว จึงบอกคุณพ่อว่า “คุณพ่อครับ ขอให้ผมกลับเถิด ผมจะไม่ยอมทำกรรมใดๆ ให้เดือดร้อนเบียดเบียนคนอื่นเป็นอันขาด ลูกของพ่อยังไม่เคยทำ

กรรมชั่วใดๆ มาก่อน และขอปฏิญาณว่า จะไม่ก่อกรรมชั่วเป็นอันขาด”

“สาธุ! พ่อยินดีมาก เป็นกุศลของพ่อและของลูกเอง มาเรากลับกันเถิด”

ทันใดนั้น ร่างเราก็พุ่งขึ้นทันที พุ่งขึ้นอย่างรวดเร็ว ความมืดค่อยๆ จางลง มีแสงสว่างมากขึ้นจนเห็นหมอกจางๆ แล้วสว่างขึ้น บัดเดี๋ยวเราก็รู้สึกว่า เราได้ขึ้นมาบนโลกแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีมากที่ได้ขึ้นมาบนพื้นโลกอีกครั้งหนึ่ง เหมือนขึ้นจากนรกมาสู่สวรรค์

“เอาล่ะลูกของพ่อ ต่อไปจงสร้างแต่ความดีเถิด พ่อลาแล้ว” สังเกตเห็นท่านน้ำตาไหลซึม

ข้าพเจ้ามีความอาลัยคุณพ่อมาก หันมาจะเข้าไปกอดเท้า แต่ฉับพลันนั้นภาพของท่านก็เลือนรางจากไปทันที ข้าพเจ้าแสนอาลัยท่าน ทันใดนั้น ข้าพเจ้ามองเห็นลานวัดอันกว้างใหญ่ เห็นท่านมหาฯ กำลังเดินขึ้นกุฏิ และยังเห็นพระอีกหลายองค์กำลังออกจากโบสถ์และแยกย้ายกันขึ้นกุฏิ พอรู้สึกตัวลืมตาขึ้นก็รู้ว่าหลับอยู่บนกุฏิท่านมหาฯ นั่นเอง ท่านกำลังเปลี่องจีวร ท่านถามข้าพเจ้าว่ามานานแล้วหรือ ข้าพเจ้าลุกขึ้นนมัสการท่าน แล้วเรียนว่า มานานแล้ว หลับไปตื่นหนึ่ง ท่านบอกว่าวันนี้มีสวดปาติโมกข์จึงลงโบสถ์ช้าหน่อย ข้าพเจ้ายังตื่นเต้นต่อเหตุการณ์ที่ผ่านมาใหม่ๆ ข้าพเจ้าสนทนากับท่านเพียงเล็กน้อย แล้วก็นมัสการลาท่านกลับ

อย่างไรก็ตาม ตอนกลับบ้านนี้จิตใจของข้าพเจ้าแจ่มใสสิ้นทุกข์สิ้นกังวล และเก็บความสว่างเป็นตัวของตัวเองอีกครั้งหนึ่ง จะด้วยเหตุผลกลใดก็แล้วแต่ ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นว่า วิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อได้มีส่วนดลบันดาลให้ข้าพเจ้าไปประสบเหตุการณ์ดังกล่าวแล้ว และใคร่จะเรียนให้ท่านทราบว่า ข้าพเจ้าได้ปฏิเสธการขอร้องของบุคคลนั้นไปอย่างเด็ดขาดแล้ว

เรื่องที่ ๖

บทเรียนชีวิต

เรื่องที่นำมาเสนอต่อไปนี้เป็นประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าเห็นว่าควรอย่างยิ่งจะนำมาเผยแพร่ หากจะเป็นการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนมนุษยธรรม ให้ความเมตตาปราณีซึ่งกันและกัน จากสาระของเรื่องนี้แล้วแม้เพียงส่วนน้อย ก็จะเป็นที่ปีติยินดีแก่ข้าพเจ้าอย่างที่สุด หากถ้อยคำสำนวนของข้าพเจ้าจะขาดความสละสลวย ไม่เป็นที่สนใจของท่านก็ขอให้อภัยด้วย และขอเรียนด้วยความจริงใจว่า ข้าพเจ้ามิได้มีความประสงค์ที่จะอวดโฆษณาความดีด้วยเรื่องของตนเองเลย

..... วันนั้นเป็นวันที่จำได้อย่างแม่นยำว่า ข้าพเจ้ากับเพื่อนๆ กำลังจะเดินทางไปประเทศญี่ปุ่นทางเครื่องบิน เวลา ๑๓.๐๐ น. เผอิญทางบริษัทการบินที่เราจะโดยสารไป แจ้งเลื่อนกำหนดเวลาเครื่องบินออกจากสนามบินเป็นเวลาเที่ยงคืนในวันเดียวกัน ข้าพเจ้าจึงมีเวลาว่างเหลืออยู่โดยไม่มีอะไรจะทำ เพราะไม่ได้กะวางรูปงานการไว้ ขณะนั้นกลับถึงบ้านก็เวลาบ่ายมากแล้ว หลังจากข้าพเจ้ากลับจากสนามบิน เมื่อทราบการเลื่อนเวลารู้สึกว่าอยากจะรับประทานก๋วยเตี๋ยวอิสลามขึ้นมา พอจะออกจากบ้านก็มีเพื่อนผู้หนึ่งมาหา เขาไม่ทราบว่าข้าพเจ้าจะเดินทางไปประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากข้าพเจ้ามิได้บอก เพราะไม่ค่อยได้พบกัน จึงชวนไปหาก๋วยเตี๋ยวอิสลามรับประทานกัน ณ ที่สวนสาธารณะแห่งหนึ่ง ขณะที่เรากำลังรับประทานอยู่นั้น ก็มีเด็กชายคนหนึ่งอายุประมาณ ๗-๘ ขวบ

แต่งกายมอซอเดินเข้ามาหาข้าพเจ้า ยกมือไหว้แล้วอ้อนวอนขอเงินว่า จะเอาไปซื้อยารักษาโรคให้พ่อที่กำลังป่วยอยู่ ได้ฟังน้ำเสียงของเด็กน้อยแล้วข้าพเจ้ารู้สึกสนใจพร้อมกับเกิดความเอ็นดูขึ้นมา เพราะเห็นรูปร่างลักษณะหน้าตาประพิมพ์ประพายคล้ายกับบุตรของข้าพเจ้า เมื่อยังเยาว์มีอายุคราวเดียวกัน ข้าพเจ้าจึงถามว่า

"พ่อของหนูป่วยเป็นอะไร? จึงเที่ยวมาเดินขอเงินซื้อยา" เด็กนั้นมีใบหน้าเศร้าหมองจะร้องไห้ ตอบข้าพเจ้าว่า

"พ่อผมป่วยมาหลายวันแล้วครับ เงินก็ไม่มีจะซื้อยารักษา เพราะพ่อผมป่วย ถีบรถสามล้อไม่ไหว" เพื่อนของข้าพเจ้าวางชามก๋วยเตี๋ยวเชิงตัดบทว่า

"อย่าเชื่อมัน ขอเงินแบบนี้เคยพบบ่อยๆ ลูกไม้ที่จะขอสตางค์ของเขาเท่านั้น ถ้าเรามีศรัทธาก็ให้ ไม่ศรัทธาก็ไล่มันไปเสีย รำคาญจริง คนกำลังจะกินก็เข้ามาเซ้าซี้อยู่ได้"

ข้าพเจ้าไม่เอาใจใส่ต่อคำพูดของเพื่อน เพราะมีใจเอ็นดูเด็กเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงถามต่อไปอีกว่า

"ที่หนมาพดนี้เป็นความจริงหรือเปล่า"

"เป็นความจริง ผมไม่กล้าโกหกท่านครับ" เด็กตอบ

ข้าพเจ้าจึงหันไปถามแม่ค้าก๋วยเตี๋ยวอิสลาม เพื่อความแน่ใจว่าเคยพบเห็นเด็กคนนี้มาเที่ยวขอสตางค์แถวนี้บ่อยไหม แม่ค้าพินิจดูใบหน้าเด็กครู่หนึ่งก็บอกว่า ยังไม่เคยเห็น ถ้าเป็นเด็กแถวนี้ก็ต้องรู้จักทุกคน ข้าพเจ้ารู้สึกสนใจและเกิดความเชื่อขึ้นมา จึงไล่เลียงต่อไปว่า

"หนพาฉันไปบ้านดอาการป่วยของพ่อหนได้ไหม"

เด็กน้อยรีบรับคำตกลงทันที ข้าพเจ้าจึงหันไปชวนเพื่อนที่ไปด้วยกันว่า พอรับประทานเสร็จแล้วอยากจะให้เป็นเพื่อนกัน ตามเด็กไปดูว่า พ่อของเด็กป่วยมากจริงอย่างที่แกเล่าหรือไม่ ถ้าเป็นจริงก็เป็นโอกาสที่เราจะได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่กำลังทุกข์ยาก เพื่อนผู้นั้นขอตัวว่าติด

ธุระ ไม่สามารถจะร่วมทางไปด้วยได้ ดังนั้น เมื่อชำระเงินค่าก๋วยเตี๋ยวแล้ว เขาก็รีบลาไปทันที ส่วนข้าพเจ้านั้นตกลงใจไว้แล้วว่า อยากจะพบพ่อของเด็กที่ว่ามีอาการป่วยให้ประจักษ์ พอจะออกเดินก็นึกขึ้นมาได้ว่าเด็กนั้นยังอาจไม่ได้รับอาหาร จึงหยุดแล้วถามแกว่า "หนูกินอะไรมาแล้วหรือยัง ถ้ายังก็สั่งได้ ฉันจะออกสตางค์ให้"

"ผมไม่เป็นไรครับ แต่ผมอยากได้ก๋วยเตี๋ยวไปฝากพ่อสักห่อหนึ่ง" เด็กน้อยตอบ

ข้าพเจ้าเพ่งดูเด็กน้อยด้วยความรู้สึกสงสาร และเอ็นดูทวีขึ้น เด็กน้อยนี้เปี่ยมไปด้วยความกตัญญูสูง ในยามหิวโหย แม้ตนเองจะมีโอกาสได้กินก่อนก็ยังมีจิตคิดห่วงพ่อ แทนที่จะคิดถึงตนเองก่อน ในสายตาของข้าพเจ้าเห็นว่าเด็กก็มีความหิวไม่น้อย จึงร้องสั่งให้แม่ค้าทำก๋วยเตี๋ยวแห้งให้สองห่อ แต่เด็กแย้งขึ้นทันทีว่า

"ขอให้พ่อผมห่อเดียวก็พอครับ"

"เอาเถอะๆ ฉันให้หนูห่อหนึ่ง แล้วฝากให้พ่อห่อหนึ่ง หนูก็หิวไม่ใช่หรือ" เด็กตอบอย่างเหนียมว่า "ใช่ครับ ผมคิดแต่ว่าอยากจะให้พ่อได้กินก่อน เพราะพ่อไม่สบายและหิวมาก" ได้ฟังคำพูดของเด็ก ๗-๘ ขวบคนนี้แล้ว ทำให้ข้าพเจ้าสะท้อนใจ และแน่ใจยิ่งขึ้นว่าคงจะไม่พูดเท็จอย่างที่เพื่อนข้าพเจ้าเข้าใจ จึงปลอบใจเด็กว่า

"ไม่เป็นไรหรอกหนู สั่งให้เขาทำสองห่อแล้ว เอาไปกินกันคนละห่อเถิด"

ข้าพเจ้าจอดรถที่ปากซอยแห่งหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถจะนำรถเข้าไปได้ เด็กพาเดินผ่านสถานที่แห่งหนึ่ง ชี้มือพลางบอกว่า

"ก่อนนี้ พ่อผมเอารถสามล้อมาฝากไว้ที่นี่ครับ ต้องเสียค่าฝากรถรายเดือน"

โรงรับฝากรถแห่งนี้มีรูปลักษณะคล้ายโรงนาใหญ่ ฝาโรงใช้ไม้ระแนงตีเป็นลูกกรงโปร่ง เห็นในโรงนั้นมีรถสามล้อจอดอยู่หลายคัน คัน

หนึ่งมีลังไม้รองใต้เพลา แต่ไม่มีล้อ คงจะถอดออกแล้วยกขึ้นเพื่อซ่อมแซม เห็นชายมีอายุคนหนึ่งกำลังใช้ค้อนตอกอะไรง่วนอยู่ในโรงนั้น พอแกเหลือบเห็นเด็กแต่ไม่ทันเห็นข้าพเจ้าเดินผ่านไป ก็ร้องถามเด็กว่า

"ไอ้หนู พ่อมึงเป็นอย่างไรบ้าง ค่อยยังชั่วแล้วหรือยัง"

"ยังนอนซมอยู่จ้ะน้า วันนี้นอนไม่พูดไม่จาตลอดวัน" เด็กร้องตอบไป ชายผู้นั้นรำพันออกมาอย่างเห็นใจ

"เออ! แย่จริงไอ้หนู พ่อเอ็งมาเจ็บไข้อย่างนี้หากินก็ไม่ได้ เงินทองก็ไม่มี แย่จริงๆ" พอเห็นข้าพเจ้าเดินตามเด็กมาก็ชะงักคำพูด

แล้วเราก็มาถึงซอยเล็กแห่งหนึ่งที่สามล้อเข้าไม่ได้ มีบ้านหลังคาจากปลูกเป็นหย่อมๆ ไม่เป็นระเบียบ ลักษณะเป็นที่อยู่ของกรรมกรผู้หาเช้ากินค่ำ เด็กนำข้าพเจ้าเดินตรงไปที่บ้านหลังหนึ่ง ทางเข้าบ้านนี้มีแต่พงหญ้า มีทางเดินเฉพาะตัว เคราะห์ดีที่เวลานั้นเป็นฤดูแล้ง จึงพอเดินได้สะดวก หากเป็นฤดูฝน ผู้คนในละแวกนั้นคงต้องลุยโคลนเข้าบ้านกันเป็นแน่

ข้าพเจ้าเดินตามเด็กเข้าไปในบ้านหลังหนึ่ง หรือจะเรียกให้สมรูปบ้านก็ต้องเรียก กระต๊อบ หรือกระท่อม

พอเปิดประตูกระท่อมอันง่อนแง่น ก็เห็นเตาไฟชำรุดตั้งอยู่ใกล้ๆ ข้างฝากระท่อม มียางนอกและยางในรถจักรยานเก่าๆ ที่ชำรุดอย่างละสองเส้นแขวนอยู่ บนพื้นใกล้ฝากระท่อมมีลังไม้ฉำฉา ๒-๓ ใบ เป็นที่วางถ้วยชาม และสิ่งของจิปาถะ ถัดจากครัวออกไปก็เป็นพื้นไม้ มีเสื่อเก่าๆ ปูอยู่ผืนหนึ่ง บนเสื่อนั้นเองมีร่างของชายผอมบางผู้หนึ่งนอนอยู่ จะหลับหรือไม่ก็ไม่ทราบได้ เห็นนอนนิ่งอยู่ไม่มีอาการไหวติงเลย แม้เราจะเข้าไปจนใกล้ชิดก็ยังไม่รู้สึกตัว

"พ่อผมครับ แกเป็นไข้นอนอยู่อย่างนี้มาหลายวันแล้ว"

เสียงลูกชายพูดเชิงแนะนำให้ข้าพเจ้าทราบ ข้าพเจ้าพยักหน้ารับโดยไม่กล่าวสิ่งใด รู้สึกว่าสภาพของชายที่นอนป่วยและบรรยากาศของ

กระท่อมอันน่าสังเวชนั้น ทำให้ข้าพเจ้าสลดใจยิ่ง จึงกระซิบถามเด็กว่า

"ทำไมหนูจึงไม่ให้ใครนำพ่อไปรักษาที่โรงพยาบาล" เด็กน้อยตอบว่า

"พ่อไม่ยอมไปครับ พ่อบอกว่าพ่อเป็นห่วงผม"

ข้าพเจ้าได้ถามว่าอยู่ด้วยกันกี่คน ก็ทราบว่าเด็กอยู่กับพ่อเพียงสองคนเท่านั้น ส่วนแม่นั้นไปเป็นลูกจ้าง เพื่อนำเงินมาจุนเจือลูกและผัวที่กำลังป่วยอยู่ในขณะนั้น อารมณ์ของข้าพเจ้าเต็มไปด้วยความเวทนาสองพ่อลูก กาลเวลาก็ไม่อำนวยข้าพเจ้าพอที่จะอยู่ช่วยเหลือ เพราะอีกไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้านี้ ข้าพเจ้าจะต้องออกเดินทางไปต่างประเทศแล้ว คิดอยู่สักครู่หนึ่งก็ตกลงใจว่าจะต้องจัดให้แพทย์มารักษาบำบัดอาการป่วยให้ชายผู้นี้ก่อนอื่น แล้วกำชับเด็กนั้นว่า

"นี่หนู หนูต้องรีบไปหาหมอที่ตำบลและชื่อร้านตามที่ฉันเขียนไว้นะ หนูจะต้องรีบไปให้ได้ ฉันจะเขียนให้เดี๋ยวนี้"

ข้าพเจ้าล้วงเอาสมุดพกจากกระเป๋าเสื้อที่ติดตัวมา แล้วเขียนลงหลังนามบัตรเป็นจดหมายถึงนายแพทย์ผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทคุ้นเคยกันมาก มีใจความว่า ขอให้หมอรีบจัดการมาช่วยรักษาคนเจ็บให้ด้วย มีสิ่งใดที่จะช่วยเหลือได้ขอให้ช่วยทุกอย่างทุกประการ เพราะข้าพเจ้าต้องออกเดินทางไปประเทศญี่ปุ่นในคืนนั้น ค่าใช้จ่ายจะเป็นจำนวนเงินเท่าใดข้าพเจ้าจะจัดการชำระให้เมื่อกลับมาถึงเมืองไทยภายหลัง เขียนเสร็จแล้วก็มอบให้เด็ก และไม่ลืมที่จะย้ำทบทวนชื่อหมอและตำบลที่อยู่ของหมอให้เด็กนั้นจำไว้จนเข้าใจดี พร้อมกับมอบเงินจำนวนหนึ่งให้เด็กแล้วบอกว่า

"หนอย่าให้พ่อกินก๋วยเตี๋ยวเลย ต้มข้าวต้มให้กินดีกว่า จะได้ไม่แสลงไข้" เด็กน้อยยกมือไหว้รับเงินจากข้าพเจ้า แล้วถามว่า

"ท่านครับ หมอที่ผมจะไปหาคนนี้ เขาจะรับรักษาให้พ่อผมหรือครับ ผมและพ่อไม่มีเงินค่ายารักษาให้ ผมกลัวว่าเขาจะไม่รักษาให้" ข้าพเจ้ายืนยันรับรองว่า

"หนูอย่ากลัวเลย หมอคนนี้เป็นหมอที่ดี เห็นใจคนจน ไม่ว่าจะเป็นคนมั่งมีหรือคนจน หมอรับรักษาให้เหมือนกันหมด ยิ่งไปกว่านั้นฉันก็เป็นเพื่อนสนิทของเขา ค่ายาค่ารักษาเท่าไร ฉันรับออกเงินให้ทั้งหมด ฉันรับรองว่าหมอคนนี้ดีจริงๆ หนูต้องไปพบกับตัวหมอให้ได้นะ"

เด็กพยักหน้ารับคำข้าพเจ้า

"ครับ ผมจะไป"

คนป่วยก็คงยังนอนนิ่งอยู่ เด็กจะคิดอย่างไรไม่ทราบ เดินตรงเข้าไปทำท่าจะปลุกให้ตื่น ข้าพเจ้ารีบยึดตัวเด็กห้ามไว้ไม่ให้ปลุก กระซิบบอกว่า คนป่วยกำลังนอนหลับอยู่ไม่ควรปลุกให้ตื่นมา จะเป็นการทรมานคนป่วยโดยไม่จำเป็น

ข้าพเจ้ายืนเพ่งพิจารณาดูสภาพความคับแค้นของคนประเภทที่หาเช้ากินค่ำ ในยามเคราะห์ร้ายที่ต้องป่วยล้มหมอนนอนเสื่ออย่างที่กำลังอยู่ตรงหน้าขณะนี้ ข้าพเจ้าไม่ค่อยจะได้มีโอกาสได้เห็นสภาพของจริงเช่นนี้มาก่อนเลย เมื่อประสบเข้าเช่นนี้ก็รู้สึกเต็มตื้นด้วยความเวทนา คิดคำนึงว่าในยามนี้ ถ้าเราช่วยเหลือเขาเท่าที่จะช่วยได้ จะเป็นบุญกุศลยิ่งใหญ่กว่าการทำบุญบำเพ็ญทานในยามปรกติมากทวีคูณทีเดียว ผลานิสงส์จะทำให้เราเกิดปีติปสาทะ ภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในยามวิบากเช่นนี้

ก่อนที่จะกลับ ข้าพเจ้าไม่ลืมกำชับเด็กคนนั้นถึงเรื่องต้มข้าวต้มให้พ่อรับประทาน·กับเรื่องไปหาหมอ และปลอบว่า

"เสียใจที่ฉันจำเป็นต้องเดินทางคืนนี้ ฉันจะกลับมาอีกในเวลาไม่นานหรอก เมื่อกลับมาแล้วฉันจะมาเยี่ยมหนูไม่ต้องกลัว ถ้าพบหมอพาหมอมารักษา แล้วทุกอย่างก็จะเรียบร้อย"

ดวงตาอันไร้เดียงสาของเด็กน้อยมีน้ำตาคลอสะเทือนใจข้าพเจ้าทำให้รำพึงไปว่า "หนูเอ๋ย ทำไมเจ้าจึงมีรูปร่างเหมือนลูกของฉันเมื่อเล็กๆ อย่างนี้หนอ"

ต่อจากนั้น ข้าพเจ้าก็ได้เดินทางไปประเทศญี่ปุ่นในคืนวันนั้น

ข้าพเจ้านอนใจว่า ป่านนี้เด็กคนนั้นต้องนำจดหมายของข้าพเจ้าไปให้นายแพทย์ และพ่อของเด็กคงได้รับความช่วยเหลือเป็นที่เรียบร้อย สมดังที่ข้าพเจ้าปรารถนาแล้ว จวบจนกระทั่งวันหนึ่ง หลังจากที่ข้าพเจ้ากลับจากญี่ปุ่นถึงเมืองไทยแล้ว ได้โทรศัพท์ไปถามข่าวคราวจากนายแพทย์ผู้นั้นว่า เมื่อวันที่ข้าพเจ้าเดินทางไปประเทศญี่ปุ่น ได้ให้เด็กถือนามบัตรและจดหมายของข้าพเจ้าหนึ่งฉบับส่งถึงหมอ ขอให้ช่วยรักษาคนป่วยคนหนึ่งนั้น เดี๋ยวนี้คนป่วยนั้นมีอาการเป็นอย่างไรบ้าง เสียงของหมอในโทรศัพท์นั้นรู้สึกอึกๆ อักๆ ชอบกล แล้วตอบมาว่า ไม่ทราบ ไม่เคยได้รับนามบัตรหรือจดหมายอะไรจากข้าพเจ้าตามที่ว่านั้นเลย ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจมาก จะซักถามหมออย่างไร หมอคงจะไม่ทราบเรื่อง เพราะไม่ได้รับจดหมาย ข้าพเจ้าเลยต้องนิ่ง ไม่พูดอะไรต่อไปอีกเลย

เย็นวันนั้น พอข้าพเจ้าว่างงานแล้วก็รีบตรงไปยังบ้านของเด็กน้อยบุตรของคนขับสามล้อที่ป่วยทันที ข้าพเจ้ารู้สึกงงงันไปหมดเมื่อไปถึงที่บ้านหรือกระท่อมหลังนั้น ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปหมด ผู้ที่อยู่ในบ้านก็เป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นหรือรู้จักในคราวก่อนเลย ที่ข้าพเจ้าเห็นว่าเปลี่ยนแปลงไปนั้นคือ ก่อนนี้บ้านของเด็กไม่มีต่มน้ำ แต่เดี๋ยวนี้มีต่มใหญ่ตั้งอยู่สองใบ สีตุ่มยังดูใหม่อยู่ ถัดมาก็มีชามอ่างใบใหญ่ใส่น้ำเต็ม มีหญิงวัย ๔๐ ปีกำลังจับเด็กอายุประมาณ ๑ ขวบ อาบน้ำในอ่างใหญ่ใบนั้น ทุกอย่างได้เปลี่ยนแปลงผิดแปลกไปเช่นนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความไม่แน่ใจว่าความทรงจำข้าพเจ้าลวงหรือเปล่า หรือเข้าบ้านผิดเสียกระมัง แต่ข้าพเจ้าแน่ใจว่าเข้าไม่ผิดซอยแน่ เพราะปากซอยยังมีโรงรับฝากรถสามล้อปรากฏอยู่ อดใจอยู่ไม่ไหวจึงเอ่ยถามหญิงที่กำลังอาบน้ำเด็กว่า ชายคนที่นอนป่วยอยู่ในบ้านหลังนั้นเมื่อเดือนก่อน เดี๋ยวนี้ไปอยู่ที่ไหน หญิงผู้นั้นแสดงความสนเท่ห์กลับย้อนถามข้าพเจ้าว่า

"คุณเป็นญาติกับแกหรือเปล่าคะ"

ข้าพเจ้าบอกแกว่า ไม่ใช่ แก่จึงเล่าให้ฟังต่อไปว่า คนอยู่เดิมที่

ป่วยนั้นถึงแก่กรรมไปแล้ว แกเพิ่งจะย้ายมาอยู่ใหม่ ข้าพเจ้าจึงซักต่อไปถึงเด็กบุตรของผู้ตาย ก็ได้ทราบว่ามีญาติมารับเอาตัวไปเลี้ยง จะไปอยู่ไหนก็ไม่ทราบได้ ข้าพเจ้าก็รับทราบด้วยความเศร้าสลดใจ ขณะที่กำลังเดินกลับออกจากที่นั้น ก็พอดีสวนทางกับชายคนที่เคยทักกับเด็กน้อยเมื่อตอนข้าพเจ้ามาด้วย แกจำข้าพเจ้าได้ พอจะออกปากถาม แกก็ชิงถามก่อนว่า

"คุณใช่ไหมครับ ที่มากับเจ้าหนูน้อยเย็นวันนั้น แล้วให้เงินกับจดหมายไปรับหมอ" ข้าพเจ้ารับว่าใช่ แกก็เลยเล่าให้ฟังต่อไปว่า เจ้าหนูน้อยนั้นตั้งใจจะไปรับหมอในวันรุ่งขึ้น กำลังจะต้มข้าวให้กิน แต่พ่อของเด็กก็มีอาการหนักสิ้นใจถึงแก่กรรมในคืนวันนั้น ไม่ทันได้รับการรักษาเยียวยาเลย ศพของผู้ตายก็จัดการทำไปตามมีตามเกิด ภรรยาผู้ตายก็นำเด็กผู้เป็นบุตรไปฝากให้อยู่กับญาติ ไม่ทราบว่าอยู่ที่ไหน ส่วนตัวเองไปเป็นลูกจ้างรับใช้อยู่แถวบางกะปิ เมื่อทราบเหตุการณ์ผันแปรไปอย่างนั้นก็ลาชายผู้นั้นกลับ ในใจครุ่นคิดเป็นห่วงเด็กกับอนาคต แต่ก็คลายใจเมื่อคิดได้ว่าเด็กก็มีญาติอุปการะอยู่แล้ว คงจะไม่ลำบากอย่างใด

เวลาผ่านไปประมาณ ๓ เดือน วันหนึ่งข้าพเจ้าขับรถไปธุระที่บ้านเพื่อนผู้หนึ่ง กำลังจะหมุนพวงมาลัยรถเลี้ยวซ้ายที่ทางแยกถนนสายหนึ่ง มีรถเก๋งคันใหญ่คันหนึ่งวิ่งมาด้วยความเร็วสูง ได้วิ่งแฉลบเข้าชนท้ายรถจักรยานสามล้อคันหนึ่งที่กำลังโก่งตัวถีบอยู่ข้างถนนเต็มแรง คนที่กำลังขับขี่รถสามล้ออยู่ไม่ทันรู้ตัว ถูกชนกระแทกกระเด็นตัวลอยจากรถไปฟาดกับพื้นถนนแล้วม้วนตัวลงนอนแน่นิ่งอยู่กับที่ ขณะนั้นไม่เห็นมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรอยู่ ณ ที่เกิดเหตุเลย ข้าพเจ้าจึงชะลอรถเพื่อดูเหตุการณ์อยู่ห่างๆ คนที่ขับรถชนสามล้อผู้นั้นยังมีมรรยาทและศีลธรรมอยู่ เขาจอดรถไว้ข้างทาง แล้วก็รีบมาประคองอุ้มสามล้อผู้เคราะห์ร้ายขึ้นให้นั่งทรงตัวให้ตรง แต่ก็ไม่เป็นผล คอของชายผู้ขับขี่สามล้อนั้นพับไปพับมาเหมือนกับว่าหมุนได้รอบ แล้วก็พับนิ่งอยู่ที่หน้าอก เข้าใจว่ากระดูกก้านคอต้องหัก

ข้าพเจ้าไม่ได้หยุดรถ ค่อยๆ ชะลอแล่นดูจนเห็นผู้คนหลั่งไหลมาจากสารทิศต่างๆ พากันมุงล้อมแน่นจนไม่เห็นตัวคนเจ็บ สักครู่ก็ผ่านไปพบตำรวจจราจรผู้หนึ่งจึงแจ้งให้ทราบว่าเกิดเหตุรถชนคนที่ทางแยก ขอให้รีบไปสอบสวนเหตุการณ์ ตำรวจผู้นั้นก็ไม่รอช้า รีบปั่นจักรยานประจำตัวไปที่เกิดเหตุทันที

ภาพอันน่าสยดสยองที่อุบัติต่อหน้าต่อตาอย่างใกล้ชิดนั้น ทำให้เกิดความสลดสังเวชใจมาก แต่ข้าพเจ้ามุ่งหมายที่จะไปบ้านเพื่อนของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิม จึงขับรถมุ่งหน้าต่อไปจนถึงแล้วจอดรถไว้ข้างทาง ทางเดินที่จะเข้าไปบ้านเพื่อนเป็นซอยเล็กๆ กว้างพอขนาดสามล้อแล่นได้คันเดียว ในซอยนั้นมีบ้านของผู้ขับขี่สามล้ออยู่หลายหลัง ขณะนั้นมีคนกำลังทำความสะอาดสามล้ออยู่หลายคัน เด็กๆ ก็ทำหน้าที่หิ้วกระป๋องน้ำบ้าง บางคนก็ถอดวงล้อออกซ่อม ถอดยางนอก ปะยางในบ้าง คะเนดูแล้วกะว่าต้องมีรถสามล้อประมาณหกเจ็ดคันเป็นอย่างน้อย เมื่อผ่านพ้นบ้านของชาวสามล้อสักครู่หนึ่งก็ถึงบ้านเพื่อนของข้าพเจ้า เคาะประตูเรียกสักอึดใจก็มีคนมาเปิดประตูให้ พอไต่ถามถึงเพื่อนก็ได้รับทราบว่าไม่อยู่บ้านไปกิจธระที่จังหวัดใกล้เคียง ประมาณว่าจะกลับราวเย็นวันนั้นแน่ ข้าพเจ้าก็ลากลับพร้อมกับสั่งไว้ว่าจะมาหาอีกในเช้าของวันรุ่งขึ้น ขอให้เขาอยู่รอพบข้าพเจ้าให้ได้ เพราะมีกิจธุระจำเป็น

รุ่งเช้า ข้าพเจ้าก็ไปหาเพื่อนผู้นั้นตามที่สั่งนัดไว้ เช้าวันนั้นบรรยากาศของหมู่บ้านแถบที่ก่อนจะถึงบ้านเพื่อนข้าพเจ้า ทำให้เกิดความรู้สึกฉงน แปลกใจมาก เมื่อวานนี้ผ่านมาเห็นแต่ละคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ล้วนแต่มีแต่อากัปกิริยาร่าเริง พูดจาเสียงเอะอะครึกโครม ไฉนวันนี้มีแต่เสียงคร่ำครวญ เสียงร้องไห้รำพันต่างๆ นานา เหมือนกับมีใครที่ประสบกับความตายไปแล้ว ฉะนั้น เสียงเหล่านั้นทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสลดหดหู่ใจยิ่ง วานนี้แท้ๆ ข้าพเจ้ายังได้เห็นได้ยินเสียงหัวเราะต่อกระซิกของบุคคลเหล่านั้น ไม่มีท่าทีว่าจะเกิดเหตุมีคนป่วยเจ็บล้มตายอย่างไรเลย

เหตุกะทันหันเช่นนี้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า น่าจะมีผู้หนึ่งผู้ใดต้องสิ้นชีวิตลงอย่างปัจจุบันทันด่วนเป็นแน่

เมื่อข้าพเจ้าได้พบกับเพื่อน พูดตกลงกันเรื่องธระเสร็จสิ้นแล้ว ก็ถือโอกาสถามเพื่อนว่า ทำไมคนข้างบ้านนั้นจึงมีอาการทุกข์โศกกันอย่างที่เห็นเช่นนั้น เพื่อนตอบว่า

"เมื่อวานนี้ตอนเย็น พอผมกลับจากจังหวัดนครปฐมถึงบ้านก็เป็นเวลาพลบแล้ว ทราบว่ามีตำรวจมาเที่ยวสอบถามหาบ้านของคนขับขี่สามล้อผู้หนึ่งซึ่งอยู่ใกล้เคียง เมื่อพบแล้วก็แจ้งให้ทราบว่า คนขับรถสามล้อถูกรถยนต์ชนถึงแก่ความตายเสียแล้ว เพราะศีรษะฟาดกับพื้นถนนจนกระดกคอหักตายคาที่ ตำรวจแจ้งว่าได้นำศพไปไว้ที่โรงพยาบาลกลาง (เวลานั้นยังไม่มีโรงพยาบาลตำรวจ) บรรดาลูกเมียและเพื่อนฝูงพอทราบข่าวก็พากันไปเยี่ยมศพ ต่างคนต่างก็พากันเศร้าสลดร้องห่มร้องไห้กันตั้งแต่เมื่อคืน"

"คนตายเป็นคนที่น่าสงสารมาก" เพื่อนข้าพเจ้าเล่าต่อ "เป็นคนขี่รถสามล้อที่มีมารยาทดี พูดจาเรียบร้อย เป็นคนรักครอบครัว ผจญงานหนักเพื่อต่อสู้กับการดำรงชีวิตอยู่ของตนและครอบครัว อย่างน่านับถือ แกมีบุตรชายหญิง ๔ คน คนเล็กกำลังกินนม ซ้ำกำลังเป็นไข้อยู่ด้วย นอกจากบุตรภรรยาก็ยังมีมารดาตาบอดทั้งสองข้างอีกหนึ่งคน แกต้องสิ้นชีวิตเสียอย่างนี้ก็เหมือนเรือที่ขาดใบขาดหางเสือ และอีกสิ่งหนึ่งทำให้เกิดสังเวชหนักก็คือ เมื่อตายแล้วเจ้าหน้าที่ตรวจค้นดูภายในรถว่าจะยังคงมีสิ่งใดเหลืออยู่บ้าง คุณทราบไหมว่าตำรวจพบอะไร..... ใต้เบาะรถมียาน้ำแดงแก้ไข้เด็กอยู่หนึ่งขวด เข้าใจว่าคงจะรีบเอามาให้ลูกรับประทานเพื่อแก้ไข้"

ข้าพเจ้าซักต่อไปว่า ศพคนตายนั้นเขาจะจัดการกันไปอย่างไร เพื่อนก็บอกว่าสำหรับตัวเขาเองตั้งใจว่า จะเรี่ยไรชาวบ้านออกเงินคนละเล็กคนละน้อยตามสติกำลังเอาไปทำศพ เพราะผู้ถึงแก่กรรมนี้แม้จะเป็นเพียงกรรมกรสามล้อก็จริงแต่มีชาวบ้านรักใคร่มากเพราะเป็นคนดี เมื่อ

ฌาปนกิจเรียบร้อยแล้ว มีเหลืออยู่เท่าใดก็จะมอบให้แก่ลูกเมียของผู้ตายต่อไป ข้าพเจ้าได้ทราบเช่นนั้นก็ถือโอกาสมอบเงินจำนวนหนึ่งสมทบช่วยเหลือด้วยความเวทนาสงสารในชะตากรรมของครอบครัวผู้เคราะห์ร้ายนั้น แล้วถามอีกว่า

"ทางฝ่ายผู้ที่ขับรถชนคนตายนั้นล่ะ เขาว่าอย่างไร ขับรถชนคนตายทั้งคน" เขาตอบว่า

"ยังไม่มีใครทราบเลยว่าจะเป็นกันอย่างไรต่อไป เรื่องก็อยู่ในระหว่างพิจารณาสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ"

"สามล้อคันนี้ถูกชนที่ตรงสี่แยก..... นั้นใช่ไหม" ข้าพเจ้าถามอย่างนึกสังหรณ์ใจขึ้นมา

เพื่อนข้าพเจ้าตอบว่า ดูเหมือนจะใช่ ข้าพเจ้าจึงเล่าให้ฟังว่าข้าพเจ้าเป็นผู้เห็นเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดกว่าใคร เพราะฉะนั้น ถ้าหากฝ่ายผู้เสียหายต้องการประจักษ์พยาน ข้าพเจ้าก็ยินดีที่จะให้การตามความสัตย์จริง เพื่อมนุษยธรรม

วันนั้นดูจะเป็นวันที่ไร้ความสดชื่น จะมองไปทางไหนก็มีแต่ความเหี่ยวแห้งหดหู่ใจ เห็นจะเป็นเพราะข้าพเจ้าแต่ผู้เดียวที่เห็นอุบัติเหตุอย่างใกล้ชิด ได้เห็นและทราบเบื้องหลังอันแร้นแค้นของครอบครัวผู้เคราะห์ร้ายอีกหลายชีวิตที่ผูกพันอยู่กับแรงงานของสามล้อผู้นี้ จะต้องประสบกับความเปล่าเปลี่ยวหมดหวัง และหมดที่พึ่งพา ลูกที่จะต้องมีอาหาร มีการศึกษา มีแม่ตามืดบอดและชราภาพ เหตุการณ์เหล่านี้รบกวนความรู้สึกของข้าพเจ้าอย่างหนักและนำมาซึ่งความสลดใจ ชั่วเพียงระยะไม่กี่เดือนที่แล้วมา ข้าพเจ้าต้องเผชิญกับเรื่องของคนอาภัพและโชคร้ายถึง ๒ ครั้งอย่างใกล้ชิด ไม่สามารถที่จะหักห้ามความรู้สึกสะเทือนใจและสงสารผู้เคราะห์ร้ายนั้นได้ จนกระทั่งรำลึกได้ว่า ความทุกข์และความไม่เที่ยงนั้นเป็นภาวะของโลก เป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดวิบัติและวิปโยค สุดแต่วิถีแห่งชะตากรรมของแต่ละชีวิต ไม่มีผู้ใดสามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นได้

หลังจากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นไม่สู้นานนัก ข้าพเจ้าขับรถไปตามถนนหลวงด้วยความเร็วพอควร คือไม่เร็วเกินไป เพราะข้าพเจ้าไม่ชอบขับรถเร็ว ตามทางด้านซ้ายห่างจากข้าพเจ้าประมาณ ๒-๓ ช่วงคันรถยนต์มีรถจักรยานสามล้อคันหนึ่งวิ่งนำอยู่ข้างหน้ารถของข้าพเจ้า ขณะนั้นคนขับสามล้อแกเห็นคนจีนชราคนหนึ่งกับชายรุ่นหนุ่มอีกคนหนึ่งยกมือเรียกรถสามล้ออยู่ทางด้านขวามือ มือของแกไวกว่าความคิดที่จะดูข้างหน้าข้างหลังให้เรียบร้อยก่อน แกก็เลี้ยวปราดออกไปด้วยความที่อยากจะได้เงินค่าโดยสาร ไม่คิดถึงอันตรายที่กำลังจะมาข้างหลัง รถสามล้อตัดหน้ารถของข้าพเจ้าอย่างกระชั้นชิด ข้าพเจ้าเหยียบเบรกห้ามล้ออย่างสุดแรงโดยเร็วที่สุด ล้อรถยนต์หยุดนิ่งลากไปบนพื้นถนนดังสนั่นไปทั่วบริเวณนั้น ทำให้ผู้คนที่กำลังสัญจรไปมาสองฟากถนนพากันมองมาที่รถของข้าพเจ้าเป็นจุดเดียว รถยนต์เฉียดท้ายรถสามล้อไปได้อย่างหวุดหวิด คนขับรถสามล้อคันนั้นตกใจมาก หันหน้ามามองข้าพเจ้าด้วยสีหน้าอันซีดเซียวด้วยความรู้สึกกลัว และสำนึกได้ว่าได้ทำผิดประมาทเลินเล่อ ในส่วนข้าพเจ้านั้นหากโดยปรกติธรรมดาแล้วจะถึงหัวเสีย ตะโกนหรือตะคอกคำพูดอันรุนแรงไม่สุภาพออกไปก็ได้ เพราะความประมาทของเขาแท้ๆ จะทำให้ข้าพเจ้ากลายเป็นฆาตกรบนท้องถนนหลวงและอาจจะต้องเศร้าสลดใจไปชั่วชีวิตก็ได้ หรืออย่างดีก็มีเพียงต้องพยายามอดกลั้นโทสะไว้ในใจเท่านั้น แต่ในคราวนี้มีแต่ความเมตตาสงสาร ไม่มีความโกรธแค้นเกิดขึ้น ไม่ได้กล่าวถ้อยคำใดให้เป็นที่กระเทือนใจชายที่ขับสามล้อนั้น ข้าพเจ้ายิ้มกับเขาด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยไมตรีจิตอันขาวสะอาด คิดสงสารว่าแกเป็นคนจน ปรารถนาที่จะได้เงินไปใช้จ่าย เพื่อเลี้ยงชีวิตตัวเองและครอบครัว ฉะนั้น การยิ้มของข้าพเจ้าจึงเป็นเครื่องปลอบประโลมให้แกคลายความวิตกกังวล ที่สุดแกก็มีใบหน้าสดชื่นและยิ้มออกมาได้ ภายในดวงตาคู่นั้นมีแววประหลาดล้ำ ซึ่งผ่านออกมาจากส่วนลึกของหัวใจที่กำลังเปี่ยมล้นไปด้วยความรู้คุณและปีติ ท่านคงไม่ทราบ

ดอกว่า ข้าพเจ้ามีความสุขใจอย่างยิ่งในครั้งนี้ ข้าพเจ้าเป็นสุขเพราะชนะใจตัวเองไม่ให้โกรธ ทั้งนี้ก็ด้วยเมตตาจิตอันเกิดจากความสงสารคนขับสามล้อ และครอบครัวทั้งสองรายที่พบมาก่อน รายแรกไม่สามารถช่วยให้คนขับสามล้อที่ประสบความป่วยไข้พ้นความตายได้ และรายที่ ๒ ได้พบเห็นแก่ตาตนเองอย่างใกล้ชิด กรณีที่คนขับรถสามล้อคอหักตายเพราะถูกรถยนต์ชน ประกอบกับได้รู้เห็นเบื้องหลังต่างๆ อย่างละเอียดอยู่ในความทรงจำ จึงเป็นเหตุให้ข้าพเจ้ามองเห็นคนขับสามล้อทุกคนเป็นผู้ที่ควรเวทนาสงสารเป็นทุนอยู่ในใจ และเห็นใจในความยากจน เพราะถ้าเขามั่งมีเขาก็คงไม่ปรารถนายึดอาชีพอันแสนจะเหน็ดเหนื่อยอย่างนี้เป็นแน่

จริงอยู่แม้คนขับรถสามล้อบางคนมีฐานะดี หรือบางคนก็มีนิสัยไม่สู้ดี แต่ส่วนมากมักเป็นคนสุภาพมานะบากบั่น ตั้งหน้าหาเลี้ยงตนและครอบครัวโดยสุจริต ข้าพเจ้าก็พึ่งทราบครั้งนั้นเองว่า ข้าพเจ้าได้รับบทเรียนที่มีค่ายิ่งในชีวิตแล้วคือ “ความสงสารและการให้อภัย” ความสงสารนั้นเป็นเครื่องประหารความโกรธ ความสงสารเกิดขึ้น ณ ที่ใดความโกรธย่อมสิ้นสูญไป สิ่งนี้มีคุณค่าแก่ชีวิตของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง เพราะขณะที่ขับรถในท้องถนนมีแต่ความสบายใจ ไม่มีความหงุดหงิดขุ่นมัวเหมือนเมื่อก่อน โดยข้าพเจ้าได้พยายามนำเอาความรู้สึกดังกล่าวที่มีแก่คนขับสามล้อนั้นมาใช้กับคนขับรถยนต์ทั่วไป ส่วนมากได้แก่คนขับแท็กซี่ที่แซงซ้ายแซงขวา ตัดหน้า แต่ก็มีรถแท็กซี่ที่สุภาพเรียบร้อย ตั้งหน้าหากินโดยสุจริต ไม่ยอมแซง และมีความซื่อสัตย์ต่อผู้โดยสาร แม้ว่าผู้โดยสารจะลืมของมีค่าไว้ในรถก็อุตส่าห์นำไปคืนถึงบ้าน หรือไม่ทราบบ้านก็นำไปประกาศหาเจ้าของ รถแท็กซี่บางคันขับผิดกฎจราจร ข้าพเจ้าคิดว่า เขาคงหาเงินแข่งกับเวลาเพื่อไปเลี้ยงครอบครัว ข้าพเจ้าก็แก้ไขความรู้สึกในทางดีตกไปแล้ว เพราะใจข้าพเจ้ามีแต่ความสงสารให้แก่บุคคลเหล่านั้น ส่วนความผิดต่อข้อบังคับการจราจร เป็นหน้าที่ของตำรวจจะจัดการเพื่อความปลอดภัย การให้ความสงสารและให้อภัยเป็นเรื่องของ

ข้าพเจ้า โดยเฉพาะสำหรับรถส่วนบุคคลบางคันที่ขับผาดโผนแบบเดียวกับรถแท็กซี่ ข้าพเจ้าก็ให้ความเห็นใจว่า อาจมีธุระสำคัญรีบร้อนให้ทันรถไฟ หรืออาจมีคนป่วยหนักกำลังรอความช่วยเหลือ สิ่งเหล่านี้อาจเป็นไปได้ เมื่อนึกอย่างนี้ก็สบายใจและยิ้มออกมาได้ การยิ้มย่อมเป็นความสุขด้วยกันทุกฝ่าย ความขุ่นมัวในจิตใจก็หายไปสิ้น

เรื่องที่ ๗

มรดกชิ้นสุดท้าย

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสงบลงไม่นานนัก บิดาของข้าพเจ้าได้ถึงแก่กรรมลง เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ฐานะของครอบครัวขาดรายได้ลงอย่างกะทันหัน และนับเป็นก้าวแรกที่คุณแม่และข้าพเจ้าต้องรับผิดชอบ และดิ้นรนต่อสู้เพื่อการดำรงอยู่ของครอบครัว คุณแม่ได้ทำการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เพื่อเป็นค่าครองชีพและส่งเสียให้น้องๆ ได้เล่าเรียน และโดยเหตุนี้เอง ที่ข้าพเจ้าต้องหยุดชะงักการเล่าเรียน แสวงหางานทำเพื่อเอารายได้มาช่วยคุณแม่ เป็นค่าใช้จ่ายและส่งเสียให้น้องได้เล่าเรียนต่อไป

ชีวิตของข้าพเจ้าได้เริ่มต้น ข้าพเจ้าหมายถึงการเริ่มต้นเข้าต่อสู้กับลีลาชีวิตในอันที่จะบุกเบิกต่อไปเพื่ออนาคตอันรุ่งเรืองแจ่มใส ซึ่งทุกคนหวังและปรารถนา เมื่ออายุข้าพเจ้ายังไม่ครบ ๒๐ ปี แม้ว่าจะยังไม่พ้นวัยศึกษาขั้นมหาวิทยาลัย แต่ความจำเป็นในเรื่องฐานะของครอบครัวเพราะขาดบิดาบังเกิดเกล้า บังคับให้ข้าพเจ้าต้องกระเสือกกระสนหารายได้มาช่วยเหลือทางบ้าน โปรดทราบว่าครอบครัวของข้าพเจ้ามีอยู่ด้วยกัน ๔ ชีวิตคือ มารดาของข้าพเจ้า ๑ กับน้องชายซึ่งกำลังอยู่ในวัยเล่าเรียนอีก ๒ คนเท่านั้น เราทั้งสี่อาศัยอยู่ในบ้านหลังเล็กซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินของเราเอง อันเป็นสมบัติของคุณพ่อสร้างสมไว้ให้

ต่อมา ข้าพเจ้าได้งานทำที่สำนักงานแห่งหนึ่ง ก่อนที่จะได้เข้าประจำทำงานที่สำนักงานแห่งนี้ ข้าพเจ้าได้ตั้งสัจจะไว้ในใจว่าจะมีความ

ผดทนไม่ว่างานยากหรือง่าย จะปฏิบัติงานให้ดีที่สุดเต็มความสามารถ จะขยันหมั่นเพียรในการงานและตั้งใจอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยสัจจะ ๓ ประการนี้ ข้าพเจ้าแน่ใจว่าจะเป็นหลักช่วยให้ได้รับความเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต เมื่อได้เข้าทำงานแล้ว ข้าพเจ้าได้พยายามปฏิบัติตนตามยุดมคติที่ตั้งไว้โดยเคร่งครัด งานทุกสิ่งที่สามารถทำได้โดยไม่ผิดระเบียบข้อบังคับ ไม่ว่าจะเป็นต่อหน้าหรือลับหลังนายจ้าง ข้าพเจ้าทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจด้วยความอุตสาหะมานะ ไม่ผิดแผกจากกันเลย มีเพื่อนร่วมงานอีกหลายคนที่สังเกตได้ว่า เมื่อต่อหน้านายจ้าง เขาทำงานด้วยความขยันขันแข็ง พอนายพ้นไปแล้วเขาก็วางมือคุยกัน บางทีก็รวมหัวกันนินทาตำหนิติเตียนคนอื่นหรือเพื่อนร่วมงานด้วยกัน ที่สุดบางครั้งก็เลยเอานายจ้างมานินทาถกกัน สิ้นไส้สิ้นพุงไปเลย

ข้าพเจ้าทำงานอยู่ที่นี่ไม่นานนักก็รู้สึกตัวว่าเริ่มอยู่ในความสนใจของนายจ้าง บางครั้งสังเกตได้ว่า สายตาที่จ้องมองข้าพเจ้านั้นแฝงไว้ด้วยความเมตตาปรานี และเคยได้ยินโดยบังเอิญขณะที่ท่านสนทนาอยู่กับเพื่อนฝูงเป็นการชมเชยข้าพเจ้าว่า “เด็กคนนี้มันเอาถ่าน” ข้าพเจ้าสารภาพว่าเพียงถ้อยคำแค่นี้ มันมีความหมายสำหรับข้าพเจ้ายิ่งนัก ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและดีใจยิ่งกว่าได้บำเหน็จรางวัล เพราะอย่างน้อยก็หมายความว่า สัจจะของข้าพเจ้าได้ส่งผลสะท้อนอย่างทันตาเห็น โดยปรกติคนงานทุกคนเรียกนายจ้างผู้นี้ว่า “นาย” ฉะนั้น ต่อไปนี้ข้าพเจ้าขอใช้สรรพนามเรียกท่านว่า นาย ในทุกแห่ง

ต่อมาอีกประมาณ ๑ ปี ข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องขอลาออกจากงานแห่งนี้ด้วยความเสียดายและอาลัยอาวรณ์ยิ่ง แต่ว่าเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะจะต้องเข้ารับราชการทหาร เป็นการรับใช้ชาติ นับว่ามีความสำคัญเหนือสิ่งอื่น เมื่อวันที่ข้าพเจ้าไปลานายนั้น จำได้ว่าสีหน้าของท่านเผือดลงเล็กน้อย และแสดงความเสียใจที่ข้าพเจ้าต้องจากไป เพื่อรับใช้ชาติตามหน้าที่ของลูกผู้ชาย ที่สุดนายจ้างได้สั่งจ่าย

เงินเดือนในเดือนนั้นซึ่งยังไม่ครบให้เต็มจำนวน และยังสั่งจ่ายพิเศษเพิ่มให้อีก ๓ เดือนนั้นข้าพเจ้าถือว่าเป็นบำเหน็จที่นายให้แก่ข้าพเจ้าด้วยความกรุณาปรานีโดยแท้ ข้าพเจ้ากล่าวขอบพระคุณด้วยความรู้สึกอันเปี่ยมล้นด้วยกตัญญูกตเวทีต่อเมตตาจิตของท่าน

อย่างไรก็ตาม วิถีชีวิตของข้าพเจ้าและครอบครัวขณะนี้ ต้องนับว่าอยู่ในลักษณะลุ่มๆ ดอนๆ ไม่ราบรื่นนัก รายได้ของข้าพเจ้าที่เคยช่วยเหลือมารดาต้องขาดหายไปทั้งหมดก็นับว่ามากสำหรับฐานะอย่างเรา ทำให้การใช้จ่ายทางบ้านฝืดเคือง ตลอดจนน้องอีก ๒ คนที่กำลังเรียนต้องพลอยได้รับความลำบากไปด้วย โดยเหตุนี้เองคุณแม่จึงต้องทำงานมากขึ้นอีก ต้องลำบากตรากตรำไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย เพื่อหารายได้มาจุนเจือให้พอค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้การศึกษาของน้อง ๒ คนได้ดำเนินต่อไปอย่างตลอดรอดฝั่ง แต่เคราะห์กรรมไม่เคยปรานีแก่ผู้ใด ไม่ว่าจะเป็นคนชั่วร้ายหรือคนบริสุทธิ์ เพราะว่าตราบใดที่โลกนี้ยังเป็นโลกที่หนาทึบไปด้วยความทุกข์ มีแต่ความไม่เที่ยงแท้แน่นอน ตราบนั้น แต่ละชีวิตของปุถุชนก็ย่อมประสบความผันแปรของชีวิตอยู่เสมอ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เพราะต่อมาปรากฏว่า ข้าพเจ้ารับราชการทหารไม่ทันได้ครบปี มารดาของข้าพเจ้าได้ล้มเจ็บลง เนื่องจากต้องตรากตรำทำงานแบบไม่มีเวลาพักผ่อน ประกอบด้วยสังขารอันร่วงโรยด้วยความชรา อาการป่วยของคุณแม่ค่อนข้างหนัก ข้าพเจ้าเป็นห่วงท่านอย่างยิ่งเพราะท่านเป็นเสมือนพระของเราสามพี่น้อง มีท่านเป็นสุดที่รักเคารพเพียงผู้เดียวเท่านั้น ข้าพเจ้าขออนุญาตลาต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อมาพยาบาลมารดา เมื่อได้รับอนุญาตลาได้ก็รีบตรงไปยังบ้านทันที เราต้องจ่ายค่ายา ค่าหมอ เป็นจำนวนมาก และข้าพเจ้าจะอยู่พยาบาลท่านนานนักก็ไม่ได้ เนื่องด้วยกำหนดที่ได้รับอนุญาตมีเวลาจำกัด ประกอบกับมีราชการต้องปฏิบัติเป็นประจำ

ขณะอยู่ในกรมทหาร ข้าพเจ้ามีแต่ความกังวลใจในอาการป่วยของมารดา และในเรื่องทุนทรัพย์ที่จะต้องใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล จนไม่เป็นอันกินอันนอน ฐานะความเป็นอยู่ของเราไม่มั่งมี ในขณะนี้เงินทองที่ได้อุตส่าห์รวบรวมเก็บหอมรอมริบไว้ได้เล็กน้อยก็ค่อยหมดไป จนกระทั่งของมีค่าในบ้านก็แทบจะไม่มีอะไรเหลือ ที่ยังเห็นอยู่เป็นชิ้นสุดท้ายก็คือที่ดินแปลงเล็ก พร้อมด้วยตัวบ้านที่เราอาศัยอยู่เท่านั้น แต่เมื่อถึงคราวจำเป็น ไม่มีทางอื่นที่จะได้เงินมาเพื่อสนองพระเดชพระคุณมารดาแล้ว เราก็จำเป็นต้องกระทำ นั่นคือเอาบ้านของเราจำนองเพื่อเอาเงินมาใช้จ่ายรักษาท่านผู้บังเกิดเกล้าของเรา หลังจากได้ปรึกษาหารือกันระหว่างพี่น้องเห็นดีตกลงกันแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้ไปติดต่อกับนายหน้าซื้อขายจำนองบ้านและที่ดิน เมื่อปรากฏว่ามีผู้สนใจจึงนำเอาโฉนดที่ดิน พร้อมทั้งแจ้งความจำนงในจำนวนเงินที่ต้องการให้ทราบ เมื่อผู้ซื้อได้ตรวจดูโฉนดและเห็นสภาพบ้านก็มีความพอใจ แต่มีข้อขัดข้องที่จะไม่รับทำจำนอง เพราะเขาไม่ปรารถนาจะให้เกิดเป็นความ ฟ้องร้องเพื่อขอโอนกรรมสิทธิ์ เมื่อถึงคราวขาดอายจำนอง จะรับได้ก็แต่วิธีขายฝากเท่านั้น นอกจากนั้นผู้ซื้อก็ชี้แจงวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการขายฝากที่ดินบ้านช่อง มีค่าปากถุง ค่าดอกเบี้ย ค่าโอน ค่านายหน้า เป็นต้น เมื่อคำนวณดูแล้วเป็นค่าใช้จ่ายสูงมากพอดู ข้าพเจ้ายังไม่สามารถที่จะตกลงใจอย่างไรได้ขณะนี้ จึงต้องขอผัดเจ้าของเงินหรือผู้ซื้อ ไปตกลงกันดูก่อน แล้วจะแจ้งให้ทราบภายหลัง

ข้าพเจ้าติดต่อผู้ซื้อรายอื่นอีกหลายแห่ง แต่ละแห่งปรากฏว่าจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายต้องเสียนั้นไม่ผิดกว่ากันเท่าใด แต่เมื่อต้องเห็นมารดารับทุกข์เวทนาอันเกิดจากการป่วยไข้ เป็นการทรมานและบีบคั้นจิตใจข้าพเจ้าอยู่ทุกวัน จึงคิดตกลง แต่มาฉุกคิดถึงความสำคัญประการหนึ่ง ในหน้าโฉนดนั้นเจ้าของกรรมสิทธิ์ยังเป็นชื่อของมารดา ทำให้ข้าพเจ้าต้องหยุดชะงักท้อใจทันที เพราะการทำสัญญาซื้อขายหรือโอนกรรมสิทธิ์นั้น จะต้องให้ท่านลงนามในใบมอบฉันทะให้ข้าพเจ้าจัดการแทน

จึงลำบากใจ เพราะท่านกำลังป่วยมีอาการหนักอยู่ ถ้าหากท่านทราบว่าเราจะต้องนำเอาบ้านและที่ดินที่มีอยู่เป็นสมบัติชิ้นสุดท้ายไปขายไปจำนองเสียแล้ว ความป่วยไข้คงกำเริบเหลือกำลังที่จะเยียวยาได้ ข้าพเจ้าคะเนว่าท่านคงจะไม่ยอมขาย และไม่ยอมให้รักษาด้วยเงินที่ขายบ้านช่องอย่างแน่ๆ จะมีอยู่ทางเดียวก็คือ ผู้ซื้อจะต้องยอมรับซื้อฝากไว้โดยไม่ต้องมีการโอนกรรมสิทธิ์ก่อน แต่จะมีใครที่จะใจกว้างพอยอมรับซื้อโดยวิธีนี้ได้ ข้าพเจ้าอับจนไม่สามารถจะแก้ปัญหาข้อนี้ได้ รู้สึกว่าบรรยากาศรอบตัวมีแต่ความมืดมนและสิ้นหวัง ดังที่เรียกว่าความทุกข์ยากของชีวิตหรือความคับแค้นใจอย่างสาหัส ข้าพเจ้าเพิ่งประสบรู้รสชาติในครั้งนี้เอง ข้าพเจ้าหาทางออกที่จะหาเงินมาใช้รักษาไข้มารดาผู้บังเกิดเกล้าด้วยวิธีต่างๆ แต่ก็มองเห็นแต่ความล้มเหลว มีแต่ความเศร้าหมองแลทุกข์ระทม

..... แต่แล้วขณะที่ข้าพเจ้ากำลังอยู่ในความมืดแปดด้าน ในบัดดลราวกับปาฏิหาริย์เหมือนมีสิ่งหนึ่งมาบันดาลใจให้นึกถึงคำว่า “นาย” นายผู้ซึ่งเคยเป็นนายจ้างของข้าพเจ้า ผู้ซึ่งเคยออกปากว่าข้าพเจ้าเป็นเด็กเอาถ่าน นายผู้นี้คงจะเป็นที่พึ่งในยามอับจนได้กระมัง ข้าพเจ้ารู้สึกลิงโลดใจขึ้นมาทันที เกิดความหวัง.....แต่ความคิดที่เพิ่งดีอกดีใจนั้นต้องพลันชะงักลงอีกเมื่อนึกได้ว่า ไม่เคยเห็นนายรับจำนองจำนำที่ดินหรือสิ่งใดเพื่อเอาดอกเบี้ยเลย..... ข้าพเจ้าจะทำฉันใดดี เมื่อเกิดความรู้สึกค้านลังเลใจขึ้นมาเช่นนี้ ในที่สุด ไม่เห็นว่ามีทางออกทางใดจะดีไปกว่านี้ ข้าพเจ้าจึงตกลงใจยอมเสี่ยงดู เป็นความหวังทางเดียวที่มีอยู่เป็นประการสุดท้ายแล้ว

เมื่อข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้ลาจากผู้บังคับบัญชาที่กรมทหารแล้ว ก็รีบตรงไปหานายเก่าของข้าพเจ้าพร้อมด้วยโฉนดที่ดิน ปรากฏว่าท่านกำลังว่างไม่มีแขก อยู่ในห้องส่วนตัวแต่ลำพัง ข้าพเจ้าพยายามทำจิตใจให้สงบระงับความตื่นเต้น เข้าไปขอพบกับท่านเป็นการส่วนตัว เมื่อได้รับอนุญาตแล้วข้าพเจ้าก็เข้าไปหา แสดงกิริยาคารวะและนอบน้อมต่อท่านเหมือนอย่างเคย

"เป็นอย่างไรบ้าง สบายดีหรือ เธอมีอะไรจะให้ฉันช่วยได้บ้าง" นั่นเป็นประโยคแรกที่นายกล่าวแก่ข้าพเจ้า

เป็นที่น่าประหลาด เพราะถ้อยคำที่กล่าวออกมาเสมือนหนึ่งท่านได้อ่าน และรู้จิตใจข้าพเจ้าอย่างทะลุปรุโปร่ง ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความหวังคลายประหม่าลง แล้วข้าพเจ้าก็ฝืนใจเริ่มเรื่องข้าพเจ้าอย่างตรงไปตรงมา

ท่านนั่งฟังเรื่องราวที่ข้าพเจ้าเล่าถึงความจำเป็น และความคับแค้นหมดทางดิ้นรนที่จะหาเงินใช้จ่ายรักษามารดาด้วยความสนใจ เมื่อข้าพเจ้าระบายเรื่องให้ท่านฟังโดยละเอียดจบแล้ว ก็รู้สึกโล่งใจผ่านพ้นอุปสรรคไปได้เปราะหนึ่ง แต่ก็ยังอดคิดตำหนิตัวเองไม่ได้ที่พดตกหล่นในบางข้อบางตอน ข้าพเจ้ายังไม่สิ้นความประหม่าและไม่เคยชินต่อการอ้อนวอนขอเรื่องการเงินกับใครมาก่อน จึงทำให้พูดผิดๆ ถูกๆ แม้กระนั้น สังเกตได้ว่านายมีความเข้าใจเรื่องของข้าพเจ้าดี นายนิ่งตรึกตรองอยู่สักครู่หนึ่งก็กล่าวว่า

"เอาเถิด ฉันตกลงใจให้ความช่วยเหลือตามที่เธอต้องการ และฉันก็ไม่คิดว่าจะต้องจำเป็นไปโอนที่เกษตรอย่างผู้อื่นเขาทำกัน เพราะมันอาจเป็นเหตุกระเทือนใจมารดาของเธออย่างเธอว่า เอาแต่เพียงว่า เธอทำสัญญากู้เงินฉบับเดียว แล้วเอาโฉนดนี้เป็นประกัน ส่วนดอกเบี้ยก็คิดกันตามกฎหมายก็แล้วกัน เธอก็คงรู้ดีว่าฉันไม่ชอบและไม่เคยรับจำนำจำนองของใครมาก่อนเลย แต่สำหรับเธอฉันจะช่วยเป็นพิเศษ เพราะฉันเห็นว่าเธอเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที และประวัติของเธอไม่เคยเป็นคนเหลวไหล"

ข้าพเจ้าน้ำตาคลอด้วยความตื้นตันใจและดีใจ เพราะอุปสรรคอันใหญ่หลวง ดุจทิวเมฆทมึนที่ครอบงำชีวิตของข้าพเจ้าให้จมลงในความมืดได้สูญสิ้นไปในฉับพลันทันที ข้าพเจ้าได้พบแสงสว่างอีกครั้งหนึ่งจากเมตตาจิตของนาย ผู้เป็นเสมือนหนึ่งเทพเจ้าที่กรุณามายกเอาความทุกข์ออกจากอก ข้าพเจ้ากราบท่านแล้วกราบท่านอีก ด้วยความปลาบปลื้มใจ

และรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณอย่างใจจริง ท่านห้ามมิให้ข้าพเจ้าแสดงกิริยาต่อท่านเกินไป ใบหน้าท่านยิ้มแสดงความเมตตาปรานี และแสดงความพอใจที่ได้ช่วยเด็กจนๆ อย่างข้าพเจ้าให้พ้นความลำบาก เป็นกุศลผลบุญให้ท่านอิ่มใจ ต่อมาไม่ช้า ข้าพเจ้าก็ได้รับเงินตามจำนวนที่ต้องการ การทำหนังสือสัญญานั้นกระทำกันอย่างพอเป็นพิธี ไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขผูกมัดแต่อย่างใด ข้าพเจ้าก็มอบโฉนดที่ดินไว้กับสัญญา ตามที่ได้ตกลงในสัญญาก็ไม่มีกำหนดว่าจะต้องไถ่ถอนคืนเมื่อใด ทั้งนี้ยิ่งทำให้ข้าพเจ้าซาบซึ้งในพระคุณของนายอย่างสุดคณนา

"เงิน" บันดาลให้ได้ยาตามใบสั่งแพทย์ ได้อาหารที่ดีควรแก่การบำรุงผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง เงินที่ได้จากนายเก่าของข้าพเจ้าสามารถช่วยบำบัดให้มารดาค่อยๆ ทุเลาขึ้นเป็นลำดับ จนหายป่วยในเวลาไม่ช้านัก ข้าพเจ้าคอยรอโอกาสให้มารดาได้พักฟื้นจากอาการป่วย จนแน่ใจว่าหายปรกติดีแล้ว จึงได้เรียนให้ท่านทราบเรื่องที่นำเอาโฉนดบ้านไปจำนองกู้เงินจากนายเก่ามาใช้จ่ายรักษาพยาบาลท่าน และได้ให้คำมั่นสัญญาต่อท่านว่าเมื่อข้าพเจ้าพ้นจากการรับราชการทหารแล้ว จะรีบหางานทำ เพื่อนำเอาเงินไปไถ่ถอนคืน ท่านก็ไม่ว่ากระไร ในจำนวนเงินที่ได้มาจากการกู้นั้นเมื่อใช้จ่ายเป็นค่ายาค่าหมอและการอื่นๆ แล้ว ยังคงมีเงินเหลืออยู่อีกจำนวนหนึ่ง ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะเอาเงินจำนวนนี้ไปลงทุนทำกิจการค้าเพื่อให้เกิดกำไร แต่ก็ยังลังเลใจอยู่ไม่อาจทำสิ่งใดที่เป็นการเสี่ยง คิดว่าจะรอโอกาสหาทางต่อไปก่อน พอดีวันหนึ่งเพื่อนของข้าพเจ้าผู้หนึ่งมาหาด้วยอาการร้อนรน บอกว่าตัวเขากำลังเข้าที่อับจน หมดหนทางที่จะพึ่งใครได้แล้ว เนื่องจากได้เอาเงินที่อยู่ในความรับผิดชอบในหน้าที่การงานไปใช้และกำลังจะถูกสำรวจบัญชี ถ้าหากถูกตรวจพบว่าเงินที่อยู่ในความรับผิดชอบขาดหายไป ก็ต้องได้รับโทษถึงจำคุก อย่างสถานเบาก็คือ "ไล่ออก" ข้าพเจ้าถามว่าเงินจำนวนนั้นเขานำไปใช้ทำอะไร ก็ได้รับคำตอบว่าทั้งบุตรและภรรยาเกิดป่วยพร้อมกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ปัญหา

เรื่องอาการป่วยของบุตรและภรรยาอันเป็นสุดที่รัก แม้จะเป็นการเสี่ยงอันตรายก็จำต้องยอม ข้าพเจ้ารู้สึกสงสารจับใจ เริ่มคิดถึงตัวเองเมื่อไม่นานมานี้ ข้าพเจ้าต้องประสบกับความอับจนมีทุกข์แสนสาหัสด้วยเรื่องเจ็บไข้ รสชาติของความทุกข์ทนหม่นหมองยังไม่เลือนไปจากความทรงจำ คนที่เคยทุกข์มาแล้วย่อมจะเห็นใจกัน ข้าพเจ้าจึงตกลงให้ความช่วยเหลือโดยเจียดเงินจำนวนหนึ่งจากที่มีเหลืออยู่นั้น ให้เอาไปแก้ขัดพลางก่อน แล้วเพื่อนผู้นั้นก็อำลาจากไปด้วยความรู้สึกเบิกบานใจ คล้ายกับที่ข้าพเจ้าเคยรู้สึกมาแล้ว เมื่อได้รับความกรุณาจากนายเก่าผู้มีใจอารี

เมื่อข้าพเจ้ารับราชการทหารจนครบกำหนด ก็ได้รับการปลดออกเป็นทหารกองหนุน ข้าพเจ้าก็รีบไปหานาย เมื่อนายเห็นข้าพเจ้ากลับมาหา มีความยินดีมาก ให้รับข้าพเจ้าเข้าทำงานต่อไป แม้ว่าขณะนั้นยังไม่มีตำแหน่งว่าง ท่านก็ยังมีใจเมตตาข้าพเจ้า ในการเข้าทำงานครั้งนี้นายเรียกตัวข้าพเจ้าเข้าไปรับใช้ในห้องส่วนตัวบ่อยๆ ซึ่งบางครั้งให้พิมพ์หนังสือ บางครั้งเมื่อเลขานุการของท่านไม่ว่าง ข้าพเจ้าก็ได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่แทน ข้าพเจ้าทำงานด้วยความตั้งใจ และยึดมั่นในอุดมคติเหมือนเดิม ไม่ยอมเอาเวลาของงานไปทำธุรกิจส่วนตัวหรือของผู้ใด บางคราวข้าพเจ้ามีการป่วยไข้ เห็นว่ายังพอทำได้ก็พยายามอดทน ไม่ยอมลาป่วย บางวันนายสังเกตเห็นว่าข้าพเจ้ามีอาการไข้ เรียกเข้าไปถาม ข้าพเจ้าเรียนนายว่า ข้าพเจ้ามีอาการผิดปรกติเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ยังพอทำงานได้ แต่นายไม่ยอม สั่งให้ข้าพเจ้ารีบไปหาแพทย์เพื่อรับการตรวจรักษา และมีคำสั่งเป็นเชิงบังคับให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามโดยดี และให้ลาหยุดพักผ่อนได้ตามคำสั่งของแพทย์ หลังจากเข้าทำงานเวลาผ่านไปอีกประมาณ ๖ เดือน ข้าพเจ้าปรึกษากับมารดาและน้องๆ ว่า เงินที่เหลืออยู่อีกกว่าครึ่งของจำนวนที่ขอกู้มา ซึ่งในขั้นแรกตั้งใจว่าจะเอาไปทำการค้านั้น บัดนี้ยังไม่ได้ตกลงใจจะทำประโยชน์ในทางใด จึงควรจะนำส่งคืนนายเสียก่อน เพื่อเป็นการลดจำนวนเงินต้นที่กู้มา ดอกเบี้ยจะได้ลดลงด้วย

ดีกว่าจะเก็บไว้เฉยๆ อนึ่ง ตั้งแต่ข้าพเจ้าได้รับเงินจากนายมาแล้ว ก็ได้ส่งดอกเบี้ยตามกฎหมายที่ตกลงกันไว้ให้นายทุกเดือน โดยไม่เคยขาดเลย ตลอดจนเมื่อได้เข้าทำงานกับนาย ก็ไม่เคยนำดอกไปส่งให้คลาดเคลื่อนเวลา นายก็ไม่เคยทวงถามหรือคิดหักเงินเดือนของข้าพเจ้าไว้ก่อนเลย ดังนั้นเมื่อท่านเห็นข้าพเจ้านำเงินที่เหลือจากใช้จ่ายรักษามารดาส่งคืนครึ่งหนึ่งก่อน ท่านก็ถามว่า ข้าพเจ้าหมดความจำเป็นจะใช้แล้วหรือ ข้าพเจ้าเรียนท่านว่า บัดนี้ข้าพเจ้าหมดความจำเป็นแล้ว ถ้าจำเป็นเมื่อใดก็จะกราบเรียนขอความกรุณาอีก ท่านก็ยิ้มด้วยความเมตตา นำเอาใบสัญญากู้มาบันทึกสลักหลังว่า ได้ใช้หนี้ผ่อนเงินต้นแล้วครึ่งหนึ่ง

ข้าพเจ้าจำได้ว่าวันเวลาได้ผ่านต่อมาปีหนึ่งก็แล้ว ผ่านปีที่สองก็ตาม ข้าพเจ้ายังอุทิศตนเองให้กับงานของนายด้วยความอุตสาหะขยันขันแข็ง ซึ่งข้าพเจ้ามิเคยวิตกกังวลว่าใครจะเห็นใครจะทราบหรือไม่ ข้าพเจ้าดำเนินกิจการในพื้นที่ของข้าพเจ้าเสมอตลอดมา และในระยะ ๒ ปีนี้เอง บรรดาเพื่อนร่วมงานหลายคนต่างก็ได้รับเงินเดือนขึ้น แต่เป็นที่น่าประหลาดใจแก่บุคคลเหล่านั้นที่ได้ทราบว่า ข้าพเจ้าไม่ได้รับเงินเดือนขึ้นอย่างคนอื่นๆ ทั้งๆ ที่ประจักษ์แจ้งอยู่ว่าข้าพเจ้าปฏิบัติงานอย่างดีที่สุด เพื่อนร่วมงานบางคนที่เคยมีใจอิจฉาริษยาข้าพเจ้า ในกรณีที่นายแสดงความเมตตาปรานีเป็นพิเศษ เรียกใช้สอยอย่างใกล้ชิดก็พากันคลายหายจากการรู้สึกริษยามาเป็นความรู้สึกเมตตาสงสารแทน ในกรณีที่ข้าพเจ้าไม่ได้เงินเดือนขึ้นเหมือนคนทั้งหลาย แท้จริงในจิตใจข้าพเจ้าไม่ได้มีความรู้สึกเสียใจหรือผิดหวังแต่ประการใด เพราะข้าพเจ้าแน่ใจอยู่เสมอว่านายมีความรักใคร่เมตตาข้าพเจ้าเป็นพิเศษ เคยให้ความอุปการะมามากพออยู่แล้ว ข้าพเจ้ายึดถือท่านเสมือนหนึ่งผู้มีพระคุณประหนึ่งบิดาของข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าใช้เหตุผลเหล่านี้ส่งเสริมกำลังใจมิให้ท้อถอยต่อการงาน ข้าพเจ้าไม่เคยตำหนิหรือนินทาไม่ว่าเรื่องอะไรทั้งสิ้น และทำนองเดียวกัน ข้าพเจ้าก็มิได้นำเรื่องซึ่งคนอื่นนินทาไปเสนอเพื่อหาความชอบ

โดยคิดเสียว่าบุคคลเหล่านั้นกระทำไปด้วยความโง่เขลาเบาปัญญา นาย
ต้องมีสติปัญญาดีพอที่จะรู้ว่าใครดีใครชั่ว มิฉะนั้น คงปกครองคนจำนวน
มากให้เป็นระเบียบไม่ได้ ถ้าหากข้าพเจ้านำความไปฟ้อง แน่นอน
เหลือเกิน ข้าพเจ้าจะต้องมีศัตรู และยิ่งกว่านั้นครอบครัวของผู้ที่ถูกฟ้อง
มิได้รู้เห็นด้วย อาจพลอยได้รับเคราะห์ในการกระทำของข้าพเจ้า จึงสงบใจ
ปฏิบัติแต่งานในหน้าที่ของข้าพเจ้าอย่างเดียว

วันหนึ่งนายเรียกข้าพเจ้าเข้าไปในห้องส่วนตัว สั่งให้ทำงานพิมพ์
หนังสือพิเศษด่วน ขณะที่กำลังพิมพ์หนังสือ นายบอกข้าพเจ้าว่าจะ
ออกไปทำธรกิจนอกสถานที่ ให้ข้าพเจ้าอย่ทำงานในห้องนั้นแต่ผ้เดียว
แล้วนายก็ปลดเสื้อออกจากขอแขวนเสื้อมาห้อยไว้ที่ไหล่ แล้วก็เดินออกไป
ข้าพเจ้าก็พิมพ์งานต่อไป

ในทันใดนั้นก็เหลือบสายตาไปเป็นที่ริมประตูทางออกที่นายเพิ่ง
เดินออกไปเมื่อสักครู่ มีซองหนังบรรจุธนบัตรตกอยู่ ข้าพเจ้ามองเห็นก็
เข้าใจได้ทันทีว่า เป็นของนายทำตกไว้ จึงเก็บซองนั้นมาวางไว้บนโต๊ะ
ทำงานของนาย จนกระทั่งบ่าย นายกลับมาเห็นข้าพเจ้ายังนั่งพิมพ์หนังสือ
อยู่ก็ถามว่า ยังไม่ออกไปหาอาหารรับประทานหรือ ข้าพเจ้าเรียนตอบว่า
งานพิมพ์หนังสือยังไม่เสร็จ นายเลยไล่ให้ข้าพเจ้าออกไปรับประทาน
อาหารกลางวันเสียก่อน ด้วยความเมตตาสงสาร ข้าพเจ้ารีบรับประทาน
อาหารแล้วก็กลับเข้าไปทำงานต่อ เห็นนายนั่งทำงานอยู่บนโต๊ะของท่าน
นายแสดงความข้องใจที่ข้าพเจ้าเก็บซองธนบัตรไว้ให้ และบอกว่าไม่นึกจะ
ได้คืน เพราะเข้าใจว่าตกหายข้างนอกสำนักงาน ทั้งวันนี้ก็เดินไปใน
สถานที่หลายแห่งในท้องที่สำเพ็ง ไม่ทราบว่าจะทำตกที่ไหน จึงเข้าใจว่า
สูญหายเสียแล้ว ข้าพเจ้าเพียงแต่รู้สึกสบายใจที่ได้ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์
และซื่อสัตย์ต่อผู้มีคุณ

ต่อจากนั้นไม่นานโดยมิได้คาดฝันมาก่อน นายได้ป่วยหนักลง
อย่างกะทันหัน ข้าพเจ้าได้รับทราบด้วยความกระวนกระวายใจเป็นอย่าง

ยิ่ง ข้าพเจ้าไม่มีความสบายใจเลยเมื่อทราบข่าว พยายามไปถึงที่บ้านก็ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้ เพราะแพทย์ห้ามเยี่ยม และคนในบ้านก็คอยระมัดระวังมิให้ผู้ใดเข้าเยี่ยม หรือทำความรบกวนผู้ป่วยได้ ข้าพเจ้าต้องกลับบ้านด้วยความเป็นห่วงและผิดหวัง เกิดวิตกไปหลายอย่างหลายประการว่า ถ้าหากสิ้นนายใจอารีผู้นี้แล้ว ข้าพเจ้าคงลำบากแน่ ไม่แต่เรื่องงาน ยังมีโฉนดที่บ้านซึ่งที่ยังค้างการจำนองอยู่กับท่าน ถ้าผู้ที่ได้รับมรดกจากท่าน ไม่มีใจเมตตาอารีเหมือนอย่างที่นายมีต่อข้าพเจ้า เขาก็คงจะต้องเร่งให้ไถ่ถอนคืนเป็นแน่ ข้าพเจ้าหนักใจก็เพราะเงินจำนวนที่ยังค้างอยู่อีกครึ่งหนึ่งนั้น ข้าพเจ้าได้ให้เพื่อนยืมไปส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งคงใช้จ่ายในการป่วยของมารดาบังเกิดเกล้า และการเรียนของน้องๆ ในยาม ข้าพเจ้าไปรับใช้ชาติ จึงยังเก็บเงินไม่ได้เท่าใดนัก ถ้าหากข้าพเจ้าถูกเร่งรัดให้ใช้หนี้ในเวลาเช่นนั้น ไม่ทราบว่าจะหันหน้าไปพึ่งใครเพื่อหาเงินก้อนนั้นมาใช้หนี้

วันหนึ่ง ขณะที่ข้าพเจ้าทำงานอยู่ด้วยความเศร้าใจ และคอยสดับตรับฟังอาการของนายอยู่ตลอดเวลา ได้ทราบว่าอาการของท่านไม่ดีขึ้นเลย ข้าพเจ้ามีความเศร้าหมองและทุกข์ร้อนราวกับว่าบิดาบังเกิดเกล้าของข้าพเจ้ากำลังป่วยหนัก แต่ในขณะที่เฝ้ารอคอยข่าวคราวของนายนั้นเอง มีผู้โทรศัพท์จากบ้านนายสั่งให้ข้าพเจ้ารีบไปเยี่ยมนาย เนื่องจากนายต้องการพบตัว ข้าพเจ้าแทบจะโลดออกไปด้วยความดีใจที่จะได้พบนาย เพราะได้เวียนไปเยี่ยมหลายครั้งแล้วไม่ได้พบเลย

ในทันทีที่ถึงบ้านนาย มีผู้นำข้าพเจ้าไปที่ห้องนายนอนป่วย ข้าพเจ้าค่อยๆ เดินเข้าไปใกล้เตียงที่ท่านนอน มองเห็นสภาพสังขารของนายที่ถูกโรคภัยเบียดเบียน ชั่วในเวลาไม่กี่วันรู้สึกว่าผ่ายผอมลงมากจนผิดตา ข้าพเจ้าสงสารท่านจนไม่สามารถกลั้นน้ำตาไว้ได้ ภายในห้องนั้นมีบุคคลอยู่อีกผู้หนึ่ง เข้าใจว่าเป็นพยาบาลคอยเฝ้าดูแลอาการ เมื่อนายเห็นข้าพเจ้าเข้าไปหาก็ยกมือบอกใบ้พยาบาลคนนั้นให้ออกไปจากห้อง ให้

เหลืออยู่แต่ข้าพเจ้ากับท่านเพียงสองคนเท่านั้น ต่อจากนั้น นายก็พยายามพูดด้วยเสียงอันแหบแห้งแผ่วเบา ให้ข้าพเจ้าหยิบของที่โต๊ะข้างเตียง สังเกตได้ตามมือที่ท่านชี้ไปทางโต๊ะตัวนั้น ที่นั่นเห็นมีซองกระดาษสีน้ำตาลขนาดใหญ่ผนึกครั่งเรียบร้อย เข้าใจว่าข้างในซองนั้นคงจะมีเอกสารมากมาย ข้าพเจ้าหยิบขึ้นมาดูก็เห็นหนังสือจ่าหน้าซองถึงตัวข้าพเจ้า ทำให้รู้สึกงงงันอยู่ชั่วครู่ จึงหันไปดูนาย เห็นท่านโบกมือคล้ายกับว่าให้ข้าพเจ้าเอาซองนั้นไป แล้วก็กวักมือให้ข้าพเจ้าเข้าไปใกล้ๆ ตัวท่าน พลางพูดด้วยเสียงแผ่วเบาว่า ให้เอากลับไปอ่านที่บ้าน ในนั้นมีจดหมายของนายที่ได้เขียนไว้เมื่อล้มเจ็บใหม่ๆ ตั้งใจว่าจะให้กับข้าพเจ้านานแล้ว ทั้งที่คอยให้มาเยี่ยมก็ไม่เห็นมาสักที ข้าพเจ้าเรียนตอบท่านว่า ข้าพเจ้าได้มาคอยขออนุญาตเข้าเยี่ยมหลายครั้งหลายหนแล้วก็ไม่ได้รับอนุญาต ในส่วนตัวข้าพเจ้าแล้วสำหรับคำสั่งของนายไม่ว่าการนั้นๆ จะยากง่ายประการใด ข้าพเจ้าจะพลีตนทำให้ เพื่อสนองพระเดชพระคุณนายทุกสิ่งทุกอย่าง แม้ชีวิตข้าพเจ้าก็พลีเพื่อนายได้ นายฟังข้าพเจ้าเข้าใจดี ไม่กล่าวสิ่งใด เพียงแต่พยักหน้ายิ้มอย่างพอใจ ข้าพเจ้านิ่งพิจารณาเค้าหน้าตลอดสังขารเรือนร่างของนายแล้วรู้สึกสงสารจับใจ และคิดว่าหากสามารถรับความเจ็บป่วยทรมานมาเป็นของข้าพเจ้าได้เองแล้ว ก็เต็มใจอย่างที่สุดที่จะรับมาเสียเอง เพื่อมิให้ท่านต้องทุกข์ทรมานกายอย่างที่แลเห็นอยู่

ทันใดนั้น นายแพทย์ใหญ่ประจำตัวก็เข้ามาในห้อง มีสีหน้าแสดงความว่าไม่พอใจ ในการที่ข้าพเจ้าเข้ามารบกวนผู้ป่วย เป็นการฝืนคำสั่งของแพทย์ นายแลเห็นกิริยาของนายแพทย์เช่นนั้น ก็บอกว่าท่านต้องการพบตัวข้าพเจ้าเป็นพิเศษ สีหน้าของนายแพทย์จึงคลายความเครียดลง ข้าพเจ้าจึงต้องกราบลานายด้วยความอาลัยและเป็นห่วงอย่างยิ่ง

เมื่อกลับถึงบ้านก็นำซองนั้นมาเปิดดู นึกสงสัยว่าในนั้นจะมีเรื่องสำคัญอย่างใดเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าบ้าง ความคิดของข้าพเจ้ากำลังวิตกกังวลอยู่กับการป่วยไข้ของนาย และเกี่ยวกับการงานบ้าง ทำให้นั่งซึม

มองดูซองนั้นด้วยความรู้สึกเลื่อนลอยเป็นครู่ใหญ่

แล้วข้าพเจ้าก็ตกตะลึงไปชั่วขณะเมื่อเปิดซองออก ในนั้นมีธนบัตรเป็นจำนวนมาก พร้อมด้วยโฉนดที่ดินและใบสัญญากู้เงินที่ข้าพเจ้าทำไว้กับนายเมื่อยังรับราชการทหารอยู่ นอกนั้นยังมีจดหมายสอดอยู่ด้วยอีกหนึ่งฉบับ เมื่อค่อยคลายความตื่นเต้นลงบ้างแล้ว ก็เก็บธนบัตรและใบโฉนดไว้ในซองใหญ่ตามเดิม เปิดซองจดหมายของนายออกมาอ่านทันที ในจดหมายมีใจความสำคัญบางตอน ซึ่งข้าพเจ้าคัดเลือกมาเสนอ คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน

"ก่อนอื่น ฉันขอมอบโฉนดที่ดิน สัญญากู้เงิน พร้อมทั้งดอกเบี้ยและเงินต้นที่เธอได้นำมามอบต่อฉัน คืนให้กับเธอเป็นกรรมสิทธิ์ของเธอ ฉะนั้น ตั้งแต่บัดนี้ไม่มีหนี้สินเกี่ยวกัน และไม่มีข้อผูกมัดระหว่างกัน ด้วยเรื่องเงินกู้และที่ดิน พร้อมด้วยบ้านของเธอกับฉันต่อไป

ฉันคิดว่าเธอคงแปลกใจ จึงขอให้เธอทราบไว้ว่าสิ่งต่างๆ ที่เธอเห็นอยู่นั้น เป็นรางวัลความดีที่เธอได้ประพฤติปฏิบัติ ฉันขอชมว่า เธอมีคุณลักษณะเป็นลูกที่ดีของมารดา เป็นพี่ที่ดีของน้องๆ เป็นคนงานที่ดีของนายจ้าง และเป็นมิตรที่ดีของเพื่อนฝูงทั่วไป การที่ฉันยกย่องว่าเธอเป็นลูกที่ดีของมารดานั้น เพราะฉันได้ทราบว่าเธอเป็นผู้มีความเคารพ ความกตัญญูต่อพระคุณของมารดาบังเกิดเกล้า เมื่อยามที่มารดาป่วยไข้ได้ความทุกข์ เธอก็ได้ทำหน้าที่ของเธอเยี่ยงบุตรที่ดี ไม่ทอดทิ้งห่างไกล คอยดูแลด้วยความห่วงใย อยู่พยาบาลรักษาจนสุดกำลัง

สำหรับความเป็นพี่ที่ดีของน้องนั้น เธอก็ได้ทำตนเป็นผู้คุ้มครองสอดส่องดูแลทุกข์สุข ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ได้เล่าเรียนวิชาความรู้ คอยช่วยเหลือเป็นกำลังใจในการศึกษา ด้วยความรักใคร่เอ็นดูน้องอย่างดีตลอดมา

สำหรับประการที่เธอทำตนเป็นเพื่อนที่ดีนั้น ฉันทราบว่าเธอไม่เคยประทุษร้ายเพื่อนผู้ใดทั้งต่อหน้าและลับหลัง เมื่อมีเพื่อนคนใดได้รับทุกข์

ร้อนมาหา เธอก็ได้พยายามช่วยเหลือปลอบใจให้คำแนะนำที่ถูกและที่ควร เธอคงจะแปลกใจในการที่ฉันได้ทราบความเคลื่อนไหวของเธออยู่ตลอดทุกระยะ ทั้งในหน้าที่การงานและนอกเวลางาน มิใช่แต่เพียงฉันจะทราบความเคลื่อนไหวเฉพาะแต่ตัวเธอเท่านั้น ยังมีคนงานอื่นๆ อีกหลายคนที่อยู่ในสายตาของฉันทั้งนอกและในเวลางาน เธอคงนึกตำหนิว่า ฉันนี้ไร้มารยาทที่ได้กระทำตนก้าวก่ายเข้าไปยุ่งในเรื่องส่วนตัวผู้อื่น นอกเหนือไปจากการงานหน้าที่และตำแหน่ง ถ้าเธอได้มีโอกาสมาเป็นเช่นที่ตัวฉันกำลังเป็นอยู่นี้ เธอจะต้องเห็นด้วยทีเดียวว่า ผู้ที่เป็นนายจ้างต้องรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของกิจการและคุ้มครองความเป็นอยู่ของคนงาน มิใช่แต่เพียงจำนวนคนงานภายใต้บังคับบัญชาเท่านั้น หน้าที่ของเขายังต้องโยงไปถึงครอบครัวของคนงานทุกคนด้วย ปรกติคนงานแต่ละคนที่จะนำเอาสมรรถภาพของตนมาทำงานนั้น จำต้องมีรากฐานความเป็นอยู่ดี กินดี ซึ่งมาจากครอบครัวเป็นพื้นก่อน ถ้าหากทางครอบครัวมีแต่ความอลเวงอันประกอบไปด้วยความไม่ปรกติสุขแล้ว บุคคลผู้นั้นจะมีกำลังใจประกอบธุรกิจการงานนั้นๆ ด้วยสมรรถภาพอย่างดีได้อย่างไร ที่กล่าวมานี้หวังว่าเธอคงจะเข้าใจดี เพราะตัวของเธอเองเป็นตัวอย่างอยู่แล้ว มารดาของเธอป่วย เธอก็มีจิตใจกังวลแบ่งไปวุ่นวายด้วยการป่วย การรักษา สมรรถภาพการทำงานของเธอถูกแบ่งไปแล้ว จึงจำเป็นที่ฉันจะต้องคอยสืบเสาะช่วยเหลือคนงานที่ดีของฉันไว้ เพื่อให้เขาคลายความกังวล หันมาปฏิบัติงานด้วยจิตใจอันเป็นปรกติ งานการในหน้าที่ก็ปราศจากความบกพร่องดังกล่าวมานี้ ถ้าจะนิ่งไว้ไม่บอกเธอ ว่าฉันทราบความเคลื่อนไหวของเธอและคนงานอื่นๆ สิ่งต่างๆ ก็ดูว่าจะเป็นไปโดยธรรมชาติเสียหมด แต่ฉันมาเล็งเห็นความดีของเธอ ที่เป็นสิ่งประหลาดหาได้ยากในคนงานจำนวนมาก จึงสมควรที่จะเล่าให้ทราบไว้ เพื่อเป็นอนุสติต่อไปในภายภาคหน้า เมื่อมีโอกาสได้เป็นผู้รับผิดชอบต่อผลประโยชน์ อันเนื่องด้วยบุคคลจำนวนมากอย่างที่ฉันกระทำอยู่นี้ คงจะได้นำเอาไปประพฤติปฏิบัติเป็น

แนวทางต่อไป

อนึ่ง เธอคิดว่าเมื่อฉันทราบดีว่ามีใครดีใครเลวอยู่ในวงงานที่ฉันรับผิดชอบอยู่ แล้วเหตุไรจึงยังไม่จัดการให้เขาออกไปเสีย เพื่อหาคนที่ประพฤติดีกว่ามาทำงาน เป็นการที่จะได้ทั้งคนดีและเงินเดือนก็จ่ายน้อยกว่าด้วย สำหรับผู้อื่นนั้นทำเช่นว่าก็เป็นการถูกต้องเพื่อประสิทธิภาพของกิจการ แต่ฉันเป็นพุทธมามกะยึดมั่นในหลักมนุษยธรรมและเมตตาธรรม เพราะคนพวกนี้มีลูกมีเมีย บางคนก็มีแม่ที่ต้องเลี้ยงดูอุปการะ ในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ความประพฤติของเขาไม่น่าจะได้รับอภัย ฉะนั้น ถ้าถกลงโทษไล่ออก ความเดือดร้อนของทางครอบครัวก็จะต้องเกิดขึ้นตามมาทันที อีกหลายชีวิตจะต้องรับความลำเค็ญขมขื่น ฉันไม่ปรารถนาจะให้เป็นไปด้วยการกระทำด้วยความเด็ดขาดอย่างนั้นเลย ประการแรกที่ฉันจะทำก็คือ แสดงตนว่าฉันได้รู้เห็นเหตุการณ์อันเกี่ยวกับความประพฤติของเขา และให้คำแนะนำตักเตือน เมื่อตักเตือนแล้วก็ค่อยสืบต่อไป โดยมากเมื่อตักเตือนแล้วก็ทำให้สำนึกตัวในความผิดกลับใจได้ และยิ่งรู้ว่าตนเองอยู่ในสายตาของผู้เป็นนาย ซึ่งคอยดูแลความเคลื่อนไหวอยู่ทุกระยะก็เกิดความเกรงใจ กลับตัวกลับใจเป็นคนรักลูกรักเมีย การเที่ยวเตร่สุรุ่ยสุร่ายก็บรรเทาลงได้ เพราะได้คิดว่าถ้าต้องว่างงาน ก็หมายถึง ความอดอยากและลำบากด้วยประการต่างๆ คนเช่นนี้ควรได้รับการให้อภัยและสรรเสริญ

บุคคลอีกจำพวกหนึ่ง เมื่อได้รับคำตักเตือนแล้วไม่แต่เพียงทำเฉยไม่ยอมกลับตัว กลับซ้ำติเตียนนินทาเมื่ออยู่ลับหลังนายจ้าง บ่นว่าด้วยเรื่องร้อยแปดประการ บางคนว่าพ่อแม่ยังไม่กล้ามาว่ามาบังคับ คนอื่นดีวิเศษอย่างไรจะมีสิทธิ์มาบังคับได้ เขาหารู้ไม่ว่าคำตักเตือนนั้นมีความเมตตาปรารถนาดีมีคุณค่าสูง เขาจะหวังสิ่งเหล่านี้ได้จากใคร ถ้าหากผู้ที่เป็นพ่อแม่ก็ให้ไม่ได้ หรือเมื่อให้ก็ไม่รับ ถ้าเขาไม่ติดอยู่ในอารมณ์ฝ่ายต่ำแล้ว จะเห็นคุณค่าของคำเตือน ฉะนั้น เมื่อเตือนครั้งแล้วครั้งเล่ายังไม่ได้

เกิดผลดีขึ้น ฉันก็จำต้องวางใจเป็นอุเบกขา จัดการไปตามที่เห็นสมควร เพื่อเป็นการป้องกันความหายนะของส่วนรวม ก็ต้องรับกรรมที่ตนได้ทำไว้ ส่วนผู้ที่ประพฤติดี ขยันทั้งนอกและในเวลาทำงาน เมื่อได้ประสบความลำบาก บุคคลพวกนี้สมควรจะได้รับความอุปการะช่วยเหลือเพราะคุณงามความดีเป็นเครื่องตอบแทน

เธอเป็นผู้มีกตัญญูต่อผู้มีคุณ เอาใจใส่ดูแลมารดายามป่วยไข้ ปกครองเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่น้องด้วยความรักและเมตตา ขยันต่อการงานไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าและลับหลังนาย มีความสุจริตต่อหน้าที่ ฉันไม่ขึ้นเงินเดือนให้เธอ ทั้งที่เธอทำงานด้วยความขยันขันแข็งมาเป็นปีๆ เธอก็มิได้แสดงความน้อยใจ บ่นนินทา หรือละความขยันให้น้อยลง คงทำงานด้วยความอดทนมั่นคงเช่นเดิม แม้จะมีใครชวนให้ร่วมนินทา เธอก็ไม่ยอมร่วมเช่นคนอื่นบางคน ฉันรู้ดี ฉันรู้ว่าเธอเป็นผู้ที่มั่นอยู่ในความกตัญญู ดังที่ฉันให้ความช่วยเหลือเมื่อมารดาป่วย ขณะที่กำลังเป็นทหารอยู่ และการที่ไม่ขึ้นเงินเดือนให้ก็เพราะต้องการศึกษาจิตใจของเธอว่า จะมีความรู้สึกอดทน มีจิตใจหนักแน่นเพียงไร และฉันก็ทราบอยู่ว่าทางบ้านของเธอในเวลานั้นก็ยังไม่มีความเดือดร้อนอย่างไร และเป็นการผ่อนบรรเทาความอิจฉาริษยาของผู้อื่นที่มีต่อเธอให้หมดไป หวังว่าเธอคงจำได้ที่เก็บซองธนบัตรที่ฉันทำตก เธอนำมาวางบนโต๊ะทำงาน ฉันรู้ว่าเธอไม่ได้เปิดดูว่าในนั้นมีอะไรอยู่บ้าง เธอเป็นคนดีที่ไม่ยอมทำตนเป็นคนสอดรู้สอดเห็นเหมือนคนอื่น เพราะฉันทำเครื่องหมายลับไว้ ถ้าใครเปิดซองออกดฉันจะต้องทราบได้ทันที ทั้งหมดนี้มันเป็นแผนการของฉันเหมือนกัน พฤติการณ์ของเธอเหล่านี้ ทำให้ฉันมีความเอ็นดูรักใคร่เธอเหมือนลูกหลานของฉัน เพราะฉะนั้น ความดีของเธอจึงควรมีรางวัลเป็นการตอบแทน ดังที่ฉันได้จัดการตามที่เธอเห็นปรากฏอยู่เดี๋ยวนี้ และฉันมีความสบายใจหมดห่วง เมื่อทุกอย่างที่ฉันปรารถนาได้ถึงมือของเธอโดยเรียบร้อย และฉันก็เป็นสุขใจในบั้นปลายของชีวิต ฉันจะตายอย่างเป็นสุข ฉันมั่นใจว่า

ฉันได้กระทำสิ่งที่ถูกต้อง ในสิ่งที่ฉันพอใจทุกอย่างแล้ว ประการสุดท้ายที่ฉันจะขอเธอในจดหมายนี้ก็คือ ขอให้เธอรักษาความดี และทำความดีไว้ให้เพิ่มพน ความดีนั้นจะสนองตลอดไป เธอก็ยังเป็นโสดอยู่และเธอก็มีฐานะที่จะมีครอบครัวได้แล้ว แต่เสียใจฉันไม่ได้มีโอกาสที่จะอยู่เห็นความเจริญของครอบครัวเธอ แต่ฉันขออวยพรให้เธอจงได้ประสบคู่ครองที่ถูกใจ มีคุณธรรมความดีเสมอด้วยตัวเธอ และจงมีความสุขความเจริญตลอดไป”

จากผู้มีความรักและความหวังดีต่อเธอ

ต่อจากนั้นมา ๒-๓ วัน ขณะที่ข้าพเจ้านั่งรับประทานอาหารเช้า เสียงวิทยุภาคเช้ากำลังออกอากาศด้วยเพลงและข่าว แล้วก็ถึงรายการพิเศษต่างๆ ทันใดนั้นข้าพเจ้ารู้สึกเสียวูบเข้าหัวใจประหนึ่งสายฟ้าฟาดเปรี้ยงลงมา แล้วข้าพเจ้าก็มีอาการหน้ามืดล้มจากโต๊ะอาหารสู่พื้นแล้วก็ปราศจากความรู้สึก.....

มารู้สึกตัวเมื่อเห็นมารดาและน้องๆ มาห้อมล้อม ข้าพเจ้าไม่สนใจว่าจะเป็นใครบ้าง น้ำตาข้าพเจ้าไหลพร่างพรอย่างสุดฝืน เหลือที่จะหักความเศร้าโศกเสียใจไว้ได้ นายได้จากข้าพเจ้าไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ นายผู้มีความเมตตาปรานีให้ไม่เฉพาะเพียงแต่ข้าพเจ้า หากแต่ความกรุณาของนายนั้น ยื่นให้แก่ทุกคนที่เป็นผู้น้อยภายใต้บังคับบัญชาที่ทำความดีให้ท่านเห็นใจ ขอวิญญาณที่เปี่ยมล้นด้วยคุณธรรมอันประเสริฐ จงสถิต ณ สุคติภพเถิด ข้าพเจ้าเป็นลมเพราะได้ยินวิทยุประกาศข่าวมรณกรรมของนายผู้มีใจอารี บัดนี้นายที่ข้าพเจ้ารักยิ่งชีวิต นายที่ข้าพเจ้าเคารพนับถือสูงสุด นายเหมือนพระที่ข้าพเจ้าเคารพบูชาด้วยใจบริสุทธิ์ นายเหมือนบิดาบังเกิดเกล้าของข้าพเจ้า บัดนี้ท่านได้จากไปอย่างไม่มีวันกลับคืนมาอีกแล้ว ข้าพเจ้าจะหาคนใจดีอย่างนายไม่พบอีกแล้วในชาตินี้ ข้าพเจ้าสะอื้นร้องไห้เหมือนเด็กทารกอย่างหมดยางอาย มารดาและน้อง

ต่างก็พากันร้องไห้อาลัยนาย ทั้งๆ ที่ยังไม่เคยรู้จักและเห็นตัวนายของข้าพเจ้ามาก่อนเลย แต่ทุกคนรู้จักความดีที่นายได้แผ่ความเมตตากรุณาให้มาเท่านั้น

พอความเศร้าโศกค่อยบรรเทาลงบ้าง ข้าพเจ้าได้ตัดสินใจ แล้วก็ทรุดตัวลงกราบมารดาแล้วบอกว่า ข้าพเจ้าจะขออุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อบุญกุศลอันบริสุทธิ์ที่จะได้อุทิศให้แก่นาย เพราะท่านได้สิ้นบุญไปแล้ว เราไม่มีโอกาสที่จะตอบแทนพระคุณของท่านโดยตรงได้ ขอให้ท่านอนุโมทนาและอนุญาตให้ข้าพเจ้าได้บวช ตามความประสงค์ด้วย มารดาลูบศีรษะของข้าพเจ้าด้วยความรักและเอ็นดูบอกว่าท่านเห็นชอบและอนุญาตให้บวชตามความประสงค์ ขออนุโมทนาด้วยเป็นอย่างยิ่ง ท่านกล่าวว่าข้าพเจ้าคิดดีแล้ว ถูกแล้ว ที่จะตอบแทนพระคุณนายด้วยวิธีอันสูงด้วยปัญญาอย่างนี้ ความดีที่ทำนี้ไม่มีวันสูญสิ้น และท่านเองจะไว้ทุกข์ให้กับนายเป็นเวลานาน ๖ เดือน ความดีที่แล้วมาได้สนองให้ทันตาเห็นแล้ว ขอให้มีความสุขความเจริญยิ่งๆ เถิด ข้าพเจ้าก้มลงกราบรับพรของมารดาด้วยความตื้นตันใจเป็นอย่างยิ่ง

จดหมายฉบับนั้นเป็นจดหมายที่เขียนด้วยลายมือของนายครั้งหลังสุด ก่อนที่จะถึงวาระสุดท้ายของท่าน ข้าพเจ้านำเอาไปบรรจุหีบอย่างดีเก็บไว้บนที่สูง สำหรับกราบไหว้สักการบูชาแทนตัวนายของข้าพเจ้าตราบเท่าทุกวันนี้ เพราะนอกจากจะเป็นอนุสรณ์ให้ระลึกถึงนายแล้ว ยังบรรจุข้อความอันมีค่าอย่างล้นเหลือ ควรแก่การกำหนดจดจำสำหรับบุคคลทั้งที่เป็นนายจ้างและลูกจ้าง โดยเฉพาะสำหรับตัวข้าพเจ้าเอง จดหมายฉบับนี้ทรงคุณค่าอันสงล้ำเหมือนหนึ่งมรดกชิ้นสุดท้ายที่นายมอบไว้ให้ก่อนตาย

ข้าพเจ้าเห็นว่า เรื่องราวของท่านผู้นี้ยังสารประโยชน์ในเชิงอุทาหรณ์ เป็นเครื่องเตือนใจแก่บรรดาบุคคลผู้อยู่ในฐานะดังที่ท่านเจ้าของเรื่องได้กล่าวไว้ จึงนำมาเสนอท่านผู้อ่าน

เรื่องที่ ๘

นึกไม่ถึง

บันทึกต่อไปนี้เป็นเหตุการณ์ในอดีตที่บังเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้า นับย้อนหลังจาก พ.ศ.๒๕๐๐ ไปแล้วกว่า ๓๐ กว่าปีก็จริง หากแต่บรรยากาศของเหตุการณ์ในครั้งกระนั้นยังแจ่มใสอยู่ในความทรงจำกระทั่งบัดนี้ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ตอนคับขัน หรือความซาบซึ้งอิ่มใจในพฤติกรรมของบุคคลผู้หนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยคาดหวัง และที่จริงก่อนหน้านั้นได้หลงลืมเขาไปเสียนานแล้ว แต่ชีวิตเป็นสิ่งมหัศจรรย์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุบัติการณ์เหล่านี้เป็นผลพิสูจน์ต้องตาม “สัจธรรม” ที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว โดยแท้ เห็นสมควรนำมาเล่าสู่ท่านผู้อ่านได้ทราบไว้ จึงเสนอท่านดังต่อไปนี้.....

โดยปรกติวิสัยข้าพเจ้าชอบท่องเที่ยวไปในต่างถิ่น เพราะถือว่านอกจากเป็นการพักผ่อนในเวลาว่างงานแล้ว ยังได้ประโยชน์ในด้านการศึกษาเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เป็นต้นว่า ภูมิประเทศหรือดินฟ้าอากาศ ตลอดจนสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น การดำรงชีพ ผลิตผล การค้าขาย ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น ข้าพเจ้าถือว่าเป็นกำไรของชีวิตทั้งนั้น โดยเหตุนี้ข้าพเจ้ากับเพื่อนอีกสองคน จึงได้กำหนดกันว่าจะเดินทางไปเที่ยวหัวเมืองชายทะเลด้านตะวันออกแห่งหนึ่ง ในคราวหยุดงานปลายปี ซึ่งข้าพเจ้ายังไม่เคยไปเลย

หลังอาหารเที่ยงวันหนึ่ง ข้าพเจ้ากับเพื่อนทั้งสองพร้อมด้วย

กระเป๋าเดินทางและสัมภาระอื่นเล็กน้อยก็ไปที่ท่าน้ำราชวงศ์ ซึ่งเป็นที่จอดเรือเดินทะเลชายฝั่ง เรือลำที่เราโดยสารไปนี้เป็นเรือไม้ขนาดไม่ใหญ่โตนัก ข้าพเจ้าจำชื่อเรือไม่ได้เสียแล้ว เราทั้งสามเลือกได้ดาดฟ้าตอนหัวเรือเป็นชัยภูมิ เพราะค่อยห่างไกลจากเสียงอึกทึกโกลาหลของการขนสินค้าขึ้นบรรทุกระวาง ตลอดจนเสียงพูดคุยของเพื่อนโดยสารร่วม ทั้งแขก ไทย จีน เราขอเช่าเตียงผ้าใบสำหรับนอนจากคนเรือได้ ๓ เตียงครบตัวคน เป็นอันว่า เราตระเตรียมพร้อมแล้วก็จะตระเวนท่องทะเลไปจนกว่าจะถึงจุดหมายปลายทางของเรา บนเรือขณะนี้ยังคงสับสนวุ่นวายอยู่ ทั้งการขนสินค้าขึ้นจากเรือลำเลียง ลงบรรทุกระวางเรือใหญ่ และความชุลมุนของผู้โดยสารซึ่งมีสินค้าติดตัวจัดวางข้าวของ ตลอดจนจองที่ทางเพื่อรอนแรมไปในทะเล

เวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น.เศษ เสียงคนบนเรือร้องว่า “จุ้นจู๊ มาแล้ว เรามองออกไปกลางน้ำ เห็นเรือจ้างลำหนึ่งแจวมุ่งตรงมาที่เรือใหญ่ ภายในเรือมีชายจีนวัยกลางคนยืนมากลางลำ พร้อมกับชาวจีน ๓-๔ คนนั่งมาด้วย บุคลิกลักษณะของผู้ที่เรียกกันว่า “จุ้นจู๊” นี้ภูมิฐาน ส่อให้เห็นว่าเป็นผู้มีเงิน พอกับความเฉลียวฉลาดค่อนข้างเจ้าเนื้อ เตี้ยๆ สวมกางเกงแพรดำ สวมเสื้อนอกกระดุม ๕ เม็ด ซึ่งเป็นเครื่องแต่งกายที่นิยมกันในสมัยนั้น เมื่อขึ้นมาบนเรือแล้ว “จุ้นจู๊” ก็ตรงเข้าสักถามคนจีนซึ่งเป็นพนักงานสินค้าของเรือ พูดจากันอยู่ครู่หนึ่ง ขณะที่กัปตันหรือนายเรือก็สั่งให้กว้านสมอขึ้นอีกสักครู่เดียวระฆังสัญญาณก็ดังขึ้นในห้องเครื่อง อันเป็นคำสั่งให้เครื่องที่กัปตันส่งจากสะพานเดินเรือ เรือถอยหลังเดินหน้าอยู่สองสามครั้งก็ตั้งลำตรง แล้วใช้จักรม่งตรงไปตามลำน้ำ เพื่อบ่ายหน้าออกทะเล ซึ่งเป็นเวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น.เศษ

เวลาผ่านไป ขณะที่เรากำลังเพลิดเพลินอยู่กับทิวทัศน์สองฝากแม่น้ำก็มีคนเรือ ๒ คน เป็นจีนคนหนึ่ง ไทยคนหนึ่ง คนจีนเป็นคนเก็บเงิน คนไทยเป็นเสมียนเขียนตั๋วโดยสารมาเก็บค่าโดยสาร เราต้องจ่ายค่า

โดยสารเรือคนละ ๔ บาท ต่อมาสักครู่หนึ่ง ก็มีคนจีนอีก ๒-๓ คน ยกกระบะไม้ทาสีแดงมีกับข้าว และถังไม้ใบใหญ่ใส่ข้าวขึ้นมาวางเรียงบนดาดฟ้า คนโดยสารก็พากันเข้ายกกระบะซึ่งใส่ข้าว พร้อมทั้งตักข้าวใส่ชามเอามาแบ่งกันรับประทาน อาหารนี้เป็นอาหารที่ทางเรือจัดหาให้ผู้โดยสารโดยไม่คิดมูลค่าอีก อาหารมื้อนั้นมีผัดผักเปล่าๆ สีเขียว ๑ จาน ไข่เค็ม ๑ จาน และปลานึ่ง ๑ จาน แม้ว่าอาหารมื้อนั้นจะเป็นอาหารธรรมดาที่มีราคาถูก แต่เราก็รับประทานกันอย่างเอร็ดอร่อย หลังจากอาหารมื้อเย็นแล้ว เราก็นั่งชมวิวริมฝั่งเจ้าพระยาทั้งสองข้าง

เรือผ่านพระสมุทรเจดีย์เมื่อดวงอาทิตย์ลับทิวไม้ไปแล้ว เหลือแต่แสงอยู่ขอบฟ้าเบื้องตะวันตก แล้วก็ผ่านป้อมพระจุลฯ วิ่งออกร่องสันดอนกระทั่งผ่านสถานีวัดน้ำหรือที่เรียกกันทั่วไปว่ากระโจมไฟนั้น แสงตะวันสิ้นไปแล้ว แสงไฟที่กระโจมเริ่มทำงานเปิดปิดเปิดช่วงเป็นระยะ เพื่อให้เป็นที่สังเกตที่หมายของชาวเรือทะเลทั้งหลาย ความมืดปกคลุมอยู่ทั่วไปในท้องทะเลอันกว้างใหญ่ เรามองไม่เห็นฝั่งแล้ว หันมาดูทางทิศที่ตั้งของกรุงเทพฯ เห็นแสงไฟสว่างขึ้นจับขอบฟ้า เสียงเครื่องยนต์ที่ดังก้องอยู่เป็นจังหวะสม่ำเสมอยังคงทำหน้าที่ของมันต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง แต่อย่างน้อยเราก็ได้ยินอยู่เป็นเวลาถึง ๔ ชั่วโมงแล้ว จึงรู้สึกค่อยชินหูขึ้นบ้าง เราต่างคนต่างเอนกายลงบนเตียงผ้าใบในลักษณะเดียวกับผู้โดยสารอื่นๆ แต่ก็มีอีกเป็นจำนวนมากที่เอนกายอยู่บนเสื่อที่ปูอยู่กับพื้นดาดฟ้า แล้วข้าพเจ้าก็หลับผล็อยไปด้วยความอ่อนเพลีย

รู้สึกตัวตื่นขึ้นหลังจากที่ได้หลับไปนาน ได้ยินเสียงเอะอะโครม-ครามผู้โดยสารต่างพากันลุกขึ้นจัดแจงเก็บข้าวของ เพื่อเตรียมตัวขึ้นบก ข้าพเจ้าเห็นตะเกียงสองดวงแขวนอยู่กลางลำเรือ จึงรีบปลุกเพื่อนทั้งสองที่ยังหลับสนิทให้ตื่นเพื่อเตรียมตัว เรือถึงท่าที่หมายปลายทางของเราแล้ว นายเรือเปิดหวูดสัญญาณ เสียงดังสนั่น เพื่อให้ผู้คนที่อยู่บนฝั่งรู้ว่าเรือได้มาถึงแล้ว ต่อจากนั้นเรือก็ค่อยๆ แล่นเข้าเทียบท่า เป็นสะพานไม้ยาวยื่น

ออกมาจากฝั่ง ได้สร้างเป็นสะพานไว้ยาวมากสะพานหนึ่งสำหรับใช้เป็นท่าเรือเดินทะเลจอดเทียบ เมื่อเรือจอดท่าเรียบร้อยแล้ว กะลาสีเรือก็ยกไม้กระดานยาวพาดต่อจากเรือไปที่ท่าเพื่อให้คนโดยสารขึ้น ผู้โดยสารบางคนเห็นดีกแล้วก็นอนค้างในเรือ รุ่งเช้าจึงจะขึ้นฝั่งก็มี ผู้โดยสารที่จะขึ้นท่านี้รวมทั้งเราสามคนก็จัดแจงขนสัมภาระขึ้นบก ที่สุดเราก็เหยียบดินแดนซายทะเลแห่งนี้ ซึ่งเลือดน้ำเค็มของนักสู้แผ่ซ่านอยู่ทุกตัวคน จนได้ขนานนามว่า “เมืองนักเลง”

ข้าพเจ้าว่าจ้างกุลีท่าเรือคนหนึ่งให้ช่วยขนสัมภาระหีบห่อกระเป๋าเดินทางของเราไปยังโรงแรมชั้นดีสักหนึ่งแห่ง เพราะทราบว่าระยะทางจากท่าเรือไปตลาดนั้นไกลไม่ใช่น้อย เราเป็นบุคคลหน้าใหม่สำหรับเมืองนี้เสียด้วย สะพานท่าเรือนั้นยาวสมชื่อจริงๆ อาศัยแสงสว่างจากตะเกียงที่เขาจุดไว้เป็นระยะ เราจึงพอเดินได้สะดวก แต่กว่าจะถึงฝั่งหรือเขตตลาดเราก็มีอันถึงเหงื่อออกโทรมกาย จีนกุลีท่าเรือที่ขนของของเราพาเราไปที่โรงแรมแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ห่างจากท่าเรือประมาณเกือบหนึ่งกิโลเมตร จีนกุลีบอกพวกเราว่า เป็นโรงแรมดีที่สุดซึ่งพอจะหาได้ในเมืองนี้ เราตกลงขอเช่าคนละหนึ่งห้อง เป็นห้องที่มีเตียงเดียวสำหรับคนพักได้คนเดียว เมื่อจัดสิ่งของในกระเป๋าออกเรียบร้อยแล้ว ก็อาบน้ำชำระร่างกายเสร็จเอาเกือบเที่ยงคืน เราจึงพากันเข้าห้องนอน และหลับได้เร็วกว่าปรกติรวดเดียวตลอดคืน เนื่องจากความเหนื่อยอ่อนเพลียมาตลอดระยะทาง

รุ่งเช้าเราตื่นนอนแล้วก็แต่งตัวออกเดินชมบ้านเมือง และหาอาหารรับประทานที่ร้านใกล้บริเวณตลาด ข้าพเจ้าจะของดไม่กล่าวถึงสภาพบ้านเมือง หรือการเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ให้เป็นการเสียเวลาของท่านผู้อ่าน จะขอนำท่านไปสู่เหตุการณ์อันเป็นจุดหมาย และวัตถุประสงค์ของเรื่องนี้เลยทีเดียว

รุ่งขึ้นเช้าวันหนึ่ง หลังจากได้ตระเวนชมบ้านเมืองจนจุใจแล้ว ข้าพเจ้าก็กลับที่พักอาบน้ำชำระร่างกาย ขณะนั้นเป็นเวลาพลบค่ำ เพื่อน

ทั้งสองชวนข้าพเจ้าออกเดินไปเที่ยวแถวหน้าโรงภาพยนตร์หรือโรงลิเกก็จำไม่ได้แน่ ข้าพเจ้าขอตัวหยุดพักผ่อนเข้านอนก่อนเพราะเวลากลางวันได้เที่ยวมาอย่างสดเหวี่ยงแล้ว อ่อนเพลียมาก เมื่อทั้งสองคนเห็นว่าข้าพเจ้าไม่ตกลงไปด้วยก็พากันออกไปเที่ยวตามลำพัง ต่อจากนั้นข้าพเจ้าก็เข้านอนแล้วก็หลับไปเพราะความเหน็ดเหนื่อย จะหลับไปนานเท่าใดไม่ทราบ มาตกใจตื่นเมื่อเสียงทุบประตูห้องแทบจะพังทลาย เรียกให้ข้าพเจ้ารีบเปิดประตูโดยเร็ว ข้าพเจ้าผุดลุกขึ้นมาเปิดประตูเห็นเพื่อนทั้งสองของข้าพเจ้าผลีผลามเข้ามาในห้อง ข้าพเจ้าตกตะลึงไปชั่วครู่ เพราะเครื่องแต่งกายเปรอะเปื้อนยับเยิน หน้าตาฟกช้ำบวมปูด เขียวโป ผมยุ่งเป็นกระเซิง ข้าพเจ้าเดาไม่ผิดว่าคงจะต้องเกิดการต่อสู้กับใครมาอย่างทรหดทีเดียว จึงรีบซักเรื่องราวทันที

คนหนึ่งก็เล่าให้ฟังอย่างเลาๆ ว่า เมื่อเดินทางไปเที่ยวบริเวณหน้าโรงมหรสพ บังเอิญพบหญิงผู้หนึ่งเคยอาศัยอยู่ที่บ้านกรุงเทพฯ แล้วก็หลบหนีไปจากบ้านพร้อมกับขโมยเอาสิ่งของมีค่าบางอย่างติดตัวมาด้วย เมื่อมาเจอกันเข้าเช่นนั้น ในขั้นแรกก็พูดจากันด้วยดี พอถึงตอนทวงของคืนก็เกิดกลายเป็นโต้เถียงกัน ข้าพเจ้าสันนิษฐานว่าคงจะมีเหตุอะไรอย่างอื่นอีกหลายอย่างที่ไม่ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟัง อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นเห็นว่าเป็นการข่มขู่รังแกผู้หญิง จึงช่วยกันกลุ้มรุมเล่นงานเพื่อนข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าไม่มีเวลาจะซักถามอะไรให้ละเอียดนัก เพราะคนทั้งสองบอกว่า ขณะนี้มีชายฉกรรจ์ล้วนท่าทางเป็นนักเลงติดตามมาซ้ำเติมอีกเดี่ยวนี้กำลังดักอยู่ข้างล่าง ข้าพเจ้าจึงจัดการปิดประตูลั่นกุญแจห้อง สั่งสองคนว่าให้ดับไฟนอนอย่าส่งเสียงดัง ทำประหนึ่งว่ายังไม่กลับมาทั้งสองห้อง ข้าพเจ้าคิดว่า ถ้าจะต้องพึ่งบารมีตำรวจคุ้มครองป้องกันภัยเสียแล้วแต่ตรองไปอีกที นึกว่าน่าจะเกิดการเข้าใจผิดกันสักอย่าง คงพอจะปรับความเข้าใจกันได้ไม่ต้องร้อนถึงตำรวจ เฉพาะตัวข้าพเจ้าเชื่อว่านักเลงเหล่านั้นคงไม่รู้จัก หรือแม้แต่จะทราบว่าเรามาด้วยกัน จึงทำเดินเรื่อยลง

มาชั้นล่างเพื่อสังเกตการณ์หาทางหนีทีไล่ต่อไป

ที่หน้าโรงแรมนั้นเอง ข้าพเจ้าเห็นชายฉกรรจ์หลายคนเดินเตร่มองเข้ามาในโรงแรมด้วยสายตาอันเหี้ยมกร้าว สบตาข้าพเจ้าแล้วก็มองกราดเข้าไปในโรงแรมอีก ข้าพเจ้าพยายามแสร้งทำเป็นใจเย็นเดินผ่านออกมาเสมือนหนึ่งไม่รู้ไม่ชี้กับเรื่องอะไรทั้งหมด

สักครู่หนึ่งมีชายหนุ่มและกลางคนประมาณ ๒ คน พากันขึ้นไปชั้นบนของโรงแรม สักครู่หนึ่งก็กลับลงมา ข้าพเจ้าได้ยินเสียงพูดจากคนกลุ่มนั้นอย่างชัดเจนว่า “ถ้าคงยังไม่กลับ ต้องคอยเล่นงานให้ได้ สอนให้มันรู้สำนึกว่า ที่บ้านเราไม่ชอบคนรังแกผู้หญิง”

ต่อมามีชายอีก ๒ คน เข้ามาถามชายกลุ่มแรกว่า

“วันนี้เกิดเรื่องอะไรกันวะ ?”

เสียงชายกลุ่มแรกคนหนึ่งตอบว่า

“มีโว้ย! วันนี้ต้องสั่งสอนอ้ายนักเลงบางกอกเสียหน่อย”

ต่อจากนั้นก็พูดซุบซิบกันเบาๆ แล้วชายคนหนึ่งในกลุ่มนั้นก็บุ้ยปากมาทางข้าพเจ้า ได้ยินพอจับความได้ว่า

“เฮ้ย! อ้ายคนที่เดินผ่านไปนั้นก็พวกมัน มันมาด้วยกันสามคน เอามันเสียก่อนหรือไง” ข้าพเจ้าได้ยินดังนั้น ให้รู้สึกเสียววาบตั้งแต่ศีรษะลงมาถึงขากรรไกรทันที แต่ก็ต้องทำใจดีสู้เสือ เดินอย่างใจเย็นผ่านไปสั่งกาแฟมานั่งดื่มอย่างไม่รู้เรื่องใดๆ ทั้งสิ้น แต่ในใจนั้นคิดหาทางหนีทีไล่ต่างๆ ร้อยแปดประการ แต่ก็มองไม่เห็นทางใดปลอดโปร่งสักวิธีเดียว นึกทอดอาลัยว่า คราวนี้ช่างเข้าที่คับขันเสียจริงๆ จะหาทางให้รอดพ้นจากอันตรายครั้งนี้ได้อย่างไร เพราะขณะนี้รอบๆ ตัวไม่ว่าจะเหลียวไปทางไหนพบแต่สายตาที่จ้องมาอย่างมุ่งร้ายหมายขวัญทั้งสิ้น จะมีอยู่บ้างก็น้อยคนที่มีท่วงทีเฉยๆ แต่ก็จะหวังพึ่งอะไรจากคนเหล่านั้น ซึ่งไม่เคยรู้จักกับพวกเรา ใครเขาจะกล้าช่วยเหมือนจะเอามือมาซุกหีบ

กาแฟที่สั่งมายังไม่ทันจะหมดแก้ว ข้าพเจ้าก็รีบสั่งน้ำเลโมเน็ตมา

ดื่มอีกหนึ่งขวด เพราะเห็นว่าสถานการณ์เกี่ยวกับข้าพเจ้าไม่สู้จะดี ที่พอจะหวังพึ่งได้ก็คือขวดน้ำเลโมเน๊ต ซึ่งพอจะเป็นเพื่อนเมื่อในยามคับขันนี้เท่านั้น

ขณะนี้โรงแรมชั้นล่างที่ข้าพเจ้านั่งดื่มกาแฟอยู่ มีผู้คนแต่งกายคล้ายๆ กัน ทยอยเข้ามานั่งประจำอยู่ทุกโต๊ะ ต่างก็สั่งสุราอาหารมารับประทานกัน สิ่งที่ข้าพเจ้าได้รับจากบุคคลที่เข้ามาใหม่ก็คือ สายตาอันเหี้ยมเกรียมเหมือนพวกแรก คิดไม่ตกว่าจะทำอย่างไรดี จะเดินเข้าไปพูดอย่างตรงไปตรงมาอย่างลูกผู้ชายอย่างเปิดอกหรือ ตรองแล้วตรองเล่าเห็นว่าไม่สำเร็จแน่ จะพึ่งตำรวจหรือ ข้อคิดประการหลังนี้ช้าไปเสียแล้ว ข้าพเจ้าไม่มีหวังที่จะออกจากโรงแรมได้แน่ ทางเข้าทางออกมีแต่คนยืนปิดทางบ้าง นั่งขวางอยู่บ้าง ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่า ถูกตรึงให้นั่งอยู่กับเก้าอี้ เคลื่อนไหวไปไหนไม่ได้ทั้งสิ้น จำเป็นเหลือเกินที่ต้องทนนั่งทำเป็นใจเย็นรับฟังคำเสียดสีท้าทายต่างๆ นานา เพื่อจะให้ข้าพเจ้าเกิดโทสะ แต่ข้าพเจ้าทราบดีว่า ถ้าเกิดมีโทสะโต้เถียงก็เป็นการฆ่าตัวเองชัดๆ สายตาเหล่านั้นมารวมจุดเดียวที่ข้าพเจ้าเหมือนจะกินเลือดกินเนื้อ ด้วยความสัตย์จริงข้าพเจ้ากลัวก็กลัว แต่ก็ต้องแสร้งทำเป็นเยือกเย็นไม่แสดงสายตาตอบปฏิกิริยาอย่างใดเลย นั่งฟังเสมือนหนึ่งกำลังฟังเขาเล่านิทานสนุกๆ ไม่เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเลย

สมองครุ่นคิดอยู่แต่ว่า การมาเที่ยวครั้งนี้จะเป็นการหาที่เจ็บตัวของข้าพเจ้าและเพื่อนทั้งสองเสียละหรือ ทันใดนั้นข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงในกลุ่มใหญ่พอได้ยินว่า

"ข้าจะสอนไอ้หมอนี่เสียเดี่ยวนี้เลย เอาไหมวะ"

"เฮ้ย! อย่างเพิ่งไปทำอะไรก่อน คนนี้ไม่ใช่ตัวการ เขาคงจะยังไม่รู้เรื่องอะไรก็ได้ เราต้องการแต่ไอ้สองคนนั่นเท่านั้น" เสียงอีกคนหนึ่งห้ามไว้

แม้ว่าคำพูดเหล่านั้นจะมีความหมายต่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็ทำเป็น

นั่งไขสือ ฟังไม่รู้เรื่องไม่สะทกสะท้าน เรียกคนประจำโรงแรมถามว่า

"มีเรือที่จะออกมากรุงเทพฯ เมื่อไหร่ อาเฮีย"

จีนคนรับใช้ประจำโรงแรมนี้ เมื่อแรกที่เรามาพักเป็นคนเอาอกเอาใจพวกเราดี มาในบัดนี้ความเปลี่ยนแปลงของสีหน้าพลอยบอกความไม่เป็นมิตรกับข้าพเจ้าเสียอีกผู้หนึ่งแล้ว

"จับยี่เตี้ยม" นายนั่นแกตอบข้าพเจ้าห้วนๆ

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นทุกข์และหวาดกลัว ที่ยามนี้จะหาผู้ใดเป็นมิตรพอเป็นที่พึ่งได้ยากยิ่ง แล้วก็มีเสียงเย้ยหยันตะโกนลอยๆ ขึ้น ทำให้เสียววาบไปตลอดสันหลัง

"ไม่มีหวังกลับเสียแล้วโว้ยพวก"

ข้าพเจ้าทำเป็นไม่สนใจในถ้อยคำนั้น รู้สึกเป็นห่วงเพื่อนสองคนที่หลบซ่อนตัวอยู่ในห้องชั้นบน เขาคงไม่ได้ยินและไม่มีโอกาสได้เห็นเหตุการณ์ที่กำลังวิกฤติจะเข้าถึงจุดเดือดขณะนี้ หากข้าพเจ้าโต้ตอบออกไปแม้แต่เพียงคำเดียว โปรดหลับตานึกดูเถิดท่านที่รัก มันจะมีอะไรเกิดขึ้น นอกจากแหลก ข้าพเจ้าจะต้องแหลกเหลวคามือคาเท้าของกลุ่มมนุษย์กระหายเลือดนั้นอย่างไม่ต้องสงสัย แต่สัญชาตญาณการหนีภัยของมนุษย์ย่อมต้องกระเสือกกระสนให้ชีวิตรอดจนถึงที่สุดและทุกวิถีทาง เมื่อมีภัยมาถึงตัว ถึงหากจะไม่มีทางสู้อย่างใดเลย แม้เพียงรำลึกถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนเชื่อ วิงวอนขอความคุ้มครองให้รอดพ้นจากอันตรายก็ยังดีกว่านิ่งตายอยู่เฉยๆ ข้าพเจ้าก็อยู่ในลักษณะนี้ เมื่อเหตุการณ์คับขันจนนาทีสุดท้าย จึงพลันนึกถึงที่พึ่งสุดท้ายคือ "คุณพระ" ข้าพเจ้าตั้งจิตแน่วแน่อธิษฐานเสี่ยงบุญกุศล ตั้งแต่เกิดมาข้าพเจ้าไม่เคยก่อเวรกรรมให้ผู้ใดเดือดร้อน หรือแม้แต่จะมุ่งร้ายปรารถนาให้ผู้อื่นพินาศฉิบหาย ขอบุญญานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย จงคุ้มครองให้ข้าพเจ้ารอดพ้นอันตรายครั้งนี้ด้วยเถิด

ข้าพเจ้ากล่าวได้ว่าเป็นขณะอับจนที่สุดในชีวิต ก็มีชาย ๓ คน

เดินเข้ามาในโรงแรม คนที่เดินนำหน้านั้น ข้าพเจ้ารู้สึกคลับคล้ายคลับคลาว่าจะเคยเห็นที่ไหนจำไม่ได้ เขาเดินเข้ามาทักทายโต๊ะโน้นโต๊ะนี้อย่างสนิทสนมกันแซดไปหมด แล้วชายคนนั้นก็หันมาพบข้าพเจ้า ชะงักอยู่ไม่ถึงอึดใจ ก็เดินตรงรี่มาที่ข้าพเจ้านั่งอยู่ ..... ข้าพเจ้าใจหายวาบคาดไม่ถูกว่าชายผู้นี้จะมาร้ายมาดีประการใด รีบหยิบขวดเลโมเน๊ตมารินน้ำหวานลงจนหมดคอยทีเตรียมไว้ก่อน .....

ชายผู้นั้นเมื่อเข้ามาถึงกลับยกมือไหว้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้ารีบกระทำตอบ รู้สึกได้ทันทีในบัดนั้นว่า ชายผู้นี้มีสายตาเป็นมิตรอย่างจริงใจต่อข้าพเจ้าผู้เดียว ในสถานที่ที่กำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ร้ายดังกล่าว

"คุณจำผมได้ไหมครับ?" เขากล่าวก่อน

ข้าพเจ้าตอบว่า "ขอโทษเถิดครับ ผมจำคุณไม่ได้จริงๆ แต่ในความรู้สึกนั้นดูเหมือนว่าจะเคยเห็นคุณมาก่อนที่ไหนก็จำไม่ได้"

ชายผู้นั้นหัวเราะแล้วกล่าวว่า

"คุณพบกับผมที่ราชวงศ์ เมื่อสองปีก่อนนี้ไงครับ นึกออกไหมครับ"

ข้าพเจ้าพยายามทบทวนความทรงจำ ระลึกถึงความหลังเก่าๆ เมื่อ ๒ ปีก่อนโน้นในกรุงเทพฯ แล้วทั้งน้ำเสียงท่าทีตลอดจนเค้าหน้าของเขาก็ช่วยให้ข้าพเจ้านึกออกถึงเหตุการณ์ครั้งนั้น .....

บ่ายวันนั้น ..... ที่ร้านอาหารถนนราชวงศ์ไม่สู้จะมีคนมากนัก เพราะเลยเวลาเที่ยงไปแล้ว มีชายผู้หนึ่งนั่งรับประทานอาหารอยู่ที่โต๊ะติดผนังห้องริมทางเข้าออกแต่ผู้เดียว แกก้มหน้าก้มตารับประทานไม่ได้มองดูใครจะเข้าจะออก กับข้าพเจ้าอีกผู้หนึ่งที่เข้ามานั่งรับประทานอยู่ในร้านนี้เป็นคนที่สอง เรานั่งห่างกันเล็กน้อย พอข้าพเจ้าสั่งอาหารเสร็จ ชายผู้นั้นก็อิ่ม เรียกจีนรับใช้มาคิดเงิน แล้วก็ล้วงกระเป๋า แล้วทำท่าสะดุ้ง หน้าตาตื่น ตบกระเป๋าซ้ายตบกระเป๋าขวาสีหน้าซีดเผือด เพราะแกพยายามล้วงกระเป๋าที่มีอยู่บนเครื่องแต่งกายจนหมดทุกกระเป๋า ค้นหาจนสิ้นสงสัยก็ยังหาเงินไม่พบ มีเหงื่อเม็ดโตผุดขึ้นบนใบหน้า แกพึมพำเบาๆ พอได้

ยินว่า

"หายหมด ตายแน่ ผมถูกล้วงกระเป๋าแน่ แย่จริงๆ"

ข้าพเจ้าเห็นเหตการณ์เช่นนั้น ก็รัสึกสงสารและเห็นใจในความโชคร้ายของชายคนนี้ จึงลุกจากโต๊ะอาหารเข้าไปหาและถามเขาว่า

"คุณรู้ตัวบ้างหรือเปล่าว่าอาจจะถูกล้วงที่ไหน หรือจะทำตกหล่นไว้ที่ใด"

"ผมสงสัยมากตอนที่เดินมาตรงหัวเลี้ยวห้างราชวงศ์ เพราะมีคนเดินสวนกระทบไหล่อย่างแรงทำให้เซไป ผมไม่นึกเลยว่ามันจะไวทายาทอะไรอย่างนั้น"

ข้าพเจ้าซักต่อไปว่า "ในกระเป๋าของคุณมีเงินอยู่เท่าใด"

แกตอบว่า "ห้าร้อยบาทครับ เดี๋ยวนี้ผมหมดตัว ค่าอาหารที่นี่ไม่มีชำระ ค่าที่พักก็ยังไม่ได้ให้ ค่าเดินทางกลับบ้านก็ไม่มี ผมแย่แล้ว"

คำพูดรำพันออกมา และใบหน้าซื่อๆ ทำให้ข้าพเจ้าแน่ใจว่าคงมิใช่เล่ห์หรือมารยาอย่างใด รู้สึกสมเพชจับใจ คนเราไม่เลือกไพร่ ผู้ดี เศรษฐี หรือยาจก ถ้ายังต้องเวียนว่ายอยู่ในโลกอันไม่เที่ยง ก็มีโอกาสที่จะต้องพบกับความพลาดพลั้งหรือประสบเคราะห์กรรมได้เสมอ ข้าพเจ้ากระซิบกับแกว่า

"ไม่เป็นไรครับ ค่าอาหารของคุณขอให้คิดรวมกับโต๊ะผมเสียเลย และสำหรับค่าเดินทางของคุณ ผมอยากจะช่วยเหลือ อย่านึกว่าเป็นการดูหมิ่น ผมขอให้คุณรับเงินจำนวนนี้ไว้ด้วย ผมยินดีช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันในยามที่เคราะห์ร้าย" แล้วข้าพเจ้าก็หยิบธนบัตรจำนวนยี่สิบบาทส่งให้ ชายผู้นั้นรับเงินอย่างงงๆ แล้วยึดมือข้าพเจ้าไว้ จ้องมองดูหน้าข้าพเจ้านิ่งอยู่เป็นครู่ แววตาที่โศกเซื่อมและเลื่อนลอยอยู่เมื่อแรก บัดนี้มีประกายแจ่มใสไปด้วยความหวัง แม้ภายในดวงตาทั้งคู่จะหล่อเยิ้มไปด้วยอัสสุชลแห่งความปลื้มปีติ แต่ข้าพเจ้าสังเกตเห็นว่ามันแฝงไว้ด้วยความกตัญญูรู้คุณอยู่ในส่วนลึกของหัวใจ ยากจะอธิบายให้ชัดเจนได้ ข้าพเจ้า

เห็นแกนิ่งอึ้งพูดอะไรไม่ออกจึงรีบตัดบทว่า

"คุณลองนึกเค้าหน้าคนที่เดินกระทบไหล่คุณให้ได้ แล้วรีบตามไปให้พบตัว เผื่อว่าเป็นโชคของคุณ เมื่อพบแล้วก็บอกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัว ก็จะได้เงินคืน ถึงแม้จะมีหวังน้อยก็ควรจะลองพยายาม"

ชายผู้เคราะห์ร้ายนั้น ได้พยายามถามถึงตำบลที่อยู่ข้าพเจ้า เพื่อจะได้นำเงินมาคืนให้ ข้าพเจ้าบอกว่าอย่าต้องลำบากเลย ไม่จำเป็นสำหรับเรื่องเล็กน้อยเช่นนี้ แล้วข้าพเจ้าก็เร่งให้แกรีบออกไปตามคนร้ายต่อไป เมื่อแกหมดหวังที่จะทราบที่อยู่ของข้าพเจ้าแล้วแกก็จากไป ข้าพเจ้าจัดการชำระค่าอาหารรวมกันกับโต๊ะของข้าพเจ้าแล้วก็กลับบ้าน ต่อมาก็ลืมเรื่องราวในร้านอาหารและชายผู้นั้นเสียสนิท และไม่เคยนึกตลอดมา

นั่นคือเหตุการณ์ของชายผู้นี้กับข้าพเจ้าเมื่อ ๒ ปีก่อน ที่ได้หลงลืมไปแล้ว

บัดนี้ ชายผู้เคราะห์ร้ายนั้นกำลังปรากฏอยู่เฉพาะหน้าข้าพเจ้า ปรากฏขึ้นในยามคับขันอับจนที่กำลังต้องการผู้ช่วยเหลือ ข้าพเจ้าดีใจจนพูดไม่ถูก รู้สึกเหมือนพระบนสรวงสวรรค์ทรงเมตตาปรานีประทานผู้ช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าอย่างทันเหตุการณ์ เสียงเขากล่าวต่อไปว่า

"ตั้งแต่วันนั้นผมยังไม่เคยลืมเค้าหน้าของคุณ ผมพยายามจดจำไว้พอแลเห็นคุณ ผมก็จำได้ทันที ในวันนั้นถ้าผมไม่ได้คุณ ผมก็ไม่ทราบจะทำอย่างไร เพราะญาติของผมที่อยู่ในกรุงเทพฯ ที่ตั้งใจไปหาก็ย้ายไปต่างจังหวัดเสีย ผมงงจนทำอะไรไม่ถูก ไม่ทราบว่าจะไปหาใครเป็นที่พึ่งได้" พูดแล้วก็ขอตัวไปพบกับคนในหมู่ที่กำลังกระหายเลือด จะลงประชาทัณฑ์แก่ข้าพเจ้าซึ่งไม่มีความผิด เห็นแกเดินเข้าไปพูดซุบซิบกันสักพักใหญ่รู้สึกว่าบรรยากาศค่อยผ่อนคลาย และแจ่มใสขึ้นตามลำดับสายตาและสีหน้าที่มองมายังข้าพเจ้า ค่อยลดความเหี้ยมเกรียมดุร้ายลงจนหมดสิ้นไป บรรยากาศของความเป็นมิตรเริ่มมีเค้าขึ้นบ้าง

อีกครู่หนึ่งชายผู้นั้นกลับมานั่งที่โต๊ะข้าพเจ้าเล่าให้ฟังว่า มีเพื่อนไปบอกว่า คนมาจากกรุงเทพฯ รังแกผู้หญิงที่หน้าโรงหนัง ตนไม่ทราบว่าเป็นใครก็อยากจะมาดหน้า เพราะผู้หญิงคนนั้นยังได้บอกว่า พวกเราเป็นพวกต้มมนุษย์ คงจะมาต้มคนในเมืองนี้ ความจริงผู้หญิงคนนั้นยังไม่เคยรู้จักเห็นหน้ามาก่อนเลย คงจะมาจากที่อื่น และเดี๋ยวนี้ไม่ทราบว่าพักอยู่ที่ไหนด้วยซ้ำ ครั้นมาเห็นข้าพเจ้าและได้ทราบว่ามาด้วยกันกับคนที่รังแกผู้หญิงคนนั้น เมื่อเห็นข้าพเจ้าก็จำได้ จึงคิดว่าน่าจะมีการเข้าใจผิดอะไรสักอย่าง เพราะคนที่ช่วยเหลือคนในยามทุกข์ยากนั้นคงไม่ใช่นักต้มมนุษย์แน่ ข้าพเจ้าจึงอธิบายให้ฟังว่า หญิงคนที่เกิดเรื่องนั้น ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นหรือเคยรู้จักมาก่อน เพราะไม่ได้ร่วมทางไปด้วย เพียงแต่ได้ทราบจากเพื่อนของข้าพเจ้าที่รู้เรื่องของหญิงคนนั้นว่า จู่ๆ ก็หายไปจากบ้าน ไม่หายไปแต่ตัวเปล่าๆ ยังนำเอาสิ่งของบางอย่างอันมีค่าติดตัวไปด้วย เมื่อมาพบกันที่หน้าโรงหนังซึ่งเป็นการพบกันโดยบังเอิญ จะหลบก็ไม่ทัน จึงต้องเผชิญหน้ากัน แล้วก็พูดกันไปพูดกันมา จนฉุดกระชากลากแขนโดยพลการ ในสายตาและความรู้สึกของผู้ที่ได้แลเห็น ซึ่งไม่เคยทราบความเป็นมามาก่อน ก็ต้องเข้าใจว่าคงจะรังแกผู้หญิง จึงเข้าช่วยหญิงคนนั้นจนหลบหนีไปได้ เหตุการณ์ต่อจากนั้น ก็คือสถานการณ์ตรึงเครียดอย่างที่เห็นนี้แหละ

เมื่อผู้ชายที่รู้จักกับข้าพเจ้าได้ทราบความจริง ก็ได้ทำหน้าที่เป็นคนกลางชี้แจงให้พรรคพวกเข้าใจถูกต้อง แล้วเรื่องที่เกือบจะร้ายก็กลายเป็นดีขึ้นโดยฉับพลัน เราถูกเชิญให้ไปพักบ้านของเพื่อนผู้สงบศึกผู้นั้น ข้าพเจ้าแสดงความขอบคุณ และขอตัวว่าอยากจะกลับกรุงเทพฯ ในเที่ยวเรือเที่ยงคืนวันนั้น เพื่อนผู้นั้นรู้สึกผิดหวังและเสียใจมากที่ข้าพเจ้ารีบกลับเร็วเกินไป ไม่ทราบว่าได้มาเที่ยวถึงบ้าน มิฉะนั้น เขาจะขอรับรองพาไปเที่ยวทุกหนทุกแห่งที่ข้าพเจ้าต้องการ ข้าพเจ้าต้องขอขอบคุณเขาอีกครั้งหนึ่ง แล้วยืนยันว่า ข้าพเจ้าได้ตั้งใจว่าจะกลับเรือเที่ยวนี้แล้ว จึงขอ

ตัวไว้โอกาสต่อไปภายหน้า เพื่อนผู้นั้นจึงเรียกบรรดาเพื่อนฝูงชายฉกรรจ์เหล่านั้นมาให้รู้จักกับข้าพเจ้า ในฐานะได้เคยให้ความอุปการะช่วยเหลือในยามเคราะห์ร้ายที่กรุงเทพฯ เกี่ยวกับเรื่องถูกล้วงกระเป๋า

ทุกคนเข้ามาแสดงความเป็นมิตร และกล่าวคำขอโทษ ข้าพเจ้าตอบด้วยอัธยาศัยไมตรี มีบางคนชมด้วยใจจริงว่าเป็นคนใจเย็น ข้าพเจ้าคิดขันอยู่ในใจ ที่จริงความหวาดกลัวมีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าอดทนต่อคำรุกรานและก้าวร้าวนั้นเป็นอันมาก

เราต่างสนทนากันฉันท์มิตรสักครู่ใหญ่ คนเหล่านั้นก็ลากลับไป เพื่อนผู้อารีแจ้งว่าจะมาส่งข้าพเจ้าที่ท่าก่อนเรือออก ๑ ชั่วโมง แล้วก็ลากลับไป ส่วนข้าพเจ้าขึ้นไปห้องพัก ไขกุญแจเปิดห้องที่ปิดขังเพื่อนทั้งสองไว้ แล้วบอกว่าได้จัดการเรื่องให้สงบเรียบร้อยไปแล้ว ทั้งสองคนต่างรีบชิงกันถามว่า

"คุณแจ้งความตำรวจมาจัดการแล้วหรือ"

ข้าพเจ้าสั่นหน้าปฏิเสธ แล้วก็เล่าเรื่องราวความเป็นมาเกี่ยวกับชายคนที่ถูกล้วงกระเป๋าที่กรุงเทพฯ จนตลอด ทำให้เพื่อนทั้งสองคนรู้สึกโล่งใจ ต่อจากนั้นเราก็เตรียมบรรจุเสื้อผ้าสิ่งของลงในกระเป๋าเดินทาง เพื่อเตรียมตัวลงเรือกลับกรุงเทพฯ

ข้าพเจ้าก็เรียกคนรับใช้ประจำโรงแรมมาเพื่อคิดบัญชีค่าห้องพักและค่าอาหาร จีนคนรับใช้คนนี้ เมื่อสักครู่แสดงตนไม่ยอมเป็นมิตรให้เห็นเลย แต่ขณะนี้เปลี่ยนไปเป็นคนละคน เขายิ้มย่องพินอบพิเทายิ่งกว่าเมื่อแรกมาเสียอีก ข้าพเจ้าบอกให้คิดบัญชีรวมทุกอย่างเพื่อจะชำระเงินให้ คนรับใช้ลงไปข้างล่าง สักครู่กลับขึ้นมาแจ้งว่า ค่าห้องค่าอาหารทุกอย่างมีผู้ชำระให้หมดแล้ว ข้าพเจ้าเดาไม่ผิดว่าผู้ชำระเงินให้แทนนั้นจะเป็นใครไปไม่ได้ นอกจากชายที่ข้าพเจ้าได้เคยช่วยด้วยเงินเพียงเล็กน้อย ที่ร้านอาหารราชวงศ์เมื่อสองปีก่อน

ประมาณ ๒๓.๐๐ น. เพื่อนผู้นั้นก็มาถึง มีสุภาพสตรีผู้หนึ่งมาด้วย

เขาแนะนำให้ข้าพเจ้ารู้จักว่าเป็นภริยา ข้าพเจ้าแสดงคารวะตอบด้วยความยินดี ภริยาของเพื่อนผู้นั้นกล่าวขอบคุณที่ได้มีใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือสามีของเธออย่างจริงใจว่า

"ดิฉันเคยทราบว่าคุณเป็นผู้มีใจกรุณา อยากจะรู้จักเพื่อจะได้ขอบพระคุณด้วยตัวดิฉันเองมานานแล้ว เพิ่งจะได้มีโอกาสครั้งนี้"

"เป็นธรรมดาครับ" ข้าพเจ้าตอบ "เมื่อใครพบผู้ที่เคราะห์ร้ายเช่นนั้นก็ต้องช่วยเหลือ ผมคิดว่าไม่น่าเป็นบุญคุณใหญ่โตอะไร แม้ไม่พบกับผม ผู้อื่นพบเข้าก็คงให้ความช่วยเหลือเหมือนกัน" แล้วข้าพเจ้าก็ถือโอกาสแนะนำเพื่อนทั้งสองของข้าพเจ้าให้สองสามีภรรยารู้จัก ข้าพเจ้ามองดูเพื่อนทั้งสองแล้วอดขำในใจไม่ได้ เพราะคนหนึ่งหน้าโปปูดอีกคนหนึ่งขอบตาเขียวเห็นถนัด ชายผู้เป็นสามีก็แสดงความเสียใจ ขอโทษแทนพวกที่ได้กระทำไปด้วยความเข้าใจผิด

เมื่อใกล้เวลาเรือออก คนรับใช้ก็มาขนกระเป๋าลงข้างล่าง เราพากันเดินตามลงมา เห็นมีผู้คนมายืนรออยู่ชั้นล่างหลายคน จำไม่ผิดว่าท่านเหล่านั้นคือพวกที่มาคอยจะอบรมสั่งสอนพวกเราเมื่อตอนหัวค่ำ แต่บัดนี้ทุกคนได้กลับกลายเป็นมิตรที่ดีแล้ว ข้าพเจ้าสังเกตดูเห็นว่ามีบางคนที่ปรากฏริ้วรอยของการต่อสู้ ใบหน้าบวมปูด เขียวโป ด้วยเหมือนกัน นอกจากนั้นมีชะลอมบรรจุเครื่องบริโภคอยู่หลายชะลอม เมื่อเราออกจากโรงแรม สามีภรรยาคู่นั้นพร้อมด้วยเพื่อนชาวเมืองคนอื่นๆ อีกหลายคนก็พากันตามมาส่ง หิ้วชะลอมเดินตามมาบนสะพานยาว กว่าจะถึงปลายสะพานยาวก็ร่วมครึ่งชั่วโมง

พอถึงเรือ ภริยาของเพื่อนข้าพเจ้าผู้นั้นก็ฝากของให้ข้าพเจ้าสามชะลอม และขอโทษที่เป็นเวลากะทันหันหาของที่เหมาะสมมาฝากให้ไม่ทัน ข้าพเจ้าตอบขอบคุณที่ทำให้ต้องลำบากโดยไม่จำเป็น และทั้งขอบคุณในการที่จ่ายค่าพักโรงแรม อาหาร ให้ข้าพเจ้าทั้ง ๓ คน เพื่อนผู้นั้นยิ้มแล้วบอกว่ายังน้อยกว่าที่ข้าพเจ้าได้เคยช่วยเหลือยามยากมาแล้วมากมายนัก

สนทนากันอีกเพียงเล็กน้อย เรือเปิดหวูดสัญญาณแล้วก็สั่งปล่อยเชือก ข้าพเจ้าก็ลาผู้ที่มาส่งทั่วกัน เรือค่อยๆ เคลื่อนที่ออกจากท่า ทิ้งแสงไฟที่สะพานท่าเรือไว้เบื้องหลัง พร้อมทั้งเหตุการณ์อันน่าตื่นเต้นหวาดเสียวไว้ด้วย ทันใดปรากฏตัวพนักงานเรือเก็บค่าโดยสารจัดการปลุกผู้โดยสารบางคนที่กำลังหลับอยู่ให้ตื่นขึ้นชำระค่าโดยสาร พอเก็บเรื่อยมาถึงที่เรานั่งอยู่ ข้าพเจ้าก็เตรียมหยิบเงินค่าเรือส่งให้ แต่เป็นการน่าประหลาด ที่พนักงานเรือนั้นเดินผ่านเราไปอย่างไม่สนใจ ข้าพเจ้าสงสัยเกรงว่าเขาลืม ต้องหยิบเงินเดินตามไปยื่นให้ก็ได้รับคำตอบว่า มีผู้ชำระเงินให้แทนแล้วทั้งสามคน ข้าพเจ้าจึงทราบได้อีกว่าเป็นการกระทำของเขาผู้นั้น ซึ่งเป็นการแสดงออกของความกตัญญูรู้คุณของเขา เราทั้งสามหลับมาตลอดทางที่เรือวิ่งอยู่ในทะเล

เราตื่นเอาตอนใกล้ย่ำรุ่ง ลุกขึ้นดูเห็นเรือกำลังผ่านวัดพระยาไกรแล้ว สักพักใหญ่ก็ถึงราชวงศ์ เรือทิ้งสมอกลางน้ำเรียบร้อย มีเรือสำปั้นเรือจ้างเกาะอยู่รอบเรือใหญ่ ผู้โดยสารก็พากันทยอยลงเรือจ้างข้ามสู่ฝั่งพระนครพร้อมด้วยข้าพเจ้าและเพื่อนทั้งสอง พอขึ้นจากเรือได้เราก็แยกย้ายกันกลับบ้านของตน

ข้าพเจ้ายังจดจำเรื่องนี้อยู่เสมอ และเชื่อว่าอานุภาพของผลกรรมแห่งความมีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ดังที่ได้อุบัติมา ช่วยปัดเป่าให้ข้าพเจ้าพ้นจากวิกฤตการณ์ที่จวนเจียนจะเอาตัวไม่รอดอยู่แล้วได้อย่างมหัศจรรย์ยิ่ง ข้าพเจ้าเชื่อมั่นในกรรมดีว่า จะต้องช่วยผู้ประพฤติปฏิบัติดีอยู่เสมอ ดังที่ข้าพเจ้าได้ประสบมาแล้ว

เรื่องที่ ๙

๒
กุศลสะทอน

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๐ เวลาบ่ายวันหนึ่ง จำไม่ผิดว่าเป็นวันอาทิตย์ ข้าพเจ้าพักอยู่กับบ้านไม่ได้ไปไหน และเด็กๆ ก็ไม่ไปโรงเรียน ถัดบ้านข้าพเจ้าไปเป็นปลายซอยซึ่งมีโรงเพาะถั่วงอก มีเสียงโจษกันว่าเด็กตกน้ำที่ข้างโรงเพาะถั่วงอก ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างก็วิ่งไปดูด้วยความอยากรู้อยากเห็น เด็กในบ้านของข้าพเจ้าก็วิ่งไปดูด้วยเหมือนกัน แล้วกลับมาบอกว่ามีเด็กหญิงตกน้ำ และพอรู้ว่าตกก็งมขึ้นมาได้ เพราะบ่อขุดไว้เพื่อใช้น้ำรดถั่ว พอตกลงไปก็มีคนเห็นรีบลงไปอุ้มขึ้นมาได้ทันที พวกญาติช่วยกันปฐมพยาบาลอย่ยังไม่ฟื้น ข้าพเจ้าขอให้ภรรยารีบไปด เพื่อช่วยเหลืออย่างไรได้ก็ให้รีบช่วยเหลือ สักครู่ภรรยาของข้าพเจ้ากลับมาบอกว่าทำอย่างไรก็ยังไม่ฟื้น ข้าพเจ้าให้ความเห็นว่าควรรีบนำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน ภรรยาข้าพเจ้าไปบอกกับญาติของเด็กและทางญาติของเด็กก็เห็นดีด้วย ข้าพเจ้าจึงให้เอารถออกไปรับเด็กพร้อมทั้งญาติของเด็ก และทางญาติของเด็กรีบนำส่งโรงพยาบาลเด็กทันที แต่แล้วก็ได้รับข่าวสลดใจนายแพทย์ทางโรงพยาบาลไม่สามารถช่วยเหลือเด็กนั้นไว้ได้ เด็กหมดลมก่อนถึงโรงพยาบาล เพราะมัวแต่แก้ไขกันเอง จึงสายไปที่จะช่วยชีวิตเด็กไว้ได้

เรื่องสลดใจเช่นนี้ทำให้อดหวนระลึกถึงบุตรชายของข้าพเจ้าไม่ได้ เรื่องมีว่าเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้น ภายหลังเมื่อระเบิดลงหนักใน

พระนคร ครอบครัวที่มีบุตรมากก็อดเป็นห่วงเด็กๆ ไม่ได้ จึงจำเป็นที่จะต้องย้ายไปให้ห่างจากจุดยุทธศาสตร์และที่ชุมชน ข้าพเจ้านั้นมีเพื่อนที่รักใคร่และใจอารีเสนอให้ที่พักอาศัยที่บ้าน ซึ่งอยู่ห่างจากชุมนุมชนอยู่อำเภอชั้นนอก ข้าพเจ้าก็ยินดีและขอบใจเพื่อนผู้นี้ ตกลงใจย้ายไปอยู่บ้านเพื่อนผู้นั้นทันที ข้าพเจ้าได้รับความสุขสบายเหมือนบ้านของตนเอง แต่ครอบครัวของข้าพเจ้าเป็นครอบครัวใหญ่มีเด็กมาก ทั้งภรรยาของข้าพเจ้าก็เป็นคนขี้เกรงใจคน ทั้งๆ ที่เพื่อน ภรรยา และลูกๆ ของเพื่อนต่างก็แสดงความยินดีอย่างบริสุทธิ์ใจ ที่เราได้ไปอยู่ร่วมด้วยทั้งครอบครัว แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าสงครามโลกครั้งที่ ๒ นี้คงจะไม่ยุติลงง่ายๆ จึงอยากจะหาที่ดินปลูกบ้านของตนเองสักแปลง จึงขอร้องให้เพื่อนผู้นั้นช่วยจัดการให้ด้วย เพื่อนและครอบครัวก็หน่วงเหนี่ยวไม่อยากให้ย้ายจากไปเลย ข้าพเจ้าได้อ้างเหตุผลต่างๆ เพื่อนผู้นั้นจึงยอมหาที่ให้หนึ่งแปลง ในเวลานั้นการซื้อที่ดินไม่สู้ยากนัก ข้าพเจ้าได้ที่และส่วนมากยังเป็นทุ่งนา ทั้งราคาก็ไม่สู้แพง ที่ตามความปรารถนาอยู่ไม่ไกลจากบ้านเพื่อนผู้นั้นนัก เมื่อตกลงเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าก็ถมดินล้อมรั้ว การถมดินนั้นย่อมต้องถมให้เสมอกับถนนหรือสูงกว่าถนนก่อนจะปลูกบ้านเป็นธรรมดาของทีนา ดินที่จะขุดถมก็เอาในเนื้อที่นา การถมย่อมต้องใช้ดินมาก เพราะฉะนั้นในที่ดินของข้าพเจ้านั้นต้องขุดบ่อใหญ่กว้างประมาณ ๑๐ เมตร ยาวประมาณ ๑๕ เมตร และลึกราวๆ ๓ เมตร พอการถมดินเสร็จเรียบร้อย บ้านก็เกิดขึ้นพร้อมทั้งน้ำและไฟเรียบร้อย ข้าพเจ้าและครอบครัวก็ย้ายจากบ้านเพื่อนผู้นั้นมาอยู่บ้านของเราทันที

เรื่องที่จะเกิดขึ้นนั้นข้าพเจ้าจำได้อย่างแม่นยำ คือวันอาทิตย์เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น.เศษ เป็นเวลาคนครัวจะทำกับข้าว การที่จะไปทางครัวนั้นต้องเดินผ่านท่าน้ำทางหลังริมบ่อก่อนที่จะถึงครัว แม่ครัวได้เดินผ่านท่าน้ำ ทันใดนั้นได้เหลือบไปกลางบ่อ ก็เห็นอะไรขาวๆ ตกอยู่กลางบ่อและปริ่มๆ น้ำ จึงเข้าใจว่าผ้าที่ตากไว้บนราวนั้นตกลงไป แต่ก็อดนึกไม่ได้

ว่าผ้าบนราวทุกผืนนั้นก็มีไม้หนีบ ยากที่จะตกลงไปในบ่อได้ ทำให้สงสัย รีบหาไม้มาเขี่ยผ้าที่เห็นอยู่กลางบ่อ โดยยืนอยู่บนสะพานท่าน้ำ

ทันใดที่ปลายไม้ถูกผ้าน้ำกระเพื่อม แม่ครัวก็ตกใจร้องเสียงหลง เพราะปรากฏว่าไม่ใช่ผ้าธรรมดา เป็นเสื้อเด็ก และเด็กคนซึ่งอยู่ในเสื้อนั้นคว่ำหน้า เมื่อถูกเขี่ยก็มองเห็นผมและศีรษะของเด็ก จึงร้องโวยวายด้วยความตกใจ ภรรยาของข้าพเจ้าพอได้ยินว่าเด็กตกน้ำก็นึกถึงลูกๆ ตกใจจนออกประตูไม่ถูก เมื่อออกมาได้ก็ร้องโวยวายเหมือนไฟไหม้ ทำให้เพื่อนบ้านตกใจวิ่งมาในบ้าน บางคนก็โดดลงไปอุ้มเด็กซึ่งกำลังลอยอยู่ขึ้นมา ทำการปฐมพยาบาลเอาเด็กขึ้นใส่บ่าวิ่งรอบๆ สนาม เพื่อให้น้ำออกจากท้องทางปาก มีทั้งน้ำและข้าวออกมาเป็นเม็ดๆ แสดงว่าท้องยังไม่ทันย่อย เหมือนว่าเคี้ยวๆ แล้วก็คายออกมา บังเอิญเพื่อนผู้หนึ่งมีญาติเป็นนางพยาบาลได้มาผายปอด และช่วยเหลือพยาบาลเท่าที่จะนึกได้ เวลานั้นเพื่อนและเพื่อนบ้านได้มาอยู่เต็มบ้าน เพราะทุกคนต่างเป็นห่วงและช่วยเหลืออย่างจริงใจ ในขณะนั้นข้าพเจ้าไม่อยู่บ้าน มีเพื่อนผู้หนึ่งได้นำรถออกตามหาข้าพเจ้าในพระนครจนพบตัว เมื่อทราบเรื่องก็มิได้รอช้ารับหมอไปบ้านทันที

เมื่อกลับถึงบ้านก็ได้ทราบว่าบุตรข้าพเจ้ารู้สึกตัว แต่ยังไม่ยอมลืมตา คำแรกที่พูดออกมาก็คือ “พ่อ” เวลานั้นข้าพเจ้ายังกลับไม่ถึงบ้าน เพื่อนผู้ได้เคยให้ข้าพเจ้าอาศัยบ้านนั้นได้เข้าไปอุ้มและปลอบใจบุตรข้าพเจ้าและแสดงเป็นพ่อแทนตัวข้าพเจ้า สามารถปลอบเด็กให้หายกระวนกระวายไปได้หลายครั้ง เมื่อข้าพเจ้าไปถึงบ้านก็เห็นเพื่อนที่รักใคร่นับถือมาอยู่ในบ้านของข้าพเจ้าเต็มบ้าน ต่างมีสีหน้าเศร้าตามๆ กัน ทุกคนแสดงความเป็นห่วงเด็กเหมือนลูกหลานของเขาเอง ข้าพเจ้าเองมีความปลาบปลื้มอดที่จะนึกขอบพระคุณเสียมิได้ ข้าพเจ้ามีความดีใจที่สุด ที่เห็นลูกฟื้นขึ้นมาได้ นายแพทย์ฉีดยาบำรุงหัวใจให้ ๑ เข็ม ให้พักผ่อนพอสมควรก็หายเป็นปรกติในไม่ช้า เพื่อนฝูงซึ่งอยู่ในที่นั้นก็แสดงความดีใจ

ที่เด็กนั้นปลอดภัย ทุกคนยิ้มแย้มขึ้นมาได้

ต่อมา ทุกสิ่งทุกอย่างก็เรียบร้อยเป็นปรกติทุกประการ เด็กที่ตกน้ำบตรข้าพเจ้าผู้นี้ เป็นบตรคนที่ ๔ ของข้าพเจ้ากับภรรยา ซึ่งมีอายุเพียง ๔-๕ ขวบ ทราบความละเอียดภายหลังว่า แกรับประทานอาหารเที่ยงแล้วก็ไปล้างมือที่ท่าน้ำ พอลงกระไดจะล้างมือหัวก็คะมำลงไปในบ่อ ต่อจากนั้นก็ไม่รู้สึกตัวอะไร เมื่อข้าพเจ้ามาคำนวณดูระยะที่กินอาหารเที่ยงเสร็จคงประมาณ ๑๒.๓๐ น. ไม่เกิน ๑๓.๐๐ น. แล้วเมื่อพบเวลาลอยขึ้นมานั้นบ่าย ๓ โมงกว่า เมื่อคิดเวลาที่ตกลงไปในบ่อกับเวลาที่พบนั้นไม่ต่ำกว่า ๒ ชั่วโมง เป็นอย่างน้อย แต่แล้วก็ไม่ตาย ภรรยาข้าพเจ้ากลัวจะถูกดว่าไม่ดูแลลูก ทำให้ลูกตกน้ำ แต่ข้าพเจ้าไม่ได้ปริปากพูดเรื่องนี้เลย เพราะสิ่งที่ได้เป็นไปนั้น เป็นบทเรียนที่มีค่าสูงอยู่แล้ว และบ่อนั้นอยู่หลังบ้านส่วนมากเด็กๆ มักจะอยู่หน้าบ้าน และเมื่อรับประทานอาหารเที่ยงแล้วทุกคนก็เข้านอนตามปรกติ วันธรรมดานั้นข้าพเจ้าจ้างครูมาสอนเพื่อทบทวนหนังสือ มีเด็กๆ มาเรียนที่บ้านข้าพเจ้า แต่วันนั้นเป็นวันหยุดเรียน

ข้าพเจ้าอดคิดไม่ได้ เหตุที่บุตรข้าพเจ้าตกน้ำแล้วยังมีชีวิตอยู่ได้โดยไม่มีอันตรายเช่นนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็หวนคิดถึงเมื่อครั้งข้าพเจ้าอายุราว ๒๕ ปี ข้าพเจ้ากับแม่ของเด็กตกน้ำผู้นี้ได้ยืนสนทนากันอยู่ที่ริมคลองแห่งหนึ่ง มีน้ำไหลเชี่ยวออกมาจากใต้สะพาน ขณะที่เรายืนคุยกันอยู่นั้น สายตาของข้าพเจ้ามองดูน้ำกำลังไหลออกมาจากใต้สะพาน ทันใดนั้นเห็นมือเล็กๆ ชูขึ้นเหนือน้ำแวบเดียวก็จมไหลตามกระแสน้ำไป สัญชาตญาณทำให้นึกถึงเด็กตกน้ำ ใจเร็วเท่าความคิด ข้าพเจ้ารีบกระโจนลงในคลองทันที หมายตากำหนดระยะของกำลังน้ำที่จะพัดพาไป แต่เป็นบุญเหลือเกินข้าพเจ้าว่ายน้ำไม่นานนักก็ควานหาเด็กพบ รีบอุ้มว่ายทวนน้ำเข้าหาฝั่ง รู้สึกดีใจที่ร่างกายของเด็กยังมีความอุ่นและยังหายใจ เมื่อข้าพเจ้าพาเด็กว่ายน้ำเข้าถึงท่า ก็มีประชาชนมายืนออกันอยู่เต็มท่าน้ำ ข้าพเจ้าได้ส่งเด็กให้พลเมืองดีผู้หนึ่ง แล้วขอร้องให้นำไปส่งตำรวจเพื่อ

จัดการสืบหาพ่อแม่ของเด็กต่อไป ส่วนข้าพเจ้าเมื่อหมดหน้าที่แล้วก็รีบกลับบ้านเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว เพราะเปียกปอนหมด ส่วนเด็กนั้นจะชื่ออะไร อยู่ที่ไหน เป็นลูกใคร ข้าพเจ้ามิได้ติดตาม และข้าพเจ้าไม่ทราบตลอดจนทุกวันนี้ ข้าพเจ้าคิดว่า อานิสงส์ที่ข้าพเจ้าช่วยชีวิตเด็กผู้นั้นไว้ผลได้สนองให้บุตรของข้าพเจ้าตกน้ำจึงไม่เป็นอันตราย จะผิดหรือถูกอย่างไรข้าพเจ้าต้องขออภัยด้วย ส่วนเพื่อนฝูงที่กรุณาช่วยเหลือ ข้าพเจ้าอดที่จะนึกขอบคุณอย่างยิ่งไม่ได้

โดยเฉพาะเพื่อนที่ได้กรุณาให้ที่พักอาศัยในยามสงครามแก่ข้าพเจ้าและครอบครัว ข้าพเจ้าจะไม่มีวันลืมเลย และคิดว่าจะเป็นอนสรณ์แก่ตระกูลของข้าพเจ้ารุ่นหลังจะได้ทราบว่าท่านผู้นั้นคือ “คุณตุ๊ วัชราธร”

เรื่องที่ ๑๐

ครั้งหนึ่งในชีวิต

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะเขียนเรื่อง “ครั้งหนึ่งในชีวิต” นี้ อยากจะเรียนให้ท่านผู้อ่านทราบว่า ข้าพเจ้าเคยได้พบชายลึกลับผู้หนึ่ง ซึ่งมีผิวกายเป็นสีนาก รูปร่างล่ำสันงดงาม นุ่งขาวห่มขาว กิริยาท่าทางสง่าน่าเลื่อมใส ข้าพเจ้าได้เรียกชายผู้นี้ว่า “ท่านลุง” ชายผู้นี้มีบทบาทพัวพันในชีวิตของข้าพเจ้า ๒ ครั้งคือ ครั้งแรกที่เมืองลพบุรี และอีกครั้งหนึ่งที่โรงพยาบาล แต่ข้าพเจ้าก็หาได้ทราบนามจริงของท่านไม่ แม้กระทั่งบัดนี้

“ท่านลุง” ได้นำข้าพเจ้าไปประสบกับสิ่งที่เร้นลับ และมหัศจรรย์ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าไม่เคยยอมเชื่อสิ่งใดที่ไม่มีเหตุผล ทั้งนี้เพราะเมื่อเด็กข้าพเจ้ายึดถือคำของ “ท่านใหญ่” พระองค์หนึ่งซึ่งเคยสอนไว้ว่า “ให้พิจารณาดูเหตุและผลก่อนที่จะเชื่อสิ่งใดลงไป” แต่แล้วข้าพเจ้าก็พบกับเหตุการณ์อันแปลกประหลาดจนยากที่จะตัดสินใจยอมรับว่าเป็นความจริงหรือไม่ ท่ามกลางอารยธรรมสมัยใหม่และความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ หมดสมัยที่จะเชื่อถืออย่างงมงายแต่สิ่งเหล่านี้ก็ยังไม่สามารถจะพิสูจน์ หรือคลี่คลายเรื่องวิญญาณหรือภูตผีปีศาจให้แจ่มชัดลงไปได้ยังเป็นสิ่งลึกลับที่ไม่มีใครอธิบายได้ และคงเป็นความลึกลับต่อไป

ครั้งนั้น “ท่านลุง” ได้ให้ข้าพเจ้าสัญญากับท่านว่า “จะไม่นำสิ่งที่ได้พบเห็นเมื่อข้าพเจ้าป่วยอยู่โรงพยาบาล ไปบอกเล่ากับผู้หนึ่งผู้ใด จนกว่าจะถึงเวลาที่ข้าพเจ้าจะมีครอบครัว ทั้งในเวลานั้นอายุของข้าพเจ้าเพิ่งจะ

ผ่านการครบบวชไม่กี่ปี สัญญานี้จึงเป็นสัญญาที่ข้าพเจ้ายังมองไม่เห็นโอกาสที่จะเปิดเผยเล่าเรื่องลี้ลับมหัศจรรย์นี้ได้ แต่เมื่อเวลาวันเดือนค่อยๆ ผ่านไปเป็นปี ปีแล้วปีเล่า จนบัดนี้เวลานั้นก็ได้มาถึงแล้ว ได้เกิดมีครบตามข้อผูกพัน สัญญานั้นก็หมดสิ้นไป ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะเปิดเผยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองที่โรงพยาบาลให้ท่านทราบ เพื่อให้ “ครั้งหนึ่งในชีวิต” สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ก่อนเขียนเรื่องนี้ ข้าพเจ้าไม่ลืมที่จะจุดธูปเทียนบูชาระลึกถึงพระพุทธรูปทองคำลึกลับที่ให้ข้อเตือนใจ นึกถึงหลวงพ่อที่ให้ความคุ้มครองในการเจ็บป่วยในครั้งนั้น และอีกท่านหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าจะลืมเสียมิได้นี้คือ “ท่านลุง” ชายประหลาดผู้ซึ่งให้ความปรานีได้กรุณาอธิบายให้ความรู้ในสิ่งต่างๆ ที่ได้ไปพบมา ข้าพเจ้าก้มลงกราบนิ่งกับพื้นหน้าพระ สำรวมจิตใจให้สงบ อธิษฐานขออนุญาตจากท่านว่า ขอให้ท่านจงดลบันดาลให้สมองของข้าพเจ้าปลอดโปร่ง นึกถึงเรื่อง “ครั้งหนึ่งในชีวิต” ได้อย่างถูกต้อง การเขียนครั้งนี้ขอเรียนว่า มิได้มีเจตนาจะเสียดสีสังคม หรือเพื่อนฝูงผู้หนึ่งผู้ใด หรือท่านที่เคารพนับถือเลย เขียนขึ้นตามที่ได้ประสบมาและตามความเป็นไปในอดีต หากท่านผู้ใดได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจจากการอ่านเรื่องนี้แล้ว ข้าพเจ้าจำเป็นต้องขออภัยที่มิได้มุ่งหมายจะให้เป็นเช่นนั้น เพียงแต่มุ่งจะให้เห็นถึงผลของความดี และกรรมชั่ว ครั้งหนึ่งในชีวิตที่ผ่านมาแล้ว และการที่นำเอานามจริงของท่านที่เคารพบางคนเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ด้วย โดยมิได้ขออนุญาตจากท่านเจ้าของนามก่อน ก็ต้องขออภัยมาในที่นี้ด้วย หวังว่าเมื่อท่านได้อ่าน “ครั้งหนึ่งในชีวิต” แล้วท่านคงจะกรุณาให้อภัยแก่ข้าพเจ้า จะขอเริ่มเรื่องดังต่อไปนี้

เมื่อปีมะเส็ง เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๔๗๒ ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปภาคเหนือ โดยขบวนรถไฟสายกรุงเทพฯ – ปากน้ำโพ และเริ่มพักแรมที่ลพบุรีเป็นแห่งแรก ต่อจากนั้นก็จะพักเป็นระยะๆ ไปจนถึงสถานีปลายทางคือเชียงใหม่ แล้วก็จะกลับกรุงเทพฯ โดย

ขบวนรถด่วนเชียงใหม่-กรุงเทพฯ เมื่อขึ้นไปบนรถไฟสายกรุงเทพฯ - ปากน้ำโพ วันออกเดินทาง ข้าพเจ้าก็ได้พบกับคุณหนอบนรถไฟ เมื่อทักทายกันแล้วก็ได้ทราบว่าคุณหนอก็จะไปเชียงใหม่ และลงพักแรมที่ลพบุรีเช่นเดียวกัน แต่คุณหนอจะแวะลงสถานีบ้านหมี่ เพราะมีธุระที่โรงหนังในตลาด ส่วนข้าพเจ้านั้นไม่ได้ตั้งใจแต่เดิม แต่เมื่อตกลงร่วมเดินทางกันแล้วควรจะแวะลงเป็นเพื่อนด้วย ซึ่งทั้งไม่เสียเวลานานนัก เมื่อตกลงกันเรียบร้อยแล้ว พอรถถึงสถานีลพบุรี เราก็หยุดลงพักที่โรงแรมแห่งหนึ่งหลังสถานีรถไฟ เมื่อติดต่อเช่าห้องพักกันคนละห้อง และเก็บข้าวของกระเป๋าเดินทางไว้แล้ว เราก็ออกไปเดินเที่ยวที่ตลาดแวะเยี่ยมเยียนร้านค้าที่คุ้นเคย พอสมควรเวลาเราก็สนทนากันอีกเล็กน้อย แล้วก็แยกกันเข้าห้องเพื่อพักผ่อนหลับนอนเอาแรง รุ่งเช้าจะได้ออกเดินทางโดยรถไฟจากลพบุรีต่อไป

คืนวันนั้น ข้าพเจ้าจำได้ว่าเป็นคืนวันเพ็ญ เป็นวันสำคัญของศาสนาพุทธ ท้องฟ้าแจ่มใสปราศจากเมฆหมอก ดวงจันทร์ทอแสงส่องสว่างนวลเย็นตา แสงจันทร์ส่องเข้าในห้องทางหน้าต่างที่เปิดไว้รับลม ทำให้ดูนวลสว่างทั่วพื้นห้อง เห็นจะเป็นเพราะเหตุนี้เอง ทำให้ข้าพเจ้านอนไม่หลับ ต้องลุกขึ้นมายืนพิงหน้าต่างในห้องพักโรงแรมชมจันทร์ สิ่งที่มองเห็นเบื้องหน้าคือบริเวณลพบุรียามราตรีท่ามกลางแสงจันทร์ คิดว่าคงทำให้สว่างไสวไปทั้งเมือง มองดูสบายใจยิ่งนัก จิตใจของข้าพเจ้าเวลานั้นเพลิดเพลินและเบิกบานใจเป็นที่สุด แสงอันนวลกระจ่างของดวงเดือน ทำให้ข้าพเจ้าสามารถมองได้ไกลออกไป เห็นโบราณสถานซึ่งปรักหักพังได้อย่างชัดเจน เห็นเอาไม้เสาจำนวนมากยันค้ำส่วนบนมิให้พังลงมาก่อนจะซ่อมแซม ข้าพเจ้าอดไม่ได้ที่จะนึกวาดมโนภาพถึงครั้งอดีตโบราณกาล จิตใจก็เลื่อนลอยเข้าไปอยู่ในยุคที่รุ่งเรืองของลพบุรี สมัยแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในสมัยนั้นลพบุรีคงเป็นเมืองที่สง่างามเด่นเป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาวเมือง และสะดุดตาในความงามของผู้พบเห็น เพราะมีทั้ง

ศิลปวัตถุของขอมและของไทย อีกทั้งของตะวันตก บ้านเมืองคงเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยสะอาด เพราะได้ชาวต่างประเทศมาวางผังเมือง ความเป็นอยู่ของประชาชนคงจะเต็มไปด้วยความสนกสนาน เพราะมีองค์สมเด็จพระนารายณ์มหาราชปกครองแผ่นดิน และเป็นมิ่งขวัญของชาวเมืองลพบุรี ข้าพเจ้ายิ่งนึกฝันไปก็ยิ่งเพลิดเพลิน จนกระทั่งเดือนเริ่มคล้อยต่ำลงทุกที ยามดึกอากาศก็ยิ่งทวีความเยือกเย็นขึ้นเป็นลำดับ ข้าพเจ้าไม่อยากจะนอน เสียดายความงามของดวงจันทร์ที่แจ่มกระจ่างราวกลางวัน แต่เมื่อคิดได้ว่า เราต้องออกเดินทางแต่เช้าตรู่จึงจำใจต้องเข้านอน และในไม่ช้าก็หลับไป

ข้าพเจ้ามารู้สึกตัวว่าได้มายืนที่ประตูเมือง ท่ามกลางดวงเดือนอันสุกสกาว มองเห็นปราสาทราชวังอยู่เบื้องหน้า งดงามภายใต้แสงจันทร์จนยากที่จะบรรยายเป็นตัวอักษรได้ ตามทางถนนเรียงรายไปด้วยพันธุ์ไม้ที่ปลูกไว้สองฟากเป็นระเบียบ จะว่าเป็นเมืองลพบุรีก็ไม่มีเค้าว่าจะใช่เลย เพราะสวยงามคนละแบบกับที่ข้าพเจ้าเคยนึกวาดภาพเมืองลพบุรีเอาไว้มาก น่าประหลาดที่ตามถนนจะหาผู้คนหรือสัตว์ไม่ได้เลย คงมีแต่ข้าพเจ้าคนเดียวยืนชมปราสาทราชวังซึ่งอยู่เบื้องหน้าอย่างเพลิดเพลิน ได้ยินเสียงเพลงคล้ายมโหรีขับกล่อมลอยมาแผ่วๆ จากปราสาท ช่างไพเราะอย่างที่ข้าพเจ้าไม่เคยได้ยินได้ฟังที่ไหนมาก่อนเลย ทำให้จิตใจเคลิบเคลิ้มไป มารู้สึกตัวต่อเมื่อมีมือมาจับแขน หันไปดูก็เห็นชายผู้หนึ่งนุ่งขาวห่มขาว ผิวเนื้อเป็นสีนาก ไม่เหมือนสีเนื้อของคนธรรมดา มองดูแปลกตาน่าพิศวง ขณะที่มองดูท่านเพลิดเพลินอยู่ ข้าพเจ้าก็ได้ยินชายผู้นั้นเอ่ยขึ้นว่า

"มา ไปกับลงเถิดหลานชาย" แล้วท่านผู้นั้นก็ฉุดมือข้าพเจ้าออกเดิน ข้าพเจ้าเดินตามท่านไปราวกับต้องมนต์สะกด พอรู้สึกตัวจึงถามว่า

"ท่านลุงจะพาผมไปไหน" ชายผู้นั้นหันมายิ้ม ปล่อยมือข้าพเจ้าตอบว่า

"ลุงจะพาไปหาพระ" ข้าพเจ้าเดินตามท่านไปอย่างว่าง่าย เพราะ

คำว่าไปหาพระ ข้าพเจ้าถือว่าเป็นมงคล และนำไปสู่ทางแห่งความดี คงจะไม่มีอันตราย พระย่อมนำความร่มเย็นและเป็นที่พึ่งทางใจของทุกๆ คนที่อยู่ในร่มเงาแห่งพุทธศาสนา สังเกตรู้สึกว่าชายผู้นี้รูปร่างล่ำสัน สงใหญ่ ยังอยู่ในวัยฉกรรจ์ ยังไม่แก่พอที่ข้าพเจ้าสมควรจะเรียกว่า ลุง เลย แต่ท่านเองเป็นผู้นำให้ข้าพเจ้าเรียก ลุง ถ้าข้าพเจ้าเรียกคงจะเรียกท่านไม่เกินกว่า พี่ อา หรือน้า เป็นแน่ ขณะข้าพเจ้ากำลังนึกเปรียบเทียบอายุของท่านกับข้าพเจ้าอยู่ ก็ต้องสะดุ้งเพราะท่านได้หันมาบอกว่า

"อย่ามัวนึกว่าลุงไม่แก่อยู่เลย เสียเวลา ความจริงอายุของลุงมากมาย นับไม่ได้ทีเดียว รีบเดินเข้าเถิด ประเดี๋ยวเดือนจะตก"

ข้าพเจ้ามิได้พูดอะไรอีก นอกจากรีบเดินตามท่านไป เบื้องหน้ามองเห็นภูเขาตั้งตระหง่านอยู่ไกลลิบๆ แต่เราช่างเดินกันรวดเร็วเสียนี่กระไร เพียงครู่เดียว เราก็ทิ้งภูผาใหญ่นั้นไว้เบื้องหลัง เราผ่านทั้งป่าละเมาะ ทุ่งหญ้า และลำธาร แสงจันทร์สว่างมองเห็นทางได้ชัดเจน และแล้วข้าพเจ้าก็มองเห็นโบสถ์สูงใหญ่และสวยงามอยู่ตรงหน้า ท่ามกลางแสงเดือน ข้าพเจ้าเดินตามติดท่านลุงเข้าไปในโบสถ์ มองเห็นพระพุทธรูปทองคำเหลืองอร่ามทั้งองค์ยืนเป็นประธานอยู่กลางโบสถ์ พระหัตถ์เบื้องขวายื่นออกมาเบื้องหน้า เข้าใจว่าเป็นปางห้ามญาติ ท่านลุงผู้นั้นคลานเข้าไปตรงหน้าพระพุทธรูป แล้วนั่งลงกราบสามครั้ง ข้าพเจ้าก็คลานตามไปแล้วก้มลงกราบอยู่ข้างๆ ท่านลุง ในโบสถ์อันกว้างใหญ่นั้นไม่มีสิ่งที่มีชีวิตเคลื่อนไหวได้เลย นอกจากข้าพเจ้าและท่านลุง ภายในโบสถ์สว่างไสวไปทั่วบริเวณ แต่มองดูจนทั่วไม่เห็นมีประทีปโคมไฟอยู่เลย พอข้าพเจ้าเงยหน้าขึ้นมองดพระพักตร์พระพุทธรูปองค์นั้นก็เห็นท่านกำลังยิ้ม แล้วทันใดนั้นเองข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงออกมาจากโอษฐ์ของพระองค์ท่าน เป็นเสียงที่นุ่มนวลและอ่อนโยน แต่ทรงไว้ซึ่งอำนาจน้ำเสียงกังวานจับใจว่า

"อันบุคคลใดสร้างกรรมดี ความดีนั้นจะตามสนอง หากสร้างกรรมชั่ว ความชั่วก็ย่อมสนองเช่นเดียวกัน" พอเสียงนั้นหยุดลงก็มีเหมือนเสียง

พระจำนวนมากร้องขึ้นพร้อมกันว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เสียงนั้นดังกังวาน

ข้าพเจ้าตกใจเพราะเสียงดังสะท้อนก้องกังวานกลับมาทั่วโบสถ์ดังเป็นระยะว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วๆๆๆๆๆ” เป็นระลอกคลื่นและค่อยๆ จางหายไป ข้าพเจ้าตกตะลึงเพราะไม่เคยเห็นพระพุทธรูปตรัสได้ และไม่เคยได้ยินเสียงสะท้อนดังเช่นนี้มาก่อน แม้จะเคยได้ยินมาบ้างก็ไม่สะท้อนกังวานเช่นนี้ และแล้วข้าพเจ้าก็ได้ยินอีกเป็นเสียงธรรมดาเหมือนพระพุทธรูปพูดองค์เดียวว่า

“จงทิ้งความชั่ว และสร้างแต่ความดี” ข้าพเจ้ามีความชั่ว ความชั่วอะไรแน่ ข้าพเจ้ากำลังจะอ้าปากถาม เสียงนั้นก็บอกมาอีกว่า “เอาไปคิดดูเอาไปคิดดู” ข้าพเจ้าหันมาทางท่านลุง เพื่อจะถามท่านว่า ข้าพเจ้ามีอะไรที่ชั่วบ้าง แต่ก็ยังไม่ทันจะถาม ท่านลุงรีบบอกเสียก่อนว่า

“เอาไปคิดดูตามที่ท่านบอก” และครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้พบกับท่าน

เมื่อข้าพเจ้าลืมตาตื่นขึ้น จวนย่ำรุ่งแล้ว จึงรู้ว่าตัวเองยังนอนอยู่ที่โรงแรมที่พัก แต่กระนั้นหูก็ยังได้ยินเสียงสะท้อนในโบสถ์อยู่แว่วๆ พอดีได้ยินเสียงข้างห้องดังกุกๆ กักๆ ก็ทราบว่าคุณหนอได้ตื่นขึ้นก่อนแล้ว หลังจากที่เราได้ขึ้นมาบนรถไฟเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าก็เล่าเรื่องความฝันให้คุณหนอฟังบางตอน

“จะไปเชื่ออะไรกับความฝัน” คุณหนอบอก

ข้าพเจ้านิ่งมิได้พูดอะไรอีก แต่ในใจนั้นนึกถึงเหตุผลของความฝันครั้งนี้ เปรียบเทียบดูแล้วเห็นว่าผิดกว่าความฝันครั้งก่อนๆ มาก อยากจะพูดว่าข้าพเจ้าเคยฝันทั่วๆ ไปนั้น โดยมากเป็นความฝันที่เลือนราง จับต้นชนปลายไม่ถูก หรือไม่ได้เรื่องได้ราว บางครั้งพอตื่นขึ้นก็ลืมเหตุการณ์ที่ฝันหมด ความรู้สึกเหมือนว่าเวลาฝัน เราเพียงเห็นเงาในน้ำไม่ชัดเจนแจ่มแจ้ง แต่ความฝันของข้าพเจ้าที่ได้พบท่านลุงนั้นแปลกกว่าธรรมดา

เหมือนมองดูเห็นภาพในกระจกเงา แม้จะไม่เท่ากับเวลาตื่น แต่ก็รู้สึกว่าแจ่มแจ้ง และจำได้อย่างแม่นยำกว่าความฝันธรรมดา อาจกล่าวได้ว่าความฝันเช่นนี้ในชีวิตของข้าพเจ้าที่ผ่านมามีเพียงไม่กี่ครั้ง รู้สึกว่าตัวเองเป็นคนช่างคิดอยู่สักหน่อย เมื่อนั่งมาในรถมีเวลาว่างก็คิดถึงแต่เสียงสะท้อนที่ก้องกังวานไปทั่วโบสถ์ เมื่อตัวเราตะโกนออกไปว่า “ดี” เสียงสะท้อนก็ดังกลับมาว่า “ดี” และดังนานกว่าที่เราพูดเพียงคำเดียว ถ้าเราตะโกนว่า “ชั่ว” เสียงนั้นก็ดังสะท้อนกลับมาว่า “ชั่ว” เช่นเดียวกัน เราตะโกนดัง เสียงนั้นก็ดังกังวานมาก เราตะโกนค่อย เสียงนั้นก็กังวานน้อย เพียงแต่เสียงก็ยังมีการสะท้อนเช่นนี้ ถ้าหากว่าเป็นการกระทำกรรมดีหรือกรรมชั่ว คงจะส่งผลสะท้อนดุจเดียวกัน จากประสบการณ์และความนึกคิดในครั้งนั้นเอง ข้าพเจ้าจึงได้นำมาเป็นชื่อหนังสือเล่มแรกที่ข้าพเจ้าเขียนขึ้นว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ซึ่งบรรดาเพื่อนฝูงและท่านที่เคารพนับถือหลายท่านได้ให้ความเห็นว่า เป็นชื่อที่ไม่สมกับเรื่องภายในหนังสือควรเปลี่ยนชื่อเสียใหม่ เพราะทำให้ผู้ที่เห็นแต่หน้าปก อ่านชื่อเรื่องแล้วชวนไม่ให้อยากอ่าน เพราะเข้าใจว่าเป็นการสอนให้ทำดี เพราะคนส่วนมากไม่ชอบให้ใครสอน ข้าพเจ้าเคยอธิบายเพียงย่อๆ แต่บัดนี้ท่านย่อมเห็นแล้วว่า ชื่อนี้ข้าพเจ้าได้มาอย่างไร แล้วหนังสือ “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” นี้ได้สร้างความพอใจและความสบายใจให้แก่ข้าพเจ้าแล้ว การเดินทางไปภาคเหนือครั้งนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นที่พอใจทุกประการจนกระทั่งกลับกรุงเทพฯ

เมื่อกลับมาถึงกรุงเทพฯ ข้าพเจ้าก็หาได้ลืมความฝันที่ลพบุรีไม่ พยายามสำรวจตัวเองว่า ข้าพเจ้ากระทำหรือกำลังจะกระทำสิ่งใดที่จะเรียกว่า ความชั่ว แต่ก็นึกไม่ออก แม้ข้าพเจ้าจะไม่ได้ทำบุญสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน แต่ก็ไม่เคยสร้างบาป เคยแต่ช่วยเหลือเพื่อนฝูงยามเดือดร้อนเท่าที่จะช่วยได้ ทั้งไม่เคยทำให้ใครต้องเดือดร้อนเพราะข้าพเจ้า แม้เพื่อนฝูงบางคนจะทำให้ข้าพเจ้าผิดหวัง ก็พร้อมที่จะอภัยให้เสมอ ส่วน

บาปกรรมอื่นๆ ก็ยังมองไม่เห็น ดังนั้นข้าพเจ้าจึงพยายามที่จะไม่ยอมให้ความชั่วร้ายใดๆ เกิดแก่จิตใจของข้าพเจ้าได้ หลังจากกลับจากภาคเหนือได้ประมาณ ๓ เดือน คือ ราวเดือนสิงหาคม มีเพื่อนคนหนึ่งจะย้ายไปต่างจังหวัดโดยคำสั่งทางราชการ ก่อนจะออกเดินทาง พวกเพื่อนๆ ก็ได้จัดให้มีการเลี้ยงส่งที่ภัตตาคารห้อยเทียนเหลา (ซึ่งในเวลานั้นยังอยู่ที่ตรอกตั้งโต๊ะกัง ภายหลังเพลิงไหม้จึงย้าย) การเลี้ยงคืนนี้มีบรรดาเพื่อนฝูงทั้งข้าราชการ พ่อค้า และคหบดี ไปร่วมด้วยหลายท่าน มีการดื่มก่อนอาหาร ซึ่งก็เป็นของธรรมดา เพื่อนฝูงต่างก็รินเหล้าผสมโซดาแจกจ่ายกันตามแต่จะชอบหนาหรือบาง ส่วนผู้ที่ไม่ใช่คอสุราก็ใช้น้ำหวานหรือโซดาแทน ดื่มพอเป็นเพื่อนกันไป สำหรับตัวข้าพเจ้าในเรื่องการดื่มก็ไม่ยอมน้อยหน้าใครเหมือนกัน แต่เผอิญงานเลี้ยงครั้งนี้อยู่ในระหว่างเข้าพรรษา ซึ่งเป็นช่วงที่ข้าพเจ้างดดื่มเป็นเวลา ๓ เดือนตลอดเวลาเข้าพรรษา จึงได้แต่ดื่มโซดาเปล่าๆ แทน และนั่งมองเพื่อนๆ ซึ่งดื่มกันอย่างสนุกสนาน

ระยะแรกของการดื่ม ทุกคนก็ยังรักษามารยาทตลอดจนการพูดจาก็เรียบร้อย รู้จักผู้ใหญ่และรู้จักสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร แต่พอดื่มเข้าไปตึงๆ หน้า หก็พลอยชักตึงไปด้วยเริ่มพดดังกว่าเดิม การพดมากขึ้น ความเกรงอกเกรงใจและมารยาทที่ได้รักษาไว้ในตอนแรก ก็ค่อยๆ น้อยลงตามลำดับ จิตใจค่อยๆ ตกอยู่ภายใต้อำนาจของน้ำเมา ความรู้สึกผิดชอบก็ค่อยๆ หมดไป ผิดจากคนเดิมเป็นคนละคน แสดงความสนุกสนานอย่างสลึมสลือครึ่งหลับครึ่งตื่น สติไม่อยู่กับตัว เปรียบเสมือนคนครึ่งบ้าครึ่งดีนั่นเอง ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนคนหนึ่งเดินตัวไม่ตรง ยังอุตส่าห์เที่ยวท้าชนแก้วกับคนโน้นคนนี้ให้ย่งไปหมด พดจาเอะอะเสียงดัง บางครั้งอ้อแอ้เสียงลิ้นคับปาก ใครไม่ยอมชนแก้วดื่มด้วยก็เอ็ดตะโร ว่าด้วยถ้อยคำหยาบคาย ซึ่งตามปรกติเวลาไม่เมาเป็นคนที่เรียบร้อยสุภาพ เป็นคนละคนกับเวลาเมา ข้าพเจ้าได้เห็นแล้วหวนกลับมาคิดถึงตัวเองก็รู้สึกเกิดความละอายใจ คิดว่าถ้าข้าพเจ้าเมาแล้วก็คงมีท่าทางไม่น้อยไปกว่าเพื่อนคนนี้ หรืออาจจะ

ยิ่งกว่าด้วยซ้ำ ข้าพเจ้ายิ่งคิดก็ยิ่งอึดอัดไม่สบายใจจึงลุกขึ้นจากโต๊ะ ตั้งใจจะหาที่สงบๆ ที่สามารถจะไประบายความอึดอัดนี้ออกเสียบ้าง แต่พอลุกขึ้นเดินไปได้ไม่กี่ก้าว ก็มีเพื่อนคนหนึ่งท่าทางเมาไม่ใช่น้อย เดินตปัดตเป๋เข้ามาขวางทางไว้ แล้วถามว่าจะไปไหน ข้าพเจ้าบอกว่าจะไปห้องน้ำ แล้วก็จะเลี่ยงไปให้พ้น แต่เพื่อนผู้นั้นไม่ยอมพยายามชวนพูดคุยด้วยเสียงอ้อแอ้ลิ้นไก่สั้น เสียงดังบ้างค่อยบ้าง เพราะฤทธิ์สุราจนแทบฟังไม่รู้เรื่อง เมื่อเห็นข้าพเจ้าทำท่ากระสับกระส่ายด้วยความรำคาญ พยายามเลี่ยงไปไม่ฟังแกพูด แกก็ใช้มือตะปบอกเสื้อเอาไว้ ยื่นหน้าเข้ามาใกล้ข้าพเจ้า คำพูดที่แกพูดออกมาผสมกับลมหายใจที่คละไปด้วยกลิ่นเหล้า พ่นใส่หน้าข้าพเจ้าจนหายใจแทบไม่ออก แกถามว่า

"ทำไมวันนี้ลื้อไม่กินเหล้าวะ ?"

ข้าพเจ้าตอบว่า "หยุดดื่มเพราะเข้าพรรษา"

แกพูดอย่างไม่พอใจว่า "ไม่ได้ ไม่ได้ หยุดทำไมกันวะ ลื้อต้องกิน อั้วจะผสมให้" พูดแล้วก็ปล่อยมือจากอกเสื้อของข้าพเจ้าหันไปหยิบขวดเหล้าและแก้วจากโต๊ะใกล้ๆ ทำท่าจะผสม ข้าพเจ้าถือโอกาสนั้นรีบหลบมาที่เฉลียง เพื่อรับลมเย็นและระบายความอึดอัด ทั้งขอให้ได้ห่างจากกลิ่นเหล้า ควันบุหรี่ และเสียงเอะอะของคนเมาสักครู่ อดคิดถึงตัวเองเวลาเมาไม่ได้ คนอื่นเขาคงรำคาญเช่นกัน ขณะที่กำลังมองดูยวดยานที่สัญจรไปมาอยู่เบื้องล่าง ก็มีมือมาโอบหลังข้าพเจ้าไว้ เมื่อหันไปดูก็เห็นเพื่อนคนหนึ่งซึ่งอยู่ในจำพวกไม่ยอมเมา ปากคาบซิการ์ยืนยิ้มอยู่ เขาสัพยอกว่า

"เป็นไง คืนนี้ไม่เมากับเขาหรือ"

ข้าพเจ้าจึงบอกว่า "งดดื่มเวลาเข้าพรรษา" เขาถามอีกว่า

"มีเหตุผลอะไร เวลาเข้าพรรษาจึงไม่ดื่ม"

ข้าพเจ้าจึงตอบว่า "ก็ไม่มีเหตุผลอะไรมากนัก เพียงแต่อยากจะตรวจสอบดูว่า จิตใจเรายังเข้มแข็งดีหรือว่าตกเป็นทาสน้ำเมาไปแล้ว"

"ไอ้การตกเป็นทาสน้ำเมาเป็นยังไง ?" เขาถามต่อไปอีก

“การตกเป็นทาสน้ำเมานั้น คือหยุดดื่มไม่ได้ แค่เพียงแต่เห็นขวดเหล้าก็มีความกระหาย อยากจะดื่มจนมือไม้สั่นรินเหล้าแทบไม่ทัน อวัยวะต่างๆ ในตัวก็เคลื่อนไหวผิดปรกติไป แต่พอได้ดื่มแล้วอาการที่ผิดปรกติเหล่านั้นก็หายไป ถ้าไม่ได้ดื่มก็ทุรนทุรายไม่มีความสุขนี่คืออาการของคนที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจน้ำเมา เหตุผลอีกข้อหนึ่งของผมที่ไม่ดื่มเหล้าเวลาเข้าพรรษาก็เห็นจะเป็นเหตุผลทางศาสนา ถึงแม้ว่าตามปรกติเราจะไม่ใช่คนที่ดีนัก แต่เพียงเวลา ๓ เดือน ก็ขอให้มีโอกาสเป็นคนดีกับเขาบ้างโดยละเว้นความชั่ว ประพฤติตามศีล ๕ ข้อ คิดว่าเราควรจะถือศีล ๕ ในระยะ ๓ เดือน ก็ยังดีกว่าไม่ได้ทำอะไรเลยนอกจากดื่มตลอดปี นอกจากนั้นเข้าพรรษาเป็นหน้าฝน เราส่วนมากก็อยู่ตามตรอกตามซอย ฝนตกถนนก็เลอะเป็นโคลนตมและลื่น (สมัยก่อนนั้นหน้าฝนตามตรอกซอยเต็มไปด้วยโคลนตม) ขนาดคนดีๆ เดินระวังๆ ก็ยังเดินลำบาก แล้วคุณลองคิดดูซิว่า คนเมาจะเดินลำบากแค่ไหน ซ้ำถ้าฝนตกเปียกดึกๆ ดื่นๆ พอดีพอร้ายเลยเป็นปอดบวม อย่างน้อยก็เป็นหวัด” เพื่อนผู้นั้นพอได้ฟังเหตุผลของข้าพเจ้าแล้ว ก็ยิ้มอย่างพอใจแล้วพูดว่า

“เข้าทีดีนี่ เหตผลของคุณ” ข้าพเจ้ายิ้ม แต่แล้วก็ต้องสะดุ้ง เมื่อได้ยินเขาพูดต่อไปว่า

“ไอ้พวกขี้เมาคืนนี้ นิวแซนด์ฉิบหายเลย ผมรู้สึกว่าคุณเป็นคนดีหน่อยที่ไม่เมาด้วย ไม่งั้นคงได้เห็นคุณเอาขันใส่น้ำแข็งครอบหัวเต้นระบำเหมือนคราวก่อนอีก”

ข้าพเจ้าได้แต่ยิ้มแห้งๆ ไม่รู้จะตอบว่ายังไง นึกละอายใจที่ยังมีผู้อตส่าห์จำความระยำเอาไว้ คืนนี้ข้าพเจ้าต้องคิดมากว่า ทำไมหนอเพื่อนคนนี้จึงเรียกเพื่อนๆ ว่า “ไอ้พวกขี้เมา นิวแซนด์ฉิบหาย” มันเป็นคำที่ออกจะแรงสำหรับเพื่อนฝูงกัน ถ้าเป็นคนอื่นที่ไม่รู้จักกันใช้คำนี้ก็คงรู้สึกชังหน้ากันมาก แล้วข้าพเจ้าก็นึกออกว่า ก่อนที่เขาจะออกมาคุยกับข้าพเจ้านั้น เพื่อนคนหนึ่งซึ่งเมาและเที่ยวท้าชนแก้วกับเขาว่าใครจะดื่มหมดก่อน

กัน เพื่อนผู้นี้เป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทโดยไม่ยอมเมา และไม่ขอสู้ในการดื่มเพราะมันจะเด่นในทางชั่ว คนที่ท้าชนแก้วก็ไม่พอใจ ยืนถือแก้วเหล้าเก้ๆ กังๆ และจะเป็นด้วยเจตนาแกล้งหรือบังเอิญก็ไม่ทราบ เหล้าที่เขาถือได้หกราดกางเกงเพื่อนผู้นี้ไปแถบหนึ่ง เขาจึงหลบมาระบายออกให้ข้าพเจ้าฟัง อย่างไรก็ตามคำที่เขาว่าพวกขี้เมา เขาจะหมายถึงคนขี้เมาที่อยู่ในกลุ่มนั้น คือเพื่อนๆ แต่ข้าพเจ้าก็อดที่จะสะเทือนใจไม่ได้ ถึงแม้ว่าในเวลานี้ข้าพเจ้าจะไม่เมา และคำพูดก็มิได้หมายถึงข้าพเจ้ารวมไปด้วย แต่ข้าพเจ้าก็เคยเป็นคนขี้เมา คนที่กำลังสนุกสนานด้วยฤทธิ์น้ำเมา คงไม่มีใครทราบว่ามีใครเขาพูดถึงตนว่าอย่างไร คนเราเวลาไม่เมาก็น่านับถือเพราะสติอยู่กับตัว รู้จักควบคุมตัว คนก็ยกย่องเรียกท่านนั่น คุณนี่ แต่พอเมาไร้สติ เอะอะเอ็ดตะโร ก่อความรำคาญแก่คนอื่น เขาก็เรียกรวมเป็นพวกว่า “ไอ้พวกขี้เมา” ยิ่งถ้าไปทำความเดือดร้อนให้เขาไม่พอใจหน่อย ก็ไม่พ้นที่จะถูกว่าลับหลัง ข้าพเจ้าบอกไม่ถูกว่าสะเทือนใจเพียงใดที่ได้ฟังคำนี้ รู้สึกว่าผู้พูดพูดออกมานั้น แสดงการหมดความเคารพนับถือและดูหมิ่นรังเกียจไปในตัวด้วย ข้าพเจ้าเองก็คงจะเคยโดนมาแล้วระหว่างที่เมา และก็คงไม่รู้เรื่องราวว่า ใครว่าเรา ด่าแช่งเรา เพราะไม่มีใครบอกเช่นเดียวกับเพื่อนที่เมาในเวลานี้ ข้าพเจ้าก็ไม่บอกเพราะมันจะมากเรื่อง

เมื่อกลับมาถึงบ้านในคืนนั้น ข้าพเจ้านอนไม่หลับนึกถึงท่าทางของคนเมา และก็หวนกลับมาคิดถึงตัวเอง เวลาที่ข้าพเจ้าเมากลับมาบ้านมักจะอาเจียนออกมาทั้งๆ ที่ไม่ได้ทานอาหารเข้าไปกี่มากน้อย ร้อนถึงแม่ต้องลุกขึ้นมาต้มน้ำร้อนเช็ดตัวให้ เพราะข้าพเจ้าเองนั้นลุกไม่ไหว ได้แต่นอนคายอาหารเก่า ถ้าแม่เอากระโถนมารับไม่ทันก็เลอะเทอะไปหมดทุกที ทำให้แม่ต้องลำบากอดตาหลับขับตานอน ทรมานกาย เพราะความเมาของข้าพเจ้า แต่แม่ก็ไม่ว่าอะไรนอกจากเตือนว่าอย่าดื่มให้มากนัก ดื่มแต่พอสมควร ยิ่งคิดก็ยิ่งเห็นโทษของน้ำเมา ข้าพเจ้านอนกระสับกระสายอยู่จนดึก เสียงกังวานของพระพุทธรูปที่ลพบุรียังติดแน่นอยู่กับโสตประสาทมิ

รู้ลึม นึกไปนึกมาก็ยิ่งเห็นเด่นชัดขึ้นทุกที อา! ข้าพเจ้านึกได้แล้วความชั่วที่ท่านบอกนั้นคือน้ำเมานั่นเอง ข้าพเจ้าได้ค้นพบความชั่วในตัวเองแล้ว ความชั่วที่ผิดศีลข้อ ๕ ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อนึกถึงเช่นนั้น ข้าพเจ้าตั้งใจเด็ดขาดแล้วว่าเลิกดื่มเหล้า เมื่อคิดได้เช่นนี้จิตใจก็ค่อยสบายขึ้น อุปมาเหมือนคนที่ตกอยู่ในความมืด เมื่อพบแสงสว่างก็มีแต่ความยินดีและชุ่มชื่นใจ และในไม่ช้าข้าพเจ้าก็หลับอย่างเป็นสุข

ต่อมา ในปลายเดือนตุลาคมปีเดียวกัน ซึ่งเลยวันออกพรรษามาแล้ว ข้าพเจ้าได้รับบัตรเชิญในงานขึ้นบ้านใหม่พร้อมกับทำบุญวันเกิดของเพื่อนสนิทคนหนึ่ง และซ้ำยังเป็นคอเหล้าด้วย ครั้งแรกข้าพเจ้ายังตัดสินใจไม่ถูกว่าควรจะไปร่วมงานหรือไม่ เพราะได้ตั้งใจแล้วว่าจะเลิกดื่มเหล้าอย่างเด็ดขาด แต่ยังไม่ได้บอกเพื่อนฝูงให้รู้ ข้าพเจ้าไม่แน่ใจตัวเองว่าจะใจแข็งปฏิเสธคำคะยั้นคะยอของเพื่อนได้หรือไม่ ถ้าจะไปงานคราวนี้เพราะบรรดาพวกเพื่อนๆ ต่างก็มั่นหมายไว้ว่า ออกพรรษาแล้วจะดื่มกับข้าพเจ้าให้เต็มที่สักที เวลาข้าพเจ้าเมาเหล้าทุกครั้งทุกคราวก็กลายเป็นคนตลกคะนองไม่ค่อยมีความละอาย ไม่เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งในเวลาไม่เมาทำไม่ได้ จึงเป็นที่พอใจของเพื่อนๆ ขี้เมาด้วยกัน ตอนเข้าพรรษาพวกเขาก็พากันบ่นว่าขาดคนดื่ม คือข้าพเจ้าไปเสียคนหนึ่งหมดสนุกไปเป็นกอง

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเป็นการลำบากใจที่จะบอกกับเขาเหล่านั้นว่า “บัดนี้อั๊วเลิกดื่มเหล้าอย่างเด็ดขาดแล้ว” เขาคงจะไม่ยอมฟังเสียงข้าพเจ้าแน่ ยิ่งเวลาเมาแล้วยิ่งพูดกันไม่รู้เรื่อง จะอธิบายเท่าใดก็คงไม่มีประโยชน์ ข้าพเจ้าคิดว่างานนี้จะไม่ไปเพียงแต่จะส่งของขวัญไปให้ แล้วค่อยเขียนจดหมายบอกเหตุแห่งการตัดสินใจเลิกดื่มไปให้เพื่อนทราบภายหลัง แต่อีกใจหนึ่งก็ค้านว่ามันจะเป็นการหักหาญจนเกินไป ถ้าอยู่ดีๆ ก็หายไปไม่ยอมพบหน้าเพื่อนฝูง ซึ่งเสียแรงคบกันมาเป็นปีๆ เคยร่วมทุกข์ร่วมสนุกกอดคอดื่มกันมานับครั้งไม่ถ้วน เลยคิดว่าจะไปดีกว่า และจะได้บอกกล่าวเพื่อนฝูงที่อยู่พร้อมหน้าเสียทีเดียวให้ทราบว่า ข้าพเจ้าขออำลาออกจาก

สมาชิกเครื่องดองของเมาแล้วอย่างเด็ดขาด เพราะมันเป็นอบายมุขหรือทางแห่งความชั่วร้ายอย่างหนึ่ง ที่ใครดื่มอ้างว่าเพื่อโน่นเพื่อนี่ ก็เป็นเพียงเข้าข้างตัวผู้ที่อยากดื่มเท่านั้น คิดดูแล้วเห็นว่าไม่ได้ประโยชน์อะไร ดีใจก็ดื่มเหล้า เสียใจก็ดื่มเหล้า ดื่มได้ทุกเวลาและทุกงาน นอกจากจะทำให้เสียทั้งเงิน เสียเวลา และเสียเกียรติแล้ว ยังพลอยทำให้ร่างกายทรุดโทรมไปอีกด้วย ในที่สุด ข้าพเจ้าก็ตัดสินใจแน่นอนว่าจะไปเพื่อจะได้ประกาศความตั้งใจ และเหตุผลไปในตัวด้วย และควรจะพยายามชี้แจงโทษของน้ำเมาเพื่อให้เพื่อนๆ ทราบ

ครั้นถึงกำหนด เมื่อไปถึงบ้านงานก็ได้พบเพื่อนผู้เป็นเจ้าภาพออกมายืนรับแขกที่หน้าประตูใหญ่ เมื่อเขาเห็นข้าพเจ้าได้แสดงอาการดีใจตรงเข้ามาตบไหล่อย่างสนิทสนม หัวเราะแล้วพูดว่า

"วันนี้ขอให้เต็มที่หน่อยนะออกพรรษาแล้วนี่ โน่นพวกเราอยู่ทางเรือนต้นไม้แน่ะ วันนี้จัดไว้เป็นพิเศษ"

ข้าพเจ้าได้แต่ยิ้มแห้งๆ หลุดปากออกมาว่า "ไม่.... อั๊วไม่...." เจ้าภาพมองหน้าข้าพเจ้าอย่างสงสัย พอดีมีแขกคนอื่นเดินมา เขาจึงละความสนใจจากข้าพเจ้า หันไปต้อนรับแขกต่อไป เมื่อเข้าไปในสนามก็เห็นแขกอื่นๆ ทยอยกันเข้ามาอยู่ก่อนแล้ว เมื่อข้าพเจ้าตรงไปเคารพบิดาของเพื่อนพร้อมของขวัญ ท่านก็ให้ศีลให้พร แล้วข้าพเจ้าก็เดินออกมาไปร่วมนั่งกับแขกที่ได้รับเชิญ นึกในใจว่าเป็นการถูกต้องที่ตัดสินใจมางานนี้ หากว่าจะไม่ดื่มเหล้าแต่สนุกไปกับพวกดื่มเหล้าก็ได้ ไม่เห็นจำเป็นจะต้องพลอยดื่มไปด้วย เช่นเวลาเข้าพรรษายังพลอยสนุกโดยไม่ได้ดื่ม การที่จะออกปากบอกเลิกดื่มทันทีมันก็ค่อนข้างลำบาก และพูดไม่ค่อยออก เพราะยังกระดาก แม้ข้าพเจ้าจะไม่ได้ตกเป็นทาสน้ำเมาก็จริง แต่มันก็เป็นสิ่งที่เคยชอบ และข้าพเจ้าก็เป็นคนขี้เกรงใจเพื่อนฝูงมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว ขณะที่กำลังเดินคิดหาวิธีอยู่นั้น ก็ได้ยินเสียงใครคนหนึ่งเรียกชื่อข้าพเจ้า เมื่อหันไปดูก็เห็นเพื่อนรุ่นพี่ซึ่งรู้จักสนิทสนมกันมาก อายุแก่กว่าข้าพเจ้า

และเรารู้จักรักใคร่มาแต่เด็กๆ ข้าพเจ้านับถือเสมือนพี่ชายแท้ๆ กำลังกวักมือเรียก พี่คนนี้เป็นคนดีน่านับถือมาก อันคนดีนั้นแม้ว่าเราจะไม่รู้จักตัว ไม่เคยคบหาสมาคมด้วย เพียงแต่ได้ยินชื่อหรือกิตติศัพท์ความดีของเขา เราก็รู้สึกยกย่องนับถือเป็นทุนอยู่แล้ว ตรงข้ามถ้าเราทราบว่าใครเป็นคนที่มีจิตใจชั่วช้าเลวทราม ถึงเราจะไม่รู้จัก เพียงแต่ได้ยินชื่อเสียงก็รู้สึกเกลียดชังอยากจะออกห่าง ไม่อยากคบหาสมาคมเสียแล้ว ฉันใดก็ฉันนั้น พี่ผู้นี้เป็นคนดีอยู่ในศีลธรรม ข้าพเจ้ามีความดีใจที่ได้พบจึงตรงเข้าไปทำความเคารพ คุณพี่ก็ทักว่า

"เป็นไง หมู่นี้เมาเหมือนเดิมหรือเปล่า ?"

ข้าพเจ้าตอบอย่างอายๆ ว่า "หมู่นี้ไม่เมาหรอกครับ เพราะเข้าพรรษา" คุณพี่ยิ้มอย่างพอใจ เมื่อทราบเหตุผลของข้าพเจ้า

"วันนี้ก็ออกพรรษาแล้วนี่ เพื่อนฝูงมารวมกันพร้อมหน้าคงสนุกกันใหญ่ล่ะซีนะ"

ข้าพเจ้ารีบตอบอย่างภูมิใจว่า "ไม่ละครับคุณพี่ ผมตั้งใจแล้วจะไม่ดื่มอีกต่อไป" คุณพี่มองดูหน้าข้าพเจ้าอย่างประหลาด และไม่เชื่อหูตนเอง จึงย้อนถามข้าพเจ้าอีกว่า

"ไหน? พูดว่าอย่างไรนะ พูดอีกทีซิ"

ข้าพเจ้าอดขำไม่ได้ แต่ก็พูดทวนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เมื่อได้ยินถนัดคุณพี่ก็หัวเราะอย่างอารมณ์ดี แล้วจึงว่า

"เลิกดื่มได้ก็วิเศษน่ะซีน้องชาย ถ้าทำได้อย่างพูดก็ขอแสดงความยินดีด้วย แล้วนี่เพื่อนฝูงเขารู้หรือยัง"

ข้าพเจ้าตอบว่ายังไม่ได้บอกใคร คุณพี่บอกว่า

"ขอให้พี่แสดงความยินดีเป็นคนแรกนะ พี่ก็เคยเห็นมาแล้วว่าเหล้าไม่เคยให้คุณใคร มีแต่โทษ เสียเงินทอง เสียสุขภาพ มิหนำซ้ำใครมาเห็นเข้าเวลาเมา เขาก็หมดความนับถือเสื่อมศรัทธา เหล้าทำให้ขาดสติยั้งคิด มีแต่ความประมาทและเป็นบ่อเกิดแห่งการวิวาท การฆาตกรรม เพราะ

เมาไปแล้วทำได้ทุกอย่างไม่ว่าผิดหรือถูก”

ข้าพเจ้านั่งฟังอย่างสงบ และเห็นจริงด้วยทุกประการ นี่ถ้าหากเป็นเมื่อก่อนที่ข้าพเจ้ายังชอบดื่มอย่ละก็ ข้าพเจ้าคงจะไม่ยอมฟัง และคงต้องเถียงว่าไม่จริงเป็นแน่ แต่บัดนี้ข้าพเจ้ากลับชอบคำพูดเช่นนี้ คุณพี่กล่าวอย่างช้าๆ ว่า

“มีสมัยหนึ่งออกจะโบราณสักหน่อย ทางยุโรปเขามีการแข่งดื่มเหล้ากัน ดื่มกันเป็นแกลลอนๆ ทีเดียว ผลที่สุดก็คือ คนชนะที่ ๑ ตายในเวลา ๑๘ ชั่วโมงต่อมา คนชนะที่ ๒ ตายในเวลา ๒๔ ชั่วโมงต่อมา และคนที่ ๓ ก็ตายตามลำดับ พี่เคยอ่านพบในหนังสือฝรั่ง แต่จำไม่ได้แน่นักว่าเข้าแข่งขันกันกี่คน และตายไปกี่คน เพราะมันนานมากจำได้แต่ตายเป็นลำดับ ซึ่งนายแพทย์ไม่สามารถช่วยเหลือได้ จากนั้นก็ไม่ได้ข่าวว่ามีการแข่งขันชนิดนี้ที่ไหนอีกทั้งในยุโรปและอเมริกา รัฐบาลอเมริกันก็เห็นโทษของการดื่มสุรา ถึงกับเคยออกกฎหมายห้ามดื่มอยู่พักหนึ่ง และถือว่าเหล้าเป็นของต้องห้ามไม่ยอมให้เข้าประเทศ ชาวอเมริกันที่เดินทางเข้ามาในเมืองไทยพากันดื่มแต่น้ำหวานและโซดา พวกนี้เขาถือกันเคร่งครัดและซื่อสัตย์ต่อรัฐบาลของเขาและตัวเอง แม้จะออกนอกประเทศแล้วก็ยังไม่ยอมดื่ม”

ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังนั่งฟังอยู่อย่างสนใจ ทันใดนั้นก็มีมือของใครคนหนึ่งมาฉุดข้าพเจ้าให้ลุกขึ้น แล้วพูดว่า

“เฮ้ย! ลื้อนั่งผิดที่เสียแล้ว ที่นั่งของลื้ออยู่ทางโน้น เจ้าภาพเขาจัดชุดไว้ให้เสร็จแล้ว” ว่าแล้วเพื่อนคนนั้นก็หันไปขอโทษคุณพี่ในการที่เขาเข้ามาขัดจังหวะสนทนา ข้าพเจ้าเห็นคุณพี่ยิ้มเศร้าๆ พยักหน้าแล้วพูดว่า

“ไม่เป็นไร เชิญตามสบายเถิด”

สายตาของคุณพี่มองมายังข้าพเจ้าเต็มไปด้วยความสงสารเห็นอกเห็นใจ ที่ข้าพเจ้าซึ่งตั้งใจจะกลับตัวเป็นคนดี แต่ก็คงนึกว่าไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าจำต้องลุกตามเพื่อนมาด้วยใจคอไม่เป็นปรกติ เมื่อมาถึงโต๊ะซึ่ง

เต็มไปด้วยสุรากับแกล้ม มีเพื่อน นั่งกันอยู่ประมาณสี่ห้าคน ในจำนวนนั้นมีสองสามคนที่ดื่มเข้าไปจนหน้าตึงแล้ว แต่พวกที่เหลือยังดูเฉยๆ และพูดจากันพอรู้เรื่อง คงจะเพิ่งมาถึงไม่นานนัก ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกกลัวจะพูดกันไม่รู้เรื่อง จะกลายเป็นข้าพเจ้าเล่นตัวไม่ยอมดื่ม อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าต้องบอกให้ได้ แม้จะท้อใจอยู่บ้างที่เพื่อนๆ ซึ่งตั้งใจสนุกสนานกันเต็มที่ต้องผิดหวัง แข็งใจพูดออกไปว่า

"วันนี้อั๊วต้องขอโทษที่จะไม่ดื่ม เพราะได้ตั้งใจแล้วว่าจะเลิกดื่มอย่างเด็ดขาด ขอโทษด้วยนะ" แล้วข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงตะโกนขึ้นว่า

"พูดอะไรโว้ย พูดใหม่อีกทีซิวะ" ข้าพเจ้าต้องกลืนน้ำลายแล้วจึงพูดทวนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง แล้วก็ได้ยินเสียงตะโกนขึ้นว่า

"เฮ้ย! นี่มันจะตัดญาติขาดมิตรกันอย่างไม่ยอมดูหน้ากันเลยนี่โว้ย หรือว่าลื้อเกิดไม่ชอบหน้าใครในหมู่พวกเรา" ข้าพเจ้าสั่นศีรษะตอบว่า

"เปล่าเลย เพื่อนทุกคนในที่นี้เป็นเพื่อนที่ดีของอั๊ว แต่อั๊วมาคิดได้ว่า การดื่มเหล้าไม่เคยให้คุณ...." ข้าพเจ้ายังไม่ทันจะพูดให้จบก็มีเสียงตะโกนจากเพื่อนที่กำลังเมาว่า "เฮ้ยหยุดโว้ย พอทีไอ้การดื่มเหล้าน่ะ มันมีมาแต่โบราณแล้ว ทวดอั๊ว พ่ออั๊ว ท่านก็ดื่มมานานแล้ว เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ลื้อลองถามเพื่อนๆ ดูทีว่า มีใครเขาอยากให้ลื้อเลิกดื่มบ้าง เอ้า พวกเราใครเห็นดีจะให้เพื่อนเราเลิกดื่มเหล้าบ้างวะ?"

เสียงพวกที่นั่งจำนวนครึ่งตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า "ไม่ยอมให้เลิกโว้ย" เพื่อนคนนั้นพูดต่อไปว่า "เห็นไหม ไม่มีใครยอมให้ลื้อเลิก ลื้อจะทิ้งเพื่อนไปได้ยังไงวะ ถ้าลื้อเลิกรัฐบาลก็ขาดภาษีรายได้ซิวะ ช่วยอุดหนุนรัฐบาลหน่อยซิโว้ย"

ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าจะตอบอย่างไร มันเป็นความผิดของข้าพเจ้าเองที่มาพูดผิดเวลา คือพูดขณะเพื่อนๆ กำลังตกอยู่ใต้อำนาจน้ำเมา หันไปดูเพื่อนอีกสามสี่คน ซึ่งยังมีสติอยู่บ้างเขาก็ได้แต่แสดงความเห็นอกเห็นใจออกมาทางสายตาเท่านั้น แต่ไม่มีประโยชน์อะไร ในเมื่อไม่ช้าเขาก็จะเมา

แล้ว พวกแรกเมื่อกล่าวเช่นนั้นก็ช่วยกันผสมเหล้ากับโซดายื่นส่งให้ข้าพเจ้าถึงปาก ข้าพเจ้าพยายามขอตัว คิดว่าถ้าเผื่อไม่มีใครเห็นใจเห็นชอบกับความคิด หรือเห็นอกเห็นใจที่จะให้ข้าพเจ้าเลิกดื่ม ก็คิดว่าจะปลีกตัวออกไปจากโต๊ะเฉยๆ แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่เด็ดขาดไม่ควรทำและมันออกจะรุนแรงเกินไป จนทำให้เพื่อนๆ โกรธหาว่าอวดดีก็ตาม แต่เมื่อหวนคิดว่าเราเคยดื่มด้วยกันมาเป็นปีๆ ไม่ว่าวันเสาร์หรืออาทิตย์มักจะพบพวกเราเสมอที่ซ่วนหลี บาร์ไก่ขาว สยามโฮเต็ล ความสัมพันธ์ถึงขั้นนี้เป็นการลำบากที่จะยืนกรานปฏิเสธ และทำสิ่งที่กระเทือนใจเพื่อน ควรจะหาทางออกอย่างบัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่นดีกว่า แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ต้องหาทางออกนานนัก พอดีเพื่อนคนหนึ่งคงจะเห็นใจข้าพเจ้า จึงพูดขึ้นอย่างเป็นกลางๆ ว่า

"นี่ ขอให้อั๊วพูดหน่อยนะ แล้วก็ขอให้พูดจบเสียก่อนอย่าเพิ่งขัด อั๊วจะพยายามพูดให้ยุติธรรมที่สุด ฟังนะ ไอ้การที่เพื่อนเราจะเลิกดื่มเหล้ามันเป็นการดีอย่างหนึ่งของมัน ถ้าเราจะขัดขวางไม่ยอมให้มันเลิก มันก็จะเป็นการเห็นแก่ตัวจนเกินไป การดื่มเหล้ามันเป็นความชั่วจริงๆ เรารู้แต่เราก็ชอบ มันอยากเป็นคนดี เราก็ควรจะส่งเสริม ใครอยากเลิกก็เลิกไป ใครอยากดื่มก็ดื่มไป แต่ว่าจู่ๆ จะมาบอกเลิกกะทันหันอย่างนี้ เพื่อนฝูงก็จะเสียน้ำใจกัน ไหนๆ ก็จะเลิกดื่มแล้ว ขอให้ฉลองกันเป็นครั้งสุดท้ายสักวันหนึ่ง พวกเราเห็นเป็นอย่างไร?" แล้วเพื่อนผู้นั้นก็หันมาพูดกับข้าพเจ้าว่า

"ลื้ออย่าเพิ่งหนีเพื่อนฝูงไปเร็วนักซิ" แล้วก็หันไปพูดกับเพื่อนๆ อีกว่า "ที่อั๊วพูดมานี่ใครเห็นดีด้วยบ้าง?" ทุกคนในโต๊ะเห็นพ้องต้องกันหมด ข้าพเจ้าเองก็ไม่รู้จะรับหรือปฏิเสธดี ถ้าปฏิเสธก็จะดูเป็นการเล่นตัวเกินไป เพียงครั้งเดียวเท่านั้น คือครั้งนี้และเป็นครั้งสุดท้าย จึงตกลงตามใจเพื่อนฝูง แต่ขอเปลี่ยนเป็นเบียร์แทน เพราะคิดว่าถ้าระวังตัว คงทำให้เมาน้อยกว่าเมาเหล้าหน่อย เพื่อนคนนั้นก็เรียกคนรับใช้เข้ามากระซิบ

สั่งอะไรสองสามคำ สักครู่คนรับใช้ก็เอาเบียร์มาให้ข้าพเจ้าแก้วหนึ่ง เพื่อนๆ คะยั้นคะยอให้ดื่ม ข้าพเจ้าจึงดื่ม พอแก้วเบียร์จรดริมฝีปากขนลุกซู่ขึ้นมาทันที เห็นจะเป็นเพราะข้าพเจ้าทำลายความตั้งใจเดิมนั่นเอง เบียร์แก้วนั้นรู้สึกว่าจะแรงกว่าธรรมดาจึงชักสงสัย แต่ก็ไม่ได้ถามและตั้งใจจะดื่มเพียงแก้วเดียวเท่านั้น แต่เพื่อนๆ ก็ไม่ยอมบอกว่าวันนี้เป็นวันสุดท้ายต่อไปก็จะไม่ได้ร่วมวงดื่มกันอีกแล้ว ต้องเอาให้เต็มที่หน่อย จากนั้นก็ช่วยกันผสมวิสกี้กับโซดามาให้ ข้าพเจ้าร้องขอเบียร์ เพื่อนจึงหัวเราะและบอกว่าแก้วแรกที่ข้าพเจ้าดื่มคือเหล้าผสมเบียร์ เพราะเขากระซิบบอกให้คนใช้เอาเหล้าเติมลงไปในเบียร์ มิน่าเล่าข้าพเจ้าจึงสงสัยตั้งแต่ต้นว่ามันผิดกว่าเบียร์ธรรมดา และยิ่งเมามากกว่าเหล้าผสมโซดา ข้าพเจ้าเลยตกกระไดพลอยโจน ไหนๆ ก็เสียรู้แล้วเลยฉลองเป็นครั้งสุดท้าย เลยดื่มกันใหญ่ ในคืนนั้นข้าพเจ้าเมามากจนครองสติไม่อยู่ เพราะเมื่อออกจากบ้านงานแล้ว พวกเพื่อนๆ ยังจับตัวพาตระเวนด้วยรถยนต์ไปตามบ้านเพื่อน พอไปถึงบ้านเพื่อนคนหนึ่ง จำได้ลางๆ ว่าเขาเข้าไปปลุกภรรยาให้ลุกขึ้นมาหากับแกล้ม แล้วก็ค้นเหล้าที่เก็บไว้มาเปิดบาร์ดื่มฉลองข้าพเจ้ากันอย่างสนุกสนาน จากนั้นก็เปะปะกลับบ้านกันทีละคนสองคน รวมทั้งข้าพเจ้า เราตะโกนร้องรำทำเพลงกันอย่างสนุกสนานในตอนดึกตามประสาคนขี้เมา ขณะนั้นก็มีเสียงเคาะประตูหน้า แม่บ้านของเพื่อนไปเปิดประตูก็พบหญิงผู้หนึ่งเข้ามาในบ้านหน้าตาตื่น และขอร้องว่า

"คุณคะ ดิฉันต้องขอโทษด้วยที่เข้ามาขัดความสำราญของพวกคุณ ขอความกรุณาเถิดค่ะ บุตรของดิฉันแกป่วยนอนไม่ค่อยหลับ ยิ่งได้ยินเสียงเพลงของพวกคุณ แกยิ่งสะดุ้งผวาร้องกวนใหญ่ นี่ก็เกือบตีสามแล้ว โปรดเห็นแก่ดิฉันเถิดค่ะ ขอโทษด้วยนะคะ"

ภรรยาของเพื่อนซึ่งเป็นเจ้าของบ้าน ก็รับรองว่าจะกำชับไม่ให้ทำเสียงดังให้เด็กตกใจอีก พร้อมทั้งกล่าวคำขอโทษที่ทำเสียงรบกวน ต่อจากนั้นข้าพเจ้าก็จำไม่ได้ว่ากลับบ้านเวลาใดและกลับมาได้อย่างไร รู้

แต่ว่าดื่มเข้าไปมากโดยที่อาหารเย็นไม่ได้ตกถึงท้องเลย จะมีก็เพียงกับแกล้มเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งๆ ที่เจ้าภาพได้จัดโต๊ะจีนเลี้ยงเป็นงานใหญ่

พอย่ำรุ่งค่อยสร่างเมา รู้สึกเป็นไข้เมื่อยไปหมดทั้งตัว อ่อนเพลียไม่มีแรงจนแทบกระดิกตัวไม่ไหว ปวดเมื่อยตามตัวเป็นกำลัง บิดาของข้าพเจ้าจึงไปตามหมอนวดที่มีชื่อเสียงมานวดให้ในเช้าวันนั้น เป็นครั้งแรกในชีวิตที่ข้าพเจ้ารู้จักการนวด เพราะตามปรกติถ้ามีใครมานวดแขนขาข้าพเจ้าจะจั๊กจี้จนทนไม่ได้ แต่ขณะนี้มันเมื่อยมากจนไม่รู้สึกจั๊กจี้เลย การนวดไม่ได้ทำให้ข้าพเจ้าดีขึ้น หมอนวดเห็นเช่นนั้นจึงบอกว่า

"ถ้าลงนวดไม่หายละก็อย่านอนใจ รีบไปหาหมอรักษาเสียโดยเร็ว"

เมื่อได้ยินเช่นนั้น ความอ่อนเพลียที่เป็นอยู่แล้วก็มากขึ้นอีก กำลังก็พลอยถอยลง คืนนั้นข้าพเจ้านอนไม่หลับตลอดคืน รุ่งเช้า มารดาข้าพเจ้าเห็นอาการทรุดลงจึงไปตามแพทย์แผนโบราณมารักษา ผ่านมาได้สองสามวัน แต่อาการก็ยิ่งทรุดหนักลงไปอีก มีทั้งอาการหายใจถี่หอบหัวใจเต้นเร็วจนเห็นได้ชัด ซ้ำยังหลับไม่ได้เลยตลอดวันตลอดคืน ถึงกับปัสสาวะออกมาเป็นเลือดสดๆ ข้าพเจ้าจึงขอร้องให้เพื่อนที่มาเยี่ยมไปเชิญนายแพทย์ประวัติ ซึ่งขณะนั้นเป็นแพทย์ประจำอยู่ที่โรงพยาบาลกลาง และเป็นเพื่อนที่ข้าพเจ้านับถือผู้หนึ่ง นายแพทย์ประวัติ เมื่อทราบว่าข้าพเจ้าป่วยมากก็รีบมาดูอาการทันที หลังจากตรวจอาการแล้วรีบฉีดยาและให้ยาไว้รับประทาน หมอมีสีหน้าวิตกและแสดงทีท่าว่าหนักใจมาก รีบกลับไปมอบเวรที่โรงพยาบาล ในไม่ช้าก็กลับมาอีกเพื่อดูอาการไข้ตลอดคืน ข้าพเจ้าเห็นใจหมอมาก เพราะงานในโรงพยาบาลก็ล้นมืออยู่แล้ว ยังอตส่าห์อดหลับอดนอนมาเฝ้าไข้ตลอดร่ง คืนนั้นข้าพเจ้าหอบมากจนไม่สามารถนอนราบตามธรรมดาได้ ต้องเอาหมอนหนุนหลังให้สูงขึ้น มิฉะนั้นจะรู้สึกแน่นหน้าอกจนหายใจไม่ออก หมอฉีดยาให้หลายเข็มแต่ก็สงบไปได้เป็นพักๆ เท่านั้น บัดนี้ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่าอาการหนัก เพราะรู้สึกภายในร่างกายมีเสียงกระเทือนมาก และไม่เป็นจังหวะคล้ายว่าส่วนใดส่วนหนึ่งจะ

พังออกมา คิดว่าก่อนที่ร่างกายจะแตกดับลงไป ก็ขอทำจิตใจให้เข้มแข็ง อยู่ในความสงบ ตัดความกลัว ตัดความกังวล และตัดความห่วงใยเสีย ทั้งสิ้น คิดว่าความตายเป็นของธรรมดาของสัตว์โลก ความกลัว ความกังวล ห่วงใยเป็นทุกข์ที่ทรมานใจ ไม่ให้สงบ ความตายเท่านั้นไม่มีใครหนีพ้น แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นยอดบุรุษของโลก ก็ยังต้อง เสด็จดับขันธ์เข้าสู่ปรินิพพาน เราซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือจะหนีความ ตายพ้น ผิดกันก็แต่ใครจะตายเร็วตายช้าเท่านั้น แต่ลงท้ายก็ต้องตาย ด้วยกันทุกคน เมื่อคิดได้เช่นนั้นพยายามทำจิตใจให้สงบ โดยไม่มีความ กังวลห่วงใยสังขารที่กำลังทรมานรอเวลาจะถึงที่สุด ไม่ช้าก็รู้สึกว่าจิตใจกับ ร่างกายได้แยกออกเป็นคนละส่วน แม้สังขารกำลังไข้หนักจะแตกดับแต่ จิตใจนั้นปรกติ มิได้พลอยป่วยไปด้วย ฉะนั้น ความรู้สึกยังคงจำทุกสิ่งทุก อย่างได้ เพราะจิตใจอยู่เหนือความเจ็บป่วย

เช้าวันรุ่งขึ้น หมอลากลับไป เพราะจะต้องไปอยู่เวรที่โรงพยาบาล กลาง ซึ่งเวลานั้นเรือนคนไข้ของโรงพยาบาลยังเป็นเรือนแถวไม้ชั้นเดียว ใต้ถุนนั้นสูงโปร่ง ปลูกเป็นแถวสี่ด้าน ล้อมรอบสนามหญ้า คนไข้ส่วนมาก เป็นพวกอนาถา ซึ่งมาจากต่างจังหวัดที่เกี่ยวกับถูกยิง แทง และต้องได้รับ การผ่าตัด หมอมีงานมากจนข้าพเจ้าเกรงใจที่จะรบกวนมากกว่านี้ เพื่อนผู้ หนึ่งจึงแนะนำว่าควรไปเชิญนายแพทย์พันตรีหลวงประกิตเวชศักดิ์ (ขณะนี้ เป็นพันเอก) โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ข้าพเจ้าก็เห็นด้วย เพราะคุณหลวง ผู้นี้เป็นอีกผู้หนึ่งที่ข้าพเจ้าเคารพนับถือ เมื่อเพื่อนคนนั้นไปเชิญท่านมา โดยบอกว่าข้าพเจ้าป่วย ท่านรีบขับรถส่วนตัวของท่านมาทันที เมื่อได้ลง มือตรวจอาการอย่างละเอียดแล้ว ท่านมีท่าทางตกใจ บอกให้รีบนำส่ง โรงพยาบาลโดยเร็วที่สุด เพราะจำเป็นต้องอยู่ใกล้หมอ ท่านบอกให้ ข้าพเจ้านอนนิ่งๆ อย่าพยายามพลิกตัวหรือกระดุกกระดิก เพื่อนอีกผู้หนึ่ง ซึ่งอยู่ในที่นั้นด้วย มีร่างกายล่ำสันแข็งแรง จึงอาสาว่าเขาจะเป็นคนอุ้มตัว ข้าพเจ้าขึ้นรถเอง

คุณหลวงรีบร้องบอกว่า “ไม่ได้ ไม่ได้ ห้ามอุ้ม ห้ามเคลื่อนที่อันตรายมาก” ท่านบอกว่า ท่านจะรีบส่งรถพยาบาลพร้อมด้วยเปลมารับและให้พนักงานพยาบาลจัดการเอง แล้วท่านก็รีบกลับโรงพยาบาลทันที

เวลานั้น ข้าพเจ้ารู้สึกว่าทางบ้านโกลาหลกันที่สุด ในการที่ข้าพเจ้าจะต้องไปอยู่โรงพยาบาล เป็นครั้งแรกที่คนในครอบครัวไปรักษาในโรงพยาบาล แม่ได้เข้ามาลูบหน้าลูบผมข้าพเจ้าอย่างปลอบโยน แล้วก็แอบหันไปเช็ดน้ำตาไม่ต้องการให้ข้าพเจ้าเห็น ทุกคนในที่นั้นซึ่งได้ทราบข่าวแล้วมีสีหน้าเศร้าไปตามๆ กัน บิดาของข้าพเจ้าหลบเข้าไปในห้องและอยู่คนเดียวเงียบๆ เพื่อระงับใจ เห็นจะเป็นเพราะว่าข้าพเจ้าเป็นลูกชายคนเดียวของพ่อแม่นี่เอง จึงทำให้ท่านรักและเป็นห่วงมาก และจะต้องห่างจากบ้านไปอยู่โรงพยาบาล

ในไม่ช้ารถพยาบาลก็มาถึง บุรุษพยาบาลได้นำเปลลงจากรถ ขึ้นไปถึงห้องข้าพเจ้าชั้นบน เขาช่วยกันค่อยๆ เคลื่อนร่างของข้าพเจ้าจากที่นอนบนเตียงอย่างระมัดระวังลงสู่เปลโดยละมุนละม่อมตามวิธีการของเขา แล้วหามข้าพเจ้าลงจากบ้านขึ้นมาใส่รถ ไม่ช้ารถก็มาถึงโรงพยาบาล ติดตามมาด้วยญาติพี่น้อง เมื่อจัดการลงชื่อตามระเบียบแล้ว เขาเอาเปลใส่รถเข็น เข็นผ่านห้องตึกต่างๆ จนในที่สุดก็มาหยุดที่ชั้นบนตึกวชิราวุธด้วยความกรุณาของคุณหลวงประกิตฯ ท่านได้สั่งเตรียมห้องชั้น ๑ อยู่ชั้นบนของตึกไว้เรียบร้อยแล้ว ห้องนั้นเป็นห้องใหญ่ มีเตียงคนไข้อยู่เตียงเดียว เมื่อเคลื่อนข้าพเจ้าลงบนเตียงแล้ว นางพยาบาลซึ่งคอยท่าอยู่ก่อนจัดแจงฉีดยาและให้น้ำเกลือทันที คุณหลวงยังได้สั่งให้ระมัดระวังเอาใจใส่ข้าพเจ้าให้นอนนิ่งๆ ในตอนบ่ายวันนั้น บรรดาญาติมิตรที่รู้ข่าวต่างพากันไปเยี่ยมมากมาย

นางพยาบาลได้เขียนป้ายติดไว้ว่า “ห้ามผู้มาเยี่ยมทำเสียงดังรบกวนคนไข้”

ฉะนั้น ในห้องนั้นแม้จะมีผู้คนมากหน้าหลายตา แต่ก็เงียบคล้าย

ไม่มีคนอยู่ เพราะได้แต่นั่งมองดู บางคนเช็ดน้ำตา เห็นจะเป็นเพราะสงสารข้าพเจ้า

ในวันนั้นเองแม่ได้ให้คนไปบอกนายพลบ ซึ่งบ้านอยู่ในสวน ตำบลวัดดอกไม้ คลองภูมิ (ขณะนี้เป็นนายแพทย์แผนโบราณและยังอยู่ที่เดิม) นายพลบเป็นคนที่ข้าพเจ้าคุ้นเคยรักใคร่นับถือและเรียกว่าพี่ เมื่อพี่พลบได้ทราบก็รีบมาอยู่เฝ้าไข้ด้วยความห่วงใยและอย่างเต็มใจ เป็นอันว่าคืนนั้นข้าพเจ้ามีพี่พลบอยู่ดูแลนอนเป็นเพื่อน ทางโรงพยาบาลได้จัดสำรับอาหารสำหรับผู้อยู่เฝ้าไข้ไว้ต่างหากทั้ง ๓ เวลา นอกจากนั้นก็มีเตียงผ้าใบ มุ้ง ผ้าห่ม หมอน ให้ด้วย การป่วยเพียงไม่กี่วัน ทำให้ร่างกายข้าพเจ้าทรุดโทรมลงอย่างรวดเร็ว จนแทบจะเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก ข้าพเจ้ายังรู้สึกอ่อนเพลียแทบจะกระดิกตัวไม่ไหว แม้แต่แมลงวันบินจากกองขยะที่กำลังถมสวนลุมพินีมาเกาะที่หน้า ก็ไม่มีแรงจะยกมือขึ้นปัด พี่พลบต้องคอยช่วยปัดอยู่ใกล้ๆ แต่ตลอดเวลาข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่าจิตใจเข้มแข็งไม่หวาดกลัว มีสติดี จะอยู่หรือตายก็รู้สึกเฉยๆ อยู่เสมอ แม้แต่นางพยาบาลพูดอะไรกับคนเฝ้าไข้หรือใครพูดกันก็รู้ จากคำพูดของนางพยาบาลที่คุยกับพี่พลบ ข้าพเจ้าได้ทราบว่า วันนั้นได้มีคนไข้อาการหนักมาอีกรายหนึ่งคือ เรืออากาศโท.... จับคำพูดพอได้ความว่า ถูกไฟลวกขณะปฏิบัติการบินอยู่กลางอากาศ ข้าพเจ้าได้ยินเสียงร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวดดังมาจากฟากตึกด้านตรงข้าม อันเป็นห้องของนายทหารผู้นี้ แม้ข้าพเจ้าเองจะป่วยอยู่แต่ก็อดสงสารและเห็นใจไม่ได้ คืนนั้นนอกจากจะมีพี่พลบอยู่เป็นเพื่อนแล้ว ยังมีนางพยาบาลคอยฉีดยาและให้ยาเป็นระยะๆ นอกจากข้าพเจ้าหลับ ข้าพเจ้าหลับๆ ตื่นๆ พี่พลบคอยเอาใจใส่ดูแลตลอดเวลาคืนวันนั้น ข้าพเจ้านอนหลับตานึกเอาสาลมารอทจมูกและจับชีพจร แกรู้ว่าชีพจรเต้นอ่อนเต็มที ตกใจรีบไปตามนางพยาบาล นางพยาบาลก็ไปตามนายแพทย์เวรมา ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้ารู้สึกตัวไม่ได้เป็นอะไรมาก นายแพทย์เวรเอารายงานประจำมาดู แล้วรีบสั่งให้ฉีดยาทันที

กฎแห่งกรรม

รุ่งเช้า คุณหลวงประกิตฯ มาตรวจอาการแต่เช้า หลังจากให้ดูรายงานการวัดปรอท จับชีพจร และการถ่ายอะไรต่ออะไรแล้ว บอกว่า เมื่อคืนที่ผ่านไปไข้ยังสง ชีพจรอ่อนลงมาก อาการไม่ดีขึ้นเลย ท่านมีสีหน้ากังวล และหนักใจไม่น้อย ท่านได้สั่งเพิ่มยาและให้อาหารทางก้น เพราะข้าพเจ้าทานอาหารไม่ได้เลยนอกจากน้ำ วันนั้นเห็นจะเป็นวันอาทิตย์ ตกตอนสายจึงมีผู้มาเยี่ยมทยอยกันเข้ามา มีทั้งแม่และเพื่อนของแม่พร้อมทั้งญาติมิตรสหาย เพื่อนบางคนอยู่ต่างจังหวัดแต่พอทราบว่าข้าพเจ้าป่วยก็รีบมาเยี่ยม ทุกคนนั่งอยู่ด้วยอาการสงบไม่มีเสียงสนทนากัน นอกจากจะแอบซุบซิบถามกันค่อยๆ หลังจากที่ได้เห็นป้ายที่นางพยาบาลติดไว้หน้าห้อง แม้จะมาอยู่โรงพยาบาลแล้ว อาการของข้าพเจ้าก็ยังไม่ดีขึ้น หมอสั่งให้นอนนิ่งๆ ให้พยายามอย่าพูดอย่าออกเสียง กระนั้น ข้าพเจ้ายังมองเห็นว่าใบหน้าของทุกคนเศร้า และแสดงความวิตก ข้าพเจ้ามาทราบภายหลังว่า วันนั้นนางพยาบาลได้แอบเรียกแม่ออกไปนอกห้อง แล้วกระซิบว่า

"คนไข้อาการหนักมาก มีหวังน้อย มาบอกให้คุณป้าทราบล่วงหน้า ถ้าเกิดอะไรขึ้นคุณป้าจะได้ไม่เสียใจมาก" แล้วนางพยาบาลคนนั้นก็รีบจากไป เธอคงไม่อยากเห็นภาพอันน่าสลดในห้อง

แม่เองได้กระซิบให้ผู้ที่นั่งในห้องทราบทั่วๆ กัน แล้วท่านเองก็นั่งเช็ดน้ำตา มีเพื่อนและญาติหลายคนที่สงสารข้าพเจ้าถึงกับหลั่งน้ำตาออกมา ข้าพเจ้ายังจำได้แม่นยำ คุณป้าเล็ก วิสุทธิพงศ์ ได้ลุกขึ้นกระซิบที่หูข้าพเจ้าด้วยน้ำตาคลอว่า

"นึกถึงพระอรหันต์ไว้นะพ่อคุณของป้า นึกถึงบุญกุศลที่เราเคยสร้างสมไว้นะลูกนะ" เสียงของท่านสั่นเครือเพราะสะอื้นอยู่ในอก ข้าพเจ้าพยักหน้ารับ นึกในใจว่าพระอรหันต์ไม่เคยนึกมาก่อนเลย เสียงแม่ร้องไห้สะอื้นค่อยๆ พอได้ยินเสียงว่า

"โถ ตั้งแต่เกิดมาเป็นแม่เป็นลูกไม่เคยทำให้พ่อแม่เจ็บช้ำน้ำใจหรือทำให้พ่อแม่น้ำตาตก เหมือนลูกคนอื่นบางคนเลย ยังไม่ทันไรก็จะ

จากไปแล้ว” พูดแล้วก็ร้องไห้สะอึกสะอื้น ข้าพเจ้าได้ยินคุณป้านรากร อนุรักษ์ (แตงกวย) กระซิบกับแม่ว่า

“แกคงไม่อายุสั้นอย่างนั้นหรอกน่ะ แม่บุญทำใจดีๆ ไว้เถิด บางที บุญกุศลคงช่วยให้หายไข้ก็ได้ อย่าเพิ่งตีตนไปก่อนเลย”

แต่กระแสเสียงของคุณป้าก็ปนสะอื้นไปด้วย ข้าพเจ้าทราบภายหลังว่า คุณป้าแตงกวยจับยามดูก่อนจะออกจากบ้าน ยามบอกว่ายังไม่ถึงที่สิ้นอายุ ครั้นมาเห็นสภาพของข้าพเจ้าเหมือนกำลังจะหมดลมอยู่แล้วก็ใจหาย ยามของท่านไม่เคยผิดพลาดมาก่อน ท่านบอกว่าถ้ายามของท่านพลาดคราวนี้ ท่านจะไม่ดูต่อไป เพื่อนของคุณแม่ทุกคนรักใคร่เอ็นดูข้าพเจ้าอย่างลูกหลาน และหวังดีโดยแท้จริง

บัดนี้ ข้าพเจ้ารู้ตัวดีว่า มรณภัยกำลังจะใกล้เข้ามา แต่ใจนั้นสงบอย่างเดิม มิได้เปลี่ยนแปลงหวาดหวั่น ตอนบ่ายมีมิตรสหายมาเยี่ยมมากมาย จนทำให้ห้องอันกว้างขวางนั้นแคบลงถนัดตาล้นออกมานอกห้อง เพราะทุกคนได้ทราบข่าวว่าข้าพเจ้าป่วยหนักคิดว่าคงไม่มีทางรอดแน่ จึงหวังจะมาเห็นข้าพเจ้าเป็นครั้งสุดท้าย ในเวลาที่มีคนมาเยี่ยมมากมายในห้อง ความรู้สึกของข้าพเจ้าวามพระองค์หนึ่งมาเยี่ยม ขณะที่ข้าพเจ้ามองไปทางปลายเตียง เห็นพระครองผ้าเหลืองแวบขึ้นมาทางหัวเตียง แต่ข้าพเจ้าไม่เห็นองค์ท่านถนัดนัก ข้าพเจ้าจึงถามแม่ว่า

“พระที่วัดไหนท่านมาเยี่ยม ท่านเดินผ่านไปทางหัวเตียง”

ทุกคนที่อยู่ในห้องได้ยินข้าพเจ้าถาม ต่างมองดูตากันเลิกลั่ก เพราะไม่มีใครเห็นพระที่ไหนมา ไม่มีแม้แต่ใครที่ใส่เสื้อเหลือง ไม่มีใครตอบคำถามข้าพเจ้า คงนึกว่าข้าพเจ้าเพ้อด้วยพิษไข้สง แต่ข้าพเจ้ารู้ตัวดีว่าไม่ได้เพ้อ ไม่ได้ฝัน สติข้าพเจ้ายังดี จิตใจก็เป็นปรกติ ข้าพเจ้าเห็นพระห่มจีวรเดินผ่านไปทางหัวเตียงจริงๆ นับว่าเป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ใจและประทับใจข้าพเจ้าอย่างไม่มีวันเลือน เพราะต่อมาภายหลังข้าพเจ้าจึงได้ทราบว่า แม่รู้ว่าการป่วยของข้าพเจ้าคราวนี้หมดหวังหาย จึงได้หาธูป ๓

ดอกแอบไปจุดทางมุมห้อง ระลึกถึงหลวงพ่อองค์หนึ่งที่อยู่ทางแปดริ้ว ซึ่งแม่เคยเคารพนับถือมานานแล้ว ว่าท่านศักดิ์สิทธิ์ขอให้ท่านช่วยการป่วยไข้ของข้าพเจ้าครั้งนี้ให้หายเป็นปรกติ เมื่อหายแล้วก็บนตัวข้าพเจ้าบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ เห็นจะเป็นอำนาจของหลวงพ่อ ข้าพเจ้าจึงได้เห็นผ้าเหลืองดังที่ข้าพเจ้าได้เรียนมาแล้ว

ค่ำวันนั้น คุณหลุย ครูวิเชียร เป็นหัวหน้าตึกนางพยาบาลอีกตึกหนึ่ง ซึ่งเคยรู้จักข้าพเจ้ามาตั้งแต่เล็ก ได้ทราบข่าวป่วยก็มาเยี่ยม และเมื่อมีเวลาว่างก็มาถามข่าวอาการป่วยอยู่เสมอ ข้าพเจ้าอดที่จะขอบคุณน้ำใจอันงามของเธอมิได้ คืนนั้น ข้าพเจ้าทราบว่ามีบุรุษพยาบาลอยู่เวรเพิ่มขึ้นมากกว่าปรกติ เพราะมีคนไข้อาการหนัก ข้าพเจ้าหลับๆ ตื่นๆ เกือบตลอดคืน และแล้วเหตุการณ์แปลกประหลาดก็เกิดขึ้นกับข้าพเจ้า เวลานั้นประมาณ ๕ นาฬิกาของวันใหม่ ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่าลุกขึ้นนั่งได้ ทั้งๆ ที่ตามปรกติแม้จะยกมือขึ้นก็ไม่ไหว แขนขาก็ไม่มีกำลังที่จะยกขึ้นได้ แต่ขณะนี้ข้าพเจ้าลุกขึ้นโดยไม่รู้สึกเจ็บปวดอะไรเลย และมีกำลังแข็งแรงราวกับว่าไม่เคยเจ็บป่วยมาก่อน ข้าพเจ้าค่อยๆ แหวกมุ้งซึ่งนางพยาบาลเหน็บไว้ให้อย่างเรียบร้อย แล้วเคลื่อนตัวมานั่งห้อยเท้าแต่เท้าไม่ถึงพื้นเพราะเตียงสูงและไขไว้เป็นครึ่งนั่งครึ่งนอน ข้าพเจ้าจึงใช้มือยันที่นอนแล้วพยุงตัวแล้วโดดลงจากเตียง ไฟในห้องยังสว่างไสวเพราะพี่พลบเปิดไว้ไม่ยอมปิด จึงเห็นทุกสิ่งทุกอย่างภายในห้องได้อย่างชัดเจน รู้สึกตัวเบาเท้าเพียงแตะพื้นไว้เฉยๆ ราวกับว่าตัวเองเป็นลูกโป่งที่เป่าจากฟองสบู่ ข้าพเจ้าค่อยๆ เดินออกไปจากห้อง แต่ก่อนจะออกไป ข้าพเจ้าหันมาดูภายในห้องอีกครั้งหนึ่ง เมื่อมองไปในมุ้งของพี่พลบ ก็เห็นแกลุกขึ้นนั่ง ตาจ้องไปยังมุ้งที่ข้าพเจ้านอน ครั้นแล้ว แกก็เปิดมุ้งออกมา ลุกขึ้นเดินตรงไปเปิดมุ้งเข้าไปดูเตียงที่ข้าพเจ้านอน คงจะเอาสำลีไปรอที่จมูก หรือไม่ก็จับชีพจรตามที่แกเคยทำมาแล้ว ข้าพเจ้านึกขันอยากจะทำให้พี่พลบประหลาดใจ ที่แกเปิดมุ้งแล้วไม่พบข้าพเจ้า จึงรีบออกเดินจากห้องไปทันที เมื่อออกไปถึงประตูห้อง

ข้าพเจ้าจึงพบคนจำนวนมากออกันอยู่หน้าห้อง สังเกตดูรู้สึกว่าเป็นชาติต่างๆ เพราะเครื่องแต่งกายและหน้าตาผิดแปลกต่างกันไป ทุกคนถือขวดยาอยู่ในมือ ต่างก็ยื่นขวดยาให้ข้าพเจ้า ทั้งอวดสรรพคุณกันอย่างเซ็งแซ่ชักชวนให้ดื่ม ข้าพเจ้าก้มตัวแสดงความขอบใจโดยมิได้แตะต้องของผู้ใดเลย แต่พวกนี้ก็ไม่ยอมหลีกทางให้ผ่าน คงรุมล้อมรอบตัวอยู่เช่นนั้นให้รับขวดยาของผู้ใดผู้หนึ่งก่อน ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังคิดหาทางออกว่าจะทำอย่างไรดีเพราะพวกนั้นมาจุกช่อง ถ้าไม่ยอมรับยาของใครคนหนึ่งคงไม่ยอมให้ออกไปจากห้องแน่ ก็พอดีเห็นพวกที่ล้อมรอบตัวข้าพเจ้าแยกออกไปคนละทางเหมือนมีคนมาไล่ ครู่เดียวก็หายไปหมด ข้าพเจ้าจึงเดินออกมาโดยไม่มีใครรบกวน แต่แล้วข้าพเจ้าก็เห็นชายสี่คนยืนเรียงอยู่หน้าประตูแทน ชายทั้งสี่นี้รูปร่างล่ำสันใหญ่กว่าคนธรรมดา ผมหยิก ผิวเนื้อเป็นสีทองแดงค่อนข้างคล้ำ นุ่งผ้าแดง ไม่สวมเสื้อ ทั้งสี่ยืนนิ่งเหมือนรูปปั้นไม่เอาใจใส่ว่าข้าพเจ้าจะเข้าหรือออกอย่างไร ที่ระเบียงก็เปิดไฟไว้พอสว่างมองเห็นนางพยาบาลเข้าเวรนั่งอยู่ที่โต๊ะกลาง ๒ คน อีกคนเป็นบุรุษพยาบาลกำลังก้มหน้าก้มตาเขียนอะไรอยู่ อีกคนหนึ่งกำลังนั่งอ่านหนังสืออย่างเพลิดเพลิน จนไม่รู้ว่าข้าพเจ้าได้เดินออกมาจากห้องแล้ว ข้าพเจ้ายังได้ยินเสียงคนไข้ตามห้องร้องครางด้วยความเจ็บป่วยเป็นระยะๆ เสียงคนไข้ละเมอร้องโวยวาย เสียงไอ เสียงจามนานๆ ครั้ง เสียงเด็กที่เจ็บป่วยร้องหาแม่ดังแว่วๆ มาจากตึกอื่น

ข้าพเจ้ากำลังคิดว่าออกจากห้องแล้วจะไปไหนดี แต่เมื่อมองไปริมระเบียงก็ต้องประหลาดใจ ข้าพเจ้าจำได้แม่นยำว่าเราเคยพบชายผู้นี้มาแล้วในความฝันที่ลพบุรี ข้าพเจ้าจึงอทานออกไปด้วยความดีใจ “ท่านลุง” และเมื่อหันไปดูทางหน้าห้องชายสี่คนที่ยืนอยู่ได้หายไป ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นจนพูดอะไรไม่ถูกที่ได้พบท่านลุงอีกครั้งหนึ่ง ท่านลุงยิ้มอย่างอ่อนโยน และชี้ทางให้กระโดดไปทางระเบียงแล้วเลี้ยวไปทางขวามือ ซึ่งข้าพเจ้าจำได้ว่า เวลานั้นถนนแถวนั้นสองข้างทางเต็มไปด้วยกอไผ่เป็น

ระยะจนสุดถนน การกระโดดลงจากระเบียงตึกชั้นบนไปชั้นล่างนับว่าสูงพอใช้ แต่คิดว่าคงไม่มีอันตรายเป็นแน่ เพราะรู้สึกว่าตัวเบา เวลากระโดดลงไปเหมือนขนนกที่ค่อยๆ ลอยหล่นลงไปโดยไม่ชอกช้ำ และถ้าหากเป็นอันตรายแล้วท่านลุงคงไม่ให้กระโดดแน่ เพราะท่านลุงมีความกรุณาข้าพเจ้าเหมือนลูกหลาน คงไม่ต้องการให้ได้รับอันตราย คิดแล้วก็ปีนขึ้นไปบนราวลูกกรง และกระโดดลงไปทันที แต่ ....แทนที่จะลอยลงมาข้างล่างตามธรรมดาของสูงย่อมตกลงมายังที่ต่ำ คือพื้นดินเบื้องล่าง กลับเหมือนว่ามีลมอะไรมาหอบเอาตัวข้าพเจ้า ลอยละลิ่วออกมาจากตึกในท่าตัวตรง ศีรษะพุ่งตรงไปเบื้องหน้าในลักษณะนอนคว่ำ พุ่งไปคล้ายลูกศรพุ่งออกไปจากแหล่ง ผ่านอากาศรอบตัวออกไปด้วยความเร็ว สังเกตดูระยะความสูงระหว่างตัวข้าพเจ้ากับพื้นดิน ก็สูงไม่เกินกว่าระดับยอดไม้มากนัก ความรู้สึกบอกตัวเองว่า มีอำนาจลึกลับอะไรสักอย่างหนึ่งมามีอิทธิพลอยู่เหนือข้าพเจ้า เพราะตัวเองไม่สามารถบังคับให้ลอยต่ำหรือทำอะไรตามชอบได้ ข้าพเจ้าได้แต่ก้มมองดูเบื้องล่าง เห็นทิวไม้ข้างถนนซึ่งกำลังจะผ่านไป และเงยหน้าขึ้นมองดูข้างหน้าซึ่งกำลังจะผ่านไปถึงเท่านั้น ส่วนข้างๆ ตัวก็เหลียวไปมาได้พอสมควร มองไปข้างล่างจากสิ่งที่ผ่านไปๆ ปรากฏว่าบางตอนก็มีหมอกขาวจับอยู่หนาบ้าง บางบ้าง สลับด้วยควันดำอยู่เป็นระยะๆ ไป บรรยากาศรอบตัวไม่สว่าง แต่ก็ไม่มืดพอจะเห็นสิ่งที่อยู่เบื้องล่างได้ชัดเจน ต่อจากกลุ่มหมอกไปก็เห็นสองข้างทางขาวคล้ายหิมะเป็นทางยาวไป ขณะนั้น ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าตัวอยู่ที่ไหน และกำลังจะไปไหน เพราะภูมิประเทศไม่เหมือนกับที่ข้าพเจ้าเคยรู้จัก เคยพบเห็น เป็นถิ่นที่ออกจะแปลกประหลาด ผ่านมาสักครู่หนึ่ง เมื่อข้าพเจ้าก้มลงมองดูเบื้องล่างอีกครั้งหนึ่ง ก็เห็นร่างตะคุ่มๆ คล้ายคนเดินกันเป็นแถวยาวเหยียด พวกนั้นบ่ายหน้าไปทางเดียวกับข้าพเจ้า การเดินของพวกนี้เต็มไปด้วยความอิดโรยดูเชื่องช้า ล้มลุกคลุกคลานคล้ายไม่มีกำลัง และจะหมดแรง ข้าพเจ้าพยายามเพ่งดูตลอดทางที่ผ่านไป ก็ไม่อาจทราบได้ว่าเป็นสัตว์

อะไร เห็นแต่ตัวดำจนเป็นตอตะโก คล้ายกับว่าจับเอาคนชุบลงไปในบ่อน้ำมันดิน แล้วก็ยกขึ้นมาปล่อยให้เดินไป เห็นแต่ส่วนใหญ่ เช่นหัว แขน ขา เป็นต้น ส่วนนิ้วมือ จมูก ปาก ตา ไม่เห็น เพราะดำไปหมดไม่รู้ว่าเป็นเพศไหน ผู้หรือเมีย มองไปข้างหน้าพวกหัวดำๆ นี้ช่างมากมาย เดินกันเป็นแถวสุดสายตา และรู้สึกว่าตัวเองได้ลอยเร็วขึ้นและสูงขึ้นจนมองไม่เห็นอะไร เมื่อเงยหน้าขึ้นมาก็เห็นภูเขาใหญ่อยู่ตรงหน้าพอดี ไม่มีทางหลีกพ้นแน่แล้ว ตัวเองคล้ายรูปหุ่น ความเคลื่อนไหวแล้วแต่อำนาจลึกลับ ไม่สามารถยับยั้งให้หยุดได้ ศีรษะคงจะต้องพุ่งเข้าชนภูเขามหึมานี่อย่างไม่ต้องสงสัย แล้วแต่บุญแต่กรรมเถิด ข้าพเจ้าคิดหลับตานิ่งรอวาระสุดท้ายที่กำลังจะมาถึง เหมือนวิ่งเอาหัวเข้าไปชนภูเขาด้วยกำลังแรง หัวคงแหลกเป็นแน่ ในใจคิดว่าท่านลุงไม่น่าปล่อยให้ข้าพเจ้าต้องรับกรรมเช่นนี้ ข้าพเจ้าหลับตาอยู่เป็นนานก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น จนกระทั่งได้ยินเสียงพูดว่า

"ลืมตาขึ้นเถิดหลานชาย"

ท่านลุงนั่นเอง! ข้าพเจ้าคิด และเมื่อลืมตาขึ้นก็เป็นท่านยืนยิ้มอยู่ที่หน้าผานั้น และบัดนี้ข้าพเจ้าก็ได้มายืนคู่กับท่านลุง หน้าผานั้นยื่นออกมาราวกับมีใครมาสร้างไว้ คล้ายๆ กับที่ยืนรับการตรวจพลสวนสนาม บรรยากาศขณะนี้ก็ยังเหมือนเดิม ไม่มืด ไม่สว่าง เบื้องหน้าไกลออกไปเป็นหมอกสีดำ เหมือนใครเอาม่านดำมากั้นไว้ครึ่งท้องฟ้า ท่านลุงหันมาถามว่า

"เป็นอย่างไรหลานชาย การเดินทางมานี่สะดวกไหม"

ข้าพเจ้าจึงตอบว่า "การเดินทางครั้งนี้ประหลาดมาก ไม่เคยได้พบเห็นมาก่อนเลย ผมรู้สึกว่ามันตื่นเต้นโลดโผนดี"

ท่านลุงหัวเราะ "นี่เราอยู่คนละโลกกับมนุษย์แล้ว มันก็ย่อมแตกต่างกันไป ไม่เหมือนธรรมดา" พูดแล้วท่านก็นิ่ง พูดต่อไปว่า

"มีอะไรที่หลานชายสงสัย ก็ถามลุงเถิด ลุงจะให้ความสว่างแก่หลานชายในทุกอย่างที่ลุงรู้"

บัดนี้เอง ข้าพเจ้าจึงได้สังเกตว่า คำโต้ตอบระหว่างท่านลุงกับข้าพเจ้า เราไม่ได้พูดกันด้วยปาก แต่เราพูดกันทางใจ ทุกสิ่งทุกอย่างเรารู้และเข้าใจดีด้วยใจ มันเป็นเรื่องแปลกประหลาดมากในความรู้สึกของข้าพเจ้า คิดว่าการพูดทางใจนี้ คงจะกำจัดอุปสรรคใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ต้องกลัวว่าจะไม่ได้ยินหรือเสียงดังไป ค่อยไป แม้จะอยู่ในที่มีเสียงดังรบกวน ความแตกต่างทางภาษาก็คงหมดไป ไม่ว่าชาติใดภาษาใดคงจะเข้าใจกันดี ข้าพเจ้าจึงถามท่านลุงว่า

"ท่านลุงที่เคารพ ในระหว่างทาง หลานได้เห็นตัวดำๆ เดินอย่างเชื่องช้า อิดโรย เป็นจำนวนมากมาย นั่นคืออะไร และกำลังจะไปไหนกัน ?" ท่านลุงยิ้มแล้วตอบทางใจว่า

"นั่นคือวิญญาณบาปของผู้ที่มีใจชั่วหยาบช้า กำลังเดินทางไปใช้กรรมที่ตนสร้างไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่บนโลกมนุษย์ สีดำนั้นเป็นสีแห่งความทุกข์ เป็นเครื่องหมายแห่งความทรมาน ได้ห่อหุ้มวิญญาณเหล่านั้นไว้ พวกนี้บางคนเมื่อยังมีชีวิตอยู่บนโลกมนุษย์เป็นคนมีอำนาจวาสนา บางคนก็มีทรัพย์สินมหาศาลเพราะบุญเก่าที่เคยสร้างสมไว้ปางก่อน แต่กลับไม่คิดที่จะสร้างกุศลเพิ่มเติม กลับมีใจหยาบช้าสามานย์ ไม่อิ่มในอำนาจวาสนา ไม่จุใจในทรัพย์สินที่ตนมีอยู่ มีแต่ความโลภไม่มีที่สิ้นสุด อาศัยอำนาจวาสนา และอำนาจเงินตราสร้างแต่ความชั่ว ทำความเดือดร้อนและเจ็บแค้นให้กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ขาดความกตัญญูต่อผู้มีคุณ ทำให้พ่อแม่น้ำตาตก ครั้นดวงจิตดับ วิญญาณก็ไปสู่ทุคติภพ เพื่อใช้กรรมชั่วที่ตนสร้างไว้ ผู้สร้างกรรมชั่วไม่ว่าจะเป็นไพร่ ผู้ดี มหาเศรษฐี ยาจกเข็ญใจ ต่างก็ร่วมกันไปใช้กรรมดังที่หลานชายได้เห็นมาแล้วทั้งนั้น" ข้าพเจ้าฟังด้วยความสนใจและถามท่านลุงต่อไปว่า

"แล้วผู้ที่สร้างแต่กรรมดี และสร้างกุศลทำบุญถือศีลโดยบริสุทธิ์ใจเมื่อจิตดับแล้ว ท่านเหล่านี้ไปอยู่ที่ไหน" ท่านลุงยิ้ม

"อันผู้ที่สร้างกรรมดีมีจิตใจใฝ่กุศล แม้เมื่ออยู่ในโลกมนุษย์เขา

เหล่านั้นจะมีความยากจนข้นแค้น เป็นกระยาจกเข็ญใจเพียงใด แต่ผู้ที่มีความสัตย์ซื่อกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ อยู่ในศีลธรรมอันดี ย่อมมีจิตใจละเอียดอ่อน เมื่อจิตจวนจะดับก็จะเกิดนิมิตทางดีให้รู้ว่า จะย้ายจากที่ต่ำไปอยู่ที่สูง ซึ่งมีความสุขกว่าโลกมนุษย์นั้นมากมาย เมื่อจิตดับแล้ววิญญาณนั้นก็ขาวสะอาด ละเอียดจนโปร่งใส เราไม่สามารถจะมองเห็นได้นอกจากเจ้าของวิญญาณจะต้องการปรากฏตนให้เห็นท่านเท่านั้น วิญญาณของท่านเหล่านี้มีทั้งวิญญาณของผู้ที่มีอำนาจวาสนา ขุนนางเศรษฐี ยาจกเข็ญใจ ที่ได้สร้างกรรมดีแล้วย่อมไปสู่สุคติภพ อันเป็นดินแดนที่มีแต่ความสุข ไม่มีทุกข์"

ข้าพเจ้าถามต่อไปว่า

"อากาศที่เห็นนี้ทำไมจึงแปลกประหลาด คือจะมืดก็ไม่มืด จะสว่างก็ไม่สว่าง ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ หลานเห็นมานานก็ไม่สว่างขึ้น และก็ไม่ค่ำลง ?"

ท่านลุงตอบว่า "ที่เรายืนอยู่นี่เป็นภพกลางไม่สว่างและไม่มืด จะอยู่ตรงกลางระหว่างสุคติภพ จึงเป็นภพที่มีแต่แสงสว่างไม่มีความมืด ควรเรียกว่า "ภพขาว" สำหรับภพกลางเป็นที่รวมของวิญญาณทั้งดีและชั่วและทั้งไม่ดีและทั้งไม่ชั่ว เหมือนกับเอาความมืดของกลางคืนมาบวกกับแสงสว่างของกลางวัน หรือเอาย่ำรุ่งกับย่ำค่ำมาชนกัน จึงไม่เคลื่อนที่ไม่สว่างและไม่มืดดังที่เห็นเช่นนี้ตลอดไปชั่วกัลป์ ความเป็นอยู่ของภพกลางนี้คล้ายคลึงกับโลกมนุษย์ มีวิญญาณที่ยังมีความโลภ โกรธ หลง ปะปนอยู่ วิญญาณเหล่านี้ยังไม่ถึงเวลาที่จะเข้าสู่ทั้งสุคติภพและทุคติภพ ส่วนมากวิญญาณเหล่านี้จิตดับลงโดยไม่ทันรู้ตัว คือจิตดับอย่างกะทันหัน ยังไม่ถึงกำหนดจิตดับ เมื่อจิตดับก็ไม่มีแสงดำเข้าหุ้มห่อ หรือโปร่งแสงลอยไปทางอากาศ พวกนี้มีโอกาสกลับมาเกิดในโลกมนุษย์อีก บางวิญญาณจิตดับอย่างธรรมดา แต่ก็ยังวนเวียนในภพกลางเป็นพันปีก็มี บางวิญญาณก็เกิดแล้วเกิดอีกหลายๆ ครั้ง จนกว่าจะถึงเวลาที่ทำชั่วหรือทำความดีมาก

พอที่จะนำไปสู่ทุคติหรือสุคติภพ บางวิญญาณยังท่องเที่ยวไปในภพกลาง เพราะหาโอกาสเกิดเป็นมนุษย์ไม่ได้ แต่บางวิญญาณเมื่อจิตดับก็ไปเกิดใหม่ทันที บางครั้งวิญญาณบางดวงเกิดเพื่อแก้แค้นด้วยจิตที่ผูกเวรจองเวรก่อเวร หลานจงมองดูทางโน้น" พูดพลางท่านลุงก็ชี้มือให้ข้าพเจ้ามองไปยังเบื้องล่าง ข้าพเจ้ามองตามท่านลุงไปก็เห็นสัญญาณแห่งความทุกข์เหล่านั้นซึ่งก็คือตัวดำๆ ซึ่งข้าพเจ้าเห็นเมื่อผ่านมา กำลังเดินผ่านหุบเขาเข้าสู่ดินแดนที่ดำมืด ท่านลุงบอกว่านั่นคือทางสู่ทุคติภพ ข้าพเจ้าเพ่งดูเมื่อพวกตัวดำเข้าไปใกล้จะถึงทางเข้าลับเหลี่ยมหุบผาไปสู่ความมืด ต่างก็พากันกระโดดโลดเต้นโยนตัวขึ้นสูง ยกแขน ยกขา ราวกับว่ามันเหยียบเข้าไปกลางดงมดแดงหรือมดคันไฟ แล้วกระโดดเช่นนั้นจนลับหายเข้าไปในช่องเขาสู่ดินแดนดำมืดน่าสะพรึงกลัว พวกที่ตามมาข้างหลังก็แสดงกิริยาเช่นเดียวกัน เมื่อถึงระยะที่ต้องผ่านเข้าสู่หุบเขา

ข้าพเจ้าจึงหันมาถามท่านลุงว่า "เหตุใดพวกนี้ต้องแสดงกิริยาเช่นนั้น เมื่อเข้าไปใกล้หุบเขา"

ท่านลุงบอกว่า "วิญญาณเหล่านั้นเมื่อเข้าใกล้เขตทุคติภพ เป็นดินแดนเชื่อมต่อระหว่างภพกลางกับทุคติภพ พื้นที่บริเวณนั้นจะร้อนอย่างมนุษย์ธรรมดาไม่สามารถทนได้ จะถูกเผาไหม้เป็นผุยผงลงทันที แต่วิญญาณเหล่านั้นล้วนแต่มีจิตหยาบช้าสร้างความชั่วไว้มากมาย จึงมีความอดทนเป็นพิเศษ เพื่อรับกรรมบาปทรมานใช้หนี้กรรมชั่วที่ตนได้สร้างไว้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นเวรกรรม บริเวณนั้นนอกจากจะร้อนอย่างแรงกล้าที่จะเผาทุกสิ่งเป็นผงไปได้แล้ว ยังมีกลิ่นเหม็นอย่างร้ายแรง เมื่อมนุษย์ธรรมดาได้กลิ่นแล้วจะสำลักตายทันที แต่พวกเหล่านี้ทนได้เพราะกรรมบาปหนนำ จากนั้นยังต้องผ่านเชื้อโรคที่ร้ายแรงที่สุดอย่างน่าสะพรึงกลัว เมื่อเข้าเขตทุคติภพแล้ว ร่างที่หุ้มห่อไว้ด้วยสีดำตลอดการเดินทางมาค่อยๆ คลายจากสีดำ เหมือนหลุดจากจองจำ จางออกไปคงในสภาพเดิมเป็นร่างที่เน่าเฟะไปด้วยน้ำเหลือง ต้องรับทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส

ทนทานไม่รู้จักตาย ภายในภพนี้จะไม่มีแสงสว่างแม้แต่น้อย นอกจากแสงเพลิงนรกที่ร้อนแรงคอยเผาผลาญตลอดไป จนกว่าจะพ้นกรรมชั่วที่ได้ทำไว้ในโลกมนุษย์

ข้าพเจ้าถามท่านลุงว่า "วิญญาณเหล่านี้บางคนมีความฉลาด ทำความผิดแต่ไม่มีหลักฐานที่ทางโลกมนุษย์จะเอาโทษผิดได้ จึงไม่ได้รับโทษเมื่อชีวิตพวกนี้ดับแล้ว สามารถจะหลีกเลี่ยงความผิด ไม่ต้องใช้หนี้กรรมบาปเหมือนอยู่บนโลกมนุษย์ได้หรือไม่ ?"

ท่านลุงหัวเราะแล้วตอบว่า "วิญญาณใดก็ตาม เมื่อได้ทำกรรมชั่วกรรมบาป ซึ่งทางโลกมนุษย์ไม่สามารถจะหาหลักฐานมาลงโทษได้ก็ดี แต่เมื่อจิตดับมาแล้วก็ไม่สามารถหลีกพ้นไปได้ เพราะที่นี่เป็นสถานที่เที่ยงตรงยุติธรรม ใครสร้างกรรมดีก็ไปทางดี ใครสร้างกรรมชั่วก็ไปรับโทษของตน ตามความชั่วมากน้อย"

ข้าพเจ้าจึงถามต่อไปว่า "จะทราบได้อย่างไรว่าวิญญาณใดสร้างกรรมชั่ว"

ท่านลุงตอบว่า "ผู้ใดที่ยังอยู่ในโลกมนุษย์ ได้สร้างแต่กรรมชั่วด้วยประการใดๆ ก็ดี กรรมชั่วเหล่านั้นจะบันทึกอยู่ในตัวผู้สร้างกรรมนั้นเอง ไม่มีใครคอยจดจำไว้ให้ การบันทึกนี้เป็นบันทึกที่เที่ยงตรง แม้แต่ตัวเองก็ไม่รู้หรือลืมไปก็มี จำไม่ได้ก็มี แต่สิ่งที่บันทึกอยู่ในตัวนั้นไม่ลืม เมื่อจวนจะหมดลม การบันทึกก็จะฟ้องออกมาเป็นนิมิตให้เห็นให้รู้ ตัวได้เคยทำความชั่วอะไรที่ฉกรรจ์ไว้บ้าง ผู้สร้างบาปเมื่อรู้สึกว่าได้สร้างกรรมไว้มากก็ปรากฏเป็นนิมิตให้เห็น เมื่อตัวเองกำลังใกล้จะตายก็เกิดกลัวความชั่วที่ตนได้ทำไว้ รู้ตัวว่าจะต้องไปรับทกข์ทรมานเมื่อจิตดับ ความชั่วที่สร้างไว้ก็เริ่มกลายเป็นสีดำพันธนาการวิญญาณเอาไว้ ดังที่หลานได้เห็นมาแล้ว"

ข้าพเจ้าถามท่านลุงต่อไปว่า "อันภพกลางซึ่งมีบรรยากาศที่ไม่สว่างและไม่มืดก็ดี หรือทุคติภพที่มีแต่ความมืดไม่มีสว่างก็ดี หรือสุคติภพซึ่งมีแต่ความสว่าง ไม่มีความมืดก็ดี ทั้งสามภพนี้ตั้งอยู่แห่งใด ห่าง

จากโลกมนุษย์เพียงไร ขอให้ท่านลุงให้ความสว่างแก่หลานด้วย”

ท่านลุงยิ้มอย่างใจเย็น และอธิบายว่า “อาณาจักรแห่งภพทั้งสามนี้กว้างใหญ่ไพศาล ไม่มีขอบเขตสิ้นสุด สำหรับภพกลางนั้นซ้อนอยู่กับโลกมนุษย์ ฉะนั้น วิญญาณที่อยู่ในภพนี้จึงมีความรู้สึกคล้ายคลึงกับมนุษย์ ยังมีความโลภ หลง รัก โกรธ อยู่เหมือนเดิม ผิดแต่ไม่มีร่างเป็นตัวตนเหมือนมนุษย์เท่านั้น”

ท่านลุงหันมาถามข้าพเจ้าว่า “หลานยังมีอะไรที่จะถามลุง ที่ยังข้องใจสงสัยอีกบ้างไหม”

ข้าพเจ้าขอบคุณท่านลุงที่ได้กรุณาให้ถาม ข้าพเจ้าจึงถามว่า “อันมนุษย์เราที่เกิดมาในโลกมนุษย์นั้นมีหลายชาติหลายภาษา และมีศาสนาที่นับถือต่างกัน นอกจากนั้นยังมีชาวป่าชาวเขาที่ไม่มีศาสนาอีกมากมาย หลานอยากทราบว่าคนพวกนั้นเมื่อจิตดับแล้ว จะไปสู่ที่แห่งเดียวกันทุกรูปทุกนาม ทุกศาสนา หรือว่าต่างคนต่างอยู่ แยกกันตามศาสนาที่ตนนับถือ และคนป่าคนดอยเหล่านั้นจะไปอยู่แห่งใด เมื่อจิตดับไปแล้ว เพราะไม่มีศาสนา ขอท่านลุงแจ้งให้หลานทราบด้วย”

ท่านลุงจึงตอบว่า “ดูก่อนหลาน อันมนุษย์ในโลกนี้มีหลายชาติหลายภาษา ทั้งศาสนาก็แตกต่างกัน หรือชาวป่าชาวเขาที่ไม่มีศาสนาก็ดี ทุกคนเมื่อมีชีวิตอยู่นั้น ทุกคนทุกรูปนามย่อมมีอาณาจักรแห่งความฝันของตนเอง ซึ่งไม่มีขอบเขต ความตายหรือจิตดับไปนั้นก็เป็นความฝันเหมือนกัน แต่เป็นความฝันที่แจ่มแจ้งกว่านอนหลับฝัน และก็ผิดกันที่เป็นความฝันไม่รู้จักตื่น เป็นความฝันที่ไม่มีสังขารร่างกายที่จะตื่นได้ และความฝันนั้นติดต่อกัน เมื่อยังมีลมหายใจอยู่ หากผู้ใดสร้างกรรมดี ผู้นั้นก็มีจิตใจผ่องใสชุ่มชื่นเป็นสุข ถ้าฝันก็ย่อมฝันในทางสุข และดีงาม คือสุคติภพ ใครสร้างกรรมชั่วก็ย่อมทุกข์ ฝันในทางทุกข์ คือทุคติภพ และก็มีทั้งภพกลาง สุคติภพ ทุคติภพ เหมือนกันทุกชาติทุกภาษา ที่ลุงอธิบายนี้หลานฟังแล้วคงจะเข้าใจดี ไม่ว่าชาติใดภาษาใดย่อมมีความฝันด้วยกัน

เราฝันอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าหลับหรือตื่น ไม่ว่าเราตายหรือไม่ตาย ไม่ว่ามีสังขารหรือไม่มี ถ้าหลานพิจารณาแล้วจะเห็นได้"

"บัดนี้ ลุงอยากจะให้หลานเห็นสุคติภพ หลานจงหลับตา"

ข้าพเจ้าหลับตาอย่างว่าง่าย พอท่านลุงบอกให้ลืมตาขึ้น เมื่อข้าพเจ้าลืมตาขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ก็รู้ได้ว่ายืนอยู่อีกโลกหนึ่งแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างในภพนี้สวยงดงามไปหมด บรรยากาศที่สว่างไสว ต้นไม้ใบใหญ่ดอกไม้ และภูผาใหญ่สูงตระหง่านเรียงรายออกไปเป็นชั้นๆ มีสีต่างๆ กัน เรายืนอยู่บนหญ้าที่อ่อนนิ่มราวกับเส้นไหมหรือกำมะหยี่ สิ่งที่ดูแปลกกว่าธรรมดาก็คือต้นไม้ เพราะลำต้นตรงพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้าไม่หงิกงอ และไม่มีกิ่งก้านสาขายื่นออกไป มีแต่ใบและดอก ซึ่งออกมาเป็นพุ่มกลมบ้าง เป็นพุ่มยอดแหลมบ้าง แต่ละต้นมีสีงามอย่างประหลาดผิดแปลกกันไป พอเห็นก็รู้สึกว่าจิตใจเกิดมีความสุขอย่างประหลาด ความทุกข์กังวลในเมืองมนุษย์หายไปสิ้น ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นตาตื่นใจ และมีจิตใจเบิกบานอย่างบอกไม่ถูก เห็นจะเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมที่สวยสดงดงามที่สุดที่เคยพบมา เป็นปัจจัยนำมาส่งความสุข เมื่อรู้สึกตัวหันไปเห็นท่านลุงยืนยิ้มอยู่อย่างพอใจที่เห็นข้าพเจ้ามีความสุขและตื่นเต้น ข้าพเจ้าจึงถามว่า "ดินแดนแห่งนี้คงเป็นสุคติภพใช่หรือไม่"

ท่านลุงบอกว่า "นี่เป็นดินแดนแห่งความสุขปราศจากความทุกข์หรือสิ่งเศร้าหมองทั้งหลาย เป็นดินแดนที่มีแต่ความสว่างไม่มีความมืดมาแอบแฝงแม้แต่น้อย ฉะนั้น ใครที่เข้ามาสู่ภพนี้ จิตใจก็เป็นสุขมีความปิติยินดีขึ้นมาเองที่ได้พบเห็นสิ่งที่สวยงามเหล่านี้ เป็นดินแดนของผู้ที่จิตใจบริสุทธิ์ ภพนี้ไม่มีความมืดแอบแฝงอยู่เลย ไม่ว่าตามซอก ตามมุม ตามถ้ำ แม้จะล้ำลึกเพียงไร แสงสว่างก็แผ่เข้าไปทั่วถึงหมด ไม่มีแม้แต่เงามืดของใบไม้ที่ซ้อนกันบนต้น แสงสว่างสาดไปทั่วถึงหมด"

ข้าพเจ้าสังเกตเห็นแสงสว่างขาวนวลปกคลุมไปทั่วทุกหนทุกแห่ง แต่มิใช่ว่ามีบ่อเกิดของแสง เช่นดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว หรือดวงไฟ

ก็หาไม่ มันสว่างได้เช่นนี้ด้วยอะไรก็ไม่สามารถทราบได้ แต่ถ้าจะบรรยายถึงความสว่างให้ใกล้ความจริงแล้ว ก็เปรียบได้กับเอาแสงของดวงจันทร์ในวันเพ็ญสัก ๑๐๐ ดวง มารวมแสงสว่างกระจายออกส่องแสงแผ่ออกไปทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าตามซอกหรือในที่ลับ กว้างไปทั่วหมด จึงดูนวลเย็นตาไปทั่ว ข้าพเจ้าชี้ไปยังภูเขาที่เห็นอยู่ไกลลิบๆ เห็นเป็นสีต่างๆ ทอแสงประกายซึ่งเรียงรายเป็นทิวแถว บอกกับท่านลุงว่า “ภูเขาเหล่านี้สวยงามมากเหลือเกิน ไม่เคยเห็นมาก่อนเลย ข้าพเจ้าอยากจะไปให้ถึง แต่คงจะต้องเดินไปอีกนานกว่าจะถึงภูเขาที่เห็น”

ท่านลุงยิ้มแล้วพูดขึ้นว่า “ภูเขางามที่อยู่ลิบๆ นั้น ภูเขาลูกแรกที่เป็นสีขาวทอแสงสวยสดงดงามนั้น ถ้าจะพูดทางโลกมนุษย์แล้วเรียกว่า “ภูเขาเงิน” และภูเขาลูกถัดต่อไปสูงตระหง่านสีเหลืองดังขมิ้นนั้น เรียกว่า “ภูเขาทองคำ” ต่อจากนั้นที่เห็นเป็นสีชมพู เป็น “ภูเขาพลอย” และถัดไปลูกที่ ๔ เห็นเป็นสีขาวใสสะอาดและส่งแสงประกายแวววับเป็นสายรุ้ง สวยยิ่งกว่าภูเขาอื่น นั่นคือ “ภูเขาเพชร” และยังมีลูกต่อๆ ไป มี “ภูเขาทับทิม” สีแดงงดงามสดใส โน่น “ภูเขามรกต” สีเขียวเจริญตาแก่ผู้พบเห็น และมีอีกมากมายเรียงรายสวยงาม ล้วนแต่มีค่าสำหรับมนุษย์ทั้งสิ้น ไม่สามารถจะจดจำให้หมดอีก ดินแดนแห่งนี้กว้างใหญ่ไพศาลมากจนไม่มีขอบเขต ภูเขาที่เห็นมันใหญ่โตมาก เราจึงเห็นได้ในระยะไกล แต่ถ้าจะเดินอย่างธรรมดาของโลกมนุษย์แล้ว ก็จำต้องใช้เวลาเป็นวันๆ กว่าจะถึง แต่เราไปโดยใช้ทางจิตนึกถึงสถานที่นั้น และในชั่วพริบตาเดียวเราก็จะไปถึงสถานที่แห่งนั้น เมื่อหลานชายอยากจะไปภูเขาลูกแรกก็จงหลับตา แล้วใช้จิตมุ่งไป

ข้าพเจ้าทำตาม คือหลับตา รู้สึกแปลกใจมากที่แม้จะไม่เห็นการเคลื่อนไหวภายนอกก็ดี แต่ตาที่ปิดนั้นก็ยังเห็นแสงสว่างนวลที่ม่านตาผิดธรรมดา แทนที่จะมืดมองไม่เห็นแสงสว่าง พอลืมตาดูก็เห็นมายืนอยู่ที่เชิงภูเขาเงิน โดยมีท่านลุงยืนยิ้มอยู่ใกล้ๆ ภูเขานี้สูงมากจนแม้จะแหงนคอตั้งบ่าก็มองไม่เห็นยอด นอกจากนั้นยังสวยงามมาก ประกอบด้วยแร่เงินที่

บริสุทธิ์แท้ทั้งก้อนเล็กก้อนใหญ่ แทนที่จะเป็นหินเป็นกรวดเช่นเขาธรรมดา และไม่ใช่แร่เงินที่ต้องไปหลอม มันเป็นเนื้อแท้ของเงินบริสุทธิ์ที่โลกมนุษย์ต้องการ เมื่อมองไปอีกด้านหนึ่งก็มองเห็นภูเขาทองคำ ก็เช่นเดียวกัน เป็นทองก้อนเล็กก้อนใหญ่เนื้อบริสุทธิ์ ไม่มีสิ่งใดเจือปน เหลืองอร่ามงดงาม ภูเขาแต่ละลูกสูงใหญ่ไม่แพ้ดอยสุเทพที่เคยเห็นมาแล้ว ข้าพเจ้าบอกเป็นเชิงขออนุญาตท่านลุงว่า อยากขึ้นไปยอดภูเขาเพชร แล้วก็หลับตา เมื่อลืมตาขึ้นพบตัวเองอยู่บนยอดเขาเพชร ข้าพเจ้าเคยทราบว่าตามธรรมดาเพชรนั้นอยู่ในหิน ต้องขุดหาแล้วนำมาเจียระไนจึงจะได้เพชรน้ำหนึ่ง แต่ ณ ที่นี้ บนยอดเขาเพชร ซึ่งภูผาอันมหึมานี้ประกอบขึ้นด้วยเพชรที่ไม่ต้องการกะเทาะจากหิน เป็นก้อนเพชรที่บริสุทธิ์ใสโปร่งเพียงแต่ตัดออกจากก้อนใหญ่ๆ เจียระไนเป็นเหลี่ยมเท่านั้น ส่องประกายแวววับอยู่ตลอดเวลา มีตั้งแต่ก้อนเล็กก้อนใหญ่ ทุกขนาดเกลื่อนกลาดไปทั่วทั้งภูเขา ไม่มีสิ่งอื่นปะปนอยู่เลย แม้ข้าพเจ้าจะไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ก็ดี แต่เข้าใจว่าเป็นเพชรน้ำหนึ่งที่หายากที่สุดในเมืองมนุษย์ นอกจากนั้นยังมีภูเขาที่เป็นหินมีค่าสีต่างๆ เช่นสีชมพู สีเขียว และสีน้ำเงิน ซึ่งข้าพเจ้าไม่มีความรู้จึงไม่ได้สนใจ แต่ท่านลุงอธิบายว่า ทุกอย่างมีค่าที่สุดในเมืองมนุษย์ทั้งสิ้น ข้าพเจ้าหันไปถามท่านลุงว่า “วิญญาณที่มาอยู่ในภพนี้ตลอดไปแล้ว นานๆ เข้าไม่เบื่อหรือ เพราะติดนิสัยสันดานของมนุษย์ไม่ชอบอะไรที่ซ้ำๆ ซากๆ จำเจ เมื่อชินแล้วก็เบื่อ”

ท่านลุงหัวเราะชอบใจ แล้วบอกว่า “จิตใจของวิญญาณในภพนี้ไม่เหมือนจิตใจของโลกมนุษย์ ท่านเหล่านั้นได้ชนะแล้วซึ่งโลภะ โทสะ โมหะ แต่ยังไม่นิพพานตามศาสนาพุทธเท่านั้น ฉะนั้น จึงไม่มีการเจ็บ แก่ ตาย แต่ยังมีการจุติเพื่อไปเกิดในโลกมนุษย์ เมื่อหมดบุญกุศลที่ได้สร้างมาก็ไปสร้างบารมีในโลกมนุษย์ต่อไป ณ ที่นี้ไม่มีการสร้างบุญ สร้างกุศล ไม่มีคนตกทุกข์ได้ยากที่จะช่วยเหลือ ไม่มีคนที่อดอยากยากแค้นจะให้สร้างทานบารมี ไม่มีพ่อแม่ที่จะต้องกตัญญูต่อ มันเป็นแต่ที่เสวยสุขไม่ใช่ที่สร้าง

บารมี ที่สร้างบุญกุศลความดีหรือความชั่วมีอยู่แห่งเดียว คือ โลกมนุษย์ การเสวยสุขในภพนี้ไม่มีเบื่อ ไม่มีสิ้นสุด เวลาจะไปไหนเพียงแต่จิตนึกเท่านั้นก็สามารถไปถึงได้ ที่โน่น หลานจงดู”

ท่านลุงชี้มือไปเบื้องบน ข้าพเจ้าเห็นลูกกลมมีแสงรุ้งงดงามมากลอยอยู่ไกลลิบๆ มากมาย “ที่นั่นก็เป็นที่เสวยสุขเหมือนกัน ทุกๆ แห่งมีแต่สีแปลกๆ ไม่ซ้ำกัน ถ้าจะเทียบระยะทางจากนี่ วิมานแก้วนั้นก็เหมือนดวงดาวที่อยู่ห่างจากโลกมนุษย์ มนุษย์ไม่สามารถจะเดินทางไปดวงดาวได้ แต่วิญญาณแห่งภพนี้ไปถึงได้ชั่วพริบตาเดียว เมื่อไปถึงแล้วก็จะเห็นวิมานแก้วนั้นอีกมากมายต่อๆ ไป ไม่มีที่สิ้นสุด ต่อๆ กันไป แปลก ไม่มีในโลกมนุษย์”

“ท่านลุงที่เคารพ เหตุใดในดินแดนแห่งความสุขนี้ จึงไม่มีวิญญาณของผู้ที่มาเสวยสุข มีแต่วิมานที่อยู่อาศัย ซึ่งหลานได้เคยได้ยินได้ฟังมาแต่ครั้งโบราณ”

ท่านลุงผู้ใจดีจึงได้อธิบายทางใจในความรู้สึกว่า “หลานชายนั้นยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับโลกมนุษย์ ฉะนั้น ท่านผู้เสวยสุขในสถานที่ซึ่งเนรมิตของท่านจึงไม่แสดงตนให้เห็น แต่เท่าที่หลานได้เห็นมาแล้วก็คงพอที่จะนำไปคิดได้ว่า ผู้ที่ประกอบกรรมดี และผู้ประกอบกรรมชั่วได้รับผลตอบแทนอย่างไร ต่างกันอย่างไร อ้อ! เวลาที่หลานได้ชมภพทั้งสามก็จะสิ้นสุดลงแล้ว แต่ลุงอยากจะให้หลานสัญญากับลุงว่า จะไม่นำเรื่องราวที่หลานได้พบเห็นนี้ไปเล่าให้ใครฟัง จนกว่าจะถึงเวลาอันสมควร เพราะเวลานี้อายุของหลานยังน้อยเกินไป ที่จะเปิดเผยเรื่องราวเหล่านี้”

ข้าพเจ้าตอบว่า “หลานยินดีจะสัญญากับท่านลุงทุกอย่าง ท่านลุงมีพระคุณกับหลาน ได้กรุณาพาหลานมาพบสิ่งที่แปลกประหลาดมหัศจรรย์ ซึ่งมีคนน้อยนักที่จะได้ประสบกับเรื่องเช่นนี้ หลานจะรักษาสัญญาจนกว่าจะถึงเวลาที่ท่านลุงอนุญาต”

ท่านลุงยิ้มอย่างใจดีแล้วบอกว่า “ถ้าหลานคิดได้เช่นนี้มันก็เป็น

มงคลแก่ตัวเอง เรื่องนี้จะเปิดเผยได้ต่อเมื่อ บุตรของหลานมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไป จะเป็นหญิงหรือชายก็ได้ ลุงคิดว่าถึงเวลานั้น หลานคงจะจำเรื่องเหล่านี้ได้ดี”

ข้าพเจ้าตกลงรับปากสัญญาทันที

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้ประสบมาแล้ว ผู้สร้างกรรมชั่วมีใจบาปหยาบช้าเหล่านั้น วิญญาณจะไปสู่ “ภพมืด” ไม่มีแสงสว่างใดๆ จะสามารถส่องเข้าไปถึงได้ ฉะนั้น จึงมีแต่ความมืดที่น่าสะพรึงกลัว ความดำมืดคือเครื่องหมายแห่งกรรมชั่วที่ผู้มีใจบาปได้เข้าไปสู่เพื่อรับกรรม “ภพสว่าง” ซึ่ง ณ ที่แห่งนั้นเต็มไปด้วยแสงสว่างสดใส แสงสีขาวเป็นเครื่องหมายของผู้ที่มีใจบริสุทธิ์ปราศจากมลทิน เต็มไปด้วยจิตกุศลละเอียดอ่อน ฉะนั้น วิญญาณจึงขาวใสบริสุทธิ์ ส่วนภพกลาง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับโลกมนุษย์ ทั้งวิญญาณดีและวิญญาณชั่ว มีความเป็นอยู่คล้ายกับโลกเรา นอกจากจะไม่มีเลือดเนื้อเป็นตัวเป็นตนเท่านั้น ทุกๆ สิ่งซึ่งได้พบได้เข้ามาบันทึกอยู่ในจิตใจของข้าพเจ้า เป็นความทรงจำที่ไม่มีวันลบเลือน

ท่านลุงเตือนข้าพเจ้าว่า “ถึงเวลาแล้วที่หลานจะต้องกลับไปยังโลกมนุษย์ สำหรับเรื่องสัญญา อย่าลืม และลุงขอบใจหลานมากที่ให้คำมั่นสัญญากับลุงเอาไว้ จงหลับตาเสีย”

ข้าพเจ้าหลับตาอย่างว่าง่าย แต่ก็มีความอาลัยท่านลุงอยู่ไม่น้อย และพอหลับตาความรู้สึกก็หมดลงเหมือนหลับ ข้าพเจ้าได้หมดสติไปนานเท่าใดไม่ทราบ มารู้สึกตัวลืมตาขึ้นอีกทีก็พบตัวเองกำลังนอนอยู่บนเตียงในห้องเดิมที่โรงพยาบาลนั่นเอง ภายในห้องไม่มีใคร พี่พลบก็ไม่ได้อยู่ในห้องนั้น ไม่ทราบว่าไปไหน สักครู่นางพยาบาลผู้หนึ่งเข้ามาทำความสะอาด ข้าพเจ้ารู้สึกคอแห้ง อยากจะดื่มน้ำโซดาใจจะขาด จึงพยายามรวบรวมกำลังเรียกนางพยาบาล และบอกกับเธอว่า

“ผมอยากดื่มน้ำโซดา”

นางพยาบาลผู้นั้นเป็นผู้มีจิตใจงดงามน่าสรรเสริญ ข้าพเจ้าอดที่จะ

ขอบคุณเธอเสียไม่ได้ เธอรับปากข้าพเจ้าทันทีและบอกให้ข้าพเจ้ารอสักครู่ แล้วเธอก็ออกจากห้องไป ข้าพเจ้ามาทราบภายหลังว่าในโรงพยาบาลไม่มีโซดา เธอคงจะต้องออกไปซื้อเองหรือไม่ก็วานคนอื่นออกไปซื้อนอกโรงพยาบาล โดยเธอเป็นผู้ออกทุนทรัพย์เอง แม้ว่าโซดาจะเป็นของมีค่าเพียงเล็กน้อยก็จริง แต่เวลานั้นสำหรับข้าพเจ้ามีค่ายิ่งกว่าทองคำและเพชร เพราะมันอยากจนบอกไม่ถูก เธอได้แสดงให้เห็นถึงน้ำใจอันเปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย สำหรับข้าพเจ้าเวลานั้น น้ำโซดาเหมือนน้ำทิพย์ เมื่อเธอนำมาให้ ข้าพเจ้าดื่มไปแล้ว รู้สึกว่าสดชื่นกระปรี้กระเปร่าขึ้น ในไม่ช้าข้าพเจ้าก็หลับไป

เมื่อลืมตาขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ก็เห็นแม่และญาติๆ พร้อมทั้งพี่พลบมานั่งอยู่ แล้วข้าพเจ้ามองดูก็รู้ว่าทุกคนผ่านการร้องไห้มาแล้ว แต่พอเห็นข้าพเจ้าลืมตาขึ้นดู ก็ดีอกดีใจยิ้มได้ ข้าพเจ้าทราบภายหลังอีกว่า ตอนดึ ๕ วันนั้นพี่พลบได้ย่องเข้าไปดูข้าพเจ้าที่เตียง ได้จับชีพจรดูปรากฏว่าชีพจรหยุด! เอาสำลีมารอที่จมูกก็ไม่มีลมหายใจ! พี่พลบตกใจมากแทนที่จะไปบอกนางพยาบาลหรือนายแพทย์ แกกลับรีบตะลีตะลานออกไปจากโรงพยาบาล ทั้งๆ ที่ไม่ได้ใส่เสื้อชั้นใน ฉวยได้ผ้าขาวม้าผืนเดียว ตรงไปยังที่บ้านเพื่อบอกพ่อแม่และญาติๆ ทันที แกทำอะไรไม่ถูกเลยด้วยความตกใจ นอกจากบอกว่าข้าพเจ้าหมดลมเสียแล้ว

พ่อแม่เมื่อทราบข่าวก็เศร้าโศกมาก คิดว่าข้าพเจ้าตายแล้ว ครั้นมาถึงโรงพยาบาล เมื่อข้าพเจ้ายังไม่ตายก็ดีใจ จากนั้นข้าพเจ้าก็หายวันหายคืน อาการดีขึ้นเป็นลำดับ ร่างกายซึ่งเหลือแต่หนังหุ้มกระดูกก็ค่อยๆ มีเนื้อมีหนังขึ้น มีกำลังขึ้น เพราะอาหารค่อยๆ ทานได้ ต่อมาข้าพเจ้าก็เริ่มหัดเดินเหมือนเด็กๆ เกาะข้างเตียงค่อยๆ ก้าวเดินทีละก้าวๆ เป็นเวลานานกว่าจะแข็งแรงเหมือนเดิม เมื่อเดินได้คล่องแล้ว ก็อยากกลับบ้าน คิดถึงบ้าน เพราะข้าพเจ้าต้องมานอนแรมเดือน คุณหลวงประกิตเวชศักดิ์ก็กำหนดวันกลับบ้านได้ วันนั้นข้าพเจ้าได้ให้ช่างมาตัดผมที่โรงพยาบาล

เพราะมันยาวจนเกือบจะเป็นผมบ๊อบในสมัยนั้น คุณหลวงประกิตฯ ได้เข้ามาเยี่ยมและบอกว่า “ข้าพเจ้าเป็นคนโชคดีมากที่หายจากโรคเช่นนี้ได้โดยเรียบร้อย เพราะความจริงมีโอกาสหายเพียงหนึ่งในร้อยเท่านั้น และเป็นคนที่สองที่รอดได้เมื่ออาการอยู่ในขั้นนี้แล้ว คนแรกที่ท่านรักษาหายเป็นนายทหารม้า คนที่สองคือข้าพเจ้า เมื่อแรกที่ท่านเห็นข้าพเจ้าป่วยที่บ้านและให้รีบส่งโรงพยาบาล ก็นึกว่าหมดหวังแล้ว ข้อสำคัญอย่างหนึ่งคือเป็นด้วยกำลังใจเข้มแข็งดีมาก ซึ่งเป็นการช่วยรักษาได้ดี” ข้าพเจ้าอยากจะพูดว่า ความเอาใจใส่ดูแลอย่างดีที่สุดและความสามารถของคุณหลวงฯ เป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่ได้ช่วยข้าพเจ้าให้มีโอกาสได้ชมโลกอีกครั้งหนึ่ง พระคุณครั้งนี้ข้าพเจ้าจะไม่มีวันลืมเลย ภายหลังข้าพเจ้าได้ระลึกถึงนางพยาบาลผู้มีใจกรุณาให้น้ำโซดาข้าพเจ้าดื่ม เมื่อยามกระหายทันที ถามหาก็ไม่มีใครทราบ เพราะเปลี่ยนเวรกันบ่อย ข้าพเจ้าก็ได้แต่นึกถึงพระคุณไม่รู้ลืม

เมื่อหายเป็นปรกติแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้บวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาตามที่แม่ได้บนเอาไว้ โดยที่ท่านเจ้าคุณฯ เจ้าอาวาสวัดมหาพฤฒาราม (ท่านได้มรณภาพไปแล้ว) เป็นอุปัชฌายาจารย์ พระครูกัลยาณวิสิทธิ์ เจ้าอาวาสวัดดอน เป็นพระกรรมวาจาจารย์ เจ้าอาวาสวัดสุทธิวราราม (อธิการ แส) เป็นพระอนุสาวนาจารย์ (ท่านได้มรณภาพไปแล้ว) ข้าพเจ้าอุปสมบท ณ พัทธสีมาวัดดอน เมื่อได้ครองเพศสมณะแล้วก็ได้แผ่ส่วนบุญกุศลให้แก่ท่านที่ได้ช่วยชีวิตข้าพเจ้า ข้าพเจ้าอยู่ในร่มผ้ากาสาวพัสตร์เพียง ๗ วัน ก็ลาสิกขาออกดำเนินชีวิตฆราวาสต่อไป และยังระลึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาครั้งหนึ่งในชีวิตอย่างไม่รู้ลืม ครั้นจะเล่าสู่กันฟังก็ยังไม่ถึงเวลา

ครั้นเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๐๔ นี้เอง ข้าพเจ้าได้ทราบทางโทรศัพท์ว่า ลูกสาวได้คลอดบุตรออกมาเป็นชายที่โรงพยาบาลจุฬาฯ เวลา ๐๗.๐๗ น. ข้าพเจ้ายินดี เพราะหลานชายคนนี้เป็นหลานคนที่สาม

ของข้าพเจ้า แม้จะไม่ได้คลอดจากบุตรคนเดียวกันก็ดี ฉะนั้น คำมั่นสัญญาที่ข้าพเจ้าได้สัญญาไว้กับท่านลุงก็เป็นอันว่าถูกต้อง และสิ้นสุดลง ข้าพเจ้าจึงได้เขียนเรื่องนี้โดยจดธปเทียนบชา และบอกกล่าวขออนญาต ท่านอีกครั้งหนึ่งเป็นการเคารพ ข้าพเจ้ามิได้มีความประสงค์ที่จะให้ท่านเชื่ออย่างงมงาย ในเรื่องฝันที่หาเหตุผลไม่ได้ แต่เหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นกับตัวข้าพเจ้าเอง แต่ถ้าท่านผู้ใดอ่านแล้วเห็นเป็นเรื่องตลกขบขันไม่น่าเชื่อก็ขอให้ผ่านไป และคิดว่าเป็นเพียงนิทานที่ผู้เล่าได้เล่าโดยเพ้อฝันไป ตามอำนาจพิษไข้สูงในเวลาสลบไปเท่านั้นเอง

เพียงเท่านี้ก็เป็นที่พอใจและยินดีของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้ายังเชื่อเสมอว่า คงจะมีบางท่านที่ได้ประสบเหตุการณ์คล้ายคลึงกับข้าพเจ้าที่ได้พบมาแล้ว แต่ท่านเหล่านั้นคงไม่กล้าเขียนหรือเล่าให้ใครฟัง เพราะสมัยนี้เป็นสมัยวิทยาศาสตร์เกรงว่าจะไม่มีใครเชื่อ หรือไม่ก็โดนหัวเราะเยาะเป็นแน่

หากเรื่องนี้มีความดีและเป็นประโยชน์ในทางกุศลแล้ว ข้าพเจ้าขอแผ่ส่วนบุญให้ท่านเจ้ากรรมนายเวร และท่านที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ตลอดจนสัตว์โลกที่ต้องทนทุกข์ทรมาน และที่รับกรรมอยู่ในทุคติภพให้ทั่วถึงกันด้วย

โปรดติดตามเล่ม ๒

เรื่องที่ ๑๑ ความดีที่ไม่สูญ
เรื่องที่ ๑๒ คนมีบาป
เรื่องที่ ๑๓ ความดีที่เป็นมงคล
เรื่องที่ ๑๔ นอกฝัน
เรื่องที่ ๑๕ สร้างทุกข์
เรื่องที่ ๑๖ สร้างกรรม
เรื่องที่ ๑๗ เหตุเมื่อฝนตก
เรื่องที่ ๑๘ เรื่องเวร
เรื่องที่ ๑๙ วัยรุ่น
เรื่องที่ ๒๐ เสียสัตย์

รายชื่อผู้บริจาคสมทบช่วยพิมพ์

พล.อ.ต.ชูชาติ - น.ต. (ญ) พัชรี	นุชประเสริฐ	๑,๐๐๐.-
คุณธาตรี - นันทนา	วงษ์นิติพัฒน์	๒,๐๐๐.-
คุณภักดี- นวลพรรณ	ทันนิเทศ	๑,๐๐๐.-
คุณสำเนียง - ศุลี	ขันธะชวนะ	๓,๐๐๐.-
คุณประเสริฐ	สังกรม	๑,๐๐๐.-
คุณชวนะ	สงวนหล่อสิทธิ์	๕๐๐.-
คุณสันติพล	อุดมคณารักษ์	๓๐๐.-
คุณสุวัชชัย	นิ่มแย้มและครอบครัว	๓๐๐.-
คุณสุจินต์ - ชูจิตต์	วิไลพันธ์	๕๐๐.-
คุณชิเต็ก	แซ่ลิ้ม	๓๐๐.-
คุณสมชาย	ปานเชียงราก และครอบครัว	๒๐๐.-
คุณสันติ - สุวรรณี	วัฒนลี	๕๐๐.-
คุณวิบูลย์	นิยมในธรรม และครอบครัว	๑,๐๐๐.-
คุณยุทธนา	เพ็งปาน และครอบครัว	๕๐๐.-
คุณสุรชัย - อัมพร	สัตตบริภัณฑ์	๒,๐๐๐.-
อ.วิวัฒน์ - นางสุรีย์	กิรานนท์	๔๐๐.-
อุทิศคุณพ่อสำราญ - คุณแม่ลออ	กิรานนท์	๓,๐๐๐.-
อ.จิระเดช - อมรดารา - อมรเดช	แจ่มสว่าง	๒,๐๐๐.-
คุณดวงพร	อินทร์นวล	๕๐๐.-
คุณพรลภัส	เนียมสุวรรณ์	๕๐๐.-
คุณกริน - นิศารัตน์	กฤตยานุกูล	๕,๐๐๐.-
คณะศรัทธาวันพระชาวแบงค์ชาติ		๔,๕๐๐.-
คุณพงษ์	เลิศจรัส	๔๐,๐๐๐.-
	รวมเงิน	๗๐,๕๐๐.-

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิท่านผู้ให้แสงสว่างของ ท.เลียงพิบูลย์

๑. เพื่อส่งเสริม การศึกษาในสถานที่ขาดแคลน และช่วยให้ผู้ด้อยทุนทรัพย์
มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน

๒. เพื่อเกื้อกูล การพระศาสนา

๓. เพื่อเพาะนิสัย ให้ทุกคนมี ความจงรักภักดี ต่อ ชาติ ศาสนาและ
พระมหากษัตริย์

๔. เพื่อปรับปรุง คุณภาพของบุคลากรในชาติให้เป็นพลเมืองดี โดยจัดให้
มีการเผยแพร่ธรรมทางอากาศ นำประชาชนไปขอฟังธรรมจากพระภิกษุ
สุปฏิปันโน และจัดพิมพ์เอกสารหนังสือเกี่ยวแก่การนั้น เป็นรูปแผ่น
และเป็นแผ่น จำหน่าย จ่ายแจก

๕. เพื่อร่วมมือ กับองค์การ การกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์

๖. ไม่ดำเนินการ เกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

ท่านผู้ที่มีความประสงค์จะอนุเคราะห์บริจาคช่วยสมทบทุนมูลนิธิ
ท่านผู้ให้แสงสว่างของ ท.เลียงพิบูลย์ กรุณาติดต่อได้ที่

นายยุทธนา เพ็งปาน

สถานีวิทยุทหารอากาศ ๐๑ มีนบุรี

เขตมีนบุรี กทม. ๑๐๕๑๐

ธนาณัติสั่งจ่าย ป.ณ.มีนบุรี

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่

นางสุรีย์ กิรานนท์

เจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ ท.เลียงพิบูลย์

โทร. ๐๒-๙๑๔๖๕๑๗, ๐๘๖-๙๐๕๓๑๗๑